C.NO - 4250

PATIL.C.S.H.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ

ಸಂಪಾದಕ

ದಿ. ಕ. ವೆಂ. ರಾಘವಾಚಾರ್, ಎಂ.ಎ., ಬಿ.ಟಿ.

O33,1RAG,1
M3R

ಉಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ
ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು-೫೭೦ ೦೦೧

E.H.P.

033,1RAG,1 4250
M3R
Raghavachar, K.V., Ed.
Yasodhara charite.

ಸಂಪಾದಕ

ಡಿ. ಕೆ. ವೆಂ. ರಾಘವಾಚಾರ್, ಎಂ.ಎಂ., ಬಿ.ಟಿ.

೧೯೮೩

ಉಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ

ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು–೫೭೦ ೦೦೧

Yashodhara Charite—Edited by Late Sri K. V. Raghavachar.
Published by Usha Sahitya Male, Mysore, 1983, Price Rs. 9-00.

(ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಗ್ರಂಥದ ಸಂಪಾದಕರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸೇರಿವೆ)

033,1RAG,1
M3R

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY
Jangamawadi Math, Varanasi
Acc. No. 4250

ಬೆಲೆ : ರೂ. 9-00

ಮುದ್ರಕರು
ಉಷಾ ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು-570001

ಅರಿಕೆ

(ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಬರೆದದ್ದು)

ಕೈಗೊಂಡ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅನುವಾದ ಹಿರಿಯರ, ಕಿರಿಯರ ನೆರವನ್ನು ನೆನೆಯು ವುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಅರಿಕೆಯನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಕವಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಅವನ ಇತರ ಕೃತಿಗಳ ವಿಷಯ ವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತೋರಿದ್ದನ್ನು ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಣಯ ಕಥೆ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಧರ್ಮಬೋಧೆಗಾಗಿ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥ. ಯಶೋಧರನ ಆತ್ಮಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದು ಕವಿಯ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯ ; ಅಮೃತಮತಿಯ ಪ್ರಣಯದ್ರೋಹದ ಪ್ರಕರಣ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ, ಇಲ್ಲವೆ, ಗೌಣ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ, ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಣಯ ಕಾವ್ಯವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಬಗೆಯು ವುದಾದರೆ ಅಮೃತಮತಿಯ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕವಿ ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿರುವನೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾದೀತು. ಕಾಮುಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜವಿರಬಹುದು ; ಆದರೂ ಅಮೃತಮತಿಯಂಥ ರಾಣಿ ಗಂಡ ಯಶೋಧರನಂಥ ಸುಂದರ ರಾಜನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜಾರ ಅಷ್ಟವಂಕನಂಥ ಕೀಳು ಕುರೂಪಿಯನ್ನು ಅಳುಪಿ ಬಯಸಿದಳು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದರೆ, ಅದು ಪ್ರಣಯದ ಸಹಜ ವ್ಯಾಪಾರದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಿಂತ ಅಸ್ವಾ-ಭಾವಿಕ ಕಾಮವಿಕಾರದ ವಿಪರೀತ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯೆಂದು ತೋರೀತು. ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪ್ರಣಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಜನ್ನನ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಅವನ ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯ ಚಂಡಶಾಸನ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇದರೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಗ್ರಂಥ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದು ! ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯ ದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದಲೂ ಬಿಡಬೇಕಾದಂಥ ಪದ್ಯಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ತೀರ ಕಡಮೆ. ಇದರಿಂದ–ಸಂಗ್ರಹದ ಕೆಲಸ ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟವೇ ಆಯಿತೆನ್ನಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇಡಿಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಬಯಸಬಹುದಾದ ಹಿರಿಯರಿಗೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಲೆಂದು ಸಂಗ್ರಹ ದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಭಾಗವನ್ನು ಅನುಬಂಧವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಜೈನರಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸಾಧರ್ಮ ಬೋಧಕವಾದ ಈ ಯಶೋಧರ ವೃತ್ತಾಂತದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪ್ರಸಾರಗಳು ಎಷ್ಟು ಎಂಬು ದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಅನುಬಂಧ ದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಒಂದೇ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಯಿಂದ ಈ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸ ಬೇಕಾಗಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದಲೂ ಸಂಧಿಕಾಲದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ (ಇಲ್ಲವೆ, ಲಿಪಿಕಾರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ) ಹಳಗನ್ನಡ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಮೊದಲಾದ ಹಲಬಗೆಯ ಬೆರಕೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಹೇಗೆ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಗ್ರಂಥಪಾಠವನ್ನು ಬಲು

ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆಯೇ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಗ್ರಂಥಪಾಠವನ್ನು ಮೂರು ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳಿಂದಲೂ ಎರಡು ಅಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದೆ. ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೀರ್ತಿಶೇಷರಾದ ಮಂ. ಆ. ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರರೂ ನೋಡಿದ್ದು, ಗ, ಚ ಎಂದು ಸಂಕೇತಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿಗಳು. ಮೂರನೆಯದು ಸ್ವಾದಿಯ ಜೈನ ಮಠದಲ್ಲಿಯದು. ಇದನ್ನು ಸ ಎಂದು ಸಂಕೇತಿಸಿದೆ. ಗ ಮತ್ತು ಸ ಪ್ರತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೋಲಿಕೆಯುಳ್ಳವೂ ಹಳೆಯವೂ, ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಶುದ್ಧವೂ ಆದುವು. ಗ್ರಂಥಪಾಠದಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಎರಡು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದೆ. ಗ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ೧೪೮೭ನೆಯ ಕ್ರೋಧನ ಸಂವತ್ಸರದ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಬಿದಿಗೆ ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಲಲಿತಕೀರ್ತಿ ಭಟ್ಟಾರಕ ದೇವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ವರ್ಧಮಾನ ಅಣ್ಣಗಳು ಬರೆದ (ಲಿಪಿ ಮಾಡಿದ) ರೆಂದು ಅದರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಗಳು (೧) ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪದ್ಮರಾಜ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ್ದು (ಶ) (೨) ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಂ. ಆ. ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾಗಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ್ದು (ರಾ). ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಲಿ ಸಂದೇಶವಾಗಲಿ ಇದ್ದ ಹೊರತು ವೃಥಾ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಉಳಿದಿರುವುದು ನೆರವು ನೆನವು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಈಗ ಆಗಿರುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ನೆರವೇರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳಾದ ರಾಜಸೇವಾಸಕ್ತ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಮಮತೆಗಳೂ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರಗಳು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳು. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ದಯವಿಟ್ಟು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಓದಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಹಿರಿಯರೂ ಮೆಚ್ಚಿನ ಕೆಳೆಯರೂ ಆದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರೂ, ನನ್ನ ಒಡನೋದಿಗಳೂ ಒಲವಿನ ಕೆಳೆಯರೂ ಆದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೂ ನನ್ನ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗಾಳ್ಲಪಲ್ಲಿ ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮರವರು 'ಜಸಹರ ಚರಿಉ' ವನ್ನು ನನಗೆ ಓದಿ ಅರ್ಥ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿರುವ ಸಹಾಯ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ್ದು. ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಗ ಚ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣದ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ಆಯಾ ಒಡೆಯರಿಂದ ನನಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉಪಕಾರ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎನ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್ಯರದು. ಸ್ವಾದಿಯ ಜೈನಮಠದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಸ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ, ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಗಳ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ

ಪಾದ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಂತೆಯೆ, ಬಿ. ಬಿ. ಡಿ. ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನವರಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿವೆ.

ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ

ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡೂ ಮಿಕ್ಕೆಡೆ ಒಂದೆರಡೂ ಮಾಡಿರುವ ಮಾರ್ಪಾಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇದು ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣದ ಪುನರ್‌ಮುದ್ರಣ.

ಮೂರನೆಯ ಮುದ್ರಣ

ಇದು ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣದಪುನರ್ ಮುದ್ರಣ.

ಮೈಸೂರು
೧೧-೬-೧೯೪೯

ಕ. ವೆಂ. ರಾಘವಾಚಾರ್

ಅರಿಕೆ

ನಮ್ಮ ತಂದೆ ದಿ. ಕೆ. ವಿ. ರಾಘವಾಚಾರ್ಯರ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಯನ್ನು ಈ ವರ್ಷದ ಬಿ. ಎ. ಐಚ್ಛಿಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಮಿತಿಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

ಪ್ರತಿಸಲದಂತೆ ಈಸಲವೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟು ಉಪಕರಿಸಿರುವ ಹಿರಿಯರಾದ ಶ್ರೀ ರಾ. ನಾ. ಹಬ್ಬು ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

೧೦-೮-೧೯೮೧ ವಿನೋದ

G.H. Patil
B.A. III

ಗ್ರಂಥಋಣ

Winternitz: *History of Indian Literature*

A. A. Macdonell: *Sanskrit Literature.*

A. B. Keith: *History of Sanskrit Literature.*

ಜಸಹರ ಚರಿಉ (ಅಪಭ್ರಂಶ): ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಿ. ಎಲ್. ವೈದ್ಯ ಅವರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ್ದು.

ಯಶಸ್ತಿಲಕ ಚಂಪು (ಸಂಸ್ಕೃತ): ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಪಂಡಿತ ಶಿವದತ್ತರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ್ದು.

ವಾದಿರಾಜನ ಯಶೋಧರ ಕಾವ್ಯ (ಸಂಸ್ಕೃತ)

ಯಶೋಧರ ಕಾವಿಯಂ (ತಮಿಳು): ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಂಡಿತ ಟಿ. ಆರ್. ವೆಂಕಟರಾಮ ಅಯ್ಯಂಗಾರರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದದ್ದು.

ಪದುಮನಾಭನ ಯಶೋಧರರಾಯ ಚರಿತೆ ಅಥವಾ ಜೀವದಯೂಷ್ಟಮಿ ಕಥೆ (ಕನ್ನಡ): (ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಚ್ಯಕೋಶಾಗಾರದಲ್ಲಿಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ.)

ಚಂದಣವರ್ಣಿಯ ಯಶೋಧರ ಕಥೆ ಅಥವಾ ಜೀವದಯೂಷ್ಟಮಿ ಕಥೆ (ಕನ್ನಡ): (ಸ್ವಾದಿ ಜೈನಮಠದಲ್ಲಿಯ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿ.)

ಮೈಸೂರಿನ ಶಾಸನಗಳು.

ಕನ್ನಡ ಕವಿ ಚರಿತೆ: ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಪ್ರಾಕ್ತನ ವಿಮರ್ಶ-ವಿಚಕ್ಷಣ ರಾವ್ ಬಹಾದ್ದೂರ್ ರಾ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು.

ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಬರಹಗಳು

ಒಳಪಿಡಿ

೧. ಪೀಠಿಕೆ ಪುಟ

ಜನ್ನ 9
ಶಾಸನಗಳು 18
ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ 19
ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ 31

೨. ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಸಂಗ್ರಹ

ಒಂದನೆಯ ಅವತಾರ ೧
ಎರಡನೆಯ ಅವತಾರ ೭
ಮೂರನೆಯ ಅವತಾರ ೧೫
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅವತಾರ ೨೬

೩. ಅನುಬಂಧಗಳು

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಭಾಗಗಳು ೩೮
ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆ ೪೯
ಚಂಡಶಾಸನ ಕಥೆಯ ಸಂಗ್ರಹ ೫೮
ಜನ್ನ ಶಾಸನಗಳು ೭೮

೪. ಟಿಪ್ಪಣಿ ೮೩

೫. ಶಬ್ದಕೋಶ ೮೪

ಪೀಠಿಕೆ

ಜನ್ನ : ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಹೆಸರಾದ ಕವಿ ಜನ್ನ ಹಿರಿಯ ಜೈನಕವಿಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ತೀರ್ಥಂಕರ ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ಅನಂತ ಜಿನನನ್ನು ಕುರಿತ 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ.' ಅಲ್ಲದೆ, ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತ 'ಅನುಭವ ಮುಕುರ' ಎಂಬ ಲಘುಕೃತಿಯೊಂದೂ ಜನ್ನಕರ್ತೃಕವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೯೧ ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ (೧೭೯ ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ, ೧೧೯೭ ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತರಿಕೆರೆಯ (೪೫ ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ ಜನ್ನ ಬರೆದುವೆಂದು ಆ ಶಾಸನಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೦೫ ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತರಿಕೆರೆಯ (೪೭ ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ, ೧೨೦೮ ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತರಿಕೆರೆಯ (೭೮ ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ ಜನ್ನ ಬರೆದುವೇ ಇರಬಹುದು. ಆ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶೋಧಿಸಿದರೆ ಜನ್ನನವು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಿಕ್ಕಬಹುದೇನೋ. ಕವಿ ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದಂತೆ, ಮುದ್ದಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದಂತೆ ತನ್ನನ್ನು ಜನ್ನ ಜನ್ನಿಗ, ಜನ್ನಯ್ಯ, ಜನ್ನಮಯ್ಯ, ಜಾನಕಿ, ಜನ್ನಮರಸ, ಜನಾರ್ದನದೇವ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಕವಿಯ ಕಾಲ, ದೇಶ, ಮನೆತನ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ರಾಜಾಶ್ರಯ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನ ಕೃತಿಗಳಿಂದಲೆ ದೊರೆಯುವ ಹಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ಕಾಲ : ಅನಂತನಾಥ ಜಿನನು ಹುಟ್ಟಿದ ಆಷಾಢ ಕೃಷ್ಣ ತ್ರಯೋದಶೀ ರೇವತೀ ನಕ್ಷತ್ರ ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲೆ ತಾನೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ಜನ್ನ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ವರ್ಷವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಕವಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವರ್ಷವಾಗಲಿ ಸತ್ತ ವರ್ಷವಾಗಲಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅವನ ಕೃತಿಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡ ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳಿಂದಲೆ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತವೆ. ಶಾಸನಗಳ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಯನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೦೯ ರಲ್ಲಿಯೂ, 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ' ವನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೩೦ ರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಆಯಾ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕೊನೆಯ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ, ಕವಿಯ ಕಾಲ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾಗಿ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ದೇಶ : ಜನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಬೆಳೆದದ್ದು, ನೆಲಸಿದ್ದು ಎಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಅವನ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜನ್ನನ ತಂದೆ ಕವಿಸುಮನೋಬಾಣನು ಹೊಯ್ಸಳ ನಾರಸಿಂಹನಲ್ಲಿ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಜನ್ನನು ಬಲ್ಲಾಳನಿಂದ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಿರುದು ಪಡೆದನು. ಬಲ್ಲಾಳನ ಮಗ ನರಸಿಂಹನಲ್ಲಿ ಕವಿ, ದಂಡಾಧೀಶ, ಮಂತ್ರಿ ಆಗಿದ್ದನು. ಕವಿಯ ಶಾಸನಗಳೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ ಮತ್ತು ತರಿಕೆರೆಯ ಸುತ್ತಲಲ್ಲಿ

ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಜನ್ನ ದೋರಸಮುದ್ರ (ಹಳೆಯಬೀಡು) ಪ್ರಾಂತದವನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಹುಟ್ಟು, ಮನೆತನ : ಜನ್ನ ಕಮ್ಮೆ ವಂಶದ ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಮನೆತನದವನು. ಅವನ ತಂದೆ ಕವಿಸುಮನೋಬಾಣನೆಂಬ ಬಿರುದಿನ ಶಂಕರ. ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ಕವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಈ ಶಂಕರನು ಹೊಯ್ಸಳ ನಾರಸಿಂಹನಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೪೧-೭೩) ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಜನ್ನನ ತಾಯ ಹೆಸರು ಗಂಗೆ ಅಥವಾ ಗಂಗಾದೇವಿ. 'ರಾಯ ದಂಡಾಧಿನಾಥಕೃತಾಂತಂ ಪೆಸರ್ವೆತ್ತ ಚಾಕಣನಪತ್ಯಂ ರೇಚಯಂ ಪೆತ್ತ ಕುಲಸ್ತ್ರೀ' ಸುಶೀಲೆ ಲಕುಮಾದೇವಿ ಜನ್ನನ ಹೆಂಡತಿ. 'ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವ' ವನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಜನ್ನನ ಸೋದರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಮಗನಾದ 'ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದ' ಕೇಶಿರಾಜ ಜನ್ನನ ಸೋದರಳಿಯ. ಹೀಗೆ, ಜನ್ನನ ಮನೆತನದವರೇ ಅಲ್ಲದೇ ಅವರ ಬೀಗಬಳಗದವರು ಕೂಡ ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಯವರೂ, ಪಂಡಿತರೂ, ಕವಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಜನ್ನನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರತಿಭೆಯೂ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯೂ ಹೊಮ್ಮಿ ಅರಳುವುದಕ್ಕೆ ಈ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ವಾತಾವರಣ ಬಹಳ ನೆರವಾಗಿರಬೇಕು. ನಂತರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲೂ ಗಣ್ಯರಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಕವಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ರಾಜಾಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬಹುದು.

ಕಲ್ಕೆ : ಬೀಜ ಹಸನಿರಬಹುದು ; ನೆಲ ಫಲವತ್ತಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತು, ಹೊತ್ತುಹೊತ್ತಿಗೆ ನೀರೆರೆದು, ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿ ಸಾಗು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಬೆಳೆ ಹೊರವಾಗಲಾರದು. ಹುಲುಸಾಗಲಾರದು. ದೈವದತ್ತ ಪ್ರತಿಭೆಯಾದರೂ ಅನುಕೂಲ ವಾತಾವರಣವೂ ಸಕಾಲ ಕೃಷಿಯೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಳೆಯಿಂದ ಬೆಳಗಲಾರದು. ಯಾದವ ಕಟಕಾಚಾರ್ಯನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದಲೆ ಜನ್ನನಿಗೆ ಎಳವೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಕಲ್ಕೆ ನಡೆದಿತ್ತೆಂದು ಎಣಿಸಬಹುದು. ತನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನೆಂದು ಸ್ಮರಿಸಿರುವ 'ಜಗದೇಕನಲ್ಲಿ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನ್, ಇದಾನೀಂತನ ಶರ್ವವರ್ಮನ್' ಆದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಗವರ್ಮನಲ್ಲಿ ಜನ್ನನ ಪ್ರೌಢವ್ಯಾಸಂಗ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಜನ್ನ ಹಿರಿಯ ಜಿನಭಕ್ತ, ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಳು. ಅವನ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಗುರುಗಳು 'ಕಾಣೂರ್ಗಣದ ಚಿಂತಾಮಣಿ'ಗಳಾದ 'ಗಂಡವಿಮುಕ್ತರ್' ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರದೇವ ಮುನೀಂದ್ರರು. ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾಧವಚಂದ್ರಮುನಿಗಳ 'ಪ್ರೇಮದ ಶಿಷ್ಯಾಗ್ರೇಸರರು.' 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ' ದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಮಚಂದ್ರದೇವಮುನಿಗಳ ಸ್ತುತಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದೆ. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಯಲ್ಲಿ ಇವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇರುವುದು ಒಂದು ಕಂದ ಮಾತ್ರ. ಅದೂ 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ' ದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ.

ರಾಜಾಶ್ರಯ : ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಜನ್ನನ ಮೊತ್ತಮೊದಲನೆಯ ಬರಹ ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ ದಂಡಿಗನಹಳ್ಳಿ ಹೋಬಳಿ ಆನೆಕೆರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ತಾಮ್ರ

ಶಾಸನ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೯೧). ಇದು 'ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರ ಬಲ್ಲಾಳದೇವನ 'ಪಾದಪದ್ಮೋಪಜೀವಿ'ಯೂ 'ದಕ್ಷಿಣಚಕ್ರವಲ್ಲಭ ಸಭಾರತ್ನಪ್ರದೀಪ'ನೂ 'ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲಿಕ ದಂಡಾಧೀಶನ'ನೂ 'ಸಕಲಬುಧಜನ ಮರುದ್‌ಭೂಜ'ನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕರಣದ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಾಚಣನು[1] ಆನೆಗನಕೆರೆಯನ್ನು ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಾಸನ. ಇದರಲ್ಲಿ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ವಂಶದವರ್ಣನೆಯೂ ಮಾಚಣನ ವಂಶವರ್ಣನೆಯೂ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಹರಿಯುವುದರಿಂದ ಕವಿಗೆ ತನ್ನ ದೊರೆಯಾದ ಬಲ್ಲಾಳನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಅಭಿಮಾನ ಇದ್ದುವೆಂದೂ, ಮಾಚಿರಾಜನ ಮೈತ್ರಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳೂ ಆಶ್ರಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳೂ ದೊರೆತಿದ್ದುವೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೂ ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಆಸ್ಥಾನಕವಿಯಾಗಿದ್ದಂತಾಗಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಗಳಿಸಿದ್ದಂತಾಗಲಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಶಾಸನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಜನ್ನಯ್ಯನ ಕವಿತೆ' ಎಂಬ ಸಪ್ಪೆಯ ಬರಹ ಮಾತ್ರವಿದೆ. ಅಂತೂ ಆ ಶಾಸನ ಜನ್ನನಿಗೆ ರಾಜಾಶ್ರಯ ಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೆರೆಯಿತೆಂದಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಜನ್ನನ ಎರಡನೆಯ ಬರಹ ತರಿ ಕೆರೆಯ ಅಮೃತಾಪುರದ ಅಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ದಂಡನಾಯಕನಾದ ಅಮಿತನು ತಾನೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿಸಿದ ಅಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವನ ಅಂಗಭೋಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ದತ್ತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಾಸನ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೯೬). ಇದರಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಾಳನ ಕುಲವರ್ಣನೆ ಇನ್ನೂ ಉಜ್ವಲವಾಗಿದೆ. 'ಯಾದವೇಶ್ವರ ಸಭರತ್ನಪ್ರದೀಪ'ನೂ 'ಯಾದವ ಕಟಕ ರತ್ನಾಭರಣ'ನೂ ಶ್ರೀ ಪ್ರತಾಪಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೀರ ಬಲ್ಲಾಳದೇವ ರಾಜ್ಯಾಭ್ಯುದಯ ಕಾರಣ'ನೂ 'ಚತುರ್ಥಕುಳ ಕುಮುದಿನೀ ಶರಶ್ಚಂದ್ರ ಚಂದ್ರಿಕೋಪಮ'ನೂ 'ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಳಿಕ ದಂಡಾಧೀಶ'ನೂ 'ದಂಡನಾಥ ಚೂಡಾಮಣಿ'ಯೂ ಆದ ಅಮಿತನ ಮಹಿಮೆಯ ವರ್ಣನೆ ತುಂಬಿವೆ. ಈ ಶಾಸನ ಬರೆಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜನ್ನನ ಮೇಲೆ ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ರಾಜಕಟಾಕ್ಷ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು; ವಿದ್ವಜ್ಜನ ಪ್ರಶಂಸೆಯೂ ದೊರೆತಿರಬೇಕು. ಅಮಿತನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಜನ್ನ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದ ಗೌರವ ಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟನೆನ್ನಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗಾಗಲೆ ಜನ್ನ 'ಉದ್ದಂಡ ಕವಿಭಾಳನೇತ್ರ'ನೂ 'ಸುಕವಿಮಿತ್ರ'ನೂ ಆದ ಜನ್ನಯ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಶಾಸನಗಳ ಕವಿತೆಯ ಬಲದಿಂದಲೂ, ಯಾದವ ಕಟಕಾಚಾರ್ಯನಾದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಲದಿಂದಲೂ, ಜನನಾಥ ಜಗದೇಕನಲ್ಲಿ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನೂ ಅಭಿನವ ಶರ್ವವರ್ಮನೆಂಬ ಬಿರುದಿನವನೂ ತನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನೂ ಆದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಗವರ್ಮನ ಬಲದಿಂದಲೂ, ಮಾಚಿದೇವ ಅಮಿತದಂಡನಾಥರ ಬಲದಿಂದಲೂ ಜನ್ನನು ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾದನು. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೦೯) ಜನ್ನನು ಬಲ್ಲಾಳ 'ನೃಪನ ಸಭೆಯೊಳಖಿಳ

---

1 ಇವನಿಗೆ 'ಮಾಚಯ್ಯ, ಮಾಚಿರಾಜ, ಮಾಚಿದೇವ, ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.

ಕಳಾನಿಪುಣರ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಬೊಟ್ಟೆತ್ತಿ ಗೆಲಲ್ ತಾನೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಪಂಡಿತ 'ನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ 'ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ'ಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯ ಅವತಾರಾಂತರದ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಜನ್ನ ತನ್ನನ್ನು 'ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. 'ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ' ದ ಅಂಕಿತ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಿರುದ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಯನ್ನು ಓದಿಸಿ ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲಾಳನು 'ಕವಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. 'ಕನ್ನರಸಾದರದಿಂ ಕುಡೆ ಪೊನ್ನಂ ಮನವೊಸೆದು ತೈಲಪಂ ಕುಡೆ ರನ್ನಂ ಮನ್ನಿಸಿ ಬಲ್ಲಾಳಂ ಕುಡೆ ಜನ್ನಂ ಕವಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೆಸರಂ ಪಡೆದರ್' ಎಂಬ ಪದ್ಯ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಜನ್ನನೇ ಬರೆದನೊ ಇಲ್ಲವೋ, ಅವನೇ ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಯಾವಾಗ ಬರೆದನೋ ಏನೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ : ಆ ಕಂದ ಎರಡು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಒಂದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಕಂದದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಿರುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡವನು ಅಂಕಿತ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಬಿಡಬೇಕು ? ಕವಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವ 'ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ' ದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವಿಷಯದ ಇಡಿಯ ಪದ್ಯ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಗಿರಿದುರ್ಗಮಲ್ಲ, ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜನ್ನ 'ಚತುರ್ವಿಧಪಂಡಿತ' ನೂ 'ಕವಿ ರಾಜಶೇಖರ' ನೂ ಮಾತ್ರ ಆಗಿದ್ದನು. ಬಲ್ಲಾಳನ ಮಗ ನರಸಿಂಹನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜನ್ನನ ಮಹಿಮೆ ಪ್ರತಾಪಗಳು ನಾನಾ ಮುಖವಾಗಿ ಹರಡಿ ಬೆಳಗಿ ಅವನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಿಯೂ ದಂಡಾಧೀಶನೂ ಆದನು : 'ನರಸಿಂಹನ ಚೋಳ ಕುಲೋದ್ಧರಣನ ಸರ್ವಜ್ಞ ಭೂಪನೋಲಗದೋಳ್ ನಿಂದಿರೆ ದಂಡಾಧೀಶಂ ಕುಳ್ಳಿರೆ ಮಂತ್ರಿ, ತೊಡಂಕ ಕವಿ ಜನಾರ್ದನದೇವಂ.'

ಕವಿಯ ಬಿರುದುಗಳು : ಜನ್ನನಿಗೆ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನು ಕೊಟ್ಟ (ಉಭಯ)ಕವಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದಿನ ಜತೆಗೆ 'ನಾಟ್ ಪ್ರಭು' ಎಂಬ ಬಿರುದೂ ಇತ್ತು. ಇವಲ್ಲದೆ ಹಲವರು ಹಲವಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದಾದ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಾಸ ಛಂದಸ್ಸು ಬಂಧ ಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ಮೆಚ್ಚಿನಿಂದಲೋ ಕೆಚ್ಚಿನಿಂದಲೋ ತಾನೇ (?) ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಹುದಾದ ಬಿರುದುಗಳು ಹಲವಿವೆ : ಸಾಹಿತ್ಯ ರತ್ನಾಕರ, ಕವಿವೃಂದಾರಕ ವಾಸವ, ಕವಿಕಲ್ಪಲತಾಮಂದಾರ, ರಾಜವಿದ್ವತ್‌ಸಭಾ ಕಳಹಂಸ, ಕವಿ ಭಾಳಲೋಚನ, ಕವಿಭಾಳೇಕ್ಷಣ, ಉದ್ದಂಡ ಕವಿಭಾಳನೇತ್ರ, ಸುಕವಿಜನಮಿತ್ರ, ವಿನೇಯಜನ ಮುಖತಿಲಕ ಮೊದಲಾದುವು.

ಕವಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ : ಕುಲಬಲ, ರೂಪಬಲ, ವಿದ್ಯಾಬಲ, ಧನಬಲ, ಗುರುಬಲ ರಾಜಬಲ—ಎಲ್ಲವೂ ಜನ್ನನಿಗೆ ಇದ್ದುವು. ಲೌಕಿಕ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಸೌಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅವನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಯಾವೊಂದು ಕೊರತೆಯೂ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. 'ಭೋಗರೂಪ ವಿಳಾಸೋದಯದಿಂದೆ 'ಸಂದ ಜನ್ನಮರಸನ್' 'ಅನ್ಯರ ಲೇಸನಲ್ಲದೆನಗಿಂತಂತೆಂದು ಮಾತಾಡಲೊಲ್ಲದ ಸತ್ವನ್', 'ಚದುರ ನಿಧಿ

ಚಲವ ನೆಲ ಚಾಗದ ಸಾಗರಂ ಅಣ್ಮಿನಾಗರಂ, ಪೆಂಪಿನ ಸಂಪದಂ, ಆಯದಾಯು — ಆರೆಂಬುದೊ, ಜನ್ನನ್ ಕಮ್ಮೆಗುಲದ ತೊಡವಿನ ರನ್ನನ್' ಎಂದು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ಚತುರನ್, ನೀಜಿನ್, ಉದಾರನ್ ಉಜ್ವಲಯಶನ್, ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಂಪನ್ನನ್, ಊರ್ಜಿತ ಪುಣ್ಯೋದಯನ್, ಈ ಜನಾರ್ದನ ದೇವನ್.' ಲಕ್ಷ್ಮೀಸರಸ್ವತಿಯರ ಕಲಹ ಜನ್ನನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕವಿ ಹಲವು ದಾನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. 'ಪೊಸಚೈತ್ಯಂ ಗಂಡರಾದಿತ್ಯನ ಪೊಟಿಲೊಳ್ ಅನಂತಂಗೆ ಚೆಲ್ವಪ್ಪಿನಂ ಮಾಡಿಸಿ' ತನ್ನ ಧರ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಿ 'ಜೈನಮಂದಿರ ನಿರ್ಮಾಣ ಧನ'ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. 'ಜಗದೊಳ್ ತಾನಿತ್ತ ಕಯ್ಯಲ್ಲದೆ, ಒಡ್ಡಿದ ಕಯ್ಯಲ್ಲದ ಪೆಂಪು'[1] ಎಂದು ಜನ್ನ ಹೇಳುವಂತೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಕವಿಗಳು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು? ತನಗಿದ್ದ ರಾಜ ಕೃಪೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕವಿ ಪೇಳಿ ದಣಿಯನು: 'ಭೂಭುಜರೊಳ್ ಅದ್ವೈತೀಯಮಾಗಿರ್ಪ ಸಲ್ಗೆ' 'ಕೊಡೆಯುನ್ ಪಟ್ಟಮನಾಂತಚಕ್ರಿ ಕವಿತಾಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಳ್'[1] — ಇವು ಜನ್ನಮರಸನ ಹೆಮ್ಮೆ ಹಿರಿಮೆಗಳು.

ಜನ್ನ ತಲೆಬಾತು ಮೈಸೋತ ಕದಿರುಕಡ್ಡಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕವಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜಟ್ಟಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. 'ಬರೆಯಲ್ ಮೇಣ್ ಮಚ್ಚರದಿಂ ಕರೆಯಲ್ ಮೇಣ್ ಕಯ್ಗೆ ಪಲಗೆ ಬರೆ ಕಾವ್ಯಕಲಾ[2] ಪರಿಣತಿಯೊಳ್ ಖಟ್ಗಕಳಾ ಪರಿಣತಿಯೊಳ್ ಭಾಳನೇತ್ರ ನೆನಿಪನ್ ಜನ್ನನ್' — ಇದು ಕವಿಯ ಮೈಮೆದುಳುಗಳ ಕೆಚ್ಚು, ಆರ್ಪು.[3] ಜನ್ನ ಜಟ್ಟಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗಲೇ ಅವನ ಮೈಕಟ್ಟು, ದೇಹದಾರ್ಢ್ಯ ಎಂಥದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜತೆಗೆ ಜನ್ನ ಚೆಲುವ. 'ಸೊಬಗಿನ ಜಂಗಮಶಾಸನನ್', 'ಸೊಬಗಿನ ಅಭಿನವ ಮದನನ್, ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಅಭಿನವ ಮದನ—'ಬದ್ದೆಯರುಡಿಸಿದೊಡನೆ ಕಲ್ತ ಕೊವರನ್' — ಎಂಥ ರಸಿಕನೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

---

1 ಇದು ಲೋಕೋತ್ತಮವಪ್ಪ ವಿದ್ಯೆ ಜಗದೊಳ್ ತಾನಿತ್ತ ಕಯ್ಯಲ್ಲದೊ
ಡ್ಡಿದ ಕಯ್ಯಲ್ಲದ ಪೆಂಪು ಭೂಭುಜರೊಳದ್ವೈತೀಯಮಾಗಿರ್ಪ ಸ
ಲ್ಗೆ ದಿಟಕ್ಕನ್ನರ ಲೇಸನಲ್ಲದೆನಗಿಂತಂತೆಂಬ ಮಾತಾಡಲೊ
ಲ್ಲದ ಸತ್ವಂ ಕವಿಭಾಳಲೋಚನನೊಳುಂಟಿನ್ನೊರ್ವರೊಳ್ ತೋರಿಸಾ

—ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ, xiv. ೮೦

2 ಕೊಡೆಯುಂ ಪಟ್ಟಮನಾಂತ ಚಕ್ರಿ ಕವಿತಾಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ತೇಜದು
ಗ್ಗಡಮುಂ ಕೀರ್ತಿಯನಾಂತ ಬಲ್ಲಹನಿಳಾಪುತ್ರತ್ವದೊಳ್ ಚಾಗಮಂ
ನುಡಿಯೊಳ್ ಸತ್ಯಮನಾಂತ ರಾಜಮುನಿಪಂ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದೊಳ್ ಗೌರವಂ
ಪಡೆದುಂ ಮಾನವಮೇರು ಜನ್ನಮರಸಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ರತ್ನಾಕರಂ

—ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ xiv, ೮೧

3 ಪಂಪನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಕವಿಯೂ ಕಲಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು:
ಕವಿತೆ ನೆಗಟ್ತೆಯಂ ನಿಜಿಸೆ ಜೋಳದ ಪಾಟಿ ನಿಜಾಧಿನಾಥನಾ
ಹವದೊಳರಾತಿನಾಯಕರ ಪಟ್ಟನೆ ಪಾರಿಸೆ ಸಂದ ಪೆಂಪು ಭೂ
ಭುವನದೊಳಾವಗಂ ಬೆಳಗೆ ಧಿಕ್ಕಭಿಮಾನದ ಮಾತು ಕೀರ್ತಿಯಂ
ವಿವರಿಸೆ ಸಂದನೇಂ ಕಲಿಯೊ ಸತ್ಕವಿಯೋ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವಂ

—ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ, xiv, ೫೦

ಜನ್ನನಿಗೆ ತನ್ನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗೌರವ, ಪೂಜ್ಯತೆ ; ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹೆಮ್ಮೆ, ಕೆಚ್ಚು. 'ಜಿನೇಂದ್ರವಾಗ್‌ವನಿತೆ ನಿಲ್ಕಸ್ಮನ್ ಮುಖಾಂಭೋಜ ದೊಳ್' ಎಂದು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ದೇವಿಯನ್ನು ನೆನೆಯುವ ಜನ್ನನ ಮಾತುಗಳು ಪಂಪನ 'ಪರಮ ಜಿನೇಂದ್ರವಾಣಿಯೆ ಸರಸ್ವತಿ, ಬೇಱದು ಪೆಣ್ಣರೂಪಮನ್ ಧರಿಯಿಸಿ ನಿಂದುವಲ್ತು' ಎಂಬ ಪವಿತ್ರನಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ. 'ಸಂತತಂ ಪರಿಮಳದಂತೆ ವಾಣಿ ನೆಲಸಿರ್ಕೆ....ನಾಟಿಸ್ಪ್ರಭುಜನಾರ್ದನ ವಕ್ತ್ರಪದ್ಮದೊಳ್' ಎಂದು ದೇವಿಯನ್ನು ಬೇಡುವ ಬಾಯಿ 'ಈ ಜನಾರ್ದನ ವಕ್ತ್ರಾಂಭೋಜಮನ್ ಸಾರ್ದು ಸುಸ್ಥಿತೆಯಾಗಿರ್ದುದಱಿಂದೆ ತಾನ್ ಸೊಬಗೆಯಾದಳ್, ಜಾಣೆಯಾದಳ್, ಸರಸ್ವತಿ ಸಂಮೋಹಿತೆಯಾದಳ್, ಅಗ್ಗಳಮೆಯಾದಳ್ ವಿಶ್ವಭೂಚಕ್ರದೊಳ್' ಎಂಬ ಕೆಚ್ಚಿನ ನುಡಿಗಳನ್ನೂ ನುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. 'ಉಭಯ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸಭೆಯನ್ ಪುಗಲಣ್ಮವಿತ್ತಿ....ದೂಷಣಾಭಾಸಂಗಳ್' ಎಂದು ಕೆಣಕಿ ಕೆಲೆಯುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ನಮ್ರಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನೂ ಉದ್ದಂಡ ಔದ್ಧತ್ಯವನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಸರಿಹೊಂದಿಸುವುದು ? ಜನ್ನ ಕವಿ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬುದು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಈ ವಿರೋಧಭಾವ ಕೊಂಚ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅರ್ಥವಾದೀತು. ತನ್ನ ಮನೆಬಾಳಿನಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತಿಜೀವನದಲ್ಲೂ ಸರಳನೂ ಗಂಭೀರನೂ ನಮ್ರನೂ 'ವಿನೇಯನಿಧಿ' ಯೂ ಆದವನು ರಾಜಾಸ್ಥಾನದ ಗೌರವ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನೂ ರಾಜನ ಗೌರವ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನೂ ಪಾಲಿಸಿ ಮೆರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ಹೆಮ್ಮೆಯ, ಮೂದಲಿಕೆಯ, ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬಹುದು. ಆಸ್ಥಾನದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮರ್ಯಾದೆಗಳ ಪಾಲನೆಯ ನೆವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಒಂದೇ ಬಾಳಿ ನಲ್ಲಿ 'ಇಂಥ ಎದುರುಬದುರು ತಿರುಚಿನ ಎಳೆಗಳು ಏಕೆ ಹೊಸೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. 'ರನ್ನನೆ ವೈಯಾಕರಣನ್, ಜನ್ನನ್ ಮೇಣ್ ಕವಿಗಳೊಳಗೆ ವೈಯಾಕರಣನ್, ಪೊನ್ನನ್ ಅಸಹಾಯ ಕವಿ, ಮೇಣ್ ಜನ್ನಿಗನ್ ಅಸಹಾಯಸುಕವಿ ಕವಿ ಚಕ್ರಿಗಳೊಳ್' ಎಂದು ತನ್ನ ಹುರುಡಿಗೆ ಉಳಿದಿಬ್ಬರು ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಾದ ಪೊನ್ನ ರನ್ನರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗುರಿಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ತನ್ನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜನ್ನ ಹೀಗೆ ಜಂಬ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೂ ಎಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ. [1]

---

1 ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಹಲವು ಕಾವ್ಯ ಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕವಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಯಾ ಕವಿಗಳೇ ಬರೆದುವೊ ಅಲ್ಲವೊ ಎಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿದೆ. ಆಯಾ ಕವಿಗಳ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳೂ ಕಕ್ಷಿಗಳೂ ತರುವಾಯ ಆ ಪ್ರಶಂಸಾಪದ್ಯ ಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದೆಂದು ವಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಕಾಶ ವಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡು ಬಗೆಯ ನುಡಿತ ಕಂಡುಬಂದಾಗ, ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ರದರ್ಶಕ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸ

ಕವಿ ತನ್ನ ದೇವದತ್ತ ಪ್ರತಿಭೆಯೊಂದನ್ನೆ ನೆಮ್ಮಿ ಕುಳಿತವನಲ್ಲ ; ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೃಷಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವನು. ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುವಾದ ನಾಗವರ್ಮನನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳಿಂದ ನೆನೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ವಿದ್ಯಾವ್ಯವಸಾಯದಿಂದ ಕವಿಗೆ ಆಗಿರುವ ಪ್ರಯೋಜನ ಎಷ್ಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಕವಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು 'ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ', 'ಕವಿರಾಜಶೇಖರನ್' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹೆಮ್ಮೆಯೊ 'ಚತುರ್ವಿಧಪಂಡಿತನ್, ನವವೈಯಾಕರಣನ್, ತರ್ಕವಿನೋದನ್, ಭರತಸುರತಶಾಸ್ತ್ರವಿಳಾಸನ್' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಹೆಮ್ಮೆ. ಜನ್ನನು ಹೇಳುವ 'ಸಹಜಂ ವೇಟ್ಟುದು ಮುನ್ನೆ ವೇಟ್ಟುದು ಪದವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ, ವೇಟ್ಕುಂ ಬಲಂ ಬಹು ಕಾವ್ಯಾನುಭವಂ ಕಳಾಪ್ರತಿಭೆ ಲೋಕಜ್ಞತ್ವಮಾಪ್ತಾಗಮಸ್ಪೃಹೆ' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು 'ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ'ದ ನಾಗವರ್ಮನ 'ಪ್ರತಿಭಾನಂ, ಕಾವ್ಯವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಚಯಪರಿಯಂ, ವೃದ್ಧಸೇವಾನುರಾಗಂ, ಸತತಾಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಯತ್ನಂ ಕವಿತೆಗೆ ನಿಯತಂ ಕಾರಣಂ' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಒಣಪಾಂಡಿತ್ಯ ಬೇರೆ, ಕವಿತಾಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬೇರೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ಜನ್ನನಿಗೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು. 'ತತ್ವವಿದರಾದೊಡಂ ಸರಸತ್ವಕ್ಕೆಡೆಗುಡದ ಜಡರ್ ಆದಂತ ಱಿದಪರೊ 'ಕವಿತೆಯನ್ ?' 'ಪದಮುಂ ಪ್ರಾಸಮುಮನ್ ತಪ್ಪದೆ ಬಲ್ಲನ್, ಬೇಱಿ ಹೋದ ಹೊಲನನ್ ಕಸಭಾವದೊಳ ಆಱಿಯನ್, ಅವನನ್ ಎಟ್ಟಿನ್ನದೆ ಮತ್ತೇನೆಂದು ಕರೆದೊಡೋಯೆಂದಪ್ಪನ್ ?' 'ಕವಿರಸಸಂವ್ಯುತ್ಪನ್ನನ್'....ಆಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು : ಆ ಕವಿ 'ಪೇಟ್ದ ಕಾವ್ಯಮ್ ಅಖಿಳಶ್ರಾವ್ಯಂ.' ಜನ್ನನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು 'ಆದಿಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಹೇಳಿರುವ 'ಇರು ಮರುಳೆ ಶುಷ್ಕವೈಯಾಕರಣಂಗಂ ಶುಷ್ಕತಾರ್ಕಿಕಂಗಂ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕರಿಗಂಗಂ ವಿಷಯಮೆ ಕಾವ್ಯರತ್ನಂ ಅತಿ ಚತುರ ಕವಿಕದಂಬಕವಿಷಯಂ' ಎಂಬುದರೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು.

ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನತೆ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ, ಅದರ ಸದ್‌ವಿನಿಯೋಗ ದೊಡ್ಡದು ಎಂದು ಜನ್ನ ತಿಳಿದಿದ್ದನು. 'ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಸುರೇಂದ್ರಧೇನುವದು ಪುಣ್ಯಾಯತ್ತಮನ್, ಆ ಕಾಮಧೇನುವೆ ಕೈಸಾರ್ದೊಡಮ್, ಆ ವಚಸ್ಸುಧೆಯುನ್ ಅನ್ಯರ್ಗಿತ್ತು ಕಾಟ್‌ಬೆಕ್ಕಿನಗೂಡುವವೊಲ್ ತುಯ್ಯಲನ್' ದುರ್‌ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡದ 'ಅರ್ಹದ್ದೇವನನ್ ಭರ್ತೃಮಾಡಿ' 'ಅರಿದಿದು ಬಾಟಬಟ್ಟೆ ಪರಮಾಗಮಮುಮ್ ಅಲ್ಲದೆ, ಜಾರಚೋರವೀರರ ಕಥೆಯಂತೆ ಬಾಯ್ ಸವಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ ಬಱಿಕಯ್ಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲ ; ಅರುಹನ ಮೂರ್ತಿಯಂತಿರೆ ನಿರಾಭರಣಂ ಮೆಱಿಯಲ್ಕೆ ಪೇಟ್ದಪೆನ್ ಚರಿತಪುರಾಣಮನ್' ಎಂದು 'ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ('ಅರುಹನ ಮೂರ್ತಿಯಂತಿರೆ ನಿರಾಭರಣಂ ಮೆಱಿಯಲ್ಕೆ' ಎನ್ನುವ ವಿಶೇಷಣ ಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 'ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ'ಕ್ಕಿಂತಲೂ 'ಯಶೋಧರಚರಿತೆ'ಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಒಪ್ಪುತ್ತದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.) ಇದರ ಅರ್ಥ ಎಲ್ಲರ ಕವಿತಾ

ಬೇಕು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಗೆಯುವು ಕವಿಕೃತವೂ ಎರಡನೆಯ ಬಗೆಯುವು ಕವಿಮಿತ್ರಕೃತವೂ ಆಗಿರಬಹುದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಶಕ್ತಿಯ ವಿನಿಯೋಗಕ್ಕೂ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪುರಾಣರಚನೆಯೊಂದೇ ದಾರಿಯೆಂದಲ್ಲ; ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಮಗೆ ತೋರಿದ, ಇಷ್ಟವಾದ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯಕ್ಕೆ, ಕಲ್ಯಾಣ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು.

ಜನ್ನನು ತನ್ನ ಕವಿತ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿ 'ಚಂಪದ ಬಳ್ಳಿಸಂಕಲೆಯೊಳ್ ಅಕ್ಕರಮನ್ ಸೆಱೆಗೆಯ್ವ ಕಕ್ಕಸ'ರಂತಲ್ಲದೆ 'ರಸಸ್ಯಂದಿಗಳಾದ ಮಾತು ಮನಮನ್ ಸಲೆಸೋಲಿಸಿ ಪೇೞ್ವ ಲೋಕದೊಳ್ ಸಂದ ಜನಾರ್ದನನ್ ಸಂಕವಿವಲ್ಲಭನ್' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೇನು ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ? 'ಎನಿತನ್ ಒಳ್ಳಿತ್ತಾ ಪೇೞ್ದ ಕವಿ ಏವನ್ ? ಅದನ್ ಪೆಸರಿಟ್ಟು ಮೆಚ್ಚ ಬಲ್ಲನನ್ ಅಱಿಸಲ್ಕೆ ವೇೞ್ಪುದು, ಅವನನ್ ಜಗದೊಳ್ ಪಡೆಯಲ್ಕೆಬಾರದು. ಆತನ ಮುಖದಿಂದಮಲ್ಲದದು ಸಲ್ಲದು. ಕಟ್ಟಿಯುಮೇನೊ ಮಾಲೆಗಾಱನ ಪೊಸಬಾಸಿಗಂ ಮುಡಿವ ಭೋಗಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬಾಡಿ ಪೋಗದೆ ?' ಎಂದು ಜನ್ನನೊಂದು ನುಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವನ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯ ಬಾಸಿಗವನ್ನು ಮುಡಿಯುವ ರಸಿಕಭೋಗಿಗಳು ಹಲವರು ಇರುವುದರಿಂದ ಕವಿ ಕೊರಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಪೂರ್ವ ಕವಿಯ ಸ್ಮರಣೆ : ಕವಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆ. ಈ ನೆನಪು ಎರಡು ಬಗೆ ಯಾಗಿರಬಹುದು: ಪೂರ್ವ ಕವಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ನಮ್ರತಾರೂಪವಾಗಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೆ, ಹಿರಿಯರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ಅವರಿಗಿಂತ ತಾನು ಮಿಗಿಲೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಕೊಚ್ಚುವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರೂಪವಾಗಿರಬಹುದು. ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ನೆನವು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನಲ್ಲಿರಬಹುದು ; ಎರಡೂ ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬಹುದು. 'ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರ ರುಂದ್ರ ವಚನಾಮೃತ ವಾರ್ಧಿಯನ್ ಈಸುವೆನ್, ಕವಿ ವ್ಯಾಸನೆನ್ ಎಂಬ ಗರ್ವಮ್ ಎನಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಹೇಳುವ 'ಗುಣಾರ್ಣವ' ಪಂಪನೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಕಾಳಿದಾಸನ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಇಡಿಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೇ ಕೊಂಡು ಕನ್ನಡಿಸಿ 'ಸಕ್ಕದದೊಳ್ ಮುನ್ನುಳ್ಳ ಕಾಳಿದಾಸಂಗಂ ನೂರ್ಮಡಿ' ಎಂದು ಗಳಹುವ ಕುರುಳ್ಗಳ ಸವಣ ಪೊನ್ನನೂ ಇದ್ದಾನೆ. [1] 'ಎನಗನುಕೂಲಮಕ್ಕೆ ಗುಣವರ್ಮನ ಜಾಣ್ನುಡಿ, ಪಂಪನಿಂಪು, ಪೊನ್ನನ ಬಗೆ, ನಾಗವರ್ಮನ ಒಹುಜ್ಞತೆ; ರನ್ನನ ಕಾಂತಿ, ನಾಗಚಂದ್ರನ ರಸಭಾವಂ, ಅಗ್ಗಳನ ವಕ್ರತೆ, ನೇಮಿಯ ದೇಸೆ, ಪುಷ್ಪಬಾಣನ ಮೃದುಬಂಧಂ— ಈ ಕವಿಗಳಲೆ ಜಿನೇಂದ್ರ ಪುರಾಣ ಕರ್ತೃಗಳ್' ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಕವಿ ಬಾಲ್ಸಲೋಚನ ಜನ್ನನೇ 'ರನ್ನನ್ ವೈಯಾಕರಣನ್ ಜನ್ನನ್ ಮೇಣ್ ಕವಿಗಳೊಳಗೆ ವೈಯಾಕರಣನ್ ಪೊನ್ನನ್ ಅಸಹಾಯಕವಿ, ಮೇಣ್, ಜನ್ನಿಗನ್ ಅಸಹಾಯಸುಕವಿ' ಎಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಆಡಿದ್ದಾನೆ. [2]

---

[1] 14ನೆಯ ಪುಟದ ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ನೋಡಿ.

[2] ಈ ಪೂರ್ವ ಕವಿಸ್ಮರಣೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕವಿಯೂ ತನಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾದ ಅಥವಾ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಎಲ್ಲ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವನೆಂದಾಗಲಿ,

ಜನ್ನನನ್ನು ಅವನ ತರುವಾಯದ ಕವಿಗಳು ಹಲವರು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗುಣವರ್ಮನು 'ಪುಷ್ಪದಂತ ಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ 'ಜನ್ನಿಗನಿಂಪು' ಎಂದೂ, ಕಮಲಭವನು 'ಶಾಂತೀಶ್ವರ ಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ 'ಜಗನ್ನುತ ಜನ್ನನ್' ಎಂದೂ, ಅಂಡಯ್ಯನು 'ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ'ದಲ್ಲಿ 'ಜನ್ನಿಗನ ಜಸಂ' ಎಂದೂ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು 'ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವ'ದಲ್ಲಿ 'ಜನ್ನನ ದೇಸೆ' ಎಂದೂ, ನಾಗರಾಜನು 'ಪುಣ್ಯಾಸ್ರವ'ದಲ್ಲಿ 'ಜನ್ನನೊಳ್ಪುವೆತ್ತ ಪೊಸವಹಾತು' ಎಂದೂ ನೆನೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಧುರನು 'ಧರ್ಮನಾಥ ಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ 'ತಱುವಾಯೆ ಕೃತಿ ವೇಟ್ಟನ್ನನ್ ನೀನಲ್ಲದಿಲ್ಲವೆಂದತಿ ಮುದದಿನ್ ಮನ್ನಿಸಿ ಸಲಹುಗೆ ಸತ್‌ಕವಿ ಜನ್ನನ್ ಜಾಣ್ ಎಸೆಯಲಿತ್ತು ನುಡಿಗಳನ್ ಎನ್ನನ್' ಎಂದು ಜನ್ನನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ನೆವದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ, 'ಸರ್ವರ ಸಮ್ಮತವಮ್, ಎನಗಿದು ಗರ್ವದ ಮಾತಲ್ಲ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಲೌಕಿಕ ಕಲೆಯೊಳ್ ಬೇರ್‌ವರಿದ ನೇಮಿ ಜನ್ನಮರ್ ಇರ್ವ ಕರ್ನಾಟ ಕೃತಿಗೆ ಸೀಮಾ ಪುರುಷರ್' ಎಂದೂ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನಂಜುಂಡನು 'ಕುಮಾರರಾಮ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿ 'ಬಲ್ಲಿದ ಕರ್ನಾಟ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರ ಗೆಲ್ದು ಬಲ್ಲಾಳ ಭೂಮೀಶ್ವರನನಿಲ್ಲದೆ ಮೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡ ಜನ್ನನ ಪದಪಲ್ಲವಗಳಿಗೆಱಗುವೆನು' ಎಂದು ಭಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕುಮುದೇಂದು ಮಂಗರಸ, ಬಾಹುಬಲಿ ಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳೂ ಜನ್ನನಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಜನ್ನನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ : ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಈ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಿ ತಡಕಿದರೆ ಒಬ್ಬ ಪಂಪ, ಒಬ್ಬ ರನ್ನ, ಒಬ್ಬ ಬಸವೇಶ್ವರ, ಒಬ್ಬ ಹರಿಹರ, ಒಬ್ಬ ನಾರಣಪ್ಪ, ಒಬ್ಬ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ಸಿಕ್ಕಬಹುದು ಈ ಮಾತನ್ನು ನಿಜಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ. ನಿಸರ್ಗಕವಿತಾಮಣಿ ಒಂದು ಕೇಳ ಬಂದರೆ, ದುರ್ಬಲ ಗುಹಾನಿನಾದಗಳು ಸಾವಿರಗಟ್ಟಳೆ ಕಿವಿಗಿಡಿಯುತ್ತಿವೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ. ಭಾವಕ್ಕಿಂತ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು, ಪ್ರತಿಭೆಗಿಂತ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ನಂಬಿ ನೆಮ್ಮಿದವರು ಹಲವರು. ಸಹಜ ಕವಿತಾ ಪ್ರತಿಭೆಯಾಗಲಿ ಕಾವ್ಯನಿರ್ಮಾಣ ಶಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ತಕ್ಕಷ್ಟಿಲ್ಲದೆ, ಒಣ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಹೊತ್ತು ಗ್ರಂಥರಚನೆಯ ಎದೆಗುದಿಯಿಂದ, ಹಿಂದಿನ ಮಹಾಕವಿಗಳನ್ನು ಮರ್ಮವರಿಯದೆ ಅನುಕರಿಸಿ, ಹೊಸೆದಿರುವ ಛಾಯಾ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಾಗಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಾಗಲಿ ಅವನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆಂದು ಎಲ್ಲರ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಜನ್ನ ಮೇಲುಮಟ್ಟದ ಕವಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಅವನವೇ ಆದ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳು ಅವನಲ್ಲುಂಟು. ಆದರೂ, ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಜನ್ನನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ

ಆಯಾ ಕವಿಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಅಥವಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಿರುವನೆಂದಾಗಲಿ ಎಣಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಕವಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಪ್ರಾಸ ಛಂದಸ್ಸು ಮೊದಲಾದುವನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಬಹುದು.

ಯನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅವನ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಕವಿತಾ ಗುಣವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದು ಮೇಲು ಮತ್ತು ಸುಲಭ. ಅವನ ಒಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಶಕ್ತಿ, ಗುಣ ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ'ವನ್ನೂ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯನ್ನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಜನ್ನ ಬರೆದನೆಂದು ನಮಗೆ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಕವಿಹೃದಯದಿಂದ ಮೂಡಿದ ಕೃತಿಗಳೆಂದು ನಂಬುವುದು ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜನ್ನನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೆ ಜೈನ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಮಾರ್ಗ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ, ಖಚಿತವಾಗಿ, ಏರ್ಪಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕವಿ ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ನಿಸರ್ಗ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯ ವಿಕಾಸ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಡೆಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ, 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥದ ಅನುವಾದ ವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುಪಾಲು ಜನ್ನನಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕೋ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚುವುದು ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟವಾದೀತು. ಹಿಂದಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದ ರಿಂದಲೇ, ಮತ್ತೊಂದು ಆಕರದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ, ಒಬ್ಬನ ಕೃತಿ ಕೀಳೆಂದಾ ಗಲಿ ಮರುಕೂಗೆಂದಾಗಲಿ ಹೇಳಬರದು. ಹಳತು ಹೊಸತೆಂದರಾದರೂ ಏನು? ಮನುಷ್ಯ ಈ ನೆಲದ ಮೇಲಿನ ತನ್ನ ನಿಡುಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣದ ಕೇಳದ ಹೊಸತು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣದ ಅನುಭವವೂ ಹೊಸತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಾದ್ದು ಆ ಕವಿಯ ವರ್ಚ ಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು; ಹಳತನ್ನೇ ಹೇಗೆ ಹೊಸ ತಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜನ್ನನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತನಿತನಿ ಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಿರಿದರಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಶಾಸನಗಳು

ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೯೧ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ (೧೭೯ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ ೧೧೯೭ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತರೀಕೆರೆಯ (೪೫ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ ಜನ್ನ ಬರೆದುವೆಂದು ಆ ಶಾಸನ ಗಳಿಂದಲೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ೧೨೦೫ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತರೀಕೆರೆಯ (೪೨ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ ೧೨೦೮ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತರೀಕೆರೆಯ (೬೮ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ ಜನ್ನ ಬರೆದುವೇ ಇರಬಹು ದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆಯ ಸಾಲುಗಳ ಅಕ್ಷರ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು, ಕವಿಯ ಇತರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ತರೀಕೆರೆಯ ೪೨ನೆಯ ಶಾಸನದ ಬಲ್ಲಾಳನ ವಂಶವರ್ಣ ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ೪೫ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿವೆ. ೪೨ನೆಯ ಶಾಸನ ೪೫ರ ಕಿರಿಯುಳತೆಯ

ಪಡಿಯಚ್ಚಿನಂತಿದೆ. ೬೮ನೆಯ ಶಾಸನದ ನಾಗಗವುಂಡನ ಅನ್ವಯವರ್ಣನೆಯ ಆರು ಪದ್ಯಗಳು ೪೨ನೆಯದರಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ.

ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳದೇವನ ಪಾದಪದ್ಮೋಪಜೀವಿ ಶ್ರೀಕರಣದ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಾಚಣ್ಣನು ಆನೆಗನಕೆರೆಯನ್ನು ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ ವಿಷಯವನ್ನು ಚೆನ್ನರಾಯ ಪಟ್ಟಣದ ಶಾಸನವೂ; ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ದಂಡನಾಯಕ ಅಮಿತನು ಅಮೃತಾಪುರದ ಅಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಂಗಭೋಗಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ದತ್ತಿಬಿಟ್ಟ ವಿಷಯವನ್ನು ತರಿಕೆರೆಯ ೪೫ನೆಯ ಶಾಸನವೂ; ವೀರಬಲ್ಲಾಳದೇವನ ಪಾದಪದ್ಮೋಪಜೀವಿ ಮಹಾ ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿ ಹಾದಿಕೆರೆಯ ನಾಗಗವುಂಡನು ಅಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವರಿಗೆ ಅಮೃತ ಪುರವನ್ನು ದತ್ತಿಬಿಟ್ಟ ವಿಷಯವನ್ನು ತರಿಕೆರೆಯ ೪೨ನೆಯ ಶಾಸನವೂ; ನಾಗಗವುಂಡನೂ ಮಾದಗವುಂಡಿಯೂ ಮಾದಸಮುದ್ರ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿ ದತ್ತಿಬಿಟ್ಟ ವಿಷಯವನ್ನು ತರಿಕೆರೆಯ ೬೮ನೆಯ ಶಾಸನವೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಜನ್ನ ಬರೆದಿರುವ ಶಾಸನಗಳು ಮಿಕ್ಕ ಹಲವು ಶಾಸನಗಳಂತೆಯೆ ಕಂದ ವೃತ್ತ ವಚನಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡು ಚಂಪೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಶಾಸನವೂ ಒಂದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಚಂಪು ಎಂದರೂ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇವು ಚರಿತ್ರೆಯ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳ ಹೊರಟಿದ್ದರೂ, ಹೇಳುವ ಧಾಟಿ ವರ್ಣನೆ ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರೌಢ ಚಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿರಪರಿ ಚಿತವಾದುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಚಂಪೂ ಗ್ರಂಥಗಳ ಗುಣಾವಗುಣಗಳೆರಡೂ ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅದು ಹೇಗೇ ಏನೇ ಇರಲಿ ಕವಿಯ ಇತರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಂತೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಕೈ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಎನ್ನಬಹುದು, ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲ ರಾಜಭಕ್ತಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆ. ಈ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಮೊದಲು ಕವಿ ರಾಜ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.[1]

ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ

'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ'ವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜನ್ನನಿಗೆ ಅರುವತ್ತರೊಸಗೆ ಅಥವಾ ಷಷ್ಟಿಪೂರ್ತಿ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಆ ನಿಡುಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರದ ಸಾರಾಸಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಭವಿಸಿ ಕವಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಂದು ಹದಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆದು ತನ್ನ ಮತಧರ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಿಯ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಹಿಂದಿನ ಜೈನ ಮಹಾಕವಿಗಳ ಮೇಲುಪಂಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ, ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೆಳಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅನಂತನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದು

[1] ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ ೧೭೭ನೆಯ ಶಾಸನದಿಂದಲೂ ತರಿಕೆರೆಯ ೪೫ನೆಯ ಶಾಸನದಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ತನ್ನ ಕವಿತಾಸೌಧಕ್ಕೆ ಕಲಶವಿಟ್ಟಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಧನ್ಯನೆಂದು ಆತನು ಎಣಿಸಿರಬೇಕು. 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ' ಜನ್ನನ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಗ್ರಂಥ. ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಜಗನ್ನುತ ಜನ್ನನ ಆಳವಾದ ತುಂಬು ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅದು ಆಡುಂಬೊಲ ; ಮೆದುಳಿನ ಮಾಟದ ಬೆರಗುವರಿಸೆಗಳ ಗರಡಿಯ ಮನೆ.

ಜನ್ನನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಮುಂಚೆಯೇ ಜೈನಪುರಾಣ ರಚನೆಯ ರಾಜಮಾರ್ಗ ಏರ್ಪಟ್ಟುಹೋಗಿತ್ತು. ಕಥೆ ಹೀಗೆಯೇ ಇರಬೇಕು, ಇಂಥಿಂಥ ವಿಷಯಗಳೇ ಬರಬೇಕು, ಈ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರೂಪಿತವಾಗಬೇಕು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕದಲಿಸಲಾಗದ ಕಟ್ಟು ಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದುವು. ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ವರು ತೀರ್ಥಂಕರರು ಇದ್ದರೂ ಆಕಾರ, ಗಾತ್ರ, ಬಣ್ಣ, ಹೆಸರು ಮೊದಲಾದ ಕೇವಲ ಬಾಹ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ವ್ಯಕ್ತಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ದೊಡ್ಡ ಅಥವಾ ಸಣ್ಣ ಪಡಿಯಚ್ಚು. ಜತೆಗೆ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಜೀವನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳು ವುದು ಮಾನುಷ ಸಂಗತಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅತಿಮಾನುಷ ಸಂಗತಿಗಳು, ಅವೂ ಕೂಡ ಬಹುತರ ಒಂದೇ ಅಚ್ಚಿನವು. ಮನುಷ್ಯನನ್ನೇ ದೇವನನ್ನಾಗಿ ಮೇಲೆತ್ತಿ, ಬೇರೆ ದೇವ ನನ್ನು ಕಾಣದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕಂಡ ಜೈನಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಮಾನವಧರ್ಮವೇ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ತಡೆದೀತು, ಮಾನವ ವಿಕಾಸದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಜನಜೀವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಲ್ಲ ? ಆದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನಕಥೆ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುವೇನೊ ! ಈಗಿರುವ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಎಳೆದಾವೇ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪುರಾಣವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಟ್ಟುವು ದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಪಂಪನ 'ಆದಿಪುರಾಣ' ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯ ವಲ್ಲವೆ ? ಪುರಾಣರಚನೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾರ್ಗದ ಹಿಂಗಟ್ಟು ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತೊಳಲಿ ಒರಲುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪಂಪನ ನಿಸರ್ಗ ಕವಿತಾವಾಣಿಯ ಘೋಷ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಸೊದೆಯೆರೆದು ಕಿವಿಕೊನರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಅಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ತಲೆಹಾಕುವ ನೀರಸವಾದ ಕಾವ್ಯೇತರ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸವರಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದರೆ ಪಂಪನ 'ಆದಿಪುರಾಣ' ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಇಂದೂ ಮುಂದೂ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ರಂಜಿಸಿ ಆನಂದಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಆದರೆ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಉಳಿದ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪುರಾಣ ಗಳೆಲ್ಲದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಪಂಪ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿ ರುವ ಕಥೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ವೃಷಭ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಮತ್ತು ಭರತ ಬಾಹುಬಲಿಗಳ ಕಥೆ ಇತರ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಮತ್ತು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಕಥೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾರ ಸ್ಯವೂ ಕಾವ್ಯಯೋಗ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಆದರೂ, 'ಪಂಪಭಾರತ' ಹೇಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ

ಗಳನ್ನು 'ಇಕ್ಕಿ ಮೆಟ್ಟಿದೆ'ಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪಂಪನ 'ಆದಿಪುರಾಣ' ಮಿಕ್ಕವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆ 'ಜಿನಪುರಾಣದ'ದ, ಆ ಗಂಡುಗವಿತೆಯ ಸಂಪತ್ತೇ ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯಬಾರದಾಗಿತ್ತೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಗುಣಭದ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಜೈನ ಉತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಚಾವುಂಡರಾಯನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಶಲಾಕಾಪುರುಷ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ಅನಂತಜಿನನ ಕಥೆ ಜನ್ನನಿಗೆ ಆಧಾರವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಚಾವುಂಡರಾಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕ ವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕವಿ ಸುಮಾರು ೧೪೦೦ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹರವಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥ ಪ್ರೌಢಶೈಲಿಯ ಚಂಪು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಂತಾ ಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಭೂಯಿಷ್ಠವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಪೆಡಸಾಗಿದೆ. "ಪೊಸಗನ್ನಡದಿಂ ವ್ಯಾವರ್ಣಿಸುವೆಂ ಸತ್ಕೃತಿಯನೆಂದು ಕನ್ನಡಮಂ ಚಿಂತಿಸಿ ಕೂಡ ಲಾಱದಕಟ ಮಿಸುಕದ ಸಕ್ಕದಮನಿಕ್ಕುವವನುಂ ಕವಿಯೆ ?" "ಸಕ್ಕದಮಂ ಪೇೞ್ವೊಡೆ ನೆಱೆ ಸಕ್ಕದಮಂ ಪೇೞ್ಗೆ, ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ತಂದಿಕ್ಕುವುದೆ ಸಕ್ಕದಂಗಳ ? ತಕ್ಕುದೆ ಬೆರಸಲ್ಕೆ ಘೃತಮುಮಂ ತೈಲಮುಮಂ ?" ಎಂದು ಕನ್ನಡದ ಮೇಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ದಾಳಿ ಯನ್ನು ನಯಸೇನನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಎಷ್ಟು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೇನು ? 'ಉಭಯ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ'ಗಳ ಕಿವಿಮಾಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಲ್ಲದೆ ಆ ಬಡಕೂಗು ?

ಅವನೀದೃಶ್ಯಾಂಜನಕ್ಷೇಪಣವಿಪುಳಕಪೋಲಂ ಶಿಖಂಡಿಸ್ಫುರತ್ತಾಂ
ಡವರಂಗಂಸಾಂದ್ರಚಂದ್ರೋದಯಮುಮರಸರಿತ್ ಪದ್ಮಪತ್ರೋದನೀಲೀ
ನಿವಹಂ ಪರ್ಜನ್ಯದೋಹಕ್ಷಮ ಬಹುಮಹಿಷೀ ಸಂಕುಲಂ ಯಾಮಿನೀಸಂ
ಭವಶುಂಭನ್ಮಂದಿರಂ ನಿಂದುದು ಪಿಕರುಚಿರೋತ್ತಾಳಮಂಭೋದಜಾಳಂ

ಕರಿಸೇನಾನಕ್ರಚಕ್ರಂ ತುರಗಬಲತರಂಗತ್ತರಂಗಂ ಚಳತ್‌ಪು
ಷ್ಪ ರಥಪ್ರೋದ್ದಿನಫೇನಂ ಚಟುಳಭಟಪಯೋಜಂತಸಂತಾನಕಂ ಶಾ
ಕ್ವರವಾಳಾವಿಭ್ರಮಭ್ರಂ ನಟಯುವತಿಗಾಂಧರ್ವಿಕಾವೃಂದತೀರಾಂ
ತರವಲ್ಲೀವೇಲ್ಲನಂ ಬಂದುದು ಸುರವರಸಪ್ತಾಂಗಸೇನಾಸಮುದ್ರಂ

ಗ್ರಂಥದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇಂಥವು ಬಹಳ. ಜನ್ನ ತಿಳಿಯಾದ ಸರಳವಾದ ಅಚ್ಚಕನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ ಅಂದವಾಗಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಬರೆಯಬಲ್ಲ—ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ, ಕನ್ನಡಿಗರ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟರೆ. ಮುದ್ದಾದ ತಿಳಿಗನ್ನಡಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಾರ್ಗಾಲ ತಲೆದೋರೆ—

ಅಂತು ಮೊಗಮಂ ನೋಡಲಲ್ಲಿಳಿಯೆ ಕಣ್‌ದೆಱೆದಂತೆ
ಮಣಿಬೀಡು ರಜ ಧರಣಿಯೊಳ್ ನೆಗೆದುಪೋರಂತೆ,

ಕಲ್ಲಪೂಗರೆಯೊಳಿಟ್ಟ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಮೊಟ್ಟೆಗಳ್
ತಾಮೆನಿಸಿ ಪರ್ಬಿದುವು ಪೆರ್ಜೇನ ಪುಟ್ಟುಗಳ್.
ತರದೆ ಪಾಱಿದುವು ಬೆಳ್ವಕ್ಕಿ ನೂಲ್‌ದೆಗೆದಂತೆ
ನೆಱೆದ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಗೆ ಬಿಳಿಯದಿರು ಬಿಗಿದಂತೆ.
ಚಿಕ್ಕಮಂ ಮೊಲೆಯಡೆಯೊಳಿಕ್ಕಿ ಪಿಡಿದದು ಮತ್ತೆ
ಪುಲ್ಲೆಗಳ ಪಿಂಡೊಡೆಯುಮೊಡನೆ ಮೆಯ್‌ವಿದಿರುತ್ತೆ.
ಬಸಿಱನಪ್ಪಿದ ಮಱಿಗಳಂ ಹೊತ್ತು ಸಾಲ್‌ಗೊಂಡು
ಮರದ ಪೋಟಲ್ಗೆ ಸಾರ್ದುವು ಕೋಡಗದ ಹಿಂಡು.
ತೊರೆದುಗುವ ತೋರವೊಲೆಗಳನುಂಡು ಕಱು ಪಿಂಗೆ
ಪಾಲಧಾರೆಗಳೊಕ್ಕು ನೊರೆಯು ಪಿಂಡಲು ಪೊಂಗೆ,
ಬೆನ್ನಮೇಲಣ ಪನಿಯೊಳುಣ್ಮೆ ನೆಗೆತರುವೆರ್ಮೆ
ಕೋಡೆಕೊಂಡುವು ಮಿಕ್ಕಸಿಱಿಯುತಂ ಕಾಡೆರ್ಮೆ.
ಪಸಲೆಯೊಳ್ ಪಸುರೇಱೆ ಪರಜಿನೊಳ್ ಪೊರೆಯೇಱೆ
ಗಿಡುಗಳೊಳ್ ದನಿದೋಱೆ ಗೊಡಲೆಯೊಳ್ ನೊರೆಯೇಟಿ,
ನಿಱಿನಿಱಿದು ತೆರೆಯಿಱಿದು ಕಿಱುಮಟಲ ದಿಣ್ಣೆಯೊಳ್
ಪರಿವ ಬರಿವೊನಲೆಸೆದುವೋರೊಂದು ತಾಣದೊಳ್.
ನೆಲವುತ್ತಿನೊಳ್ ಪೊನಲ್ ಪುಗೆ ಪೊಱಮಟ್ಟು
ಪೆಡೆಗಳು ಕೊಡೆಗಳಂತೆತ್ತಿದುವು ಕಡೆಪಟ್ಟು.

ಲಲಿತ ರಗಳೆಯ ಮಳೆಗಾಲದ ಈ ಕನ್ನಡ ನವಿಲ ಕುಣಿತ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಕಡಮೆಯಾಗಿದೆ ?

ತೀರ್ಥಂಕರ ಚರಿತ್ರೆಯಾದ 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ' ದಲ್ಲಿಯು ಶೃಂಗಾರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶೃಂಗಾರಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾದ್ದೇ. ಅದೇ ಪಾಮರಿಯರು, ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿಯರು, ವಾರವನಿತೆಯರು; ಅದೇ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿ. ಅನಂತನಾಥನನ್ನು ಓಲೈಸಬೇಕಾದರೆ ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆವೆಣ್ಣುಗಳಾಗಬೇಕು ; ಇಲ್ಲವೇ ಗಗನದ ಗಣಿಕೆಯರಾಗಬೇಕು. ಜಿನನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ವಧುವಿನ ಜತೆಗೆ ವಾರಾಂಗನೆಯರಿರಬೇಕು. ಅನಂತ ತೀರ್ಥನಾಥನನ್ನು ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಿಕಾವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಕವಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆಂದಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ ? [1] ಹಲವು ಕವಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಮ ಕೆರಳಿಕೆಯ ಮತ್ತು ಆ ಕಾಮತೀರಿಕೆಯ ಯಂತ್ರ ಮಾತ್ರ

---

[1] ಇಂಥ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳು ಇತರ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ.

ಸುಭದ್ರೆಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮೋಹಗೊಂಡು ಪರಿಣಯಕ್ಕೆಳಸಿ ವಿರಹವನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮುನ್ನಿರುಳು ವಿಟವಿದೂಷಕರೊಡನೆ ಸೂಳೆಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾನೆ ಪಂಪ.

ಗಿರಿಜೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಅವತಾರವೆಂದು ತಿಳಿದ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅರುಹಬಂದ ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿ ರಾತ್ರೆ ರಾಜರೊಡನೆ ಚಂದ್ರಿಕಾವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಹರಿಹರನ 'ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ'ದಲ್ಲಿ

ವಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದಾಳೆಯೇ ಹೊರತು, ಬಿರುಗಂಡನನ್ನು ಮೃದುಮಾಡಿ ನಯಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುವ, ಒಂಟಿ ಬದುಕಿನ ಅರಕೆಯನ್ನು ತುಂಬುವ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ, ಅಕ್ಕತಂಗಿಯಾಗಿ, ಮಗಳಾಗಿ, ತಾಯಾಗಿ, ದೇವಿಯಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಕವಿಯು ಈ ನೋಟಕ್ಕೂ ಅವನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗವೇ ಕಾರಣ. ಅವನು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ. ತಾಯಿ ಮಗಳಂದಿರ, ಗೆಳತಿ ಮಡದಿಯರ, ಒಲುಮೆ ಸಲುಮೆಗಳನ್ನು ಉಂಡು ನಲಿಯದವನೆಂದಲ್ಲ; ಆಳ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಆ ಒಲುಮೆಸಲುಮೆಗಳ ತಿಳಿ ಸವಿಗೆ ಎಡೆ ಎಷ್ಟೆಂದು ಅರಿಯದವನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟೊಡನೆಯೇ, ಕವಿಯ ಕಣ್ಣೇ ಏಕೋ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ರವಿ ಕಾಣದ್ದನ್ನು ಕವಿ ಕಾಣಬೇಡವೆ! ಇಲ್ಲಿ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾದ, ಒಬ್ಬ ಪವಿತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ಕಥನಕ್ಕೆ ಹೊಂದದ, ಶೃಂಗಾರಭಾಗವಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದರೆ ಕೃತಿ ಅರ್ಧಕ್ಕರ್ಧ ಕಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ. 'ಯಶೋಧರಚರಿತೆ'ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಯಾಗಿಯೂ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಜನ್ನನ ಕೈಮುಗ್ಗರಿಸಿತೋ ತಿಳಿಯದು. ಹೀಗಿಪ್ಪೊಡೆ 'ಜಾರ ಚೋರ ವೀರರ ಕಥೆಯಂತೆ ಬಾಪ್ಪಸವಿಯ ಮಾತುಗಳಂ ಬಟಿಕಯ್ವ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲರ್ಹನ ಮೂರ್ತಿಯಂತಿರೆ ನಿರಾಭರಣಂ ಮೆಱೆಯಲ್ಕೆ ಪೇೞ್ವೆನ್' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಜನ್ನನ ಧಾರ್ಷ್ಟ್ಯವೇ ಧಾರ್ಷ್ಟ್ಯ.

'ಬಾಟಿ ಬಟ್ಟೆ ಪರಮಾಗಮ'ವನ್ನು ಹೇಳಹೋಗಿ, 'ಧರ್ಮವಿಹಾರದಿಂ ಭವ್ಯ ಸಸ್ಯಾವಳಿಗೆ... ಧರ್ಮಾಮೃತವರ್ಷ'ವನ್ನು ಕರೆವ ತೀರ್ಥನಾಥನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ—

ಪದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಜಿನೇಂದ್ರಂ
ತ್ರಿದಿವೀಯ ಗುರುವದಜಿನಮುಳಸೂತ್ರಾಂತಿಕದೊಳ್
ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ ಗಂಟನಿಕ್ಕು-
ವುದು ಕನಕದ ಪಟ್ಟುನೂಲನೂಂಭಿರಚಿತಂ

ಕ್ರಮದಿಂ ದಾರಮನೋಂ ಹ್ರೀಂ
ನಮೋರ್ಹತೇನಂತಬಂಧನಾಶಾಯಪಾನಂ
ತಮಹಿಮ್ನೇ ಸ್ವಾಹ ಎಂ
ಬೀ ಮಂತ್ರವ ಪೇೞ್ದು ಕಟ್ಟುವುದು ಬಲದೋಳೊಳ್

ಮಂಡಗೆ ಮೇಣ್ ಪೂರಿಗೆ ಮೇಣ್
ಉಂಡಲಿಗೆಗಳಕ್ಕಿಕಣಕದಿಂದೈಪಾನಂ
ಗೊಂಡಿಪ್ಪತ್ತೆಂಟಾಗಿರೆ
ಖಂಡಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ದೃಢವ್ರತಂಗಂತವಱೊಳ್

—ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ನೋಂಪಿಯ ಪರಿಯನ್ನು ಓದುವುದು ಶುದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟು ಉಚಿತವಾಗದೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಮತೋಪದೇಶವನ್ನೂ

ಕಾವ್ಯರಚನೆಯನ್ನೂ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಾಳಿ ಆತ್ಮ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ದೇವತ್ವಕ್ಕೆ ಏರಿದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಯಾವ ಪವಿತ್ರ ಅನುಭವ ತೀರ್ಥಂಕರ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಆಗಬೇಕೋ ಆ ಅನುಭವ ಇನ್ನೂ ರಸವತ್ತಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು—ಜೀವನಕಥೆ ವಾಸ್ತವ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದ್ದರೆ. ಆದರೆ ಜನ್ನನು ಅನುಸರಿಸಿರುವ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣದ ಸಂಪ್ರದಾಯಪಂಥದ ಪುರಾಣರಚನೆಯ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ತಪ್ಪಾದೀತು.

ಭರತ ಬಾಹುಬಲಿಗಳ ಪ್ರಕರಣ ' ಆದಿಪುರಾಣ'ದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ವಸುಷೇಣ ಸುನಂದೆ ಚಂಡಶಾಸನರ ಕಥೆ ' ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ 'ಕ್ಕೆ ಕಳೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ' ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ 'ದ ಈ ಪ್ರಕರಣ ' ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ 'ಯ ಕಥೆಯಂತೆ ಪ್ರಣಯ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು. ಒಂದು ಪ್ರಣಯಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವುದುಂಟು. ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಎರಡು ಗಂಡು ; ಇಲ್ಲವೆ, ಒಂದು ಗಂಡು ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು. ಒಂದು ಗಂಡು ಎರಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ತೋರಿಬಂದಿಲ್ಲ. ಸವತಿ ಮತ್ಸರವೂ ಸತಿ ಸೂಳೆಯರ ಸೆಣಸೂ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇತ್ತಾದರೂ, ಈ ಕಾಟದಿಂದ ಗಂಡಿಗೆ ಬೇರೆ ತೆರನ ತೊಡಕುಗಳು ಉಂಟಾಗಿದ್ದರೂ, ಒಬ್ಬನ ಪ್ರೇಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಬಂಧ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅಸಾಧ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೇನೂ ಒಡ್ಡಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ದೊರೆಯಾದರೆ ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಪಟ್ಟದರಸಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ಪ್ರೇಮದರಸಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ, ಸಾಮಾನ್ಯನಾದರೆ ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಮನೆಮಡದಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ಒಲವಿನೊಡತಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಹೋದಂತೆ ಹೊರಕ್ಕಾದರೂ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಎರಡು ಗಂಡಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಜಟಿಲವಾದ್ದು. ದುರಂತವಾದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಣ್ಣು ಹೆರನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅನರ್ಥ ಹೇಳತೀರದು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಮೂಲಕಾರಣ ಹೆಣ್ಣಾಗಿರಬಹುದು, ಗಂಡಾಗಿರಬಹುದು, ' ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ 'ಯಲ್ಲಿ ಮನೆಮಡದಿ ಅಮೃತಮತಿಯ ಮನಸ್ಸು ಚಲಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಚಂಡಶಾಸನನ ಕಣ್ಣು ಮಿತ್ರನ ಮಡದಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ಸನ್ನಿವೇಶ ರುದ್ರಸನ್ನಿವೇಶ, ಅಂತ್ಯ ದುರಂತ.

' ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ 'ದ ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತುವಾದ ಅನಂತತೀರ್ಥಂಕರನ ಚರಿತ್ರೆಗೂ ವಸುಷೇಣ ಸುನಂದೆ ಚಂಡಶಾಸನರ ಪ್ರಕರಣ ಬರುವ ಸುಪ್ರಭಪುರುಷೋತ್ತಮರ ಚರಿತ್ರೆಗೂ ನೇರವಾದ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಳುವಾಗ ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಬಲದೇವ ವಾಸುದೇವರ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಹೇಳುವುದು ಜಿನಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆ. ಅನಂತಜಿನನ ಸಮವಸರಣ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ' ಸುಪ್ರಭನೆಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಬಲದೇವನ್ ಬಂದು ದೇವರ ದೇವನನ್

(ಅನಂತನನ್) ಅನೇಕಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದರ್ಚಿಸಿ ಪೊಡವಟ್ಟು, ಜಯನಾಥ ಗಣಧರರೊಳ್ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮವೃತ್ತಕಮುಂ ಬೆರಸು ನಿಜಾನುಜಾತನ್ ಚತುರ್ಥವಾಸುದೇವನ್ ಎನಿಸಿದ ಪರಮ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ವೃತ್ತಕಮುಂ ಬೆಸಗೊಳಲ್, ಒಡನಾ ಗಣಧರಾಧೀಶ್ವರರ್' ಬೆಸಸಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಿವಿಯುಂಡ ಮದನಪತಾಕೆಯೆಂಬ ಖಚರಾಂಗನೆ ತನ್ನ ತಂಗಿ ಚಿತ್ರಲತೆಗೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ವಾಸುದೇವನು ದೈತ್ಯ ಮಧುಕೈಟಭನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜನ್ಮಾಂತರ ದ್ವೇಷಕಾರಣವೂ ಒಂದಿತ್ತೆಂದೂ, ಹಿಂದೆ ಭವಾಂತರದಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವನು ವಸುಷೇಣನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಮಧುಕೈಟಭನು ಚಂಡಶಾಸನನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಚಂಡಶಾಸನನು ಸ್ನೇಹಿತ ವಸುಷೇಣನ ಸತಿ ಸುನಂದೆಯನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದು ಅವನ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಹೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಆ ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಂಗತಿಯೇ, ಜನ್ನನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಮಹತ್ವಗಳಿಂದಲೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಣಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಜನ್ನನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಎಡೆ ದೊರೆಯಿತು.

ಕಥಾ ಸಾರಾಂಶ : ಭಾರತವರ್ಷದ ತೆಂಕವೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಭೋಗದ ಚಾಗದಾಗರವೆನಿಸಿ ಮೆರೆಯುವ ಸುರಮ್ಯಮಂಡಲದ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ವಸುಷೇಣ ದೊರೆಗೆ ರಾಜಧಾನಿ ಪೌದನಪುರ. ಹಿಂದೆ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ದರ್ಪಮುರಿದ ಅವನ ತಮ್ಮ ಬಾಹುಬಲಿ ದೇವನ ಆಳಿಕೆಗೊಂಡ ಹಿರಿಮೆ ಆ ಪೌದನಕ್ಕುಂಟು. ಊರ್ವಶಿ ರಂಭೆ ಮೇನಕೆ ತಿಲೋತ್ತಮೆ ಎಂಬವರ ಹಾವಭಾವವನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕೊಬ್ಬರೇ ಎನಿಸುವ ರಾಣಿಯವಾಸದ ಐನೂರು ಚೆಲುವೆಯರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯಳಾದ ಸುನಂದೆ ವಸುಷೇಣನ ಪಟ್ಟದರಸಿ, ಮನದರಸಿ. ಸುನಂದೆಯ ಮುಖಬಿಂಬವೇ ಮಣಿದರ್ಪಣವಾಗಿ, ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಆ ಮಹಾದೇವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಭೂಕಾಂತನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ನಲಿವು. ದೊರೆ ಒಂದು ದಿನ ವೈಹಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಗಜಾರೋಹಣ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತ, ಸಹಪಾಂಸುಕ್ರೀಡಾನುಬಂಧ ಸಂಗತ ಬಂಧುವೂ ಮಕರಗ್ರಾಹಪುರವರಾಧೀಶ್ವನೂ ಆದ 'ಸಹೋದರ' ಚಂಡಶಾಸನ ದೇವನು ಹಲವು ದಿವಸ ಅಗಲಿದ್ದು ತನ್ನನ್ನು ನೆನೆದು ನೋಡಬಯಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಕೇಳಿ ವಿಸ್ಫಾರಿತಲೋಚನನಾಗಿ ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪಟ್ಟದಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ಮನೋಮಿತ್ರನನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಾನೆ. ಮಿತ್ರನ ಮನೋಲ್ಲಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಾವ್ಯಗೋಷ್ಠಿಗಳು, ಗೀತಾವಾದ್ಯಗಳು, ನಾಟ್ಯನೃತ್ಯಗಳು, ಕೇಳಿಕೆಗಳು, ಜೆಟ್ಟಿ ಕಾಳಗಗಳು, ವೇಷವಿಶೇಷಗಳು, ವಾಹ ವಿಳಾಸ ಕಂದುಕ ಕೇಳಿಗಳು— ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ಕೌತುಕಗಳನ್ನು ವಸುಷೇಣ ಭೂಪತಿ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ, ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪವೂ ನಿರಂತರಿತವೂ ಆದ ಸೌಹಾರ್ದದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಏಕಸದನ, ಸಹಪಂಕ್ತಿ ಭೋಜನ, ಸಹ ವಿಳಾಸಕ್ರೀಡೆಗಳ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು, ಕಾಮದೇವನ ಕರವಾಳಂತೆ

ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಥೊಳೆದು, ಸ್ಮರನ ಸಂಮೋಹನ ಶಕ್ತಿಯಂತೆ ಭಾವಕರ ಬಗೆಯು ಬಯ್ಕೆಯನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡು ಮೆರೆಯುವ ವಸುಷೇಣನಂಗನೆ ಸುನಂದಾದೇವಿಯು ಮೇಲೆ ದುರಾತ್ಮನಾದ ಚಂಡಶಾಸನನ ಕಣ್‌ಮಲರು ಕವಿದು ಕವ್ವರಗೊಂಡು, ಒಳಸೋರಿ ಮನಸೋಲುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಕೆಳೆಯನ ಸಹಪಂಕ್ತಿಭೋಜನದಲ್ಲಿ ಸುನಂದೆ ತಾನೇ ಬಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದಿನ ಆ ಎಳೆಯಳ ಸೊಬಗು ವಿಳಾಸಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಭ್ರಮೆಗೊಂಡ ಆ ಕಾಮುಕನು ಮದನ ಜ್ವರದಿಂದ ಒಳಗೊಳಗೇ ಬೇಯುವ ಹೃದಯವನ್ನು ಹದಪಡಿಸಲಾರದೆ, ತನ್ನ ಕೆಳೆಯ ಸುದರ್ಶನನಲ್ಲಿ ಮನಬಿಚ್ಚಿ, ಈ ಕಡುನಂಟನ ಸತಿಯು ರೂಪು ತನ್ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತೆಂದು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಬಾಳುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ತಳೋದರಿಯನ್ನು ಕೂಡುವ ಪುಣ್ಯ ತನಗೇಕೆ ಸಲ್ಲದು ? ಗಂಡನಿದ್ದರೇನು ? ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ದೂರ ಸಾಹಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬಗೆಯ ಬೇಟವನ್ನು ಬಯಲಿಗಿಕ್ಕಿದ ತನ್ನ ದೊರೆಗೆ ಸುದರ್ಶನನು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಹರಿಯುವ ಮನಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗವಿಲ್ಲ, ನೋಡುವ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಎಡೆಗಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೆರಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಸುನಂದೆಗೂ ಚಂಡಶಾಸನನಲ್ಲಿ ಅಳಿಪುಂಟಾಗಿದೆಯೆಂದೂ 'ನಿಮ್ಮರಸರು ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದರು ? ಇಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಂತರವೇನು ? ಪ್ರಯಾಣದಿನವೆಂದು ? ' ಇವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ನಯದಿಂದ, ಹೆತ್ತ ತಂದೆಯ ಮಿತ್ರನಿಗೂ ಒಡವುಟ್ಟಿದಣ್ಣನ ಕೆಳೆಯನಿಗೂ ಆಡುವಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆದವಳೆಂಬುದೂ ನಂಬುವಂತೆ ಗಳಹುತ್ತಾನೆ. ದೊರೆ ಅದನ್ನು ನಂಬದೆ ಇನಿಯನಿರುವಾಗ ತನ್ನೊಡನೆ ಆಸೆಮಾಡಳೆಂದು ವಾದಿಸಲು, ವಸುಷೇಣನೂ ಚಂಡಶಾಸನನೂ ಆರೋಗಿಸಿ ವಿಕಮರಾಳತೂಲತಲ್ಪಾಸನದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆ ಕಾಮಿನಿ ಸುನಂದೆ ಗಂಡನ ನೆವದಿಂದ ಚಂಡಶಾಸನನನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣದಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ತಾನು ಕಂಡಂತೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಮನದ ಪಿಶಾಚಿಕ್ಕೆ ವಚನ ರಚನಾ ಧೂಪವನ್ನು ತೋರಿ ವಿರಹವಿಕಾರವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೂಡುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಆ ಧೂರ್ತನು ದೊರೆಯನ್ನು ಹುಸಿ ನಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ನಡುವೆ, ಒಂದು ದಿನ ದೊರೆಗಳಿಬ್ಬರೂ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಣೆ ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಎರಲೆಮರಿಯೊಂದರ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಚಂಡಶಾಸನನು ನೋಡಿ, ಸುನಂದೆಯೇ ದೀವವಾಗಿ ಮನ್ಮಥನೇ ಬೇಟೆಗಾರನಾಗಿ ತಾನೇ ಹರಿಣನಾಗಿ ಪಡುತ್ತಿರುವ ವಿರಹಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತಾನೆ. ಬೇಟೆಯ ಸೋಹಿನಲ್ಲಿ ಕೆಳೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಅಗಲಿ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತ ಅರಸನು, ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದಂತೆ ಬೋನವನ್ನು ತೆಗೆಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಗೆಳತಿಯರೊಡಗೂಡಿ ಸುನಂದೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಚಂಡಶಾಸನನು ಹೊಂಚುತ್ತಿದ್ದ ಹೊತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಸಂಗಕ್ಕೆ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟು, ಕರುಳ ಕತ್ತರಿಯೂ ನಂಟರ ಮಾರಿಯೂ ಆದ ಆ ಖಳನು ಮೇಲೆವಾಯ್ದು, ಭರದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಎರಗಿದೊಡನೆ ಹಾವು ಹಿಡಿದಂತಾಗಿ ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತಾಗಿ, ಹೆಣ್ಣು ಮೈಮರೆಯುತ್ತಾಳೆ.

ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿದು ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕನಾದ ಚಂಡಶಾಸನನು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದದ್ದನ್ನು ಅರಿದು ಹುಯಿಲಿಡುತ್ತಾಳೆ, ಬಸಿರು ಬಾರೇಳುವಂತೆ ಮೋದುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ 'ಹಾಳುಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಘೃತಭಾಂಡವನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆ ಗಂಡನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಮಡದಿಯನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ಯುವುದು ಆಳಪಾಳಿಯೆ ? ದೂರ ಸಾರು' ಎಂದು ಚಂಡಶಾಸನ ಭೂತಕ್ಕೆ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಸುರಮ್ಯ ಮಂಡಲದ ಗಡಿಕಾಪಿನವನಾದ ಕಡುಗಲಿ ಸಾಮಂತ ಸಿಂಹಚೂಡನು ಆ ಗೋಳುಕರೆ ಕೇಳಿ, ನೆರವುನೊಡದೆ ಕಯ್ಯಕತ್ತಿ ಗುರಾಣಿಯನ್ನು ನೆಮ್ಮಿ ಒಡನೆಯೆ ಇದಿರಾಗುತ್ತಾನೆ. 'ಹೇರಾನೆಯು ಕೈಹಿಡಿದ ಕಬ್ಬನ್ನು ಕೋತಿ ಕಸಿಯಬಲ್ಲದೆ ? ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಚಂಡಾಲ ಚಂಡಶಾಸನನು ಕಾಳಗ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಸುತ್ತಲ ನೋಟಕರು ಅವರ ಸೋಲು ಗೆಲವು ಅರಸನ ಪುಣ್ಯ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸುನಂದೆ ಮೈಕೊರಗಿ ಮನದಲ್ಲಿಯೆ 'ತಲೆಗಾಯಿ ಈ ಭಟನನ್ನು, ಹೊಡೆದಿಕ್ಕು ಈ ದ್ರೋಹನನ್ನು, ಸೆರೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿದಂದು ನಿಮಗೆ ನಾನೆ ಬಲಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ದೇವದೇವತೆಯರಿಗೆಲ್ಲ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಚಂಡಶಾಸನನ ಬಾಳಿಗೆ ಬಲಿಗೊಂಡು ಸಿಂಹಚೂಡನನ್ನು ತಲೆಕಡಿದುರುಳಿಸಿ, ಸುನಂದೆಯನ್ನು ಮುಹೂರ್ತಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಸೆರೆಯಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಇತ್ತ, ವಸುಷೇಣನು ಬೇಟೆಯಿಂದ ಬಂದು 'ಬಂದಳೆ ದೇವಿ ? ಪಂಕ್ತಿಗೆಡೆಮಾಡಿಸಿದಳೆ ? ಚಂಡಶಾಸನನೆಲ್ಲಿ ?' ಎಂದು ಮಂದಿ ಮಹತ್ತರರನ್ನು ಬೆಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಶೋಕರಸವೆ ರೂಪುಗೊಂಡಂತೆ ಬಂದ ಸುನಂದೆಯ ಸಖೀಜನರಿಂದ ಅವಳು ಸೆರೆಹೋದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಕೋಪಾವೇಶ ವಿಯೋಗೋದ್ರೇಕಗಳಿಂದ ಮೂರ್ಛೆಹೋಗಿ, ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರದಿಂದ ಮೆಲ್ಲನೆ ಎಚ್ಚೆತ್ತು, ಹೆಂಡತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊಳಲನ್ನು ಹೊಗಲಾರದೆ, ಮೊದಲು ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯನ್ನೂಡಿ ಬಳಿಕ ತಾನುಣ್ಣುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ, ಚಂಡಶಾಸನನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇತ್ತ, ತಮ್ಮ ಅರಸನು ಪೆರಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಂದನೆ ? ಹೆಮ್ಮಾರಿಯನ್ನು ತಂದನೊ ಎಂದು ಪಟ್ಟಣಿಗರು ಕುದಿದು ತಳ್ಳಂಕಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಸುಷೇಣನ ಸೇನೆ ಬಂದು ಲಗ್ಗೆ ಹತ್ತಿ ಎರಡು ಕಡೆಗೂ ಹಗಲು ಹೋರಾಟ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇರುಳು ಬಿಡುವುಗೊಂಡಾಗ, ಚಂಡಶಾಸನನು ವೀರ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುನಂದೆ ಸೆರೆಯಿದ್ದ ಮಣಿಮಾಡಕ್ಕೆ ಮರಳಿ, ಕೊರಗಿ ಕಣ್ಣಗೆಸೆದಿದ್ದ ಆ ಸತಿಯನ್ನು ಕಂಡು 'ನಯದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ ; ಔತ್ಸುಕ್ಯದಿಂದ ತಂದ ಸಲುಗೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸು ; ಕಾಮಿ ಕಣ್ಣರಿವನಲ್ಲ ; ನಾನು ಗಂಡುತೊತ್ತು ನಿನಗೆ ; ನನ್ನ ರಾಣಿವಾಸವೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಪರಿಚಾರಕರು ; ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸುಖೋದಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನಗೆ ವಲ್ಲಭೆಯಾಗಿರು' ಎಂದು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ನುಡಿದೊಡನೆ, ಘೃತಾಹುತಿಯ ಶಿಖಿಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಬಾಲೆ ಕನಲಿ ಒನಲಿ, ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ದೇವಿತಿಯನ್ನು, ಭೋಗೋಪಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಮರೆದೂ ಕಾಣದ ಅನಾಥೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುವಂತೆ, 'ಅಯ್ಯೋ ಪಾಣ್ಬ, ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಜರುಚುತ್ತಿರುವೆ. ನಾಳೆ ನಿನ್ನ ತಲೆ

ಸೆರೆಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವಾಗ ಇದನ್ನು ನುಡಿ ' ಎಂದು ಬೈದುಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೂ ಚಂಡಶಾಸನನು ಏವ್ಯೈಸಿ ಮುಳಿಯದೆ, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಚಳಿಯದೆ ' ನಾನು ಕೆಳೆ ಗೆಟ್ಟು ಹಗೆಯಾದೆನಾಗಿ, ವಸುಷೇಣ ಹೋದನೆಂದೆಣಿಸು, ನವೆಯದಿರು. ಆಗ್ರಹಬೇಡ. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದಿಂದ ಬತ್ತಿದಬಾಳಾಗದೆ ಸೌಖ್ಯಶ್ರೀವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಆಳಿಕೊಳ್ಳುತಿರು ' ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಅವನಿಗೆ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದೇಕೆಂದು ಸುನಂದೆ 'ವಸುಷೇಣನೇ ಕೈವಿಡಿದಸುವಿಗೂ ಒಡೆಯ, ಚಿತಾಗ್ನಿಗೂ ಒಡೆಯ ' ಎಂದು ಖಂಡಿತ ವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಕುಟಿಲನು ಆಸೆಯಲ್ಲಿ ತೆರಪುಗಾಣದೆ ' ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವು ದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸತ್ತರೆ ನಾನು ಸಾಯುವೆನು, ಉಳಿಯುವವನಲ್ಲ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಒಲವಿರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ನನಗೇನೊ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಎರಡಿಲ್ಲದ ಒಲವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆಯೂರಿನ ಬೇಟಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಬಿಡಲಾರೆ. ಸೆರೆಯಾದರೂ ಸರಿ, ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನಿರುವೆಯೆಂಬ ಆಸೆಯೇ ಸಾಕು ನನಗೆ. ಒಳಿಕ ರಣದಿಂದ ಆಗುವುದಾಗಲಿ ' ಎಂದು ತನ್ನ ಆಳಿಪಿನ ದಳ ವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ನೇಸರು ಮೂಡಿ ಬೆಳಗಾದರೂ ವಿರಹತಾಪ ತೀರದೆ ' ಪತಿಯಿರುವಾಗ ಆಸೆ ಹಿಂಗದು. ಈ ಸತಿ ನನ್ನನ್ನು ಒಲ್ಲಳು ; ಇವಳನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ ' ಎಂದು ಬಗೆದು, ಆ ಇಂದ್ರಜಾಲಿಗನು ವಸುಷೇಣನ ಸೇನೆ ಸೋತು ಓಡಿತೆಂದೂ ಪಗೆಯ ಪಂದಲೆ ಕೈಸೇರಿತೆಂದೂ ಸುಳ್ಳುಸುದ್ದಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ತಾನೆ ಸುನಂದೆಯ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಬಂದು ' ತೆಗೆದುಕೊ ನಿನ್ನಿನಿಯನ ಬಸಿವ ತಲೆಯನ್ನು ' ಎಂದು ವಸುಷೇಣನ ಮಾಯದ ಶಿರವನ್ನು ಈಡಾಡು ತ್ತಾನೆ. ನೋಡಿದೊಡನೆಯೆ ಅವಳ ಅಲರುಗಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಹರಣ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹತಾಶನಾದ ಆ ಖಳನು ಬೆದರಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಉಪಾಯದಿಂದ ಕೂಡುವ ನೆಂದು ಮಾಡಿದ ಮಾಟ ಮರಣದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ಎದೆಬೆಂದು, ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹೆಣ ವನ್ನೇ ತಕ್ಕೈಸಿ ಪ್ರಿಯಸೋಂಕಿನಿಂದ ಮೂರ್ಛೆಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಉಪಚಾರದಿಂದ ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಬಾಳಬಯಸದೆ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಕೂಡುವ ದಾಗಿ ಸುನಂದೆಯೊಡನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಯಾರು ತಡೆದರೂ ತಡೆ ಯದೆ, ಸುನಂದಾದೇವಿಯ ಶವದೊಡನೆ ಏಕಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಚಿತೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ರಾಣಿವಾಸದವರು ' ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದರೆ, ಮಾವು ವಸಂತಶ್ರೀಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿತು ' ಎಂದುಕೊಂಡರೂ, ರಾಜನೇನೇ ಆಗಲಿ ತಾವು ಮೈನೆಳಲಿನಂತಿರಬೇಕೆಂದು ಅವನೊಡನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಇತ್ತ ವಸುಷೇಣನು ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಲಗ್ಗೆ ಹತ್ತುವಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರ ಗೋಳುದನಿ ಕೇಳಿ ವಿಷಯವೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಲು, ಸುನಂದೆಯ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ತಾನು ಅಳಿದನೆಂದು ಹುಸಿದರೆ ಒಡನೆ ಅಳಿದಳು ಹೆಣ್ಣು ; ಅವಳು ಸತ್ತು ತಾನುಳಿದರೆ ಕೃತಘ್ನ ನಲ್ಲವೇ ಎಂದೆಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನಿಯಳಳಿದ ಬಳಿಕ ತನ್ನಿರವು ತಾರಾಮಂಡಲ ಹೋದ ಲೋಚನವಂತೆ, ಅಸುಹೋದ ಬಾಳ್ವೆಣನಂತೆ ಆಯಿತೆಂದುಕೊಂಡು, ಜಯವಾಗಲಿ

ರಾಜ್ಯವಾಗಲಿ ಬೇಡದೆ ಹೋಗಿ, ಹಿಂದಿರುಗಿ, ಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ವಸುಷೇಣ ದೊರೆತನ ತೊರೆದು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನೊಡನೆ ಅವನ ಹಲವು ಕೆಳೆಯರಸರೂ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಸುಷೇಣನು ತಪಮಾಡಿ, ಆ ಪುಣ್ಯಫಲದಿಂದ ಸಹಸ್ರಾರಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಸುರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ದೇವಭೋಗ ಅನುಭವಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ಅದಕ್ಕೂ ಬೇಸತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸಾರ ಅಸಾರವೆಂದು ಅರಿತು ಸಂನ್ಯಸನ ವ್ರತದಿಂದ ಬಾಳನ್ನು ಮುಡಿಪಿ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೋಮಪ್ರಭರಾಜನಿಗೂ ರಾಣಿ ಸೀತಾದೇವಿಗೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ವಾಸುದೇವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧುಕೈಟಭ ದೈತ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಚಂಡಶಾಸನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ.[1]

ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾದ್ದು ಚಂಡಶಾಸನನ ಶೀಲ, ನಡತೆ ; ಅವನ ಮೋಹ, ಕಾಮ. ಆ ನೋಟಕ್ಕೆ ವಸುಷೇಣ ಸುನಂದೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಹಿನ್ನೆಲೆ. ವಸುಷೇಣನ ಎರಡಿಲ್ಲದ ಕೆಳೆಯೂ ಸುನಂದೆಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವೂ ಚಂಡಶಾಸನನ ಪಾಪಕೃತ್ಯದ ಘೋರವನ್ನೂ ದ್ರೋಹವನ್ನೂ ಮತ್ತೂ ಮುನ್ನೋಟಕ್ಕೆ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತವೆ. ಚಂಡಶಾಸನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕುಟಿಲ, ಖಳ, ಬೂತು, ಚಂಡಾಲ, ದುರಾತ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಕಟು ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಕವಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನೇನೂ ಲಾಘವಾಗಿ ಎಣಿಸದೆ, ಚಂಡಶಾಸನನ ಒಳಗನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅವನ ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಸುನಂದೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೆ ಮೋಹಗೊಂಡು, ಮಿತ್ರ ಸಂದರ್ಶನದ ಮುಸುಕುಹಾಕಿಕೊಂಡು; ಮಡದಿಯನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ಯುವ ಮುನ್ನೆಣಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದ ಘಾತಕನೇನೂ ಅಲ್ಲ ಚಂಡಶಾಸನ. ಗೂಢೋದ್ದೇಶವೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಕಿರಿಯಂದಿನ ಕೆಳೆಯನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಸ್ನೇಹಿತನ ಸಂದರ್ಶನದ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಬಂದಮೇಲೆ ಸಂದರ್ಭ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಮೇಲುಕಯ್ಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಆತ್ಮ ಬಲವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ವಿಧಿಯೊಡ್ಡಿದ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಬೇಟದಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಾನೆ; ಕೊನೆಗೆ ಮರಣದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ದುರ್ದಮ್ಯ ಮೋಹಾವೇಶದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನ ಮುಂದನು ಕಾಣಲಾರದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

---

[1] ಗ್ರೀಕ್ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಟ್ರಾಯ್ ಯುವರಾಜನಾದ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಸ್ಪಾರ್ಟಾ ರಾಜನಾದ ಮೆನೆಲೆಯೂಸಿನ ಅರಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರನ ಮಡದಿಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣುಹಾಕಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಈ ಕಥೆಯೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮನೆಮಡದಿಯೂ ಬಂದವನಿಗೆ ಮನಸೋಲುತ್ತಾಳೆ. ರಾಣಿ ಹೆಲೆನ್ ಕೂಡಿ ಬಾಳಿದ ಗಂಡನನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳಸಿದ ಮನೆಯನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಬಂದವನ ಬೇಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಪ್ಯಾರಿಸಿನೊಡನೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

ಒಂಟಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ದಾರಿಕಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ; ತಡೆಯಬಂದ ಸಾಮಂತ ಸಿಂಹಚೂಡನು ಸೆಣಸಿ ಸಾಯುವುದು : ವಸುಷೇಣನ ಮಾಟದ ತಲೆಯನ್ನು ಸುನಂದೆಗೆ ತಂದು ತೋರಿಸುವುದು—ಇದೇ ಮೊದಲಾದವು ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ.

ಮೇಗನ್ನು ಅರಿಯ್ಯಲಾರದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಪವಿತ್ರಮೈತ್ರಿಗೂ ಅತಿಥಿಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಮಾಡಲಿರುವ ಘೋರದ್ರೋಹವನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಂಚವೂ ಎಣಿಸಲಾರದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ದ್ರೋಹದ ದಾರುಣತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ವಸುಷೇಣನು ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಚಂಡಶಾಸನನಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಆದರಾತಿಥ್ಯಗಳು ಅಂಶ ಅಂಶವೂ ಬಹು ವಿವರವಾಗಿ ವರ್ಣನೆಯಾಗಿವೆ. ವಸುಷೇಣನು ಚಂಡಶಾಸನನ್ನು 'ಸಹೋದರ' ನಂತೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೇತಾನೆ ಏನು ? ಕಾಮೋದ್ರಿಕ್ತ ಮನಃಕಷಾಯದಿಂದ ಕಲುಷಿತವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದು, ಯಾವುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲಾರದು. ಚಂಡಶಾಸನನು ಆಗಲೇ ಪಟ್ಟದರಸಿ ಮನದರಸಿಯರು ಹಲವರನ್ನೂ ಆಳುತ್ತಿದ್ದು, ಕಂಡೊಡನೆ ಕೆಳೆಯನ ಕಣ್ಮಣಿಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವನ ತಪ್ಪನ್ನು ಎಂದೂ ಯಾರೂ ಮರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಮಪವಿತ್ರವೂ ಅನತಿಕ್ರಮ್ಯವೂ ಆದ ಹೆರನ ಮನೆಬಾಳಿನೊಳಕ್ಕೆ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟು, ಸಮಾಜಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಚಂಡಶಾಸನನು ಮಾಡುವ ಅನ್ಯಾಯ ದ್ರೋಹ ಅಕ್ಷಮ್ಯವಾದದ್ದು ; ಆ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಚಂಡಶಾಸನನ ಶರೀರದಾರ್ಢ್ಯವೇನು, ಮನಸ್ಥೈರ್ಯವೇನು ? ಅವನು ರಾಜವೈಭವದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಭೋಗವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಮುಳುಗಿದವನು, ತನ್ನ ರಾಣೀವಾಸದಲ್ಲೇ ಹಲವು ಹೆಂಡಿರನ್ನು ನೋಡಿದವನು. ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನೂ ನೆರೆಯುಂಡ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅವನವು. ಈ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಜೀವನದಿಂದ ಬರುಬರುತ್ತ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಕಟ್ಟುಸಡಿಲಿ, ಅತ್ಯಲ್ಪ ಭೋಗವಿಷಯದಿಂದ ಉದ್ದೀಪನಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಮರ್ಥವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಸತ್ವವಿದ್ದು, ಹಾಗೆ ಕೆರಳಿ ಕಲಕಿದ ಇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ಸ್ತಿಮಿತಕ್ಕೆ ತರುವ ಚಿತ್ತಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಗಿಕೊಂಡ ಗಂಡು ಅವನು. ವಿಷಯಭೋಗದ ರುಚಿಯನ್ನು ಕಂಡುಂಡ ರಕ್ತಮಾಂಸಗಳ ಒಳಕೂಗನ್ನೂ ಸೆಳೆತವನ್ನೂ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯೊಂದು ತಡೆಯದೆಹೋದರೆ, ಸಮಾಜದ ಕೃತಕ ದುರ್ಬಲ ಬಂಧುಗಳು ತಡೆಯಬಲ್ಲವೇ ? ಇಷ್ಟಾದರೂ ಚಂಡಶಾಸನನ ಒಲವಿನ ಪಟ್ಟನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮರುಗಲೇಬೇಕು, ಬೆರಗಾಗಲೇಬೇಕು. 'ನೀನು ಒಲಿಯದಿದ್ದರೂ ಹೋಗಲಿ, ಸೆರೆಯಾದರೂ ಸರಿ ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವೆಯೆಂಬ ಆಸೆಯೆ ಸಾಕು ನನಗೆ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಚಂಡಶಾಸನನ ಮರುಳು ಪಾಡಿಗೆ ಮರುಗದಿರುವುದಕ್ಕಾದೀತೆ ? ಅವಳು ಒಲಿಯದಿದ್ದರೂ ತಾನು ಒಲಿದ ಹೆಣ್ಣು ಅಳಿದೊಡನೆ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಕೂಡುತ್ತೇನೆಂದು, ಹೆಣ್ಣೊಡನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡುವ ಗಂಡನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗದಿರುವುದಕ್ಕಾದೀತೇ ?

ಸುನಂದೆ ವಸುಷೇಣರ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸುನಂದೆ ಶುದ್ಧ ಹೆಣ್ಣು, ಗಂಡನ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿ. ಕೊಂಚವೂ ಮುನ್ಸೂಳಿವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಪತಿಯಿಂದ ವಂಚಿಸಿ ತನ್ನನ್ನು ಚಂಡಶಾಸನನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡುಹೋದಾಗ ಏನು ಮಾಡ

ಬಲ್ಲಳು ? ಆಳಬಲ್ಲಳು ; ಆಳುತ್ತಾಳೆ. ಪೊರೆಯಿಡಬಲ್ಲಳು ; ಪೊರೆಯಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಮೂದಲಿಸಬಲ್ಲಳು ; ಮೂದಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂಡ ಶಾಸನನ ಬೆಡಗು ಬೆದರುಗಳಿಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಬೆರಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸೊರಗಿದರೂ ಸತಿ ಕುಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಮುಕನ ಅನುನಯ ಸಂಲಾಪಗಳಿಗೆ ಅವಳು ಕೊಡುವ ' ನಾಳೆ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಸೆರೆಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವಾಗ ಇದನ್ನು ನುಡಿ ' ಎಂಬ ಮರುನುಡಿ ತನ್ನನ್ನು ಸೆರೆತಂದ ದೊರೆಯನ್ನೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಅವಳ ರಾಣಿತನದ ಗೌರವ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನೂ ಸತೀತ್ವದ ಕೆಚ್ಚನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತವೆ. ಆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಧಿಕ್ಕಾರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗಿದ್ದ ಬಲ ತನ್ನ ಗಂಡನು ಕಾಳಗ ಕೊಟ್ಟು ಗೆದ್ದು ಸೆರೆಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂಬ ಅಚಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ. ಆ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಣವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಇನಿಯನ ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ನೋಡಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡಿಯಾಳು ? ಹಿಂದು ಮುಂದು ಆರಯ್ಯದೆ, ಮಾಟದ ತಲೆಯ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋಗಿ, ತನ್ನ ಅಸುವಿಗೊಡೆಯನಾದವನಿಗೆ ಅಸುವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ.

ಸಹೋದರನಂತೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆದರೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಆತಿಥ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಿದ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತನು ಮಿತ್ರದ್ರೋಹವನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ತನ್ನ ಕಣ್‌ಮಣಿಯನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೆ ವಸುಷೇಣ ದೊರೆ ಕ್ರೋಧಪರವಶನಾಗಿ, ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೆ ಚಂಡಶಾಸನನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಯುದ್ಧ ಮುಗಿಯುವುದ ರೊಳಗೆ ಸುನಂದೆಯ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಯಾರಿಗಾಗಿ, ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು ? ಸೇಡನ್ನಾದರೂ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದರೆ ಹಗೆ ಸಹಗಮನಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ವಸುಷೇಣನು ತನ್ನ ಮನದನ್ನೆ ಮಡಿದೊಡನೆ ತಾನೂ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ರುದ್ರಮರಣದಿಂದ ಮುಗಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಧೀರನೂ ಸತ್ವ ಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಆ ದೊರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಅರಿದಾದ್ದನ್ನು, ಮೇಲಾದ್ದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಗನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಅಂತೂ ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಅಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರೇಮ ಅವನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಲಿ ಗೊಂಡದ್ದಲ್ಲದೆ, ವಿಧಿವಿಲಾಸದಿಂದ ಅದರ ಸುಳಿಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹೆರರಿಬ್ಬರು ನಿರಪರಾಧಿ ಗಳ ಬಾಳನ್ನು ಮುರಿದುಬಿಟ್ಟಿತು.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ

ಕೈಹಿಡಿದ ಹೆಂಡತಿಯ ಪ್ರೇಮದ್ರೋಹದಿಂದ ಬಗೆ ಬೇಸತ್ತು ಸಂಸಾರ ತೊರೆದು ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ದೊರೆಯೊಬ್ಬನು ತಾಯಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ ಆಕೆ ಒಡ್ಡಿದ ಬಲಿಯ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು, ವಿಷಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆಗೆಡೆಗೊಟ್ಟು, ಆ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಗಳು ಕಷ್ಟವನುಭವಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ಪಾಪಮುಕ್ತನಾದ ಕಥೆ ಯಶೋಧರ

ಚರಿತೆಯ ವಿಷಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆತ್ಮದ ಅಳಲು ತೊಳಲುಗಳ, ಬೀಳುಏಳುಗಳ, ಕಟ್ಟುಬಿಡುಗಡೆಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಕಥೆ ಜೈನರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಗಿ, ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಹರಡಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪುರಾತನ ಕಥೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಅಪಭ್ರಂಶ ಮೊದಲಗೊಂಡು ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ಗುಜರಾತಿ, ಹಿಂದಿ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ದೇಶಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾವ್ಯಗಳು ಹಲವಿವೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ ಈಗ ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಮಾರು ೮ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ್ದು ೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ, ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಒಂದರಲ್ಲೆ ಹತ್ತಾರು ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಈವರೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳು ನಾಲ್ಕೈದು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಜೈನಧರ್ಮದ ಮೂಲತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡಾದ ಅಹಿಂಸಾತತ್ವವನ್ನೂ ಜನ್ಮಾಂತರ ತತ್ವವನ್ನೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಬೋಧಿಸಿ ಪ್ರಚಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಕಥಾವಸ್ತು ಕವಿಗಳ ಕೈಗೆ ಬಲು ಅನುವಾಗಿ ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಗ್ರಂಥಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇದೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಗಳು ಹಲವು, ಮಹಾ ಗ್ರಂಥಗಳ ಖಂಡಗಳು ಕೆಲವು.

ಜನ್ನನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ

ನಾಲ್ಕು ಅಧಿಕಾರ ಅಥವಾ ಅವತಾರಗಳುಳ್ಳ ಜನ್ನನ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು ೩೧೦ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಅವತಾರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ಒಂದೆರಡು ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಮಿಕ್ಕ ಸುಮಾರು ೩೦೦ ಪದ್ಯಗಳು ಕಂದಗಳು.[1] ಜನ್ನನ ಈ ಕಂದ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಅವನ ಆದರ್ಶವಾದ ವಾದಿರಾಜನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಲಘುಛಂದಸ್ಸುಗಳೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಿರಬಹುದು.[2] ಅದು ಹೇಗೆ ಇರಲಿ, 'ಯಶಸ್ತಿಲಕ' ಚಂಪುವೇ ಮೊದಲಾದ ಉದ್‌ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಇನ್ನೂ ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗದ ಯಶೋಧರ ಕೃತಿಗಳೂ ಹಲವಿದ್ದರೂ ವಾದಿರಾಜನ ತಿಳಿಯೂ ಸರಳವೂ

---

[1] ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸರ್ಗಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಬರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಚಂಪೂಗ್ರಂಥಗಳೂ ರಗಳೆ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಷಟ್ಪದೀ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಸಾಂಗತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಲವಿವೆ. ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥಗಳೂ ಸುಭಾಷಿತ ವಚನಗಳೂ ಕಂದದಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಇಡಿಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನೇ ಬರಿಯ ಕಂದಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿರಳ; ಇಲ್ಲವೆ ಇಲ್ಲವೆಂದರೂ ತಡೆದೀತು.

[2] ಅನುಷ್ಟುಪ್, ಉಪಜಾತಿ, ಸ್ವಾಗತ, ವಂಶಸ್ಥ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅವಿಲಂಬ ವೃತ್ತಗಳಿಗೆ ಕಂದ ಸಂವಾದಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆಯ ವೃತ್ತಗಳು ಆಗಲಾರವು.

ಸುಂದರವೂ ಆದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕವಿಯ ಅಭಿರುಚಿ ಆವನ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜನ್ನನು ಸ್ವವಿಷಯವೂ ಬಲ್ಲಾಳದೇವನ ಅನ್ವಯ ಕಥನವೂ ಬರುವ ಮೊದಲಿನ ಸುಮಾರು ೨೫ ಕಂದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಸುಮಾರು ೨೫೦ ಕಂದಗಳಲ್ಲಿ, ವಾದಿರಾಜರು ೩೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಮೆ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ನನ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿ ವಾದಿರಾಜನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಯ ಸರಳಾನುವಾದ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೂ, ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆಯ ಓಟವನ್ನಾಗಲಿ ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟನ್ನಾಗಲಿ ನುಡಿಗಟ್ಟನ್ನಾಗಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಭಾಷಾಂತರವೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಭಾಷೆಯ ಕಾವ್ಯದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಸ್ವಭಾಷೆಯ ನೈಸರ್ಗಿಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಇಂಥ ಅನುವಾದ ಶೈಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ತನಿಗುಣ.

ಜನ್ನನ ಕೃತಿ ವಾದಿರಾಜನ ಕೃತಿಯ ಅನುವಾದವೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ್ದು ಸಂಸ್ಕೃತದ್ದರ ಪಡಿಯಚ್ಚೇ ಅಲ್ಲ ; ಕನ್ನಡ ಕವಿಯ ಕೈವಾಡವಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಜನ್ನಕವಿ ಎಡೆ ಯರಿತು ಕೆಲವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಕೆಲವನ್ನು ಅಡಕಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿಯ ಅನಗತ್ಯವೆಂದು ತೋರಿದ ಒಂದೆರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಭಾವಪುಷ್ಟಿಗಾಗಿಯೂ, ಅರ್ಥ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ' ಅದು ಪಿರಿಯ ಸಿರಿಯ ಬಾಟ್ ಮೊದಲ್, ಅದು ಚಾಗದ ಭೋಗದಾಗರು, ಸಕಲ ಸುಖಕ್ಕದು ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಎನಿಸಿದುದದನಾಳ್ವನ್ ಮಾರಿದತ್ತನೆಂಬ ನೃಪಾಲನ್ ', ' ಬೇಡಿದ ಕಾಡೊಳ್ ಪೆಟೆ ಸಿಯಾಯ್ತಿಡಾಡುಮಿದಱ ಪೊಱೆಯೆನೆನಗಂ ನಿನಗಂ ಮೂಡುವ ಮುಟುಗುವ ದಂದುಗಂ, ಆಡಿದ ಹೊಲನ್, ಉಂಡಮರ್ದು ಕಂಡ ವಿಚಾರಂ'; 'ಭೈರವನ ಜವನ ಮಾರಿಯ ಮೂರಿಯವೊಲ್ ನಿಂದ ಮಾರಿದತ್ತನ್ ಲಲಿತಾಕಾರರ ಧೀರರ ಬಂದ ಕುಮಾರರ ರೂಪಿಂಗೆ ತಕ್ಕುಗೊಂಡು ತಿರ್ದನ್ ' ; ' ನೋಡುವ ಕಣ್‌ಗಳ ಸಿರಿ, ಮಾತಾಡುವ ಬಾಯ್‌ಗಳ ರಸಾಯನಂ, ಸಂತಸದಿಂ ಕೂಡುವ ತೋಳ್‌ಗಳ ಪುಣ್ಯಂ, ನಾಡಾಡಿಯೆ ರೂಪು ಕುವರ ವಿದ್ಯಾಧರನಾ ' ; ' ಪಾಣ್ಬನ ಕೂಡಿರ್ದ ನಣ್ಪು ಗಂಡುಂ ತವಂ ದಿಂದಂ ಬೆಂದು ಸತ್ತುದು, ಅರಗೊಯ್ಯುಂಬುದಱಿಂ ನೊಂದು ಸತ್ತುದಿಲ್ಲಜಪೋತಂ '— ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತಾರು ಸುಂದರ ಪದ್ಯಗಳ ಭಾವ ವಾದಿರಾಜನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ' ಸುಖ ಮನಱಿಸುವ ಮನುಜನ್ ಮೊರಡಿಯೊಳ ಮಾದುಪಟಮನ್‌ಱಸದಿರನ್ ' ; ' ಪಸಿದ ಕೃತಾಂತನ ಬಾಣಸುವೊಲಿರ್ದ ಮಾಂಯಮನ ' ; ' ಪೊಲ್ಲಮೆಯ ಲೇಸು ನಲ್ಲರ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ' ; ' ಮಱುಗಿದುದಱುನೀರ ಮೀನ್‌ಪೊಲಿಂದೆನ್ನ ಮನಂ ' ; ' ಕಣ್ಣಱಿಯ ದೊಡಂ ಕರುಳಱಿಯದೆ ' —ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾರು ಚೆಲುವು ನುಡಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಕವಿಯವು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಮೂಲದಲ್ಲಿಯ ಹಲವಂಶಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು ವುದರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವಂಶಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಮೂಲದ

ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಜನ್ನ ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನೂ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಭಾಷಾನೈಪುಣ್ಯವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಯೊಂದೇ ಸಾಕು ಜನ್ನನ ಹೆಸರು ಜಗಕ್ಕೆ ಬೆಳಗುವುದಕ್ಕೆ. ಈಗಲೂ, ಜನ್ನನು ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಜನಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಾಗುವುದು ಅವನ ತಿಳಿಯಾದ ಮುದ್ದಾದ ಈ ಪುಟ್ಟ ಕಂದ ಕಾವ್ಯದಿಂದ.

ಕಥಾ ಸಾರಾಂಶ

ಮಾರಿದತ್ತ ರಾಜನು ಸಕಲ ಸುಖಕ್ಕೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಎನಿಸಿದ ರಾಜಪುರವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯಾದೇಶವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಊರಿನ ಪಾಪಕಳಾಪಂಡಿತೆ ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಚೈತ್ರ ಆಶ್ವಯುಜಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆದು ಪಶುಬಲಿ ನರಬಲಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಚೈತ್ರ ಜಾತ್ರೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಮನುಷ್ಯಯುಗಳಕ್ಕಾಗಿ ಅರಸುತ್ತ ಚಂಡಕರ್ಮ ತಳವಾರನು ಕಿರುವರೆಯದ ಶುಭಲಕ್ಷಣದ ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರಿಬ್ಬರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಗುರು ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಚರಿಗೆಗೆ ಹೊರಟವರು. ಅನ್ವರ್ಥನಾಮರಾದ ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿ ಎಂಬ ಆ ಅರಸುಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಸಾವಿಗಂಜದೆ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಸಂತೈಸುತ್ತ ಹಸಿದ ಕೃತಾಂತನ ಬಾಣಸುವಿನಂತಿದ್ದ ಮಾರಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಹೊಗುತ್ತಾರೆ. ಭೈರವರೂಪನಾದ ಮಾರಿದತ್ತನು ಆ ಲಲಿತಾಕಾರರಾದ ಧೀರ ಕುಮಾರರ ರೂಪಿಗೆ ತಕ್ಕುಗೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ತಲೆಹೊಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ದೊರೆಯನ್ನು ಹರಸಬೇಕೆಂದು ಜನರು ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳಲು, ಮಂದರ ಧೀರನಾದ ಅಭಯರುಚಿ 'ನಿರ್ಮಲ ಧರ್ಮದಿಂದ ಧರೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸು' ಎಂದು ಹರಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪುಣ್ಯವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಮಾರಿದತ್ತನ ಎತ್ತಿದ ಕೈ ಹೊಡೆಯದೆ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಿತ್ತ ಕರವಾಳಿನ ತನಗೂ ಮೃತ್ಯುವಿನಂತಿದ್ದ ಮಾರಿಗೂ ಬೆದರದೆ ಅರ್ತಿಯನ್ನೇ ನುಡಿದ ಆ ಧೀರರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮ ನಿರ್ಮಲ ಚರಿತ್ರ ಧರ್ಮಪರರಿಗಲ್ಲದೆ ರುಚಿಸದೆಂದೂ, ಆ ಮಾತು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಅಭಯರುಚಿ ಹೇಳಲು, ದೊರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ದಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ ಆ ದೊರೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಕಾಲಲಬ್ಧಿ ಸಂದಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಭಯರುಚಿ ತಮ್ಮ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

ಯಶೌಘನು ಅವಂತಿದೇಶದ ಉಜ್ಜಯಿನೀಪುರದ ಅರಸು. ಅವನ ಮಡದಿ ಚಂದ್ರಮತಿ. ಅವರ ಮಗ ಯಶೋಧರ. ಅವನ ಮನಃಪ್ರಿಯೆ ಅಮೃತಮತಿ. ಯಶೌಘ ಒಮ್ಮೆ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆನರೆ ಕಂಡು ನಿರ್ವೇಗಗೊಂಡು ಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಯಶೋಧರ ಅಮೃತಮತಿಯರು ಖಚರ ದಂಪತಿಗಳಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಆ ಹೃದಯಪ್ರಿಯರು ಸಜ್ಜೆಮನೆಯ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ

ಮಲಗಿರುವಾಗ ನಲ್ನಿಶೆಯ ನಿಶ್ಶಬ್ದತೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಮತಿಗೆ ಇನಿದನಿಯೊಂದು ಕೇಳ ಬರುತ್ತದೆ. ಪಕ್ಕದ ಗಜಶಾಲೆಯ ಮಾವಟಿಗನು ತನ್ನ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹಾಡಿನಿಂದ ಅಮೃತಮತಿಯ ನಿದ್ದೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನಿದ್ದೆ ತಿಳಿದು ಆಲಿಸಿ, ಅರಸಿ ರಾಗದ ಸವಿಗೆ ಒಳಸೋತು ಗೀತೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಮನವನ್ನೇ ತೊಟ್ಟನೆ ಪಸಾಯದಾನ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಅತಿ ನೂತನ ಗೀತದ ರಾಗಗಳು ಒಂದರಮೇಲೊಂದು ಕಿವಿಗೆ ಸೂದೆಯೆರೆಯುತ್ತಿರಲು, ರಾಣಿಯ ರಾಗ ಕೆರಳಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡುವ ಕೂಡುವ ಚಿಂತೆ ಕಡಲುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಬೆಳಗಾಗುವುದೇ ತಡ ತನ್ನ ಮನದ ಕೆಳದಿಗೆ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ಗೀತದ ಕಣಿಯನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆವಳು ಹೋಗಿ ಒಬ್ಬ ಅಷ್ಟವಂಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಸಿ, ವಿಧಿಯನ್ನು ಬೈದಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಮಾತಾಡದೆಯೆ ಮರಳುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಳದಿಯ ದಾರಿಯೇ ಕಣ್ಣಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ರಾಣಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು 'ಇಂಥ ಕಾಮದೇವನನ್ನು ಎಲ್ಲ ಹುಡುಕಿ ಒಲಿದೆ ?' ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಮದ ಕೆರಳಿನಿಂದ ಮರುಳು ಮತಿಯಾದ ರಾಣಿ ಆ ವ್ಯಂಗ್ಯ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ನಲಿದು, ನೂತನ ನಲ್ಲನ ಚೆಲುವನ್ನು ಕೇಳಲು ತವಕಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಷ್ಟವಂಕನ ವಿಕಾರವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪುಳಿಂದನ ಕಣೆಗಟ್ಟಿ ನಿಂತ ವನಹರಿಣಿಯಂತೆ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೂ, ಕೈಮೀರಿದ ಕಾಮೋದ್ರೇಕದ ಭರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದವಳಾಗಿ, ಪೊಲ್ಲಮೆಯ ಲೇಸು ನಲ್ಲರ ಮೆಯ್ಯೊಳೆಂದು ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ದೂತಿಗೆ ಲಂಚಕೊಟ್ಟು ಮಾವಟಿಗ ನನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಹಗಲಿರುಳೂ ತನ್ನ ಬಿಡುಹೊತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯು ತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಬೇವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ ಕಾಗೆಗೆ ಮಾವು ಇಳಿದಾಗುವಂತೆ ಅಮೃತಮತಿಗೆ ಬರು ಬರುತ್ತ ಯಶೋಧರನಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ಒತ್ತುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬೇಕೆಂದು ದೊರೆ ಒಂದಿರುಳು ನಿದ್ದೆ ಬಂದವನಂತೆ ಮಲಗಿರಲು, ರಾಣಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ತೋಳ ಸೆರೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾರನಲ್ಲಿಗೆ ನುಸುಳುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಅರಿಯದಂತೆ ಅರಸನೂ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಕತ್ತಿಹಿರಿದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಮೃತಮತಿ ತಡಮಾಡಿದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟವಂಕನು ಮುಳಿದು ಕಲಹಂಸಕ್ಕೆ ಗಿಡುಗ ಎರಗುವಂತೆ ಎರಗಿ ಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ರಾಣಿ ಅವನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಿ 'ಪಾತಕಿ ದೊರೆಯಿಂದ ತಡವಾಯಿತು, ನೀನುಳಿದರೆ ಸಾಯುವ ವಳು ನಾನು, ಮಿಕ್ಕ ಗಂಡರು ಸಮಸೋದರರು ನನಗೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ದೊರೆಯ ಮನ ಕನಲಿ ಒಡನೆಯೇ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಸೀಳಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಕೈಯ ಕತ್ತಿ ನಿಮಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಧೃತಿಗೊಂಡು ಆ ಹುಳುಕರನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಹೇಸಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ರಾಣಿಯೂ ಬಂದು ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ದೊರೆ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ತೊರೆದುಹೋಗಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಣಿ ಎದ್ದೊಡನೆ ದೊರೆ ನಗೆ ನುಡಿಯ ನೆಪವನ್ನು ತೆಗೆದು ನೈದಿಲೆ ಹೂವಿಂದ ಅಮೃತಮತಿಯನ್ನು ಇಕ್ಕುತ್ತಾನೆ. ಅಂದು ಅಷ್ಟವಂಕನ ಬಾರೇಟು ತಿಂದು ಉಳಿದ ಆ ಸುಕುಮಾರಿ ಇಂದು ಆ ಹೂಮೊಟೆ

ನಿಂದ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಅಣಕಕ್ಕೆ ಅಸಹ್ಯಿಸಿ 'ಅಯ್ಯೋ! ಅಂದಿನ
ಸಾವು ದೈವದಿಂದ ತಪ್ಪಿತು; ಇಂದು ನೈದಿಲೆ ಸಾವಿಗಾಯ್ತು' ಎಂದು ಅರಸು ಕೊಂಕ
ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಗುಟ್ಟು ಬಯಲಾದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ರಾಣಿ ಮರುಮಾತಾಡದ
ಬೇಸತ್ತಂತೆ ಇದ್ದುಬಿಡುತ್ತಾಳೆ.

ಇತ್ತ, ದೊರೆ ಬಗೆಕದಡಿ ನೆಲೆಕಾಣದೆ ತಾಯಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮಗನ
ನೀರೋಡಿದ ಮುಖಕಂಡು ತಾಯ ಮನಸ್ಸು ಬತ್ತಿದ ನೀರ ಮೀನಂತೆ ಮರುಗಿ ಕಾರಣ
ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ರಾತ್ರಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾವರೆಕೊಳದ ಹಂಸ ಕನಲಿ ಅವಲುಗೊಳದಲ್ಲಿ
ನಲಿದದ್ದನ್ನು ಕಂಡೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ದೊರೆ ನಿಜ ನುಡಿಯಲಾರದೆ ಇರುಳು ನಡೆದದ್ದನ್ನು
ಕನಸಿನ ನೆವದಿಂದ ಮರಸುತ್ತಾನೆ. ಮಗನೊಂದು ನೆನೆದರೆ ತಾಯೊಂದು ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ.
ದುಃಸ್ವಪ್ನದ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ದೇವಿಗೆ ದಾವಣೆಗುರಿಯನ್ನು ತರಿದು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ತಾಯಿ
ಹೇಳಲು, ಮಗ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಧೆ ಹಿತವಾಗದು, ಜೀವದಯೆ ಜೈನಧರ್ಮ
ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ತಾಯಿ ಕೇಳದೆ, ಕೊನೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯನ್ನಾದರೂ ಬಲಿ
ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಇಲ್ಲಧಿದ್ದರೆ ತಾನೆ ದೇವಿಗೆ ಬಲಿ ಬೀಳುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿ ಮಗ
ನನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯ ಮೋಹದಿಂದ ಮಗ ಒಪ್ಪಿ ಮಾನೋಮಿಯ ಮುಂದಿನ
ಭೌಮಾಷ್ಟಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯೊಂದನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಬಲಿಯಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹಿಟ್ಟಿನ
ಕೋಳಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೆಂತರನೊಂದು ಕೋಳಿಯ ತಲೆ ಚಿಗಿದೊಡನೆಯೆ
ಕು ಕ್ಕೊ ಕೊ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕೂಗಿ ಕರೆದ ದುರಿತಗಳ ಬಲ್ಲುಲಿ
ಯಂತೆ ಇದ್ದ ಆ ವಿಕಾರ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ದೊರೆ ದಿಗಿಲುಬಿದು ವಿಧಿವಿಲಾಸವರಿಯ
ಲಾರದೆ, ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಬಂದು ಸಂಸಾರ ತೊರೆದು ಮಗ ಯಶೋಮತಿಗೆ ಪಟ್ಟ
ಕಟ್ಟಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನರಿತು ಮಾಯಾಂಗನೆ ಅಮೃತಮತಿ
ಹೂವಿನ ಸೌರಭದಂತೆ ತಾನೂ ಗಂಡನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ಹೋಗುವ
ಮೊದಲು ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಔತಣವುಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಗಂಡನನ್ನೂ ಅತ್ತೆ
ಯನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಔತಣದ ಅಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ ಹಾಕಿ ಆ ಪಾತಕಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ
ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂದುಬಿಡುತ್ತಾಳೆ.

ಹೀಗೆ ದುರ್ಮರಣದಿಂದ ಸತ್ತು ತಾಯಿ ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಮುಂದೆ ನಾನಾ ಪಶು
ಪಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಏಳೇಳು ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ತಳೆದು, ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ ಹೊಂದಿ,
ಕೊನೆಗೆ ಯಶೋಮತಿಗೆ ಕುಸುಮಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟು
ತ್ತಾರೆ. ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರು ಎಳವೆಯಲ್ಲೇ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡು ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯ
ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.

ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಚರಿಗೆಗೆ ಹೊರಟ ಆ ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿಗಳೇ
ನಾವು. ಮಾನಸಿಕ ಪಾಪವೊಂದಕ್ಕೆ ನಾವು ಪಟ್ಟಪಾಡಿನ ಕಥೆ ಇದು.

ಈ ಕಥೆ ಕೇಳಿ ಮಾರಿದತ್ತ ದೊರೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಉದ್ವೇಗಪರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಚಂಡ

ಮಾರಿ ಚೇತನ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಕುವರನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಹಿಂಸಾಪೂಜೆ ಕೊಡದೆಂದೂ ಹೂವು ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಸಾತ್ವಿಕ ಪೂಜೆಯೇ ಆಗಬೇಕೆಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಾನು ಮುಳಿಯುವ್ವದಾಗಿಯೂ ನೆರವಿಗೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಳೆಮಾಡಿ ಅಂತರ್ಧಾನವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಾರಿದತ್ತನು ಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ಜೈನದೀಕ್ಷೆ ವಹಿಸಿ ಸಮಾಧಿ ಮುಡಿಪಿ ಕೊನೆಗೆ ಕಲಿಯನ್ನು ಮೂದಲಿಸಿದಂತೆ ಮೂರನೆಯ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವನೆ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮುಗಿಸಿ ಈಶಾನಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಪಾತಕಿ ಅಮೃತಮತಿ ಧೂಮಪ್ರಭೆ ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಾಳೆ.

ಯಶೋಧರ ಚಂದ್ರಮತಿಯರ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ವಿವರ

ಅಮೃತಮತಿ ಇಟ್ಟ ವಿಷಾನ್ನವುಂಡು ದುರ್ಮರಣದಿಂದ ಸತ್ತ ತಾಯಿ ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಯಾವೆಡೆಯೇ ಹುಟ್ಟಲಿ ಯಾವ ಹುಟ್ಟೇ ಹುಟ್ಟಲಿ ಯಶೋಮತಿ ದೊರೆಯೊಡನೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಸಂಬಂಧವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ; ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ ; ಇಲ್ಲವೇ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗೇ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

೧. ಮಗ ವಿಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನವಿಲಾಗಿ, ತಾಯಿ ಕರಹಟದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆ ನಾಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಯಶೋಮತಿಯ ಅರಮನೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅಮೃತಮತಿಯೊಡನೆ ಸರಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಾರ ಅಷ್ಟವಂಕನ ಕಣ್ಣನ್ನು ನವಿಲು ಕುಕ್ಕುತ್ತದೆ. ನಾಯಿ ನವಿಲಿನ ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಯಶೋಮತಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ನಾಯನ್ನು ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ, ಕಣ್ಣರಿಯದಿದ್ದರೂ ಕರುಳರಿಯಿತೆಂಬಂತೆ ಆ ಎರಡರ ಸಾವಿಗೆ ದೊರೆ ಅಳುತ್ತಾನೆ.

೨. ಮಗ ವಿಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಮಿಗವಾಗಿಯೂ ತಾಯಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹಾವಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿ, ಹಾವು ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ತಿಂದುಹಾಕುತ್ತದೆ. ಹಾವನ್ನು ಹುಲಿಯೊಂದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ.

೩. ಮಗ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಸಿಪ್ರಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಮೀನಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಾಯಿ ಮೊಸಳೆಯಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿ, ಮೊಸಳೆ ಮೀನಮೇಲೆ ಹಾಯಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಶೋಮತಿಯ ಜಾಲಗಾರರು ಆ ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿ ಸಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೊರೆ ಮೀನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಿಸಿ ತಂದೆ ಯಶೋಧರನ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಜೀವವಾಗಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಳಿಯುಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಶೋಧರನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಯಶೋಧರನಾಗಿದ್ದ ಆ ಮೀನು ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅರೆಜೀವವಾಗಿ ಬೇಯುತ್ತ ಮರುಗುತ್ತದೆ.

೪. ತಾಯಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಹೊಲಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಗ ಆ ಆಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋತಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಆ ಹೋತೇ ಆ ಆಡಿನೊಡನೆ ನೆರೆದಿರುವಾಗ, ಮತ್ತೊಂದು ಹೋತ ಅದನ್ನು ಇರಿಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೇ ಸತ್ತ ಹೋತನ ಜೀವ ತಾಯ ಬಸಿರಿನ ಸ್ವಬೀಜದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬಸಿರು ಬೆಳೆದ ಆಡನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆ

ಯಾವುದೂ ಸಿಕ್ಕದ ಯಶೋಮತಿ ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹುಣ್ಣ ಬಾಯಿ ಉದುರಿದ ಮರಿಯನ್ನು ಹೊಲೆಯನಿಗೆ ಸಲಹಲು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ದೊರೆ ಒಮ್ಮೆ ಎಮ್ಮೆ ಹೋರಿಯೊಂದನ್ನು ಊರ ಮಾರಿಗೆ ಬಲಿಯಿಕ್ಕಿ ಅದನ್ನು ಮಹಾಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡು ತ್ತಾನೆ. ಮುಗ್ಗಿ ಹುಳಿತ ಆ ಅಡಗನ್ನು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಆರಹಾಕಿದ್ದಾಗ ನಾಯಿ ಕಾಗೆ ಬಂ ಮುಟ್ಟಿ ಕೆಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಅದರ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಕಾರ ತಾಯ ಬಸಿರಲ್ಲಿ ಸ್ವಬೀ ದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಆಡು ಬೇಕೆಂದು ಪುರೋಹಿತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೊರೆ ಹೊಲೆಯನಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಆಡನ್ನು ತರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನುಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಚಂದ್ರಮತಿ ಯಶೋಧರರು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ ಕೇಳಿದ ಆ ಆಡು ಮನದಲ್ಲೇ ಕೊರಗುತ್ತದೆ.

೫. ತಾಯಿ ಕಳಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೋಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೊಬ್ಬನ ಹೊರೆಗೋ ನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀರಡಿಸಿ ಸಿಂಪಾನದಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಕೋಣ ಅರಸ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ದೊರೆ ರೇಗಿ ಆ ಕೋಣನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಿ ವಿವಿಧ ಕೊಲೆಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ, ಅದರ ಮಾಂಸವನ್ನು ಅಮೃತಮತಿಗೆ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾ ಆ ಮಾಂಸದ ರುಚಿ ಕಂಡ ಅಮೃತಮತಿ ಬಾಣಸದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಹೋತನನ್ನೂ ತರಿ ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

೬. ತಾಯಿ ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಹೊಲಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಪಿ ಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಯಶೋಮತಿ ಅವನ್ನು ಸಲಹಲು ಚಂಡಕರ್ಮನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ಚಂಡಕರ್ಮನು ಒಮ್ಮೆ ವನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಅಕಂಪನ ಮುನಿಯನ್ ಕಂಡು ಅವನೊಡನೆ ಆತ್ಮ ತತ್ವ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಮುನಿ ಆತ್ಮದ ವಿಚಾ ವನ್ನೂ ಜೈನ ತತ್ವವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತ, ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಬಲಿಯಿತ್ತ ಯಶೋಧರ ಚಂದ್ರಮತಿಯರು ಹಲವು ಪಾಡುಪಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಗೂಡಿನ ಕೋಳಿಗಳಾ ರುವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಾತನ್ನು ಚಂ ಕರ್ಮನ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಕೋಳಿಗಳು ಕೇಳಿ ಜಾತಿಸ್ಮರಗಳಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೆ ಅಹಿಂಸಾವ್ರ ಧರಿಸಿ ನಲಿವಿನಿಂದ ಕೆಲೆಯುತ್ತವೆ. ಅದೇ ವನದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದೆಡೆ ಪರಿವಾರದೊಂದಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಶೋಮತಿ ದೊರೆಮಡದಿ ಕುಸುಮಾವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಶರವಿದ್ಯೆಯನ್ ಮೆರೆಯುದಕ್ಕಾಗಿ ದನಿ ಬಂದ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬಾಣಬಿಟ್ಟು ಆ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಕೆಡವುತ್ತಾನೆ.

೭. ಆ ಕೋಳಿಗಳು ಹಾಗೆ ಸತ್ತು ಕುಸುಮಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಶೋಮತಿಗೆ ಅಭಯ ರುಚಿ ಅಭಯಮತಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಎಳವೆಯಲ್ಲಿ ಜೈನದೀಕ್ಷೆ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಂಥವಿಮರ್ಶೆ

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು ; ಯಶೋಧ ಅಮೃತಮತಿಯರ ಪ್ರಣಯ ಕಥೆ; ಯಶೋಧರ ಚಂದ್ರಮತಿಯರ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಕಥೆ

ಮೊದಲನೆಯದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಓದುಗರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ತನಿಯಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಜನ್ಮಾಂತರ ಕಥೆಯೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ ; ಎಲ್ಲದರ ಒಟ್ಟು ಕಟ್ಟಡವೂ ಕಲ್ಪನಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಆ ಕಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿ ಪೋಣಿಸುವ ಮೂಲಸೂತ್ರವಾದ ಜನ್ಮಾಂತರ ತತ್ವ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಶ್ರದ್ಧೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸೀತೋ ಇಲ್ಲವೋ ! ಆದರೂ, ಯಾವುದೇ ಕಾವ್ಯವಾಗಲಿ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರ ಸವಿಯನ್ನು ಸವಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾದರೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗೊಳಿಸಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯಸಹಾನುಭೂತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬೇಕಾದದ್ದು ಅಗತ್ಯ. ಬರಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆಯೊಂದರಿಂದಲೇ ಏಳೇಳು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಪಟ್ಟಪಾಡಿನ ಕಥನಕ್ಕೆ ಪಾಪಕಳಾಪಂಡಿತೆಯಾದ ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆಯ ಗುಡಿಯೂ ಹಿಂಸಾರಭಸಮತಿಯಾದ ಮಾರಿದತ್ತ ದೊರೆಯೂ ಬಲಿಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ಜೀವರಾಶಿಗಳೂ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿವೆ. ಅಳಲ ಪಾಡಿನ ಕೊರಗು ಕಥೆಯ ಮುಡಿಯಾಗಿ ಬರುವ ಅಕಂಪನ ಗುರುಗಳ ಮಾತಿನ ಸೊದೆ ಬೆಂದೊಡಲಿಗೆ ತಂಪೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಜೈನಧರ್ಮದ ಹಿರಿಯ ತತ್ವಗಳ ತಿರುಳೂ ಹುರುಳೂ ಕಿರಿದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿ, ಅವರ ಸರಳ ಸುಲಭಬೋಧೆ ಮನಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಅಮೃತಮತಿಯ ಪ್ರಣಯ : ಅಮೃತಮತಿ ಯಶೋಧರ ಭೂಪಾಲನ ಏಕಮಾತ್ರ ಪತ್ನಿ ; ಅವನ ಮನಃಪ್ರಿಯೆ.[1] ದೊರೆಯ ಮಿಾಸಲಳಿಯದ ಒಲವು ಅವಳದು. ಒಳಗಿನೊಲುಮೆಯ ಜತೆಗೆ ಹೊರಗಿನ ಚೆಲವೂ ಇತ್ತು ದೊರೆಗೆ. 'ನೋಡುವ ಕಣ್ಗಳ ಸಿರಿ' ಯಶೋಧರ. ತನ್ನ ಅರಸಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಗೆ ಪ್ರೇಮ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಮನ್ಮಥನು ಬೇಟೆಗಾರನಾಗಿ ಅಮೃತಮತಿಯನ್ನು ದೀವಮಾಡಿ ಯಶೋಧರನನ್ನು ಗೋರಿಗೊಳಿಸಿ ಆಟವಾಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂಥ ಹೃದಯಪ್ರಿಯರ ಪರಿಶುದ್ಧ ಪ್ರೇಮಸುಧೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ವಿಧಿಯ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ, ಅಣಕವಾಟಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ತಕ್ಕ ರಂಗ ಬೇರೊಂದು ಬೇಕೆ ? ಕಟ್ಟೊಲುಮೆಯ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ಮೇಲುಮಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ನಲ್ನಿಶೆಯ ನಿಶ್ಶಬ್ದತೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ನುಣ್ದನಿಯೊಂದು ಸುಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗಜಶಾಲೆಯ ಮಾವುತನ ಇನಿಗೊರಲಿನಿಂದ ಕೇವಲ ಸ್ವಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟ ಆ ನುಣ್ದನಿ ಯಶೋಧರ ಅಮೃತಮತಿಯರ ತಿಳಿಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ದುರಂತ ಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಗ ಕಿವಿ ಮುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ರಾಣಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ತಿಳಿದೊಡನೆ ನವಿಸೋಕುತ್ತದೆ. ಸೋಕಿದೊಡನೆ ಮನ ಸೋಲುತ್ತದೆ: ಗೀತ 'ಮುಟ್ಟಿದ ಮನಮನೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಪಸಾಯದಾನ' ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾಳೆ.[2] ಎಂದೂ

---

1 'ಜಸಹರ ಚರಿಉ', 'ಯಶಸ್ ತಿಲಕಚಂಪು', ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅಮೃತಮತಿ ಪಟ್ಟದರಸಿಯಾದರೂ ಯಶೋಧರನಿಗೆ ತುಂಬಿದ ಅಂತಃಪುರ ಬೇರೆ ಉಂಟು.

2 'ಜಸಹರ ಚರಿಉ', 'ಯಶಸ್‌ತಿಲಕ' ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೃತಮತಿ ಗಾನದಿಂದ ಮನ

ಕೇಳದ ಆ ಹಾಳು ಹಾಡಿನ ಉಲಿ ಅಂದೂ ಕೇಳದಂತೆ ಏಕೆ ಅರಸಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬಗಿ ಲಿಲ್ಲವೋ ! ಹಣೆಯ ಬರಹ ; ವಿಧಿ. ಕಣ್ಣಾಗಲಿ ಕಿವಿಯಾಗಲಿ ಮೋಹಕ ಸೌಂದರ್ಯ ಸವಿಸೆಳವಿಗೆ ಸೋಲುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ, ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಎಚ್ಚತ್ತು, ತನ್ನ ಅ ಮರಳದಿದ್ದರೆ, ಚೆದರಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಮನಸ್ಸು ಒಗ್ಗೂಡಿ ಸ್ಥೈತು ನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಆತ್ಮನಾಶ ನಿಶ್ಚಯ. ರೂಪು ಕಾಣದೆ ದನಿ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿ ಮೆಚ್ಚಿದ ನಲ್ಲನಿಗೆ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಅರಸಿಯ ಸೋಲು ಅಂದಿನ ಅತಿ ನೂತ್ನ ಗೀತದ ನಿರ್ಭ ಮೋಹನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತದೆಯೋ, ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಸತಿಯ ಆತ್ಮದೌರ್ಬಲ್ಯವ ಸಾರುತ್ತದೆಯೋ, ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯ ಗಾನಕ್ಕೆ ಬಲಿ ಬೀಳುವಷ್ಟ ಹಗುರವಾಗಿತ್ತೆ ಆವಳ ನಿಡು ಬಾಳಿನೊಲವು ? ' ಕೊಡುವ ತೋಳ್ಗಳ ಪುಣ್ಯ ' ನ ತೋ ತೆಕ್ಕೆಯ ನೆನವೂ ಒಮ್ಮೆ ಹಿಡಿದು ತಡೆಯದೆ ಹೋಯಿತೆ ಮುಗ್ಧೆಯ ಮುಂಬರಿವ ಮ ವನ್ನು ? ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಒಳತೋಟಿ ಕಾಡಲಿಲ್ಲವೆ ಹೆಣ್ಣೆದೆಯನ್ನು ? ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿ ರೇನು ? ವಿಷಮ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ, ವಿಷಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮನಸೋಲಬಿಟ್ಟಳು ಹೆಣ್ಣು ; ಬಿ ವಳು ಮತ್ತೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕೆಳದಿ ಕೊಟ್ಟ ನೂತನ ನಲ್ಲನ ಕಹಿರೂಪವನ್ನು ಕೇಳಿಯಾದರೂ ಯೋಚಿಸಬಾರದಾಗಿತ್ತೆ ಅಮೃತಮತಿ ? ತಾನೆ ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡ ಗಜವೆಡಂಗನ ಭೀಕ ರೂಪದ ವಿಕರ್ಷಣದಿಂದಲಾದರೂ ಮುನ್ನುಗ್ಗದೆ ನಿಲ್ಲಬಾರದಾಗಿತ್ತೆ ? ಕಿವಿಬೇಟ ಕಣ್ಣ ಬೇಟಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲುಕೈಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕೆಳದಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಕಂಬ ಮಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ ; ಪುಳಿಂದನ ಕಣೆಗಟ್ಟಿ ನಿಂತ ವನಹರಿಣಿಯಂತೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ಮೈ ಮರೆಯುತ್ತಾಳೆ ; ನಿಜ. ಆದರೆ, ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸು ಕಲ್ಲುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಕಿವಿಗೆ ನಂಬಿಸಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹುಸಿದ ಆ ದ್ರೋಹಿ ವಿಧಿಯಮೇಲಿನ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದ ಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಆ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನ ಕೊಂಕುನೋಟವನ್ನೇ ಕಣ್‌ಸವಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಲಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಮೊದಲೆ ಮನದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ನಲ್ಲನ ಮುನ್‌ಚಿತ್ರದ ಮುರಿತದ ಆಘಾತದಿಂದ ಅಧೀರಳಾದ ಹೆಣ್ಣು ಕಣ್‌ಗೆಟ್ಟು, ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದೆ, ತರ್ಕದ ಶರಣುಹೊಗುತ್ತಾಳೆ. ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾದಮೇಲೆ ಕಾರಣದಿಂದ ಫಲವೇನು ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ' ಪೊಲ್ಲಮೆಯೆ ಲೇಸು ನಲ್ಲರ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ' ಎಂದು ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಮೂದಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೇಳಿಲ್ಲವ ಕಾಮಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲವೆಂದು !

ಕೆಳ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವವರು ಮತ್ತೆ ಮೇಲೆರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೂ ಕೆಳಜಾರುವುದು ಸುಲಭ. ಮೇಲೇರಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಯತ್ನಬೇಕು. ಕೆಳ ಸರಿಯದೆ ಇದ್ದೆಡೆಯೇ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೂ ಕೊಂಚ ಪ್ರಯತ್ನಬೇಕು. ಆದರೆ, ಕೆಳಜಾರುತ್ತ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅಯತ್ನವಾಗಿಯೇ ಬೀಳಬಹುದು. ತಪ್ಪು

ಸೋಲುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೂ ಅಷ್ಟವಂಕನೂ ಜಾರಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವಾದಿರಾಜ ಜನ್ನರ ಮಾರ್ಪಾಟಿನ ಮೇಲ್ಮೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಟ್ಟವರು ತಮ್ಮ ತಪ್ಪರಿತು ಹಿನ್ನಡೆದು ನೇರ ದಾರಿಗೆ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋದಾಗ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ, ತಮ್ಮ ಆತ್ಮ ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಅರಿವಿನ ಭಾರದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಣ್ಗೆಟ್ಟು, ಛಟ್ಟುವರಿದು, ಇಮ್ಮಡಿ ಘುರುಪಿನಿಂದ ತಪ್ಪುದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಮುಂಬರಿವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸೇಡು, ಮೊಂಡುತನ ಬಂದುಬಿಡುವುದುಂಟು. ಇಳಿಯು ಮುಳುಗಿದವರಿಗೆ ಚಳಿ ಯೇನು ಮಳೆಯೇನು !

ಅಷ್ಟವಂಕನ ಅಸಹ್ಯವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ನೋಟದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಸದ ಅರಸಿ ಅವನ ಹಲವಿರುಳ ಕೂಟದಿಂದ ಜುಗುಪ್ಸೆಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯದ ಮಾತು. 'ಬೇವನ್ ಮೆಚ್ಚಿದ ಕಾಗೆಗೆ ಮಾವಿಳಿದಪ್ಪಂತೆ' ಅಮೃತಮತಿಗೆ ಆ ವಿಕಟಾಂಗನ ಕೂಟದಿಂದ ಬರುಬರುತ್ತಾ ಅರಸನಲ್ಲಿ ಒಲವು ಬತ್ತುತ್ತದೆ. ಅರಸನು ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಪಾತಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ತೊನ್ನಬಡಿಕನು ತೋರಮುಡಿ ಹಿಡಿದೆಳೆದು ತೀಡುವ ಬಾರಿನೇಟು ಸುಕುಮಾರಿಯ ಎಳ ಮೈಗೆ ಹೂವಿಗಿಂತ ಮೃದುವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ, ಅಮೃತಮತಿಗೆ ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ದ್ವೇಷ ಹುಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಹೋದಿರುಳಿನ ಕಿತ್ತಡ ವನ್ನು ಕೊಂಕುನುಡಿಗಳಿಂದ ಅರಸನು ತೆಗೆದು ಮೂದಲಿಸಿದನೋ ಆವಾಗ ದ್ವೇಷವೂ ಅರಸಿಯ ಮನವನ್ನು ಹೊಗುತ್ತದೆ. ತಪಕ್ಕೆ ನಡೆದ ಗಂಡನೊಡನೆ ತಾನು ನಡೆಯದೆ ಹಿಂದೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಬರುವ ಜನನಿಂದೆಯ ಭೀತಿ ಬೇರೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತದೆ ಈ ದ್ವೇಷದ ಜತೆಗೆ. ಹೀಗೆ ಹುರಿಗೊಂಡ ಈ ಎರಡೂ ಮನಃಕಷಾಯಗಳ ಅಲೆತ ದಿಂದ ಕೋಟಲೆಗೊಂಡು ದಿಕ್ಕುಕೆಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ಕಲ್ಲೆದೆಯಾಗಿ ಕೊಲೆಗೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಾಳೆ : ನಂಜಿಟ್ಟು ಗಂಡನನ್ನೂ ಅತ್ತೆಯನ್ನೂ ತೀರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅರಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಪತಿ ಯಶೋಧರನ ಹಂಸತೂಲಿಕಾತಲ್ಪ ಜಾರ ಅಷ್ಟವಂಕನಿಗೆ ಬಿಡುವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಷಯಮಗ್ನಳಾದ ರಾಣಿಯ ನಾಲಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ-ಕಳ್ಳುಬಾಡುಗಳ ಸವಿಗೂ ಸೋಲುತ್ತದೆ. ಮೈ ತೊನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹುಳಿತರೂ ಕೊನೆಯವರಗೂ ಅಷ್ಟವಂಕನನ್ನು ಬಿಡದೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಮನ್ಮಥನಂಥ ಗಂಡನನ್ನೂ ಅಮೃತದಂಥ ಅತ್ತೆಯನ್ನೂ ಕೊಂದು ತೊನ್ನನ ಕೂಟದಲ್ಲಿರುವ ಅರಸಿಯ ಗುಟ್ಟು ಬಯಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿಗೂ ಬರುತ್ತದೆ, 'ಈ ಕಿಸುಗುಳಿಯನ್ ಜವನುಮುಂಪ್ಯಲೇನ್ ಪೇಸಿದನೋ', 'ಪಾಪಂ ತಿನ್ನದು ಪಾತಕಿ ಪುಟಿಲಿತೊಡಲ್ಲದೇನ್ ಸತ್ತಪಳೆ', 'ಇದೇನ್ ನಾಯಕನರಕಮಿಂಕೆಗೊಚ್ಚತ ಮಾಯ್ತೊ' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ತೊತ್ತಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಆಡಿ ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಹಗುರವಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ ಯಶೋಧರನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ. ಕೊನೆಗೆ ಸಾಯು ದೆಯೇ ಸತ್ತು ನರಕದಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಅಮೃತಮತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಜವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅನುಕ್ರಮದ ಅವಕರ್ಷವೂ ಪತನವೂ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಮಿಕ್ಕ ಹಲವು ಕವಿಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅಮೃತಮತಿಯ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗ ಲೆಲ್ಲ ಪಾತಕಿ, ಹೀನೆ, ಪಾಪಿಷ್ಠೆ, ವಿಷಮತಿ ಮೊದಲಾದ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನೇ ತಡೆಬಡೆ

ಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನ್ನನೂ ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಪಾದರಿ, ಪಾಣ್ಬೆ ಮೊದಲಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಅವಳಣಕಕ್ಕೆ ಸವಣನುಂ ಸ್ಯೆರಿಪನೆ' ಎಂಬ ಯಶೋಧರನ ಚುಚ್ಚುನುಡಿಯ ಮೂದಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೂ ಆ ಮಾತುಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ನನ ಗಮನವಿದ್ದದ್ದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಅರ್ಥದ ಕಡೆಗೇ ಹೊರತು, ಉದ್ರೇಕ ಆಕ್ರೋಶ ತಿರಸ್ಕಾರಗಳ ಕಡೆಗಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಮೃತಮತಿಯನ್ನು ಒಲುಪಾಲು ದೇವಿ, ಅರಸಿ ಎಂಬ ಗೌರವದಿಂದಲೋ ಪೆಣ್ ಎಂದು ಮರುಕದಿಂದಲೋ ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಒಳಸೋತು ಜಾರಿದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅತಿನೂತ್ನ ಗೀತ ಪಾತನ ವಿಕಲಸ್ವಾಂತೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದರೆ, ಅಮೃತಮತಿಯ ಪಾಪವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಲಾಘವದಿಂದಾಗಲಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆಂದಲ್ಲ. ದೋಷಖಂಡನೆಯ ಜತೆಗೆ, ಸೋತ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನೂ ತೋರಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದುರ್ಭರ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹೃದಯದೌರ್ಬಲ್ಯದಿಂದ ಪತಿತರಾದವರನ್ನು ಕೇವಲ ಧರ್ಮದ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಸುಖವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿ ಸುಗುಣೋನ್ನತ್ತರಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಜರೆದು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಮಾನವ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಕಂಪೆಯಿಂದ ಅರಿತು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮರುಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ಜನ್ನನ ಮನಸ್ಸು ತನಗೇ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಈ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಎಳಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. 'ಪೆಣ್ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯೆ' ಕವಿ ಮನಸ್ಸು ಕನಲುವುದಕಿಂತ ಕೊರಗುತ್ತದೆ. ಕರಗುತ್ತದೆ. 'ಮನಸಿಜನ ಮಾಯೆ ವಿಧಿವಿಳಸನದ ನೆರಂಬಡೆಯೆ ಕೊಂದು ಕೂಗದೆ ನರರಂ'—ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಮೃತಮತಿಯ ವರ್ತನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜನ್ನನ ದೃಷ್ಟಿ ಇದೇ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಯಶೋಧರ : ಯಶೋಧರನಿಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಬಯಸಬಹುದಾದ ಸಮಸ್ತ ಸೌಭಾಗ್ಯವೂ ಇದೆ. ರೂಪು, ಯೌವನ, ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿ, ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು, ಕೀರ್ತಿ—ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ ಪಾಲಿಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅವನ ಬಾಳು ರೌದ್ರಮಯವಾಗಿ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಅಮೃತಮತಿಯ ಮುಖದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಯೌವನ ಭೂಷಾವಳಿಯನ್ನು ತಿದ್ದುವುದೇ ನೃಪಕುಲ ಶೇಖರನಿಗೆ ಭೋಗ, ವಿಲಾಸ, ವಿಹಾರ. ಅರಸಿಯಲ್ಲಿ ಯಶೋಧರನಿಗೆ ಇದ್ದ ನಣ್ಪು ಬರಿಯ ವ್ಯಾಮೋಹವಲ್ಲ : ತಿಳಿಯಾದ ಹಣ್ಣಾದ ಪ್ರೇಮ ಮೀಸಲಳಿಯದ ಪರಿಶುದ್ಧ ದಾಂಪತ್ಯಪ್ರೇಮ. ಇಂಥ ಪ್ರೇಮವೂ ಪಲ್ಲಟಿಸಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟವಂಕ ಅಮೃತಮತಿಯರ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡು 'ನೀನುಳಿದೊಡೆ ಸಾವವಳ್ ; ಎನಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಗಂಡರ್ ಸಹೋದರರ್' ಎಂದು ರಾಣಿ ಬದಗನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ನಂಬುಗೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಾರ ಕೇಳಿ ಅರಸನಿಗೆ ರೋಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜುಗುಪ್ಸೆ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಸೀಳಿಹಾಕಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಬಾಳು ನಿಮಿರಿ ತೋಳು ತೂಗಿ ಮನ ಕನಲಿದರೂ, ಮರುಕ್ಷಣವೇ ಧೃತಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹುಳುಕರನ್ನು ಹೊಡೆಯಲೊಲ್ಲದೆ ಹೇಸಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಮನಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಯ ಘೋರ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಕಂಡು ಬಾಳು ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ? ಒಲವಿನ

ಕೊಲೆಗೆ ಮುದ್ದು ಒಡಲ ಕೊಲೆಯೇ ? ತನ್ನೊಡನೆ ಮೈಯೆರಡು ಉಸಿರೊಂದಾಗಿ ಕೂಡಿ ಬಾಳಿದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪೆರತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು, ಕನಲಿ ಕೊಲ್ಲದೆ, ಆ ಪದನಕ್ಕೆ ಹೇಸಿ, ತಪ್ಪಿ ನಡೆದ ಆ ಹೆಣ್ಣುಜೀವಕ್ಕೆ ಮರುಗುವ, ತನ್ನ ಜೀವಸ್ವರೂಪವೇ ಸೂರೆಹೋದಾಗಲೂ ಕದಲದೆ, ಜಾರದೆ, ತಾಳ್ಮೆಗೊಂಡ ಯಶೋಧರನ ಸಂಯಮ ದೊಡ್ಡದು. ಅರಸನ ಅಂದಿನ ನಡತೆಯನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಒಲವಿಂಗಿ ಬೇರೆಡೆ ಒಲವುಂಡು ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಿಡಿದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಂದರೆ ತಾನೆ ಏನು ಬಂತು ? ಕೊರಳಿಗೆ ಕೊಲೆ ಕಟ್ಟಿತೇ ಹೊರತು ಮನಕ್ಕೆ ನೆಮ್ಮದಿಯೇ ? ಅವಳ ಒಡಲನ್ನು ತೀರಿಸಿದಂತಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಒಲವನ್ನು ತಿದ್ದಿದಂತಾಯಿತೆ ? ಒಲ್ಲದ ನಲ್ಲಳ ಒಲವನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಮರಳಿಸಿದಂತಾಯಿತೆ ? ಮಿಾಸಲಳಿದ ಎಂಜಲೊಲವು ಮರಳಿತಾದರೂ ಅದು ಸವಿಯೆ ? ಬೇರಾದ ಬಗೆ ಬೆಸೆಯುವುದುಂಟೆ ? ಮಡದಿಯ ಮನದ ಒಲುಮೆಗೆ ಒಡೆತನ ಕಳೆದುಕೊಂಡವನು ಅವಳ ಒಡಲಿಗೆ ಒಡೆತನ ಸಾಧಿಸಿ ಫಲವೇನು ? ಅಂತೂ ಅಮೃತಮತಿಯ ಚರ್ಯೆ ಕಂಡು ಯಶೋಧರನಿಗೆ ಮನ ಒಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬೇಸರದಿಂದಲೊ ಹೇಸಿಗೆಯಿಂದಲೊ ನಿರ್ವೇಗದಿಂದಲೊ ಉದಾಸೀನತೆಯಿಂದಲೊ—ಇಲ್ಲವೆ ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳಿಂದಲೂ—ಒಂದು ಬಗೆಯ ಉದಾರ ಬುದ್ಧಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅವಳ ಪಾಡು ಅವಳದು ಎಂದುಕೊಂಡು, ಆ ಇರುಳೇನೋ ಕೊಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆ ಔದಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಮಾರನೆಯ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮೂದಲಿಕೆಯ ನುಡಿಗಳು ತನ್ನನ್ನೇ ಮಿಾರಿ ಬಾಯಿತಪ್ಪಿ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತವೆ. ' ಅವಳಣಕಕ್ಕೆ ಸವಣನುಂ ಸೈರಿಪನೆ ' ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ದೂರ ನೋಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿದ್ದು ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದವನಂತೆ ಆಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಯಶೋಧರನು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಔನ್ನತ್ಯ, ಔದಾರ್ಯ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಸಂಯಮಗಳಿಂದಲೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನಬೇಕು. ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಮಡದಿಯ ಮಾನ ಕಳೆಯದಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ದೊರೆ ತನ್ನ ನಿರ್ವೇಗಕ್ಕೆ ಕನಸಿನ ನೆವ ತೆಗೆದು ಹಡೆದ ತಾಯಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬಾಯಿಕೊಡುವುದು ? ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ? ನಲ್ಲೆಣಿಕೆಯಿಂದ ನುಡಿದ ಆ ಮರೆನುಡಿಯೇ ಪಾಪಬೀಜವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ' ವಂಚನೆಯೆಲ್ಲಿಯುಮೊಳ್ಳು ಮಾಡಲಾಜಿದು ಕಡೆಯೊಳ್ ' ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಕೆಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಲಿಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದಾಗ ಕೂಡ ಒಮ್ಮೆಟ್ಟಲು ಧೈರ್ಯ ಸಾಲದೆಯೊ ಮನ ಬಾರದೆಯೊ ನಿಜವನ್ನು ಮರೆಸಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆಯೂ ಪಾಪವೆಂದು ಅರಿತಿದ್ದರೂ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಗೆಟ್ಟು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ' ಮೇಗಂ ಬಗೆವೊಡೆ ವಧೆ ಹಿತಮಾಗದು ಮರ್ತ್ಯಂಗೆ ', ' ಜೀವದಯೆ ಜೈನಧರ್ಮಂ ', ' ಮಾಡಿದೊಡೆನ್ನೊಂದು ಗತಿಗೆ ಕೇಡು ' ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಇರುಳುಕಂಡ ಬಾವಿಗೆ ಹಗಲು ಬಿದ್ದಂತೆ ' ಶಾಂತಮನ ' ನಾದ ಯಶೋಧರನು ' ತಮಮನಪ್ಪುಕಯ್ದನ್.' ತಾಯ ಮೋಹದಿಂದ. ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯ

ತಲೆ ನಿಜವಾಗಿ ಕೂಗಲಿ ಬಿಡಲಿ ; ಅದರ ತಲೆ ಚಿಗಿದೊಡನೆ ಯಶೋಧರನ ಆತ್ಮಸಾ ಕೆರಳಿ ಒಳಗಿನ ನೋವಿನ ದನಿ ಹೊರಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿದಂತಾಗಬೇಕು. 'ಅಮೃತಮತಿಯೆಂ ಪಾತಕಿಯ ಮಾಯೆ ಬಸಮಾಯ್ತು. ಚಂದ್ರಮತಿ ಮಾತೆಯ ಮಾತೆಮಗೆ ಬ ಧಿಯಾಯ್ತು, ಹಿಂಸನಮಮೋಘ ಶರಮಾಯ್ತು. ಕಿಡೆಮುದಾತ್ಮ ಕುರಂಗಂ ' ಎಂದು 'ಮನಂ ಮರುಗುವಿನಂ ' ನೋಯುವ ದೊರೆಯ ಇರವನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗದೆ ಇರು ವುದಕ್ಕಾದೀತೆ ? ಮನ ಒಡೆದು ಹೋಗಿದೆ ; ಮನೆಯನ್ನು ತೊರೆದುಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ದ್ದಾನೆ. ಆಗಲೂ ತನಗೆ ತಪ್ಪಿದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮರುಕವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಹೆಣ್ಣ ಮನವನ್ನು ನೋಯಿಸಲೊಲ್ಲದೆ ಕೊನೆಯಘಾತಣಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣವೇ ಅವನ ಮೃತ್ಯುವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಗಳು ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ ನೊಂದು, ನಮೆದು ಕೊನೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ಹಿಂಸೆ, ಪಾಪ: ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಹಿಂಸನಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಗೂ ಮೂಲಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು. ತನ್ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಡೆ ನುಡಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಭೂತಹಿತಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗಮನಕೊಡುವವನು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಬೀಳಲಾರನು. 'ದಯವೇ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೂಲ ' ಎಂಬ ವಚನ ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜ. 'ಭಲರೆ! ನೃಪೇಂದ್ರಾ ! ದಯೆಯೊಳ್ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದೆ ಮನಮನ್....ಧರ್ಮಪಥದೊಳ್ ಸಲೆ ಸಂದಪೆ ' ಎಂದು ಅಭಯರುಚಿ ಮಾರಿದತ್ತನಿಗೆ ಅಭಯ ನುಡಿಯುವುದು ಈ ಧೈರ್ಯ ದಿಂದಲೇ. ಕೇಡೆಸಗುವ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಂಚವೂ ಇಲ್ಲದಾಗ ಹಿಂಸಾಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂಸಾಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನವೇ ಅಹಿಂಸಾಧರ್ಮ. ಜೀವದಯೆ ಅಥವಾ ಅಹಿಂಸೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ತತ್ತ್ವವಾಗಿದ್ದರೂ, ಜೈನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅದು ಮೊದಲು ಮತ್ತು ಮೂಲಾಧಾರ. ಅಹಿಂಸೆ ಅಥವಾ ಪಾಪ ಎರಡು ತೆರನಾಗಿರ ಬಹುದು : ಮಾನಸಿಕ, ಕಾಯಿಕ. ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಕೇಡು. ಕಾಯಿಕ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ತನಗೂ ಇತರರಿಗೂ ಕೇಡು. ಅಂತೂ, ಹಿಂಸೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಲಿ ಕಾಯಿಕ ವಾಗಲಿ ಆತ್ಮನಾಶವೇನೋ ನಿಶ್ಚಯ. ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ, ಒಂದು ಕೃತ್ಯ ಪಾಪವಾಗುವುದೂ ಪುಣ್ಯವಾಗುವುದೂ ಆ ಕೃತ್ಯದ ಹಿಂದಿರುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಅದೇ ಧರ್ಮವೆಂಬ ಮೂಢಭಾವನೆಯಿಂದ, ಹಿಂಸೆ ನಡೆಯಬಹುದು— ಮಾರಿದತ್ತನಲ್ಲಿಯಂತೆ. ಪಾಪವೆಂದು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ನಡೆಯಬಹುದು—ಯಶೋಧರ ನಲ್ಲಿಯಂತೆ. ಅಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಮೂಢಭಾವನೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಎಚ್ಚತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲಭ,—'ಕಲಿಯುನ್ ಮೂದಲಿಸಿದಂತೆ ದೇವನೆಯಾದ ' 'ಹಿಂಸಾರಭಸಮತಿ ' ಯಾಗಿದ್ದ ಮಾರಿದತ್ತನ ಪರಿವರ್ತನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೂ ಬಲವಿಲ್ಲದೆ ಬಲಿಬಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಬಹು ಕಠಿನ—ತಾಯೊಡಗೂಡಿ ಏಳೇಳು ಜನ್ಮ ತೊಳಲಿದ ಯಶೋಧರನ ಪಾಡೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅಂತೂ, ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ, ಬೇಗ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಡೆದಾದರೂ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು

ಸಾಧಿಸಿದ ಹೊರತು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಿದ್ದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮಪರಿಪಾಕ ಬೇಗನೆ, ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಗಬಹುದು. ಜನತೆಯ ಆತ್ಮ ಎಚ್ಚರಬೇಕಾದರೆ ಕಷ್ಟ, ಕಾಲ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ರಕ್ತಮಾಂಸ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಕುಂಕುಮ ಕುಸುಮ ಪೂಜೆಗೆ ಜನತೆ ತಿದ್ದಿ ತಿರುಗಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು ? ಎಷ್ಟು ಸಾಧನೆ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಉಗ್ರಭೈರವರೂ ರುದ್ರಶೂಲಿಯರೂ ಶಿವಶಂಕರರಾಗಿ, ಚಂಡಿ ಚಾಮುಂಡಿಯರೂ ದುರ್ಗಿಕಾಳಿಯರೂ ಶಿವೆ ಮಂಗಳೆಯರಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಯುಗಗಳು ಮರುಳಿದುವೊ, ಲೋಕ ಎಷ್ಟು ಯಾತನೆ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿತೊ, ಎಷ್ಟು ಹುತಾತ್ಮರನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟಿತೊ ಬಲ್ಲವರು ಯಾರು ? ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆಯ ಪಾಷಾಣಹೃದಯ ಮೃದುವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಬಸಿವ ಅನಂತ ಜೀವಿಗಳ ಬಿಸಿ ರಕ್ತದ ಕೋಡಿ ಹರಿಯಬೇಕಾಯಿತು : ಕಲ್ಲೆದೆ ಕರಗಬೇಕಾದರೆ ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋಧರ ಮಹಾನುಭಾವನ ಏಳು ಜನ್ಮಗಳು ಪಾಡು ನೋವುಗಳ ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ ಗುರುಪ್ರಸಾದ ಸುಧೆಯೊಡನೆ ಬೆರೆಸಿ ಎರೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಮಾನವನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯೆಲ್ಲ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಅಹಿಂಸೆಗೆ, ರಕ್ತದಾಹ ಕ್ರೌರ್ಯದಿಂದ ಶಾಂತಿ ಪ್ರೇಮಗಳಿಗೆ ತಿರುಗಿದ, ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ, ಆತ್ಮಪರಿವರ್ತನದ ಪರಿಪಾಕದ ಕಥೆಯೇ ಆಗಿದೆ.

ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇನೋ ತಪ್ಪದು. ಆದರೆ, ಯಾವ ಪಾಪಕ್ಕೆ, ಎಷ್ಟು ಪಾಪಕ್ಕೆ, ಯಾವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ? ಎಂದಿನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಎಂದು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ? ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಕೊನೆ ಮೊದಲು ಉಂಟೆ ? ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಥವಾ ಜನತೆಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಎಂದೋ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ಇಟ್ಟ ಒಂದು ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಅನಂತವಾಗಿ 'ಕರ್ಮವಿೀಪರಿ ಮಜಿಗೆ ಮಜಿಯಿಕ್ಕು'ತ್ತ ಹೋದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿ, ಎಂದು ? ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಉಂಡು ನೋಯಬೇಕು. ನೊಂದು ಮರುಗಬೇಕು. ಆ ನೋವಿನಲ್ಲಿ, ಮರುಕದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಬೇಕು. ಆ ಅರಿವು ಆತ್ಮವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಎಚ್ಚತ್ತ ಆತ್ಮ ಪುಣ್ಯಾಂಬುವಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಬೇಕು. ಆ ಪುಣ್ಯಾಂಬು ತನ್ನೊಂದು ಆತ್ಮ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಾಗಬಹುದು ; ತನ್ನ ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯ ಕರುಣೆ, ಕೃಪೆ, ಪ್ರಸಾದ ಆಗಬಹುದು. ಅರಿತೂ ಅರಿಯದೇ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯಿಟ್ಟು ಸಂಕಲ್ಪ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ ಯಶೋಧರ ಚಂದ್ರಮತಿಯರ ಏಳು ಜನ್ಮಗಳ ಪಾಡು, ನೋವುಗಳು ಅಕಂಪನ ಗುರುವಿನ ತತ್ತ್ವಬೋಧಾಮೃತದ ಎರೆತದಿಂದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಮಹನೀಯರ ನೋವೂ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಅವರ ನೋವು ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಯಶೋಧರ ಚಂದ್ರಮತಿಯರು ಪಾಡುಪಟ್ಟು ಗಳಿಸಿದ ಪುಣ್ಯಾರ್ಜನೆಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಮಾರಿದತ್ತ ರಾಜನನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ರಾಜಪುರದ ಜನತೆಯನ್ನೂ ಮಾನವ ಜನತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ

ದೇವತೆ ಚಂಡಮಾರಿಯನ್ನೂ 'ಸೈಪನ್ ಪೇಟ್ದು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಂದು' ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ 'ಜಿನಮತನಂದನದೊಳ್ ದಾನಲತೆ ದಯಾರಸದೆ ಜ ಹಂದರೆನೆ' ಹಬ್ಬುತ್ತದೆ.

ಏನ್ಷಂಟ್ ಮ್ಯಾರಿನರ್

ಯಶೋಧರ ಕಥೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಾಪಾಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ ಕುರಿತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವಿತೆಯೊಂದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅದು ಕೋ ರಿಜ್ ಕವಿಯ 'ಏನ್ಷಂಟ್ ಮ್ಯಾರಿನರ್ (ಪುರಾತನ ನಾವಿಕ)' ಎಂಬ ಕವಿತೆ. ನಾ ನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಹಡಗಿಗೆ ಹಾರಿಬಂದ ಅರಿಯದ ಹಕ್ಕಿಯೊಂದನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾ ಕೊಂದು, ಆ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿ 'ಸಾವು ಬದುಕು' ಗಳ ಆಟದ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿ ಬಾರದ ಪಾಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಟ್ಟು, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರುಕ ಭೂತದ ಗಳಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೂ ಪುನೀತನಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಅದ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಕವಿತೆಯ ಭರತವಾಕ್ಯ : 'ಮನುಷ್ಯ, ಪಕ್ಷಿ, ಮೃಗ—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾವ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೊ ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಿರಿದ ಹಿರಿದು—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೊ ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಾ ಸುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಮೆಚ್ಚಿನ ದೇವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎ ವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ.'

ಏನ್ಷಂಟ್ ಮ್ಯಾರಿನರ್ : ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನೊಬ್ಬನು ಮೂವ ಮದುವೆ ನಿಬ್ಬಣಿಗರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ; ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಳೆಯ ಕಡಲಾಳಿನ ಕಣ್ಣ ನೋಟಕ್ಕೆ ಬೆರಗುನಿಂತು ನಿಬ್ಬಣಿಗ ಅವನ ಕತೆಯನ ಕೇಳಲು ಕಟ್ಟುಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಹಡಗು ಒಳ್ಳೆಯ ಗಾಳಿ ಹವೆಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ತೆಂಕ ಸಾಗಿತೆಂದು ನಾವಿಕ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಿಬ್ಬಣಿಗನಿಗೆ ಮದುವೆ ಗೀತ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದ 'ಆದರೆ, ನಾವಿಕ ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಡಗು ಬಿರುಗಾ ಸಿಕ್ಕಿ ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ರುವಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ನೀರ್ಗಲ್ಲ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭೀಕರವಿ ಧ್ವನಿಗಳು ; ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಸುಳಿವೂ ಇಲ್ಲ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಡಲಕೊ ಯೊಂದು ಮಂಜುಮುಸುಕನ್ನು ತೂರಿಬರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸಂತೋಷಗಳ ಅದನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಕ್ಕಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಶಕುನವಾಗುತ್ತದೆ ; ಹಡ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಡಗು ತೇಲುನೀರ್ಗಲ್ಲನ್ನೂ ಮುಸುಕುಮಂಜನ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಬಡಗಲಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಆ ಪುರಾತನ ನಾವಿ ಆ ಶುಭಶಕುನದ ಅರಿಯದ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅನಾತಿಥ್ಯದಿಂದ ಧರ್ಮ ವಿ ಕೊಂದುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಅದೃಷ್ಟ ತಂದ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಂದದ್ದಕ್ಕಾ ಕಡಲ ಕೆಳೆಯರು ಆ ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನನ್ನು ಬೈದು ಕೂಗಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ

ಮಂಜು ಕರಗಿ ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ ಅವನು ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರಿಂದ ಅವನ ಪಾಪದಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಭಾಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಹಡಗು ಶಾಂತಸಾಗರ ಸೇರಿ ಬಡಗಲು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಹಡಗು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕಡಲಕೋಳಿಯ ಕೊಲೆಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮೊದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂತವೊಂದು ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದೆ; ಈ ಗ್ರಹದ ಅದೃಶ್ಯ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲೊಂದು; ಸತ್ತವರ ಪ್ರೇತವಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗ ದೂತವಲ್ಲ. ಕಪ್ಪಲ ಕೆಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಕಡು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪನ್ನೆಲ್ಲ ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಗುರುತಾಗಿ, ಸತ್ತ ಕಡಲಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅವನ ಕೊರಳಿಗೆ ತೂಗಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನು ದೂರ ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಹಡಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನೆತ್ತರ ದಂಡ ಕೊಟ್ಟು ಬತ್ತಿದ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತಿನ ಸೆರೆ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಲಿವಿನ ಮಿಂಚು; ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಘೋರ. ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಡಗು ಸಾಗಿಬರುತ್ತಿದೆಯೇ! ಹಡಗಿನ ಒಡಲ ಪಂಜರ ಮಾತ್ರವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಅದು ಅವನಿಗೆ. ಅದರ ಪಟ್ಟಿಗಳು ಇಳಿನೇಸರ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಕಂಬಿಗಳಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನೆರಳು—ಹೆಣ್ಣು, ಅವಳ ಸಾವು—ಗೆಳತಿ; ಮತ್ತೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಆ ಪಂಜರದ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ. ಕಪ್ಪಲಂತೆ ಕಲವಾಸಿಗಳು. ಮೃತ್ಯುವೂ ಮೃತ್ಯುಸೆರೆಯ ಜೀವವೂ ಹಡಗಿನ ನಾವಿಕರ ಪಾಲನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಅವಳು (ಎರಡನೆಯವಳು) ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ನೇಸರಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹಿಂಬೆಳಕಿಲ್ಲ. ತಿಂಗಳು ಮೂಡುತ್ತಲೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಅವನ ಕಪ್ಪಲಕೆಳೆಯರು ಸತ್ತು ಕೆಡೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಮೃತ್ಯುಸೆರೆಯ ಜೀವ'ಳು ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನ ಮೇಲೆ. ನಿಬ್ಬಣಿಗನಿಗೆ ಭೂತವೊಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನು ತಾನು ಸದೇಹ ಜೀವಿಯೆಂದು ನೆಚ್ಚಿಕೆಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಘೋರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಕಡಲುಸಿರಿಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಂದಿ ಸತ್ತು ಕೆಡೆದು ಅವು ಮಾತ್ರ ಬದುಕಿವೆಯೆಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಯುತ್ತದೆ. ಸತ್ತವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಶಾಪ. ತನ್ನ ಈ ಏಕಾಕಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಜಡನಿಶ್ಚಲಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿವ ತಿಂಗಳನ್ನೂ ಸಾಗುವ ಚುಕ್ಕಿಗಳನ್ನೂ ಹಂಬಲಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ನೀಲಿಬಾನೆಲ್ಲ ಅವಕ್ಕಿದೆ; ವಿಹಿತ ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ಸ್ವದೇಶ, ಸ್ವಂತಮನೆ ಅವಕ್ಕೆ ಉಂಟು. ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಒಡೆಯರು ಬಂದಂತೆ, ತಮ್ಮ ಬರವನ್ನು ಸಾರಿಡದೆ, ಮನೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಅವುಗಳ ಆಗಮನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಗ್ಧ ಸಂತೋಷವಿದೆ. ಹೆಗ್ಗಡಲಿನಲ್ಲಿಯ ದೇವಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅವುಗಳ ಚೆಲುವು! ಅವುಗಳ ಸುಖ! ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ್ನು ಹರಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾತ್ರದ ಕಟ್ಟು ಸಡಿಲುತ್ತದೆ.

ಜಗನ್ಮಾತೆಯ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮಳೆಗರೆದು ಪುರಾತನ ನಾವಿಕ ಗೆಲುವಾಗು ತ್ತಾನೆ. ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಬಾನು ಬುವಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ವಿಚಿತ್ರ ದೃಶ್ಯ ಗಳನ್ನೂ ಚಲನಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಹಡಗಿನ ನಾವಿಕರ ದೇಹಗಳೆಲ್ಲ ಸಚೇತನವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಡಗು ಕದಲಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ; ಮನುಷ್ಯರ ಆತ್ಮಗಳಿಂದಲ್ಲ; ಭೂಮಿಯ ಬೆಂತರಗಳಿಂದಾಗಲಿ ನಡುಬಾನ ಬೆಂತರಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಅಲ್ಲ; ಭಾಗ್ಯ ದೇವತೆಯ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಬಂದ ಸ್ವರ್ಗೀಯಭೂತಗಳ ದಿವ್ಯಗಣದಿಂದ. ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ರುವದ ಏಕಾಕಿ ಭೂತ ಆ ದಿವ್ಯಗಣದ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹಡಗನ್ನು ವಿಷುವದವರೆಗೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇನ್ನೂ ಅದರ ಸೇಡು ಶಮನವಾಗಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣಧ್ರುವ ಭೂತದ ಜತೆಭೂತಗಳು—ಭೂಮಿಯ ಅದೃಶ್ಯ ನಿವಾಸಿಗಳು—ಆ ಸೇಡಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ; ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನಿಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಕಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಿಸಿದೆಯೆಂದು. ನಾವಿಕ ನನ್ನು ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕ ಸುಪ್ತಿಯಾದ ಜೊಂಪು ಮುಸುಕುತ್ತದೆ; ಏಕೆಂದರೆ, ಮನುಷ್ಯಜೀವ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವೇಗದಲ್ಲಿ ಆ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿ ಹಡಗನ್ನು ಒಡಗಲು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದೆ. ಅಲೌಕಿಕಚಲನೆ ತಡೆದು ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವಿಕನು ತಿಳಿದು ಎಚ್ಚರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗು ತ್ತದೆ. ಶಾಪ ಕೊನೆಗೆ ತೀರುತ್ತದೆ. ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನಿಗೆ ತವರುನಾಡು ಕಾಣಸು ತ್ತದೆ. ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಭೂತಗಳು ಮೃತದೇಹಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಂದು ತಮ್ಮ ನೈಜ ಜ್ಯೋತೀರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಾಡಿನ ಬೈರಾಗಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಕಡಲಬಳಿ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹಡಗು ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನು ಕರ್ಣಧಾರನ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನು ಬೈರಾಗಿಯನ್ನು ಪಾಪ ವಿಮೋಚನೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಜೀವನದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ನಾವಿಕನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತು ತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ ಬಾಳಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಒಂದು ನೋವು ಅವ ನನ್ನು ನಾಡಿಂದ ನಾಡಿಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಂತೆ ಪೀಡಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಗೌರವದಿಂದಲೂ ಕಾಣು ವಂತೆ ತನ್ನೊಂದು ಸ್ವಂತ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಆ ನೋವು ಪೀಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ಕಥೆಯಿಂದ ಹೊರಪಡುವ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ: ಹಿಂಸೆಗೆ, ಕೊಲೆಗೆ, ಪಾಪಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆ ತಪ್ಪದು. ಆದರೆ ಆ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನಂತವಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಪಡೆದ ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ದೇವರ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಉಂಟು. ಅರಿತೋ ಅರಿಯದೆಯೋ ಒಮ್ಮೆ ಇಟ್ಟ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆಂದೂ ಮೇಲೇರದ ಬೀಳೇ ಆಳ ಗತಿಯಾದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಎಲ್ಲಿ? ನಿರ್ದಯ ರಕ್ತದಾಹ ದೇವತೆಗಳದೇ ಶಾಶ್ವತಸರ್ವಾಧಿಕಾರವಾದ

ಬಿಟ್ಟರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯೆಲ್ಲಿ ? ಎಲ್ಲೋ ಎಂತೋ ಎಂದೋ ಮರುಕ ಮೂಢ
ಬೇಕು, ಕಲ್ಲುಕರಗಬೇಕು. ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದದ ಪಾವನಾಮೃತ ಕರೆಯಬೇಕು, ನೊಂದೆದೆಗೆ
ಸೊದೆಯೆರೆಯಬೇಕು, ಬೆಂದೆದೆಗೆ ತಂಪೆರೆಯಬೇಕು, ನ್ಯಾಯಬೇಕು, ನಿಯಮಬೇಕು ;
ನಿಜ. ಆದರೆ ನಿರ್ದಯ ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ, ಪಾಷಾಣ ನಿಯಮವಲ್ಲ. ಕರುಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು
ಹದಗೊಂಡ ನ್ಯಾಯ, ದಯಾರ್ದ್ರಧರ್ಮ. ಈ ಆಸೆಯೊಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಳ ಬಾಳೆಲ್ಲ
ಬರಡು, ಬರಿಯ ಹುಸಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೂ ಇದೆ. ಪಾಪ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ
ತತ್ತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರತತ್ತ್ವ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಆವಶ್ಯಕವಲ್ಲ. 'ಪುರಾತನ
ನಾವಿಕ'ನಲ್ಲಿಯಂತೆ ಪಾಪಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದೇ ಮೈಯಲ್ಲೇ ನರಕವನುಭವಿಸಿ ಮುಕ್ತಿ
ಯನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು.

ಇತರ ಯಶೋಧರ ಗ್ರಂಥಗಳು

I. ಯಶೋಧರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಈಗ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ
ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವುದು ಹರಿಭದ್ರನ 'ಸಮರಾಇಚ್ಚ ಕಹಾ'
(ಸಮರಾದಿತ್ಯಕಥಾ) ಎಂಬ ೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ. ಇದು ಗದ್ಯ
ಗ್ರಂಥ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡು ನಡುವೆ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳೂ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಗದ್ಯದ ಪ್ರಾಕೃತ
ವನ್ನು ಜೈನ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೆಲವರು ಕರೆಯು
ವುದುಂಟು. ಪದ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೈನಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿವೆ. ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಾತನರ
ದೆಂದು ಹೇಳಿ, ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ, ಹರಿಭದ್ರನು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕಟ್ಟಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ
ಬಲು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪ ಕೊಟ್ಟನೆಂದೂ
ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದದ್ದು ಜೈನಧರ್ಮ ನಿರೂಪಣೆಗಾಗಿ. ಕವಿ
ಹೇಳಿರುವಂತೆ 'ಸಮರಾಇಚ್ಚ ಕಥಾ' ಧರ್ಮಕಥೆ. ಇದರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಯಕ
ನಾಯಕಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸಂಸಾರ ತೊರೆದು ಸಂನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಕಾಣುವ ಮಹಾ
ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಬಾಳಿನಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಚೀನಕರ್ಮ ಹೇಗೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ
ಕರ್ಮವಶದಿಂದ ಹೇಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ, ಕ್ರಮೇಣ ಪಾಪಕ್ಷಯವಾಗಿ ಹೇಗೆ
ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ
ವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಭವಾವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರವರ ಒಂಭತ್ತು ಜನ್ಮಗಳ ಕಥೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಯಶೋಧರ ದೊರೆ ಒಂದು ಹಗಲು ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನರೆಗೂದ
ಲನ್ನು ಕಂಡು, ಅದೇ ನಿರ್ವೇಗಕಾರಣವಾಗಿ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸು
ತ್ತಾನೆ. ಇರುಳು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು, ಮುದುಗೂನನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಗೆ ಕದ್ದು
ಹೋಗುವುದನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಪಿ ಅವಳನ್ನು ಬೈದು ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನೂ.

ಅವಳು ಆ ಅವಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾಳಿಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊ ವುದನ್ನೂ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ, ಅವನ ಮೊದಲ ತೀರ್ಮಾನ ಮತ್ತ ದೃಢವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ತಾಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸುಳ್ಳ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾನೂ ಸಂನ್ಯಾಸ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಕನಸು ಬಿತ್ತೆಂದು ಹೇ ತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಕುಲದೇವ ಹಲವು ಬಲಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶಾಂತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ಮಗನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿಹತ್ಯ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ, ಕೊನೆಗೆ ತಾಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಒಂ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಅದರ 'ಮಾಂಸ' ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಿ ತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾನಸಿಕ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿ ಅವನೂ ಅವನ ತಾಯೂ ನವಿ ಎರಲೆ, ಮೀನು ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಹುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತಳೆದು, ಕೊನೆಗೆ ಕೋ ಮರಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜನ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮುಂದೆ ರಾ ಯೊಬ್ಬಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಎಳವೆಯಲ್ಲೇ ಅಣ್ಣ ತ ಯರಿಬ್ಬರೂ ಜೈನಭಿಕ್ಷುಗಳಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಾಗುತ್ತಾ

II. (೧) 'ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಲಕ್ಷಣ ಮಹಾಪುರಾಣ' ಎಂಬ ೯ನೆಯ ಶತಮಾ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಯಶೋಧರ ಕಥೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾ 'ಮಹಾಪುರಾಣ' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆದಿಪುರಾಣ, ಉತ್ತ ಪುರಾಣ ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಆದಿಪುರಾಣದ ಮೊದಲ ೪೨ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಬರೆದವನು ಜಿನಸೇನ. ಅದರ ಕೊನೆಯ ೫ ಅಧ್ಯಾಯಗಳೂ ಇಡಿಯ ಉತ್ತರ ಪುರಾಣ ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಗುಣಭದ್ರ ಬರೆದುವು. ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ೨೪ ತೀರ್ಥಂಕರರು, ೧ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು, ೯ ಬಲದೇವರು, ೯ ವಾಸುದೇವರು, ೯ ಪ್ರತಿವಾಸುದೇವರು—ಹೀ ೬೩ ಶಲಾಕಾ ಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಮೊದ ಮಹಾವೀರ ಜಿನನು ಗೌತಮಗಣಧರನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿಯೂ, ತರುವಾಯ ಆ ಮ ಅದನ್ನು ಶ್ರೇಣಿಕ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿಯೂ, ಪ್ರತೀತಿ. ವಾದಿರಾಜ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತ'ಕ್ಕೆ ಗುಣಭದ್ರನ ಈ ಉತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯ ಕಥೆಯೆ ಮೂ

(೨) 'ತಿಸಟ್ಠಿ ಮಹಾಪುರಿಸ ಗುಣಾಲಂಕಾರ' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹಾಪುರಾ ಅಪಭ್ರಂಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ೧೦ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಗ್ರಂಥ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಪುರಾಣ, ಉತ್ತರಪುರಾಣ ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬರೆದ ಪುಷ್ಪಯ ಅಥವಾ ಪುಷ್ಪದಂತನೇ 'ಜಸಹರ ಚರಿಉ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಯಶೋಧರ ಚ ಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಪಭ್ರಂಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

---

[1] ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಮೂಲ 'ದೃಷ್ಟಿಪಾದ'ದ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗವಾದ 'ಪ್ರಥಮಾ ಯೋಗ.'

III. 'ಯಶಸ್ತಿಲಕ' ಚಂಪು ಜೈನರಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಚಂಪು. ಇದನ್ನು ಬರೆದವನು ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮದೇವಸೂರಿ. ಇವನು ದಿಗಂಬರ ಜೈನ. ಇವನ ಚಂಪುವಿಗೆ ಮೂಲ ಗುಣಭದ್ರನ ಉತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯ ಯಶೋಧರ ಕಥೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಳಗೊಂಡ ಈ ಯಶಸ್‌ತಿಲಕ ಚಂಪು ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರೌಢಗ್ರಂಥ. ಇದನ್ನು ಬಲು ಹುರುಡಿನಿಂದ ಬರೆದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಸರಸಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯೊಂದರಿಂದಲೇ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಸುಂದರ ಲಘುಕಾವ್ಯವಸ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲರ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳು ಕೆಡದೆ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೆಣೆಯ ಬರಲಾರದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಚಂಪು ನಿದರ್ಶನವಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಹಲವು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಕಥೆಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಆವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ನೀತಿನಿರೂಪಣೆಗಾಗಿಯೂ ಮತತತ್ತ್ವ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಾಗಿಯೂ ವಿಕಾಸಲಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಈ ಚಂಪು ಪ್ರೌಢಪಂಡಿತರಿಗೆ ಬಲು ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಗುವುದಾದರೂ ಕೇವಲ ಕಾವ್ಯಾನಂದದ ಸವಿಯೊರತೆಯನ್ನೇ ಅರಸುವವರಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯೌಧೇಯ ಜನಪದ ; ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜಪುರ ರಾಜಧಾನಿ. ಅಲ್ಲಿ ಹರಿವಂಶದ ಚಂಡಮಹಾಸೇನನ ಮಗ ಮಾರಿದತ್ತ ಕಿರಿಯಂದಿನಲ್ಲೆ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ರಾಜನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಬುದ್ಧಿ ಅಷ್ಟಷ್ಟೆ : ಕೆಟ್ಟ ಸಹವಾಸ. ವಿಷಯಲಂಪಟನಾದ ಈ ದೊರೆಗೆ ಮೂರು ಹೊತ್ತೂ ಭೋಗಲಾಲಸೆ ಕೇಳಿಗಳೇ ಆಂಧ್ರ, ಕೇರಳ, ಚೋಳ, ಸಿಂಹಳ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, ಕಾಂಭೋಜ, ಪಲ್ಲವ, ಕಳಿಂಗಾದಿ ದೇಶಗಳ ವಿಲಾಸಿನಿಯರಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸಿ ಸ್ಮರನನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಮಾರಿದತ್ತ. ವಿದ್ಯಾಧರಲೋಕವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಕೊಡುವ ಕತ್ತಿಯ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಬರುವ ಖೇಚರಿಯರ ಲೋಚನಾವಲೋಕನಾದಿ ಭೋಗಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿಯೂ ಕುಲಾಚಾರ್ಯನಾದ ವೀರಭೈರವನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕುಲದೇವತೆಯಾದ ಚಂಡಮಾರಿಗೆ ಪಶುಬಲಿ ನರಬಲಿ ಕೊಡಲು ಅನುವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಬಳಿಯ ಹೊರ ವನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದಿದ್ದ ಜೈನಯತಿ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರು ಊರೊಳಗೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿವಧೆಯನ್ನು ಅವಧಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅರಿತು, ಅವರಿಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿ ಎಂಬ ಮುನಿಕುಮಾರ ಯುಗಳದಿಂದ ಅಂದು ಆ ರಾಜಪುರದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉಪಶಮ, ಅಥವಾ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಅವಧಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಆ ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರನ್ನು ಚರಿಗೆಗಾಗಿ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಅವಳಿಗಳು ಕುಸುಮಾವಳಿಯ ಮಕ್ಕಳು. ಕುಸುಮಾವಳಿ ಮಾರಿದತ್ತನ ತಂಗಿ, ಯಶೋಮತಿಯ ಪಟ್ಟದರಸಿ. ಯಶೋಮತಿ ಯಶೋಧರನ ಮಗ. ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪೂರ್ವಜನ್ಮ ಸ್ಮೃತಿ

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY
Jangamawadi Math, Varanasi
Acc. No. 4250

ಯುಂಟಾಗಿ, ಸಂಸಾರದ ಅಸಾರತೆಯಿಂದ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವೈರಾಗ್ಯ ಹು ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಮುನಿವಟುಗಳಾದವರು. ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಧೆಗಾಗಿ ಮನು ಯುಗಳವನ್ನು ಹುಡುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಿದತ್ತನ ಭಟರು ಹಿಡಿದುಕೊ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ವಟುಗಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಮಾರಿದತ್ತನಿಗೆ ಆನಂದಬಾಷ್ಪ ಸ ಯುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳಿರಬಹುದೆ ಎಂಬ ಶಂಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೋ ಎತ್ತಿದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಅವರ ಕಥೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ದೊರೆ ಕೇಳುತ್ತಾ ಯಶೋಧರಚರನಾದ ಅಭಯಮತಿ ಹೇಳಿದ ಕಥೆ ಕೇಳಿ ಅವರು ತನ್ನ ತಂಗಿ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮಾರಿದತ್ತನೆ ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಕುಲದೇವತೆ ಚಂಡಮಾರಿಯೂ ಹಿಂಸಾನ ಧರ್ಮ ಬಿಟ್ಟು ಜೈನಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿ ತ್ತಾಳೆ.

ಈ ಚಂಪುವಿನ ವಿಸ್ತಾರ ವಿಲಂಬಶೈಲಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಉದಾರಹಣೆಗಳನ್ನು ಕೊ ಬಹುದು : ಉಜ್ಜಯನಿಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಯಶೌಘಮಹಾರಾಜನು ನರೆ ಕೂದಲು ಕ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯಹುಟ್ಟಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಮ ಯಶೋಧರನು ರಾಜ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಅಮೃತಮತಿಯ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಬ ಸೊಗಸಾಗಿಯೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿಯೂ ವಾದಿರಾಜನು ಸುಮಾರು ೨೦ ಸಣ್ಣ ವೃತ್ತ ಲ್ಲಿಯೂ ಜನ್ನನು ಸುಮಾರು ೨೦ ಕಂದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟನ್ನೇ ಸೋ ದೇವನು ಸುಮಾರು ೮೦೦ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡುನಡುವೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬರುವ ದೀರ್ಘ ಗದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಗ್ಗಲಿಸಿ ಹೊಸೆದಿದ್ದಾನೆ. ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆಯ ಮುಂದೆ ಕ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿರುವ ಮಾರಿದತ್ತನನ್ನು ಹರಸಬೇಕಾದ ಅಭಯರುಚಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ವಾ ರಾಜನು 'ಸರ್ವಸತ್ವಹಿತೋಯಸ್ತು ಸರ್ವಲೋಕಸುಖಪ್ರದಃ ವಿದಧ್ಯಾಸ್ತೇನ ಧರ್ಮೇ ರಾಜನ್ ರಾಜನ್ವತೀಂ ಕ್ಷಿತಿಂ' ಎಂದೂ, ಜನ್ನನು 'ನೃಪವರ ನಿರ್ಮಲ ಧರ್ಮದಿ ಪಾಲಿಸು ಧರೆಯನ್' ಎಂದೂ ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸೋಮದೇ ಸೂರಿ ಅಭಯರುಚಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅಭಯಮತಿಯ ಬಾಯ ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅಭಯಮತಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬರು ಮಾತುಗಳು ಎಳೆಯ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮುನಿಶಿಷ್ಯೆಗೆ, ಕೇವಲ ಅನುಚಿತವಾದು

IV. ಜಸಹರ ಚರಿಉ (ಯಶೋಧರ ಚರಿತ) : ೧೦ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಪಭ್ರಂ ಕಾವ್ಯ. ಅದನ್ನು ಬರೆದವನು 'ತಿಸಟ್ಠಿ ಮಹಾಪುರಿಸಗುಣಾಲಂಕಾರ' ವನ್ನೂ 'ಣಾ ಕುಮಾರ ಚರಿಉ' ವನ್ನೂ ಬರೆದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಪುಷ್ಪದಂತ.[1] ಬಲು ಹಿ

[1] ಈ ಪುಷ್ಪದಂತ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ದಿಗಂಬರ ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ದೊರೆ ಮೂರನೆಯ ಕೃಷ್ಣನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಭರತನ ಮತ್ತು ಅವನ ತರುವಾ ಅವನ ಮಗ ನನ್ನನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯಖೇಟದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದನು.

ನಿಂದಲೂ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಎರಡು ಪಾಠಗಳು ಸಮಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ : ೧ ಸೇನಗಣದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಿದ್ದ ಪಾಠ : ೨ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಗಣದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಿದ್ದ ಪಾಠ, ಸೇಣಗಣಪಾಠವೇ ಪುಷ್ಪದಂತ ಬರೆದ ಮೂಲಪಾಠ. ಬಲಾತ್ಕಾರ ಗಣದ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಅಂಶಗಳು ತರುವಾಯ ಗಂಧರ್ವ್ವ (ಗಂಧರ್ವ) ನೆಂಬುವನು ೧೪ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದು. ಆ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅದೇ ವಿಷಯದ ವತ್ಸರಾಜನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ತೆಗೆದು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಗಂಧರ್ವನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಮೂರು : (೧) ಕಾಪಾಲಿಕಾಚಾರ್ಯನಾದ ಭೈರವಾನಂದನು ಮಾರಿದತ್ತನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ಕಾಪಾಲಿಕಮತದ ಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ; ಈ ಸುದ್ದಿ ದೊರೆಯ ಕಿವಿಮುಟ್ಟಿ, ಅವನಿಂದ ಕರೆಬಂದು, ಭೈರವಾನಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ; ಮಾರಿದತ್ತ ತನಗೆ ಖೇಚರವಿದ್ಯೆ ಸಿದ್ಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು ಆ ಕಾಪಾಲಿಕನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಚಂಡಮಾರಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ಪಶುಬಲಿ ನರಬಲಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸುವುದು. (೨) ಯಶೋಧರನ ಮದುವೆಯ ವಿಸ್ತಾರ ವರ್ಣನೆ. (೩) ಗೋವರ್ಧನವರ್ತಕ, ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆ, ಭೈರವಾನಂದ ಮಾರಿದತ್ತ— ಇವರ ಭವಾಂತರಗಳನ್ನು ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರು ಮಾರಿದತ್ತನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳೂ ಒಟ್ಟು ೧೩೮ ಕಡವಕಗಳೂ ಇವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಕಡವಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಮಾರು ೧೦–೧೫ ಸಾಲುಗಳಿವೆ. ೨೫–೩೦ ಸಾಲುಗಳ ಕಡವಕಗಳೂ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರವುಂಟು. ಪ್ರತಿ ಕಡವಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಘತ್ತಾ ಇದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಹಲವು ದೇಶೀ ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯ ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ.

ಈ ಛಂದಸ್ಸುಗಳು ಕನ್ನಡದ ರಗಳೆಗಳ ರೀತಿಯವು. ಒಟ್ಟು ಶೈಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವ ವರ್ಣನೆ ಅಲಂಕಾರಗಳೂ ಬಲು ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ,

V. ವಾದಿರಾಜನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ : ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ವಾದಿರಾಜಸೂರಿ[1] ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸರ್ಗಗಳ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಗುಣಭದ್ರನ ಉತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯ ಯಶೋಧರ ಕಥೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಮೆ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಸರ್ಗ ಅನುಷ್ಟುಪ್ಪಿನಲ್ಲೂ ಎರಡನೆಯ ಉಪಜಾತಿ ವೃತ್ತದಲ್ಲೂ ಮೂರನೆಯದು ಸ್ವಾಗತವೃತ್ತದಲ್ಲೂ ನಾಲ್ಕನೆಯದು ವಂಶಸ್ಥ ಮತ್ತು ಉಪಜಾತಿ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲೂ ಬರೆದಿವೆ. ಕವಿ ಕಾವ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ' ಯಶೋಧರ ಚರಿತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಷಯಮಹತ್ವದಿಂದ ಅದು ಮಹಾಕಾವ್ಯವೇ ಹೊರತು, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾರ್ಗದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಉದ್ದಾಮ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರೌಢ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಷ್ಟಾದಶವರ್ಣನೆಗಳು ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಕೃತಕ ಕವಿ

[1] ಇವನಿಗೆ ಕನಕಸೇನ ವಾದಿರಾಜನೆಂದೂ ಹೆಸರು.

ಸಮಯಗಳು, ವಿಚಿತ್ರಾಲಂಕಾರ ಚಮತ್ಕಾರಗಳು, ಅನಾವಶ್ಯಕ ಆಗಂತುಕ ವರ್ಣನೆ ಇಲ್ಲ. ಭಾಷೆ ಸರಳವಾಗಿಯೂ ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಸೋಮದೇವಸೂರಿ ಯಶಸ್ತಿಲಕ ಚಂಪುವಿನ ಹೆಗ್ಗಾಡು ಬೆಳವಳಿಗೆಯ ತರುವಾಯ, ವಾದಿರಾಜಸೂರಿ ಕಸಿ ಮಾಡಿದ ಕೈತೋಟ ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ವಾದಿರಾ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಮುದ್ದು ಶೈಲಿಯ ಸುಂದರ ಲಘುಕಾವ್ಯ. ಜನ್ನನ ಯಶೋ ಚರಿತೆಗೆ ಇದೇ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಮಾದರಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

VI. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಕವಿಗಳು ಯಶೋಧರ ಕಥೆಯನ್ನು ತೆಗೆ ಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೋ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿಯೋ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ವಿ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡದೆ ಅಡಕಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

೧. ವಾಸವಸೇನನ ೮ ಸರ್ಗಗಳ ಕಾವ್ಯ ; ಬಹುಪಾಲು ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಂಜನ ಹರಿಸೇನಾದಿಗಳಿಂದ ಉಕ್ತವಾದ ಕಥೆಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಬಾಲಭಾ ಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದದ್ದಾಗಿ ವಾಸವಸೇನನು ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ

೨. ಸಕಲಕೀರ್ತಿಯ ೮ ಸರ್ಗಗಳ ಕಾವ್ಯ : ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು ; ಕ್ರಿ. ಶ. ೧ ನೆಯ ಶತಮಾನದ್ದಿರಬಹುದು.

೩. ಸೋಮಕೀರ್ತಿ ಮುನಿಯ ೮ ಸರ್ಗಗಳ ಕಾವ್ಯ : ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೭೯ರಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು

೪. ಮಾಣಿಕ್ಯಸೂರಿಯ ೧೪ ಸರ್ಗಗಳ ಕಾವ್ಯ ; ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೫೦ರಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು ಪೂರ್ವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಭದ್ರನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

೫. ಪದ್ಮನಾಭನ ೯ ಸರ್ಗಗಳ ಕಾವ್ಯ : ಕಾಲ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

೬. ಪೂರ್ಣದೇವನ ೩೧೧ ಪದ್ಯಗಳ ಕಾವ್ಯ : ಕಾಲ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

೭. ಕ್ಷಮಾಕಲ್ಯಾಣನ ೮ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯ : ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹ ಭದ್ರನ ಪ್ರಾಕೃತ ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಇತರರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ್ಯ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅನುಸರಿ ತಾನು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೮೨ರಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು.

ಇವರಲ್ಲದೆ ಮಲ್ಲಿಭೂಷ, ಬ್ರಹ್ಮ ನೇಮಿದತ್ತ, ಶ್ರುತಸಾಗರ, ಹೇಮಕುಂಜ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಕವಿಗಳು ಯಶೋಧರ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

VII. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಕೃತಗಳಲ್ಲೆ ಅಲ್ಲದೆ ಹಲವು ಪ್ರಾಂತ (ದೇಶ) ಭಾಷೆಗ ಲ್ಲಿಯೂ ಯಶೋಧರ ಕಥೆ ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಮೊದಲೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ವಾದುವು :

೧. ತಮಿಳು ಯಶೋಧರ ಕಾವ್ಯ : ಇದು ಯಾವ ಕಾಲದ್ದು, ಯಾರು ಬರೆದದ್ದು ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦–೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದ್ದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಊಹೆ ವಾದಿರಾಜನೇ ಇದರ ಕರ್ತೃವೂ ಆಗಿರಬಹುದೆಂದೂ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರ ಊಹೆ. ಈ ಕಾವ್ಯ

---

[1] ಪುಷ್ಪದಂತನ 'ಜಸಹರನ ಚರಿಉ' ವಿನಲ್ಲಿ ಜಸಹರನ ಮದುವೆಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ ಗಂಧರ್ವನು ಆ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ವಾಸವಸೇನನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದೆಂದು ತಾನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಸರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗವಾಗಿ, ಒಟ್ಟು ೩೨೦ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಪದ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೃತ್ತ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿವೆ. ಕಥೆಯು ಓಟ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ವಾದಿರಾಜನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಜನ್ನನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಕಥನ ಶೈಲಿ ಸರಳವಾಗಿಯೂ ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ಇವೆ.

೨. ಗುಜರಾತೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಜಿನಚಂದ್ರಸೂರಿ (ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನ), ದೇವೇಂದ್ರ, ಲಾವಣ್ಯರತ್ನ (೧೬ನೆಯ ಶ. ಮಾ.), ಮನೋಹರದಾಸ (೧೭ನೆಯ ಶ. ಮಾ) ಮೊದಲಾದವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

೩. ಪಂಡಿತ ಲಕ್ಷ್ಮೀದಾಸ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗ. ಪದ್ಮನಾಭನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಚಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

VII. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಗಳಿವೆ. ಜನ್ನನೆ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಕ್ಷಿತಿಯೊಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತದಿನ್ ಪ್ರಾಕೃತದಿನ್ ಕನ್ನಡದಿನ್ ಆದ್ಯರ್ ಆರ್ ಈ ಕೃತಿಯನ್ ಮಾಡಿದರ್-ಅವರ್ಗ್ಗಳ ಸನ್‌ಮತಿ ಕೈಗುಡುಗೆಮಗೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿ ಯಾವುದೊ ಇನ್ನೂ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಜನ್ನನ ತರುವಾಯ ಹಲವರು ಯಶೋಧರ ಕಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

೧. ಪದುಮ(ನಾಭ)ನು ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಂಧಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಒಟ್ಟು ೪೦೦ಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಓಲೆಗಳು ಕಳಚಿಹೋಗಿವೆ, ಕೆಲವು ಹರಿದುಹೋಗಿವೆ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಱ' ಇದೆ. ಕವಿಯ ಕಾಲ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯದು. ೧೫-೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನವಿರಬಹುದು. ಜನ್ನನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪದುಮನಾಭ ನೋಡಿರಬೇಕೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಚಂಪು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವರ್ಣನೆ, ಅಲಂಕಾರ, ಶೈಲಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ಅನುಕರಣೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ; ಕೆಲವು ಕೊಂಚ ನೀಳವಾಗಿವೆ; ಕೆಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾದರೂ ಇವೆ. ಆದರೆ, ಇವುಗಳ ಹೊರೆಯಿಂದ ಓಟಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ತೊಡಕಿಲ್ಲ, ಕುಂಟಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಬರೆದಿದೆ. ಕವಿ ತನ್ನನ್ನು 'ವರ್ಣಕವಿ ತಿಲಕ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕವಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪದ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಕೆಳಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಟ್ಟಿದೆ;

....ಹೊಯ್ಸಳನಾ ಮಂಡಳವರಿಯೆ ಡು
ದೋರಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ

ಅಖಂಡಿತ ತಪೋನಿಧಿ ನಿಧಾನವ ಪಡೆದನಾ ಮುನಿಯು ॥
.. ಗುರು ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ....ಬೆಸಸೆ ಕವಿ ಪದುಮನಾಭನು....

ವಿರಚಿಸಲು ಮನದಂದನಲ್ಲದೆ । ವಿರಚಿಸುವೆನೆಂಬವಗೆ ಸೂರೆಯೆ
ಸರಸ ಕವಿಗಳು ಮುನ್ನೆ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೆನಲು ॥
ಚತುರ ಕವಿಜನ ಜನಕರೆನ್ನೀ । ಕೃತಿಯು ತಿರ್ದುಗೆ ಕೇಳಿ ಪದಪ
ದ್ಧತಿಯು ತೋಱುಗೆ ಸಲೆ ಯಶೋಧರರಾಯ ಚರಿತೆಯೊಳು ॥

ಹೀನರೆಂದೆನಿಪ ಪ್ರಥಮಗುಣ । ಸ್ಥಾನವರ್ತಿಳೀವೃತಿರೆ ಕೈ
ಯಾನ ಜಿನಮಂತದವರನಲ್ಲದೆ ಬಗೆದು ಮಿಗೆ ಹೊಗಳಾ ॥

ದಾನನಿಧಿ ಬ್ರತನಿಧಿ ವಿಮಳಸು । ಜ್ಞಾನನಿಧಿ ಗುಣನಿಧಿ ದಯಾನಿಧಿ
ಮಾನನಿಧಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ರತ್ನಾಕರ ಸುಕವಿ ಪದುಮ ॥
ಸಕಲ ಮುನಿಜನ ಬೆಸಸೆ ಕರ್ನಾ । ಟಕದ ಭಾಷೆಯೊಳಪ್ಪೆ ಜಿನಪದ
ಭಕುತಿ ಸುಲಲಿತ ಪದವೆಸೆದ ಗತಿ ಪದವ ಮುಂದಿಡಲು
ಸುಕರ ಕವಿಗಳು ಮುನ್ನ ಪೇಳಿದ । ಸುಕಥೆಯೆಂಬ ಸುವರ್ಣರಂಗದೊ
ಳೆಸೆ[1]ದು ನರ್ತಿಪ ರಂಭೆಯೊಡನಾ ಸಿಂಬೆ ನಲಿವಂತೆ ॥
....ಜಿನಮುನಿ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ ತ್ರೈವಿದ್ಯದೇವರ ಸುತ ಕವಿ ಪದುಮನಾಭ
ವಿಭು ವಿರಚಿತ ಯಶೋಧರನು
....ಜೈನರು ಕೊಂಡು ಪಾಲಿಸುತಿರ್ಕೆ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿ ಕಥೆಯ ॥

ಇವನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯ ಮಾರಿಗುಡಿ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು :

ಪುರದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದೊಳು ಯಮ । ಪುರವಿದೆಂದೆನೆ ಚಂಡಮಾರಿಯ
ಪುರ ಭಯಂಕರ ಜಡಜನಂಗಳಿಗದ್ಭುತವಿದೆಂದೆನಲು
ಕರಿಯ ದಂತದ ಕಂಬಬೋದಿಗೆ । ಹರಿಯ ಮೂಳೆಯ ಹಲಗೆ ಹಟ್ಟಿಗೆ
ನರರ ಮೂಳೆಯ ಜಂತಿ ಕಲಕಾಳಿಕೆಯ ಮುಚ್ಚಣವು ॥

ಸುತ್ತುಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ತೆನೆಯನೆ । ತೆತ್ತಿಸಿದ ಪಂದಲೆಗಳೋಳಿಯ
ಸುತ್ತಿ ಜೋಲುವ ಕರುಳಮಾಲೆಯ ನೆಣದ ಗೊಂಡೆಯಕೆ
ಮುತ್ತಿಮುಸುರುವ ಹದ್ದುಕಾಗೆಯ । ಮೊತ್ತ ಬಳಸಿರೆ ನರಕಗಾಮಿಯ
ನಿತ್ತ ಬರಹೇಳೆಂದು ಕರೆವಂತುಲಿವ ಭೈರವರು ॥

ಕೊಱೆದ ಖಂಡದ ಕೃತಕ ಗಿರಿಗಳು । ಮುಱಿದ ಹಲುಗಳ ರಾಶಿಗಳು ತಲೆ
ಪಱಿದ ಮುಂಡದ ಬಣಬೆಗಳು ಕಳುನೆಣದ ಬಾವಿಗಳು
ಜುಱಿತು ದೊಱೆನೆ ನುರಿವ ರಕುತದ । ತೊಱೆಗಳದ್ಭುತ ರಸ ಕಣ್
ದೆಱೆಯಲೊಱೆಗಟ್ಟಿತ್ತು ನರಕದ ಗಂಡನದು ಕೇಳು ॥

1 ಪ್ರಾಸ ತಪ್ಪಿದೆ.

ಅಗೆದು ಹೂಳಿಸಿಕೊಂಬ ಬಸುಱಿಂ । ತೆಗೆವ ಜಂತ್ರದ ಮೆಯ್ಯಿಗಳಲಿ ಸೂ
ಜಿಗಳ ಸಂಧಿಸಿಕೊಂಬ ಗರಳವನುಂಬ ಕೆಡದೊಳು
ಹೊಗುವ ಹಾಳವ ಮೊಗೆವ ಸೂಲನ । ನೆಗೆವ ತಲೆಗಳ ಬಿಗಿವ ಚರ್ಮವ
ನುಗಿವ ವೀರರು ಮುಂದೆ ನರಕವ ಹೊಗುವುದಕೆ ಕುಱುಹು ॥

ವಸುಧೆಯೊಳಗಣ ಜೀವರಾಶಿಗ । ಳಸುವ ನುಂಗಿದಡಕ್ಕಟೀ ತೆಳು
ವಸುಱು ತೀವದು ನೋಡ ಪಾಪಿಯು ರೂಪನೆಂಬಂತೆ
ಮಿಸುಗೆ ಬರಿಯೆಲು ಚಂಡಮಾರಿಯ । ನೊಸೆದು ನಂಬಿದ ಪಾತಕರು ಸಲು
ವ ಸುಗತಿಯ ಬಿಲದಂತೆ ಬೆನ್ನನೆ ಪತ್ತಿಹುದು ನೋಡ ॥

'ಕೋಟಿ ಸಿರವ ಬಲಿಗೊಡಲು' ತಂದಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು 'ಮಾರಿಯ ಕಾಡಿನೊಳು ನೆರೆದಳುತ ಕರುಣದ ಕೋಡಿವರಿಸಲು' 'ಹರುಷ ಕೈಮಿಗೆ ಮಾರಿದತ್ತನು' 'ಕರಿ ತುರಗ ರಥ ಬಲ ಸಹಿತ' 'ನೆಲ ಬಿರಿದು ಬಾಯ್ ಬಿಡೆ ನರಕವೆಂಬಾ ಪುರಕೆ ನಡೆವಂತೆ' 'ಪೂಜಿ ಮಟ್ಟನು ಪುರೋಹಿತ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಹಿತ.' ಮಾರಿದತ್ತನು 'ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದವ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಡೆ ತನ್ನ ತಲೆಗವತಂದನಾ ಜೀವಿಗಳ ತಲೆಗೆ ತಂದ.'

೨. ಚಂದಣವರ್ಣಿಯ ಯಶೋಧರ ಕತೆ : ಇದಕ್ಕೆ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ಕಥೆಯೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿದೆ ; ಸಂಧಿವಿಭಾಗವಿಲ್ಲ ; ಒಟ್ಟು ೧೦೮ ಪದ್ಯಗಳು. ಕವಿಯ ಕಾಲ ದೇಶ ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ೧೫–೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನವಿರಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕವಿಯ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಬರುವುದು ಅರ್ಥ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ; 'ಶ್ರುತ ಮುನೀಶ್ವರವರ ತನೂಭವ ಜಿತಮದನ ಶುಭಚಂದ್ರ ಮುನಿಪನ ಸುತನು ಚಂದಣವರ್ಣಿ ರಚಿಸಿದ ಕಥೆ ಯಶೋಧರನಾ.' ಇದೇ ಕವಿ ಚಂಪುವಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ನಂದೀಶ್ವರದ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಯಿಂದ ಕವಿಯ ವಿಷಯ ಹೇಳುವ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಜಿನವರ ಸತ್‌ಪುರಾಣತತಿಯಂ ಪರಮಾಗಮಮಂ ರಥಾಂಗಭೃನ್
ಮನಸಿಜ ಸೀರಿ ಪಾಂಡುತನಯಾದಿ ಕಥಾನ್ವಿತಮಂ ಸುಕಾವ್ಯಮಂ
ಮುನಿಸದುಪಾಸಕಾಚರಣಮಂ ಸಲೆ ಪೇಳ್ದ ಕವೀಶ ಭಾಸ್ಕರರ್
ಜನವಿನುತರ್ ಮದೀಯ ಮತಿಪದ್ಮಿನಿಗೀಗೊಲವಿಂ ವಿಕಾಸಮಂ

ರತಿಪತಿಮಾನಮರ್ಧಿ ಪರಮಾಗಮವಾರಿಧಿ ಪಾರದೃಶ್ವನಂ
ನುತಗುಣರತ್ನ ರೋಹಣಶಿಲೋಚ್ಚಲ ಭವ್ಯ ಸರೋಜ ಭಾಸ್ಕರ
ಶ್ರುತಮುನಿರಾಜಸೂನು ನತಭವ್ಯಜನಾಮರಧೇನು ಭೂಮಿವಿ
ಶ್ರುತಶುಭಚಂದ್ರಯೋಗಿ ಸಲೆ ಕೀರ್ತಿಯನಾಳ್ದೆಸೆದಂ ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್

D

ಆ ಶುಭಚಂದ್ರಾಹ್ವಯ ಯೋ । ಗೀಶಾತ್ಮಜ ಚಂದಣಾಖ್ಯವರ್ಣಿ ಬುಧಸ್ತೋ ಮಾಶಯಹರಮಂ ರಚಿಸಿದ । ನೀಶುಭ ನಂದೀಶ್ವರಾಖ್ಯ ಸದ್ವ್ರತ ಕಥೆಯ

೨. ಯಶೋಧರ ಸಾಂಗತ್ಯ : ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ; ಕಾಲ ಸುಮಾ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೫೦. ಒಟ್ಟು ಮೂರು ಸಂಧಿಗಳೂ ೩೨೮ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳೂ ಇವೆ. ಜ ಯಶೋಧರ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಜನರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆಯೂ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆಯೂ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

೪. ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆ.

ಮಿಕ್ಕವರಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಜೈನರಲ್ಲಿಯೂ ಹಳೆಯಂದಿನಿಂದಲೂ ಹಲವು ನೋ ಗಳು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿವೆ. ವ್ರತ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾದ ಈ ನೋ ಜೈನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆ. ಈ ಎಷ್ಟೋ ನೋಂಪಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆ ಸುವ ವಿಧಾನಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಥೆಗಳೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಗಳಿಗೆ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಗಳು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಕನ್ನಡದ ಈ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಗಳನ್ನ ಒಬ್ಬನೇ ಕರ್ತೃವಾಗಲಿ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲಿ ಒಂದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಬರೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಪಾಲು ಕಥೆಗಳು ವಚನ (ಗದ್ಯ) ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಲವು ಪ ರೂಪದಲ್ಲಿವೆ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಚಂದಣವರ್ಣಿಯ ನಂದೀಶ್ವರದ ನೋಂಪಿಯು ಒಂದು ಚಂಪೂ ಗ್ರಂಥ). ಈ ಬರಹಗಳ ಕಾಲ ೧೫–೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಿರಬಹು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೋಂಪಿಯನ್ನೂ ಕುರಿತು ಮೊದಲು ಯಾರು ಯಾ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು, ಯಾರು ಆಚರಿಸಿ ಫಲಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದರು, ಆಚರಣೆಯ ಯಾವುದು, ಕ್ರಮ ಹೇಗೆ—ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಸ ನಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಲವತ್ತು ಓಲೆಗಳ ವರೆಗಿನ ವಿವಿಧ ವಿಸ್ತಾರದ, ಬರಿಯ ಶುಷ್ಕ ಕ್ರ ವಿಧಾನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಸವತ್ತಾದ ಕಥನದವರೆಗಿನ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪದ ಕಥೆಗ ಈ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ. ಕೆಲವಂತೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಲು ಸೊಗಸಾಗಿವೆ, ಸ್ವಾ ವಾಗಿವೆ. ಇಂಥವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಶೋಧರನ ವ ತ್ತಾಂತ ಬರುವ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆ ಒಂದು.

ಜನರು ಪಶುಬಲಿ ನರಬಲಿ ಕೊಟ್ಟು ದುರ್ಗಾಷ್ಟಮಿಯನ್ನು ಹಿಂಸಾರೂಪ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಜೈನರು ಅಹಿಂಸಾರೂಪದ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿ ನೋಂಪಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದಿರಬಹುದೆಂದೂ, ಅಹಿಂಸಾತತ್ತ್ವ ಬೋಧಿಸು ಯಶೋಧರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದೂ ಕೆಲ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

---

[1] ಅನುಬಂಧ ನೋಡಿ.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ

ಒಂದನೆಯ ಅವತಾರ

ಪುರುದೇವಾದಿಗಳೊಲಿಸಿದ
ಪರಮಶ್ರೀವಧುವನೊಲಿಸಿಯುಂ ಪರವನಿತಾ
ನಿರಪೇಕ್ಷಕನೆನಿಸಿದ ದೇ
ವರ ದೇವಂ ಕುಡುಗೆ ಸುವ್ರತಂ ಸುವ್ರತಮಂ ೧

ಕ್ಷಿತಿಯೊಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂ ಪ್ರಾ
ಕೃತದಿಂ ಕನ್ನಡದಿನಾದ್ಯರಾರ್ ಈ ಕೃತಿಯಂ
ಕೃತಿ ಮಾಡಿದರವರ್ಗಳ ಸನ್
ಮತಿ ಕೈಗುಡುಗೆಮಗೆ ಸರಸ ಪದಪದ್ಧತಿಯೊಳ್ ೨

ಶ್ರಾವಕಜನದುಪವಾಸಂ
ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯೊಳಾಗೆ ಪಾರಣೆ ಕಿವಿಗ
ಳ್ಗೀ ವಸ್ತುಕಥನದಿಂದುದ್
ಭಾವಿಸೆ ಕವಿಭಾಳಲೋಚನಂ ವಿರಚಿಸಿದಂ ೩

ಪರೆವುದು ದುರಿತತಮಿಸ್ರಂ
ಪೊರೆಯೇಱುವುದಮಳದೃಷ್ಟಿಕುವಳಯವನಮಾ
ಚರಿಪ ಜನಕ್ಕೆ ಯಶೋಧರ
ಚರಿತ ಕಥಾಶ್ರವಣವೆಂಬ ಚಂದ್ರೋದಯದೊಳ್ ೪

ಶೀರ್ಷಾಭರಣಂ ಧರೆಗುತ್
ಕರ್ಷವಿಳಾಸನದ ಭೂಮಿ ಸಕಳಜನಕ್ಕಂ
ಹರ್ಷಮನೀವುದು ಭಾರತ
ವರ್ಷದಯೋಧ್ಯಾ ಸುವಿಷಯದೊಳ್ ರಾಜಪುರಂ ೫

ಅದು ಪಿರಿಯ ಸಿರಿಯ ಬಾೞ್ ಮೊದ
ಲದು ಚಾಗದ ಭೋಗದಾಗರಂ ಸಕಲ ಸುಖ
ಕ್ಕದು ಜನ್ಮಭೂಮಿಯೆನಿಸಿದು
ದವನಾಳ್ವಂ ಮಾರಿದತ್ತನೆಂಬ ನೃಪಾಲಂ ೬

ಆ ಪುರದ ತೆಂಕವಂಕದೊ
ಳಾಪೊತ್ತುಮನೇಕ ಜೀವಹತಿ ತನಗೆ ಸುಖೋ
ದ್ದೀಪನಮೆನಿಸುವ ಪಾಪಕ
ಳಾಪಂಡಿತೆ ಚಂಡಮಾರಿ ದೇವತೆಯಿರ್ಪಳ್

ತನಗರಸು ವೆರಸು ಪುರಜನ
ಮನಿತು[1]ಮಿಷಂ[1] ಚೈತ್ರಮೆಂಬ ತಿಂಗಳೊಳಖಿಳಾ
ರ್ಚನೆ ವೆರಸು ಜಾತ್ರೆ ನೆರೆಯದೊ
ಡನಿತುಮನೊರ್ಪೊದಲೆ ವಿಳಯದೊಳ್ ನೆರೆಯಿಸುವಳ್

ಆ ದೇವಿಯ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಮೊಳೆ
ವೋದೆಳವೆಱ್ ಸಿರದ ಗಾಳಮುರಿಯುಯ್ಯಲೆ ಕೈ
ವೋದಸುಕೆ ಕೋಕಿಲಧ್ವನಿ
ಮೂದಲೆಯುಲಿಯಾಗ ಬಂದುದಂದು ಬಸಂತಂ

ಸಿಸಿರಮನೆ ಪಿಡಿದು ಪರಕೆಗೆ
ವಸಂತನಲರ್ವೋದ ಮಾವಿನಡಿಮುಂಚಿಕೆಯೊಳ್
ಕುಸುರಿದ್ದಱಿದಡಗಿನಂತೆವೊ
ಲೆಸೆದುವು ತದ್ವನದೊಳುದಿರ್ದ ಮುತ್ತದ ಮುಗುಳ್ಗಳ್

ಮಾರಿ ಮಲಯಾನಿಳಂ ನವ
ನೀರಜವನವೆಂಬ ಕೆಂಡದೊಳ್ ದಂಡನಮ
ಸ್ಕಾರದ ಬೞದಪನಿತ್ತುವ
ಧಾರಿಪುದೆಂಬಂತಿರುಲಿಡುವರಗಿಳಿ ಬನದೊಳ್

ಅಂತು ದೊರೆವೆತ್ತು ಬಂದ ವ
ಸಂತದೊಳಾ ಮಾರಿದತ್ತನುಂ ಪುರಜನಮುಂ
ತಂತಮಗೆ ಚಂಡಮಾರಿಗೆ
ಸಂತಸಮಂ ಮಾಡಲೆಂದು ಜಾತ್ರೆಗೆ ನೆರೆದರ್.

ಸುರಿಗಿಱಿದರ್ಚನೆಯಾಡುವ
ಪರಕೆಯನೊಪ್ಪಿಸುವ ಲಕ್ಕ ಲೆಕ್ಕದ ಲೆಂಕರ್
ವೆರಸು ಬಲ[2]ಗೊಂಡು[2] ದೇವಿಯ
ಚರಣಂಗಳ್ಗೆಱಗಿ ರಂಗಮಂಟಪದೆಡೆಯೊಳ್

---

1 ವರಂ (ಸ). 2. ಒಂದು (ಗ).

ನಿಂದು ನರಪತಿ ತಳಾಱಂ
ಗೆಂದಂ ನೀನ್ ಬರಿಸು ಮನುಜಯುಗಮಂ ಮುನ್ನಂ
ಕೊಂದರ್ಚಿಸುವೆಂ ಪೂಜೆಯೊ
ಳೆಂದಿನ ಪರಿ ತಪ್ಪೆ ದೇವಿ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಣಳ್ ೧೪

ತಡವಾದಪ್ಪುದು ಪೌರರ್
ಕುಡವೇಟ್ಪುದು ಪಲವು ಜೀವರಾಶಿಯ ಬಲಿಯಂ
ನಡೆಯೆನೆ ಹಸಾದಮಾಗಳೆ
ಪಿಡಿತಾರದೆ ಮಾಣರೆನ್ನ ಕಿಂಕರರೆನುತುಂ ೧೫

ಕಿಱುವರೆಯದ ಶುಭಲಕ್ಷಣ
ದಱಿಕೆಯ ಸತ್ಕುಲದ ಮರ್ತ್ಯಯುಗಲಕಮಂ ತಾನ್
ಅಱಸಲ್ ಬಳರಿಯ ಬನದಿಂ
ಪೊಱಮಟ್ಟಂ ಚಂಡಕರ್ಮನೆಂಬ ತಳಾಱಂ ೧೬

ಇತ್ತಲ್ ಬೞಿಕ್ಕಂ ಪಂಚಶ
ತೋತ್ತಮ ಯತಿಸಮಿತಿ ವೆಸಸು ಗಮನಪ್ರಾಯ
ಶ್ಚಿತ್ತ ನಿಮಿತ್ತಂ ಬಂದು ಸು
ದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ್ ಪುರೋಪವನಮಂ ಸಾರ್ದರ್ ೧೭

ಅವರ ಗುಣಮವರ ಸಂಯಮ
ಮವರ ತಪಶ್ಚರಣಮೆಂಬುದವರಿವರಳವ
ಲ್ಲವರ ಪೆಸರ್ಗೊಂಡ ನಾಲಗೆ
ಸವಿದಱಿಯದು ಬೞಿಕ ತಾಯ ಮೊಲೆವಾಲ್ವನಿಯಂ ೧೮

ಮುನಿಸಮುದಾಯ ಸಮೇತಂ
ವಿನೇಯಜನ ವನಜವನ ದಿವಾಕರನಂತಾ
ಮುನಿಪನುಪವಾಸಮಂ ಪ
ರ್ವ ನಿಮಿತ್ತಂ ತಳೆದು ಬೞಿಕ ಬಾಲಕಯುಗಮಂ ೧೯

ಚರಿಗೆಗೆ ಬೀೞ್ಕೊಡೆ ಗುರುಗಳ
ಚರಣಕ್ಕಾ ಯುಗಳವೆಱಗಿ ಪೊಱಮಟ್ಟಾಗಲ್
ತರುಣ ವನಹರಿಣ ಯುಗಮಂ
ತರಕ್ಷು ಪಿಡಿವಂತೆ ಚಂಡಕರ್ಮಂ ಪಿಡಿದು ೨೦

ಅಭಯರುಚಿಯುಭಯವುಂತಿಯೆಂ
ಬುಭಯಮನಾ ಪಾಪಕರ್ಮನೊಯ್ವೆಡೆಯೊಳ್ ಮು
ತ್ತುಭಯರುಚಿ ತಂಗೆಗೆಂದಪ
ನಭೀನತೆಯಾ[1]ಗೆಲಗೆ[1] ತಾಯೆ ಮರಣದ ದೆಸೆಯೊಳ್ ೨೧

ನಿಯತಿಯನಾರ್ ಮೀಱಿದಪರ್
ಭಯಮೇವುದೊ ಮುಟ್ಟಿದೆಡೆಗೆ ಸೈರಿಸುವುದೆ ಕೇಳ್
ನಯಮಿದೆ ಪೆತ್ತ ಪರೀಷಹ
ಜಯಮೆ ತಪಂ ತಪಕೆ ಬೇಱೆ ಕೋಡೆರಡೊಳವೇ ೨೨

ಅಣ್ಣನ ಮಾತಂ ಮನದೊಳ್
ತಿಣ್ಣಂ ತಳೆದೆಂದಳುನುಜೆ ಮಾಡಿದುದಂ ನಾ
ವುಣ್ಣದೆ ಪೋಕುಮೆ ಭಯಮೇ
ಕಣ್ಣ ಭವಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೃತಿ ನಾವಱಿಯದುದೇ ೨೩

ಎನೆತೊಳವಪಾಯಕೋಟಿಗ
ಳನಿತರ್ಕಂ ಗೇಹಮಲ್ತೆ ದೇಹಮಿದಂ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ಪೊತ್ತು ಸುಖಮನಱಸುವ
ಮನುಜಂ ಮೊರಡಿಯೊಳೆ ಮಾದುಪಟಿಮಱಸದಿರಂ ೨೪

ಬೇಡಿದ ಕಾಡೊಳ್ ಮಱಿಯಱಾ
ಯ್ಕೀಡಾಡುವವಿಂದಱ ಪೊಱೆಯುನೆನಗಂ ನಿನಗಂ
ಮೂಡುವ ಮುಱುಗುವೆ ದಂದುಗ
ಮಾಡಿದ ಹೊಲನುಂಡಮರ್ದು ಕಂಡ ವಿಚಾರಂ ೨೫

ಇಂತಿಂತೊರ್ವರನೊರ್ವರ್
ಸಂತೈಸುತ್ತುಂ ನೃಪೇಂದ್ರತನುಜಾತರ್ ನಿ
ಶ್ಚಿಂತಂ ಪೊಕ್ಕರ್ ಪಸಿದ ಕೃ
ತಾಂತನ ಬಾಣಸುವೊಲಿರ್ದ ಮಾರಿಯ ಮನೆಯಂ ೨೬

ತಳಮನುಡಿದಿಡುವ ಕಣ್ಣಂ
ಕಳೆದೇಱಿಪ ಕರುಳ ತೋರಣಂಗಟ್ಟುವ ಕಾ
ಲ್ಗಳನುರಿಪಿ ನೆತ್ತರಾ ಕೂ
ಟ್ಗಳನಡುತಿಹ ವೀರರೆತ್ತೆ ನೋಟ್ಪೊಡಮದಱೊಳ್ ೨೭

[1] ಗು ಗಡ (ಸ)

ತಾಳ್ತುಗೆಯುನುರ್ಚಿ ನೆತ್ತಿಯು
ಗಾಳಂ ಗಗನದೊಳೆಟಿಲ್ವ ಪಾರಿಯ್ದು ಬೀರರ್
ಪಾಳಿಯೊಳೆಸೆದರ್ ಪಾಪದ
ಜೋಳದ ಬೆಳಸಿಂಗೆ ಬೆಚ್ಚುಗಟ್ಟಿದ ತೆಱದಿಂ ೨೮

ಆಡು ಕುಱಿ ಕೋೞಿ ಕೋಣನ
ಕೂಡಿದ ಪಿಂಡೊಳಱಿ ಮಾರ್ದನಿಯಿಂದು
ಕೂಪೆ ಬನಮುಟ್ಟಿದುರ್ವರೆ
ಬೀಡೆಯಿನೆರ್ದೆಯೊಡೆದುದವಱ ಕೋಟಲೆಗಾಗಳ್ ೨೯

ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ನರಶಿರಂ ತೆ
ತ್ತಿಸಿ ಮೆಱೆದುವು ಮುದಿಯೊಳಬ್ಬೆ ಪೇರಡಗಿನ ಪೆರ್
ಬೆಸನದೆ ಪೊಱಗಣ ಜೀವ
ಪ್ರಸರಮುಮಂ ಪಲವು ಮುಖದಿನವಲೋಕಿಪವೊಲ್ ೩೦

ಭೈರವನ ಜವನ ಮಾರಿಯ
ಮೂರಿಯುವೊಲ್ ನಿಂದ ಮಾರಿದತ್ತಂ ಲಲಿತಾ
ಕಾರರ ಧೀರರ ಬಂದ ಕು
ಮಾರರ ರೂಪಿಂಗೆ ತಕ್ಕುಗೊಂಡಂತಿರ್ದಂ ೩೧

ಅರಸನ ಕೆಲಬಲದವರ್ಗಳ್
ಪರಸಿರೆ ಪರಸಿರೆ ನೃಪೇಂದ್ರಂ ನೀವೆನೆ ಮಂ
ದರಧೀರನಭಯರುಚಿ ನೃಪ
ವರ ನಿರ್ಮಲ[1] ಧರ್ಮದಿಂದೆ ಪಾಲಿಸು ಧರೆಯಂ ೩೨

ಎಂದು ಪರಸಿದೊಡೆ ಪೊಯ್ಕದೆ
ನಿಂದು ನೃಪಂ ಮನದೊಳೆಂದನೀ ದೇಗುಲಮಂ
ಬಂದು ಪುಗಲೊಡನೆ ಜೀವಂ
ನಿಂದಱಿಯದು ಮುನ್ನ ಮಿನ್ನರಂ ಕಂಡಱಿಯಂ ೩೩

ಕಿೞ್ತು ಕರವಾಳ್ಗಪೊನಗಂ
ಮಿೞ್ತುವಿನಂತಿರ್ದ ಮಾರಿಗಂ ಬೆದರದೆ ನಿಂ
ದೞ್ತಿಯನೆ ನುಡಿದರಿವರ್ ನೆ
ಗೞ್ತೆ ಕರಂ ಪಿರಿದು ಧೀರರಕಟ ಕುಮಾರರ್ ೩೪

---

1 ನಿರ್ಮಲ ದಯೆಯಿಂ (ಸ)

ಜವಳಿವೆಱಿ ಮನುಜ ರೂಪದಿ
ನವನಿಯೊಳೊಗೆದಂತೆ ಕಾಂತಿ ಮೆಱೆವಪುದಿಂದಿಂ
ತ್ರಿವರ್ಗಳ ಚೆಲ್ವಿಕೆ ಕಣ್ಗಳ
ತವರಾಜಮನಿಂದು ಕಂಡೆನೀ ಬಾಲಕರಂ ೩

ಆದ ಕುಲಮಾರ ತನಯರಿ
ದಾವೆಡೆಯಿಂ ಬಂದಿರೇಕೆ ಬಾಲ್ಯದೊಳೀ ಭಿ
ಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯೆಂದು ಬೆಸಗೊಳೆ
ಭೂವರ ಕೇಳೆಂದು ಕುವರನಂದಿಂತೆಂದಂ ೩

ಧರ್ಮಾಪರರ್ಗಲ್ಲದೆಮ್ಮಯ
ನಿರ್ಮಲಚಾರಿತ್ರಮಿಂಬುಕಯ್ಯದು ನಿನಗಾ
ಧರ್ಮದ ಪೋದ ಪೊಲಂಬದು
ನರ್ಮದೆಯಿಂ ಗೆಂಟದೇಕೆ ಕೇಳ್ದಪೆಯೆಮ್ಮಂ ೩

ಆ ಮಾತನ್ನೆಗಮಿರ್ಕೆಲೆ
ಭೂಮೀಶ್ವರ ನಿನಗೆ ಪಥ್ಯಮಾವುದದಂ ಮಾ
ಡಾಮೂಲಚೂಲಮೆಮಗೆ ತ
ಳಾಮಲಕಂ ಭವನಿಬದ್ಧಮಟಲಿಸಿತೆಮ್ಮಂ ೩

ಗುಣಿಗಳ ಗುಣರತ್ನ ವಿಭೂ
ಷಣಮೆಸೆವುದೆ ವಿಕಳಹೃದಯರಾದ್ದವರ್ಗೆ ನೃಪಾ
ಗ್ರಣಿ ಪೇೞ್ ತ್ರುಪ್ಪೇೞಿದ ದ
ರ್ಪಣದೊಳ್ ಪಜ್ಜಳಿಸಲಾರ್ಪುದೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಂ ೩

ಇಂತೆಂಬುದುಮಾ ಕುವರನ
ದಂತಪ್ರಭೆಯೆಂಬ ಶೀತಕರನುದಯದಘ
ಧ್ವಾಂತೌಘ ಮಧುಪ ಮಾಲಿಕೆ
ಯಂ ತೊಲಗಿ [1] ಸೆ [1] ಮುಗಿದುದವನ ಕರ ಸರಸಿರುಹಂ ೪

ಧನಮಂ ಕಂಡ ದರಿದ್ರನ
ಮನದವೊಲೆಱಗಿದುವು ಪರಿಜನಂಗಳ ನೊಸಲಾ
ವಿನಯನಿಧಿಗಾ ಕುಮಾರಕ
ನನುರಾಗದೆ ಮಾರಿದತ್ತವಿಭಗಿಂತೆಂದಂ ೪

1 ಸಿ (ಸ, ಗ, ಚ)

ಭಲರೇ ನೃಪೇಂದ್ರಾ ದಯೆಯೊಳ್
ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದೆ ಮನಮನಮನಮ ನೀನ್ ಕೇಳ್ಪುದು ಸತ್
ಫಲಮಾಯ್ತು ಧರ್ಮಪಥದೊಳ್
ಸಲೆ[1]ನಿಂ[1]ದಪೆ ಕಾಲಲಬ್ಧಿ ಪೊಲಗೆಡಿಸುವುದೇ ೪೨

ಎಂತು ಬೆಸಗೊಂಡೆ ಬೆಸಗೊಂ
ಡಂತಿರೆ ದತ್ತಾವಧಾನನಾಗು ಜಯಶ್ರೀ
ಕಾಂತೆಯುಮಂ ಪರಮಶ್ರೀ
ಕಾಂತೆಯುಮಂ ನಿನಗೆ ಕುಡುಗುಮೀ ಸತ್ಕಥನಂ ೪೩

ಶ್ರೀಮತ್ ತೀರ್ಥಾಧಿಪನ ವದನಾಂಭೋಜದಿಂ ಸರ್ವಭಾಷಾ
ಸಾಮಾನ್ಯಂ ಶ್ರೀವಚನವೊಗೆದತ್ತಾ ವಚೋಮಾರ್ಗದಿಂ ಮ
ತ್ತಾಮುಂ ಕಂಡುಂಡುದಱ ಕಥೆಯಂ ಪೇೞ್ದಪೆಂ ಕೇಳಿಮೆಂದಾ
ಭೂಮೀಶಂಗಂದಭಯರುಚಿಯಿಂತೆಂದು ಪೇೞಲ್ ತಗುಳ್ದಂ ೪೪

ಅಭಯರುಚಿಕುಮಾರಂ ಮಾರಿದತ್ತಂಗೆ ಹಿಂಸಾ
ರಭಸ ಮತಿಗೆ ಸಯ್ಪಂ ಪೇೞ್ದ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಂದೀ
ಶುಭಕಥನಮನತ್ಯಾನಂದದಿಂ ಕೇಳ್ವ ಭವ್ಯ
ಪ್ರಭುಸಭೆಗೆಸೆದಿರ್ಕುಂ ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀ ವಿಲಾಸಂ ೪೫

ಎರಡನೆಯ ಅವತಾರ

ಆ ಕಥೆ ಮತ್ತೆಂತೆಂದೊಡೆ
ಳಾಕಾಂತೆಗವಂತಿ ವಿಷಯಮಾಸ್ಯದವೊಲ್ ಶೋ
ಭಾಕರಮಾಯ್ತುದಱೊಳ್ ನಾ
ಸಾಕುಟ್ಮಳದಂತೆ ಮೆಱೆವುದುಜ್ಜೇನಿ ಪುರಂ ೧

ಆ ಪುರದರಸಂ ನತಭೂ
ಮೀಪಾಲರ ಮಕುಟಮಸ್ತಕದೆ ನಿಜ ತೇಜೋ
ರೂಪಕಮಂ ಪದ್ಮರಾಗದ
ದೀಪದವೊಲ್ ಮೆಱೆವಿನಂ ಯಶೌಘಂ ಮೆಱೆವಂ ೨

---

1 ಸಂ (ಗ).

ದೊರೆವಡೆದ ಯಶೌಘನ ಭೂ
ವರತಿಳಕನ ಕಣ್ಗಳಂಗರಕ್ಕರ್ ಮನಮಾ
ಭರಣಂ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀ ಸಹ
ಚರಿಯೆನೆ ಸಂದತ್ತು ಚಂದ್ರಮತಿಗರಸಿತನಂ

ಅನಿತೆಸೆವ ಚಂದ್ರಮತಿಗಂ
ಜನಪತಿಗಂ ಪುಟ್ಟಿದಂ ಯಶೋಧರನೆಂಬಂ
ಜನಮೋಹನ ಬಾಣಂ ಕ
ಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಗಂ ಪನೆಯ ನಾರಿಗಂ ಪುಟ್ಟಿದವೊಲ್

ನೋಡುವ ಕಣ್ಗಳ ಸಿರಿ ಮಾ
ತಾಡುವ ಬಾಯ್ಗಳ ರಸಾಯನಂ ಸಂತಸದಿಂ
ಕೂಡುವ ತೋಳ್ಗಳ ಪುಣ್ಯಂ
[1]ನಾಡಾಡಿಯೆ ರೂಪು[1] ಕುವರ ವಿದ್ಯಾಧರನಾ

ಎಳೆವೆಳ್ದಿಂಗಳ್ ನನೆಗಣೆ
ಮಳಯಾನಿಳನಿಲ್ಲಿ ಮೞುವರೊಳಗಾರೊ ಕುತೂ
ಹಳಮಾದಪುದೆನ್ನದ ಕ
ಣ್ಣೊಳವೆ ಯಶೋಧರ ಕುಮಾರನಂ ಕಾಣಲೊಡಂ

ಅಮೃತಮತಿ ಗಡ ಯಶೋಧರ
ನ ಮನಃಪ್ರಿಯೆ ಆಕೆ ದೀವಮಾಗೆ ಪುಳಿಂದಂ
ಸುಮನೋಬಾಣಂ ತದ್ ಭೂ
ರಮಣನನೊಲಿದಂತೆ ಗೋರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ

ನರೆಯೆಂಬ ಹೊಱಸು ಮೊಗಮಂ
ಬರಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕೊಡಂಗನಾಲೋಕವನಮಂ
ಬರಸೆಂತಿರ್ದಪನೆಂದಾ
ನರನಾಥಂ ತೊಱೆದನಖಿಳ ವಿಷಯಾಮಿಷಮಂ

ಧರಣೀಭಾರಕ್ಕೆ ಯಶೋ
ಧರನನೊಡಂಬಡಿಸಿ ಸೂರ್ವರರಸುಗಳೊಡನಾ
ದರದಿಂ ಕಂಬಂದಪ್ಪಿದ
ಕರಿಯಂತೆ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ನಡೆದನಿಳೇಶಂ

---

1 ನಾಡಿಯ ರೂಪೇ (ಸಾ. ಗ)

ಅಳವಡೆ ಭುಜದೊಳ್ ಮೃಗಮದ
ತಿಲಕದವೊಲ್ ಸಕಲ ಧರಣಿ ಯೌವನಭೂಷಾ
ವಳಿಯೆನೆ ತಿರ್ದುವನಾ ನೃಪ
ಕುಲಶೇಖರನಮೃತಮತಿಯ ಮುಖದರ್ಪಣದೊಳ್ ೧೦

ಅವನಿಪನೊರ್ಮೆ ಸಭಾಮಣಿ
ಭವನದಿನಂಬರ ತರಂಗಿಣೀ ಪುಳಿನಮನೇ
ಱುವ ಹಂಸನಂತೆ ಶಯ್ಯಾ
ಧವಳ ಪ್ರಾಸಾದತಳಮನೇಱಿದನರಸಾ ೧೧

ಅಮೃತಮತಿ ಸಹಿತಮಾ ಚಂ
ದ್ರಮತಿಯ ಸುತನಂತು ಮೆಱೆವ ದವಳಾರದೊಳ
ಭ್ರಮುಪೆರಸಭ್ರಗಜಂ ವಿ.
ಭ್ರಮದಿಂದಂ ಸೆಜ್ಜರಕ್ಕೆ ಬಂದವೊಲೆಸಗುಂ ೧೧*

ಹೃದಯಪ್ರಿಯರಂತೊಱಗಿದ
ಪದದೊಳ್ ಗರಟಿಗೆಯ ಜಾವದುಕ್ಕಡದುಲಿ ಮ
ೞ್ಗಿದ ಪೊತ್ತು ಸೂೞ್ಗೆ ಕರುಮಾ
ಡಪ ಪಕ್ಕದೊಳಿರ್ದ ಪಟ್ಟದಾನೆಯ ಬದಗಂ ೧೨

ಬಿನದಕೆ ಪಾಡುತ್ತಿರೆ ನುಣ್
ದನಿ ನಿದ್ರೆಗೆ ಕತಕಬೀಜಮಾಯ್ತೆನೆ ಮೃಗಲೋ
ಚನೆ ತಿಳಿದಾಲಿಸಿ ಮುಟ್ಟಿದ
ಮನ[1]ಮಂ[1] ತೊಟ್ಟನೆ ಪಸಾಯದಾನಂಗೊಟ್ಟಳ್ ೧೩

ಅಂತೆಸೆಯೆ ಪಾಡುತಿರೆ ತ
ದ್ದಂತಿಪನತಿಸೂತ್ನಗೀತ ಪಾತನ ವಿಕಲ
ಸ್ವಾಂತೆಗೆ ನೋಡುವ ಕೂಡುವ
ಚಿಂತೆ ಕಡಲ್ವರಿದುದಂದು ಬೆಳಗಪ್ಪನೆಗಂ ೧೪

ಮನದನ್ನಳಪ್ಪ ಕೆಳದಿಗೆ
ಮನಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಬಱಿಕ ಕಟುಪಿದೊದವಳಾ
ತನ ರೂಪುಗಂಡು ಕಣ್ಗಂ
ಮನಕ್ಕಮುದ್ಗಾರವೆತ್ತು ಭೋಂಕನೆ ಮಗುಳ್ದಳ್ ೧೫

[1] ಮನೆ (ಗ)

ಅಮೃತಮತಿಯೆತ್ತ ರೂಪಾ
ಧಮನಷ್ಟಾವಂಕನೆತ್ತ ಚಿತ್ರಮಪಾತ್ರೇ
ರಮತೇ ನಾರೀ ಎಂಬುದು
ಸಮನಿಸಿದುದು ಬೆಂದ ಬಿದಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲಕ್ಕುಂ ೧೬

ಎನುತುಂ ಬಂದು ವಿಷಣ್ಣಾ
ನನೆಯುಂ ಮಾರ್ಗಾವಲಗ್ನನೇತ್ರೆಯನುಚ್ಛ್ವಾ
ಸ ನಿತಪ್ತಾಧರ ರುಚಿಯಂ
ಮನುಜೇಂದ್ರಾಂಗನೆಯನೆಯ್ದಿ ಕಂಡಿಂತೆಂದಳ್ ೧೭

ಕಂತುವಿನ ಕಯ್ಯ ಕೂರಸಿ
ಯಂತಿರೆ ಗರಗರಿಕೆವಡೆದು ಪೊಳೆವಸಿಯಳೆ ನೀನ್
ಇಂತಪ್ಪ ಕಾಮದೇವಂ
ಗೆಂತೆಂತಾಯ್ದು ಱಸಿ ಕೂರ್ತೆಯೆಂದಾನಱಿಯೆಂ ೧೮

ಈ ದೊರೆಯನೆಂದು ತೋಱಲ್
ಮೇದಿನಿಯೊಳಗಾತನಲ್ಲದಿಲ್ಲೆನೆ ಪೇಟ್ ಪೇಟ್
ಕಾದಲನಂತಿರೆ ಚೆಲ್ವನೆ
ದೂದವಿ ನೀನೆನ್ನ ಕೊಂದೆಯೆಂದೊಡೆ ಪೇಟ್ದಳ್ ೧೯

ಪಱಿದಲೆ ಕುಟಿನೊಸಲಟಿಗ
ಣ್ಣೊಱವಾಯ್ ಹಪ್ಪಳಿಕೆಮೂಗು ಮುರುಟಿದ ಕಿವಿ ಬಿ
ಬ್ಬಿಱುವೆಲ್ ಕುಸಿಗೊರಲಿಟಿದೆರ್ದೆ
ಪೊಱಂಟ ಬೆನ್ ಜಾತ ಬಸಿಱಡಂಗಿದ ಜಘನಂ ೨೦

ಕಱಿದೊವಲ ಪಟಿಯಂ ಕುಟಿಯಂ
ತೆಱಿದಂದದ ಮೆಯ್ಯನಾತನಾತನ ಕಯ್ಗಳ್
ಕುಱಗಣ್ಣ ಕೂನಬೆನ್ ಕಾಲ್
ಮೆಱೆಯಿಸುವುದು ಟೊಂಕ ಮೆಱಿದ ಕತ್ತೆಯ ಕಾಲಂ ೨೧

ಮುದುಗರಡಿಯ ಮುದುದೊವಲಂ
ದದ ಕರಿಯಂ ತಾಳಕಾಯ ಮೋಳಿಗೆಯೊಂದಂ
ದದ ಮುರುಡನಷ್ಟವಂಕಂ
ಮೊದಲೊಣಗಿದ ಕೂನಗೊರಡಿನಂದದ ಕೊಂಕಂ ೨೨

ಎಂದೊಡೆ ದೂದವಿಗವಳಿಂ
ತೆಂದಳ್ ಗರಗರಿಕೆ ಕೊರಲೊಳೀಕ್ಷಣದೊಳ್ ವಾರ್
ಬಿಂದು ಮಿಡುಕೆರ್ದೆಯೊಳೊದವೆ ಪು
ಳಿಂದನ ಕಣೆ [1] ಗಟ್ಟಿ [1] ನಿಂದ ವನಹರಿಣಿಯವೊಲ್ ೨೩

ಕರಿದಾದೊಡೆ ಕತ್ತುರಿಯಂ
ಮುರಾಡಾದೊಡೆ ಮಲಯಜಂಗಳಂ ಕೊಂಕಿದೊಡೇಂ
ಸ್ಮರಚಾಪಮನಿಳಿಕಯ್ವರೆ
ಮರುಳೇ ಪೊಲ್ಲಮೆಯೆ ಲೇಸು ಸಲ್ಲರ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ೨೪

ಒಲವಾದೊಡೆ ರೂಪಿನ ಕೋ
ಟಲೆಯೇವುದೊ ಕಾರ್ಯಮಾಗೆ ಕಾರಣದಿಂದಂ
ಫಲಮೇನಿಂದೆನಗಾತನೆ
ಕುಲದೈವಂ ಕಾಮದೇವನಿಂದ್ರಂ ಚಂದ್ರಂ ೨೫

ಎಂದಾಕೆಗೆ ಲಂಚಮನಿ
ತ್ತೆಂದುದನೆಂದರವಿಗೊಂಡು ಕೞಿಪುವುದುಮವಳ್
ಸಂದಿಸಿದೊಡಮೃತಮತಿ ರಾ
ತ್ರಿಂದಿವಮಾತನೊಳೆ ಸಲಿಸಿದಳ್ ತೆಱಪುಗಳಂ ೨೬

ಆ ವಿಕಟಾಂಗನೊಳಂತಾ
ದೇವಿಗೆ ರುಚಿಯಾಗೆ ರತಿಫಲಾಸ್ವಾದನದೊಳ್
ಬೇವಂ ಮೆಚ್ಚಿದ ಕಾಗೆಗೆ
ಮಾವಿಳಿದಪ್ಪಂತೆ ಪತಿಯೊಳಿಳಿದಾಯ್ತು ಮನಂ ೨೭

ನೋಡುವ ಮಾತಾಡುವ ಬಾಯ್
ಗೂಡುವ ಪದನಮೃತಮತಿಗೆ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯಿಂ
ಪಾಡೞಿಯುತ್ತಿರೆ ನೋಡಲ್
ವೇಡಿ ಯಶೋಧರನದೊರ್ಮೆ ಶಯ್ಯಾತಳದೊಳ್ ೨೮

ಮಱೆದೊಱಗಿದನಂತೆವೊಲಿರೆ
ಪಱಿಮೆ ಪಗಲ್ ಮುಗಿಯೆ ಸಿಲ್ಕಿ ಕೈರವದಿನಿರುಳ್
ಪೊಱಮಡುವಂತರಸನ ತೋಳ್
ಸೆಱೆಯಿಂ ನುಸುಳ್ದರಸಿ ಜಾರನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋದಳ್ ೨೯

---

1 ನಟ್ಟು (ಸ)

ಬೆನ್ನೊಳೆ ಪೋದಂ ದೋಷವ
ಬೆನ್ನೊಳೆ ಸಂದಿಸುವ ದಂಡದಂತರಸಂ ಪ್ರ
ಚ್ಛನ್ನದಿನುರ್ಚಿದ ಬಾಳ್ವೆರ
ಸನ್ನಿಗವಹಾ ಬದಗನರಸಿ ತಡೆದೊಡೆ ಮುಳಿದಂ

ಮುಳಿದಾಕೆ ತಂದ ಮಾಲಾ
ಮಳಯಜ ತಾಂಬೂಲ ಜಾಲಮಂ ಕೆದಱಿ ಕುರು
ಳ್ಗಳನೆಟೆದು ಬೆನ್ನ ವಿಳಿಯಿಂ
ಕಳಹಂಸೆಗೆ ಗಿಡಗನೆಱಗಿದಂತಿರೆ ಬಡಿದಂ

ತೋರಮುಡಿವಿಡಿದು ಕುಡಿಯಂ
ನಾರು ತದೆವಂತೆ ತದೆದು ಬೀಟೆಯ ಕಾಲಿಂ
ಬಾರೇಟಿ ಬದಗನೊದೆದೊಡ
ಕೇರೆ ಪೊರಳ್ವಂತೆ ಕಾಲಮೇಲೆ ಪೊರಳ್ದಳ್

ತಡವಾದುದುಂಟು ನಲ್ಲನೆ
[1]ಬಡಿ[1] ಮುಳಿಯದಿರರಸನೆಂಬ ಪಾತಕನೆನ್ನಂ
ತೊಡೆಯೇಱಿಸಿ ಕೇಳಿಕೆಯಾ
ದೊಡೆ ನೋಡುತ್ತಿರ್ದನಂತೆ ನಿಲಲಣ್ಮುವನೇ

ಕಿವಿಸವಿ ದನಿ ಕಣ್ಸವಿ ರೂ
ಪವಧರಿಸೆಲೆ ಗಜವೆಡಂಗ ನೀನುಟಿದೊಡೆ ಸ್ತಾ
ವವಳೆನಗೆ ಘುಕ್ಕ ಗಂಡರ್
ಸವಸೋದರರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಳ್ ನಂಬುಗೆಯಂ

ಆಗಳ್ ಬಾಳ್ ನಿಮಿರ್ದುದು ತೋಳ್
ತೂಗಿದುದು ಮನಂ ಕನಲ್ದುದಿರ್ವರುಮೆನೆರಟಿ
ಬಾಗಂ ಮಾಡಲ್ ಧೃತಿ ಬಂ
ದಾಗಳ್[2] ಮಾಣೆಂಬ ತೆಱದೆ ಪೇಸಿದನರಸಂ

ಪರನೃಪರನಲ್ಲದೀ ಪುಟು
ಕರನಿಱಿವುದೆ ಮದ್ಭುಜಾಸಿಯಿದು ಕಯ್ಮಿಕ್ಕಲ್
ಕರಿ ಕ್ರಿಗಲ್ಲದಿಱುಂಪೆಗೆ
ಪರಿವುದೆ ಹರಿ ಕರಿಯನಲ್ಲದಿಱಿವುದೆ ನರಿಯಂ

1 ಬಿಡು (ಬ) 2 ಬಿದಿ ಕಂಡಾಗಳ್ (ಸ)

ಅಸಿಲತೆ ರಣಧೌತಮೆದೀ
ಮಸಿಮುಸುಡನ ಜೀವ [1]ಕಪ್ಪಿನಿಂ[1] ಕಂದಿದೊಡೇಣ್
ದೆಸೆಯನಡರ್ದನ್ನ ಕೀರ್ತಿ
ಪ್ರಸರದ ಕುಡಿ ಕಯ್ಪಸೊರೆಯು ಕುಡಿಯುವೊಲಕ್ಕುಂ ೩೭

ಅಳಿಪುಳ್ಳೊಡೆ ನೋಡಿಱಿದೊಡ
ನೞಿವುದೆ ಪೆಣ್ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯೆ ಚಿಃ ಕಿಸುಗುಳಮಂ
ದುೞಿವುದೆ ಗೆಲ್ಲಂ [2][ಕೊಂದಾ][2]
ಪುೞು ಪುಟ್ಟುವ ನರಕದೊಳಗೆ ಬೀೞ್ವನೆ ಚದುರಂ ೩೮

ಎಂದು ನೆನೆದಿಱಿಯಲೊಲ್ಲದೆ
ಬಂದರಸಂ ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಪವಡಿಸೆ ತಾನುಂ
ಬಂದು ಮುೞಿದರಸನೊಱಗಿದ
ನೆಂದೊಯ್ಯನೆ ಸಾರ್ದು ಪೆಱಗೆ ಪಟ್ಟಿರ್ಪಾಗಳ್ ೩೯

ಬದಗುಳಿಗನ ತೋಳ್ ಮುಟ್ಟಿದ
ಸಂದತಿಯೊಳಿಂ[3]ಪಾ[3]ಗದಂತೆ ಕೆಟ್ಟುದು ಪುಳಿ ಮು
ಟ್ಟಿದ ದುಗ್ಧದಂತೆ ನೀರ್ ಮು
ಟ್ಟಿದ ಜೇನೆಯ್ಯಂತೆ ಪತಿಗೆ ಶಯ್ಯಾತಳದೊಳ್ ೪೦

ಆ ಗಂಡನನಪ್ಪಿದ ತೋಳ್
ಪೋಗಂಡನನಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಬಿದಿಯುಂ
ಮೂಗಂ ಕೊಯ್ದಿಟ್ಟಿಗೆಯೊಳ್
ಪೋಗೊರಸದೆ ಕಂಡೆನಾದೊಡೇಂ ಬಿಟ್ಟಪೆನೇ ೪೧

ಎನೆ ಕೇಳ್ದು ಮಾರಿದತ್ತಾ
ವನಿಪನವಂಗಭಯರುಚಿ ಬೞಿಕ್ಕಿಂತೆಂದಂ
ಮನಸಿಜನ ಮಾಯೆ ವಿಧಿವಿಳ
ಸನದ ನೆರಂಬಡೆಯೆ ಕೊಂದು ಕೂಗದೆ ನರರಂ ೪೨

ಪದವಿಯ ರೂಪಿನ ಸೊಬಗಿನ
ಮದಮಂ ಮಾಡುವರ ಮೂಗಿನೊಳ್ ಪಾತ್ರಮನಾ
ಡದ ಮಾಣದನಂಗನ ಕೃತಿ
ಸುದತಿಯರ ವಿಕಾರವೆಂಬ ವಿದ್ಯಾಬಲದಿಂ ೪೩

---

[1] ಪಂಕದಿಂ (ಸ), [2] ಗೊಂಡಾ (ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ), [3] ಬಾ (ಗ)

ಆ ರಾಜಕುಮಾರಂ ಬೞಿ
ಕಾ ರೂಪಿನ ಪೆಂಡಿರಿಂತು ಕಟಿ [1][ಪಾ][1] ದೊಡೆ ಚೀಃ
ಕೂರಿಸುವ ಕೂರ್ಪ ಮಾತಂ
ಮಾರಿಗೆ ಕುಡು ಸಿರಿಯನೊಟ್ಟಿ[2]ಸುಡು ಪೋಗೆಂದಂ

ಒಲಿಸಿದ ಪೆಣ್ ಪೆಱರೊಳ್ ಸಂ
ಚಲಿಸಿದೊಡಿದು ಸುಖಮೆ ಪರಮಸುಖ ಸಂಪದಮಂ
ಸಲಿಸಿ ಸಲೆ ನೆರೆವ ಮುಕ್ತಿಯ
ನೊಲಿಸುವೆನಿನ್ನೊಲ್ಲೆನುೞಿದ ಪೆಂಡಿರ ನಣ್ಪಂ

ಎಂದಿಂತು ಬಹು ವಿಕಲ್ಪದ
ದಂದುಗದೊಳೆ ಬೆಳಗುಮಾಡಿ ಮೆಯ್ಮುರಿದರ್ದಂ
ಒಂದು ತೊಡೆವೊಯ್ದು ಬೋಧಿಸಿ
ದಂದದಿನಸಗಿತ್ತು ಸುಪ್ರಭಾತಾತೋದ್ಯಂ

ಕೃತನಿತ್ಯದಾನನಾವೀ
ಕ್ಷಿತಘೃತನಾಸ್ಪೃಷ್ಟ ಕಪಿಳನೊಯ್ಯನೆ ಸಾರ್ದಂ
ಕತಿಪಯ ಪರಿಚಿತ ಪರಿಜನ
ಚತುರ ವಚಃಪ್ರಚಯ ರುಚಿಯನರಸಿಯನರಸಂ

ಲಂಪಣನವೊಲೇನಾನುಮ
ಲಂಪಿನ ನಗೆನುಡಿಯ ನೆವದೆ ನೆಯ್ದಿಲ ಪೂವಿಂ
ದಂ ಪೊಯ್ಕೆ ಮೂರ್ಛೆವೋದಳ್
ಸಂಪಗೆಯಲರ್ಗಂಪು ಪೊಯ್ದು ತುಂಬಿಯ ತೆಱದಿಂ

ಅಕಟಕಟ ನೊಂದಳೆತ್ತಿರೆ
ಸುಕುಮಾರಿಯುನೆನುತುಮಿನಿತು ಕೊಂಕಿಂ ನುಡಿದಂ
ಪ್ರಕುಪಿತಚಿತ್ತಂ ಭೂನಾ
ಯಕನೇನಣಕಕ್ಕೆ ಸವಣನುಂ ಸೈರಿಪನೇ

ದೈವದಿನೆಂತಕ್ಕಿಂದಿನ
ಸಾವೋಸರಿಸಿದುದು ಕರ್ಣಭೂಷಾವಳಿ ಭೂ
ಪಾವಳಿಯಾಗದೆ ಸೆಳೆದೊಡೆ
ಸಾವಲ್ಲಿಗೆ ಕಯ್ದುವಾಯ್ತು ನೆಯ್ದಿಲ ಕುಸುಮಂ

1 ಬಾ (ಸ, ಗ, ಚ). 2 ಲ್ಲೆ (ಚ).

ಪೋದಿರುಳಿನ ಕಿತ್ತಡವುಂ
ಮೂದಲೆಯಾಗಿಂತು ನುಡಿದೊಡಱಿದುದನಱಿದಾ
ಪಾದರಿ[1]ಗೆ ಸತ್ತುವೋಲಿರೆ
ಪೋದಂ ಒಗೆ ಕದಡಿ ತಾಯ ಪೊರೆಗೆ ನೃಪೇಂದ್ರಂ ೫೧

ಮಗನ ಮೊಗಮಂ ನೀಡುಂ ನೋಡುತ್ತುಮಟ್ಕಱಿಳುರ್ಕೆಯಿಂ
ದುಗುವ ಮೊಲೆವಾಲ್ ಪುಣ್ಯಸ್ನಾನಾಂಬುವಾಗೆ ಪದಾಬ್ಜದಿಂ
ನೆಗಪಿ ಪಲವಪ್ಪಾಶೀರ್ವಾದಂಗಳಿಂದಮುರ್ದಪ್ಪಿ ಜೋ
ಲ್ದುಗುವ ಕುರುಳಂ ತಿರ್ದುತ್ತಿಂತೆಂದಳಂದಿನ ಭಂಗಿಯಂ ೫೨

ಅಭಯರುಚಿಕುಮಾರಂ ಮಾರಿದತ್ತಂಗೆ ಹಿಂಸಾ
ರಭಸಮತಿಗೆ ಸಯ್ಪಂ ಪೇೞ್ದು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಂದೀ
ಶುಭಕಥನಮನತ್ಯಾನಂದದಿಂ ಕೇಳ್ವ ಭವ್ಯ
ಪ್ರಭುಸಭೆಗೆಸೆದಿರ್ಕುಂ ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀ ವಿಲಾಸಂ ೫೩

ಮೂರನೆಯ ಅವತಾರ

ಶ್ರೀರಮಣಿ ತೋರಮುತ್ತಿನ
ಹಾರದೊಳೆಲೆದುಯ್ಯಲಾಡೆ ನಿತ್ಯವಸಂತಂ
ಪೇರುರಮಾಗಿರೆ ತಾಳ್ದಿದ
ರಾರೊ ಯಶೋಧರ ನೃಪೇಂದ್ರ ನೀನಲ್ಲದವರ್ ೧

ನಿನಗೆ ಶುಭವೆಂದ ವಂದಿಯು
ಮನೆಯಂಗಣದೊಳಗೆ ಪಣ್ತು ಪರ್ವಿದ ಮುಂದಾ
ರ ನವೀರು ಪಾರಿಜಾತದ
ಬನದೊಳ್ ಸಿರಿ ಮೆಱೆವುದಲ್ತೆ ವನಕೇಳಿಗಳಂ ೨

ಮನಸಿಜ ಕಲ್ಪಲತಾ ನಂ
ದನಮೆನೆ ಬಿಂಕಕ್ಕೆ ಕೊಂಕಿದಬಲಾಜನಮಂ
ನನೆಕೊನೆವೋಗಿಸುತಿರ್ಪುದು
ಮನುಜ ಮನೋಭವ ಭವದ್ ವಿಳಾಸ ವಸಂತಂ ೩

---

1 ಬೇಸತ್ತುವೊ (ರಾ)

ಉದಧಿ ಪರಿಯಂತಮಿಳೆಯೊಳ್
ಗೊದವಿದ ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆ ಮಣಿಕಿರೀಟಂಗಳನಿ
ಟ್ಟಿರ್ದ್ದದೆದುರುಳೆ ನೂಂಕಿ ಕುಳ್ಳಿ
ರ್ದುದು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಸಕಲ ಭೂಪಾಲಕರಾ

ಕೊಱತೆ ನಿನಗಿಲ್ಲದೇಕೆಂ
ದಱಿಯೆಂ ನೀರೋಡಿ ನಿನ್ನ ತನುವಿನ ಬಣ್ಣಂ
ಬಱುಗೊಳದವೊಲಾಯ್ತೀಕ್ಷಿಸಿ
ಹುಱುಗಿದುದಱುನೀರ ಮೀನ್ ಬೊಲಿಂದೆನ್ನ ಮನಂ

ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡ ತಾಯ್ಗೆ ಮ
ನಂದೋಱದೆ ನೆವದಿನರಸನಿಂತುಸಿರ್ದಂ ಸುಯ್
ಕ ದಿಸಿದಧರಕ್ಕೆ ಸುಧಾ
ಬಿಂದುಗಳಂ [1]ತಳೆ[1]ಯೆ ದಂತಕಾಂತಿ ಪ್ರಸರಂ

ದೇವಿಯರ ಪರಕೆಯಿಂದೆನೆ
ಗಾವುದಱೊಳ್ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ ಪೋದಿರುಳೊಳ್ ಪೊಂ
ದಾವರೆಗೊಳದಂಚೆ[2] ಕಟಿ
ಲ್ದಾವರೆ[2]ಗೊಳದೊಳಗೆ ನಲಿವ ಕನಸಂ ಕಂಡೆಂ

ಗೋದಾಮೆಗಂಡ ನವಿಲಂ
ತಾದುದು ಕಾರ್ ಗಂಡ ಹಂಸನವೊಲಾದುದಲರ್
ವೋದ ಲತೆಗಂಡ ವಿರಹಿವೊ
ಲಾದುದು ದುಸ್ವಪ್ನಯದ ಕಾಣ್ಕೆಗೆನ್ನಯ ಚಿತ್ತಂ

ವನಿತೆಯ ಕೇಡಂ ಜನಪತಿ
ಕನಸಿನ ನೆವದಿಂ[3]ದೆ ಮಱಿಸೆ[3] ತಲ್ಲಣದಿಂ ತಾಯ್
ನೆನೆದಳ್ ಪೊಲ್ಲಮೆಯುಂ ಮಂ
ಚನೆಯಲ್ಲಿಯು[4]ಮೊಳ್ಪನಾಗಲೀಯದು[4] ಕಡೆಯೊಳ್

ಆಡಸಿದ ನಲ್ಲಳ ತಪ್ಪಂ
ತಡವಿಕ್ಕಿದೊಡೇಟು ಭವದ ಕೇಡಡಸುವ ಕಿಟ್
ನುಡಿಯಿಂ ನುಡಿದಳ್ ತಾಯ್ ಒಂ
ದಡಸಿದೊಡೇಟಿಡಸಿತೆಂಬ ನುಡಿ ತಪ್ಪುಗುಮೇ ೧೦

[1] ತೊಗೆ (ಗ, ಸ). [2] ಕನಲ್ದಾವಲ್ (ರಾ), ಕನಲ್ದಾವರೆ (ಚ). [3] ದಮಱಿಪೆ (ಸ)
[4] ಮೊಳ್ಪುಮಾಡಲಾಱದು (ಗ)

ದೇವ ಕನಸಿದು ಕರಂ ದೋ
ಷಾವಹಮಿಳಿಕೆಯ್ಯಲಾಗ ನಿನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಿಂ
ಧಾವಣೆಗುಳಿಯುಂ 'ತಱಿದೊಡೆ
ದೇವಿ ಶುಭೇತರ ವಿನಾಶಮುಂ ದಯೆಗೆಯ್ಯಂ ೧೧

ಮುಂತಱಿಪೆ ತಾಯ ವಚನದೊ
ಳಂತು ಶುಭೇತರ ವಿನಾಶಶಬ್ದಮಿಳೇಶಂ
ಶಾಂತಂ ಪಾಪಮೆನುತ್ತಂ
ಶಾಂತಮನಂ ಪೇಸಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಂ ಕಿವಿಯಂ ೧೨

ಮೋಗಂ ಬಗೆವೊಡೆ ವಧೆ ಹಿತ
ಮಾಗದು ಮರ್ತ್ಯಂಗೆ ನಿತ್ಯಮೇ ಮಾನಸವಾೞ್
ಈಗಳೊ ಮೇಣ್ ಆಗಳೊ ಮೇಣ್
ಸಾಗುದುರೆಗೆ ಪುಲ್ಲನಡಕಿ ಕೆಡುವನೆ ಚದುರಂ ೧೩

ಎಂದೊಡೆ ಮುನಿದಂಬಿಕೆಯಿಂ
ತೆಂದಳ್ ನಿಜಮಪ್ಪ ಮೋಹದಿಂ ಸಲುಗೆಯಿನೆಯ್
ತಂದಳ್ ನಾಡೆ ನೃಪೇಂದ್ರನ
ಮುಂದಣ ಗತಿಗಪ್ಪ ಬಟ್ಟೆಯಂ ಕಟ್ಟುವವೊಲ್ ೧೪

ಪರಿಹರಿಪೆಯೆಮ್ಮ ನುಡಿಯಂ
ಗುರುವಚನಮಲಂಘನೀಯಮೆನ್ನದೆ ನೀನಾ
ದರದಿಂ ಕೈಕೊಳ್ ಧರ್ಮದೊ
ಳರಸುಗಳೇಂ ಶಾಂತಿಯೆಂದೊಡನುಸರಿಸರೆ ಪೇೞ್ ೧೫

ಇವು ಧರ್ಮಮೆಂದು ಬಗೆವೊಡ
ಮವಿವೇಕದೆ ಶಾಂತಿಮಾಡೆ ಬೇತಾಳಂ ಮೂ
ಡುವ ತೆಱದೆ ಹಿಂಸೆಯಿಂ ಮೂ
ಡುವ ಮುಂತಣ ಕೇಡನೆಂತು ಕಱಿವೆಂ ಬಱಿಯುಂ ೧೬

ಜೀವದಯೆ ಜೈನಧರ್ಮಂ
ಜೀವಹಿತಂ [1]ನಂಬುವವರ್ಗೆ ಹಿಂಸೆಯ ಮೋ[ಹಂ][1]
ಭಾವಿತಮೆ ತಪ್ಪೆ ನುಡಿದಿರ್
ಕಾವರೆ ಕಣೆಗೊಳ್ವೊಡಬ್ಬೆ ಬಾರಿಪರೊಳರೇ ೧೭

---

1 ನಂಬದರ್ಗೆ ಹಿಂಸನಮೋಘಂ (ಸ), ನಂಬುವವರ್ಗೆ ಹಿಂಸೆಯಮೋಘಂ (ಗ,ಚ)

ಆದೊಡೆ ಪಿಟ್ಟಿನ ಕೋೞಿಯು
ನಾದೊಡಮಿಂದೊಂದನಿಕ್ಕವೇೞ್ಪುದು ಮಿಕ್ಕಂ
ದಾ ದೇವಗೆನ್ನನಿಕ್ಕಿಯು
ಮೀ ದುರಿತಮನಿಂದು ಮಗನೆ ಪರಿಹರಿಸದಿರೆಂ

ಎನೆ ತಾಯ ಮೋಹದಿಂದಂ
ಜನಪನೊಡಂಬಟ್ಟು ಮನದೊಳಿಂತೆಂದಂ ಭ್ರಾ
ವನೆಯಿಂದಮಪ್ಪುದಾಸ್ರವ
ಮೆನಗಿನ್ನೆಂತಪ್ಪ ಪಾಪಮಿದಿರ್ವಂದಪುದೋ

ಮಾಡದೊಡೆ ತಾಯ್ಗೆ ಮರಣಂ
ಮಾಡಿದೊಡೆನ್ನೊಂದು ಗತಿಗೆ ಕೇ [1][ಡಿಂ][1]ದೇನಂ
ಮಾಡುವೆನೆಂದಾಂದೊಳಮ
ನಾಡೆ ಮನಂ ತಮಮನಪ್ಪುಕಯ್ದುನಿಳೇಶಂ

ಆ ನೃಪತಿ ಬೞಿಕ ತಾಯುಂ
ತಾನುಂ ಚಂಡಿಕೆಯ ಪೂಜೆಗೆಂದೆಟ್ತಂದಂ
ನಾನಾವಿಧದರ್ಚನೆಯಿಂ
ಮನೋಮಿಯ ಮುಂದೆ ಬಂದ[2]ಭೌಮಾ[2]ಷ್ಟಮಿಯೊಳ್

ಕರಮೆಸೆಯೆ ಸಮೆದು ಬಂದುದು
ಚರಣಾಯುಧಮುದಟಿ ಚಿತ್ರಪರಿಶೋಭೆಗೆ ಬೆಂ
ತರನೊಂದಾಶ್ರಯಿಸಿರ್ದುದು
ಪರಸಿದಳುಗ್ಗಡಿಸಿ ಜನನಿ ಪುತ್ರ ಪೊಯ್ದು

ತಲೆಯಿಂ ಕುಕ್ಕೂಕೂ ಎಂ
ಬುಲಿ ನೆಗೆದುದು ಕೂಗಿ ಕರೆವ ದುರಿತಂಗಳ ಬ
ಲ್ಲುಲಿಯೆನೆ ಪಿಟ್ಟಿನ ಕೋೞಿಯು
ತಲೆಯುಂ ಪಿಡಿವಂತಿರಟ್ಟೆ ಪಾಱಿದುದಿನಿಸಂ

ಪೊಡೆಯೆ ಕೃಕವಾಕು ನಿನದಂ
ಬಿಡದುಣ್ಮುತಿರಲ್ಕೆ ಕಯ್ಯ ಬಾಳ್ ಬೀೞ್ತರೆ ಪೊಯ್
ವಡೆದಂತೆ ಪಂದಯಂ ಪಾ
ವದರ್ದಂತಾಗಿರೆ ಯಶೋಧರಂ ಬೆಱಗಾದಂ

---

1 ಡುಮ (ಸ). 2 ಬಹುಳಾ (ಸ)

ಏಕೆ ಕನಸೆಂದು ನುಡಿದೆನಿ
ದೇಕಂಬಿಕೆ ಬಲಿಯುನೊಡ್ಡಿದಳ್ ಕೂಗಿದುದೇ
ಕೀ ಕೃತಕ ತಾಮ್ರಚೂಡನಿ
ದೇಕೆಂದಾರಱಿವರಯ್ಯ ವಿಧಿವಿಳಸನಮಂ ೨೫

ಅಮೃತಿಮತಿಯೆಂಬ ಪಾತಕಿ
ಯ ಮಾಯೆ ಬನಮಾಯ್ತು ಚಂದ್ರಮತಿಮಾತೆಯ ಮಹಾ
ತೆಮಗೆ ಬಲೆಯಾಯ್ತು (ಹಂಸನ
ಮಮೋಘ ಶರಮಾಯ್ತು ಕೆಡೆದುದಾತ್ಮಕುರಂಗಂ) ೨೬

ಎಂದು ಮನಂ ಮಱುಗುವಿನಂ
ನೊಂದಲ್ಲಿಂ ತಳರ್ದು ಮನೆಗೆ [1]ಉಬ್ಬೆಗಮೆಟಿದೊ
ಯ್ವಂದದೆ ಬಂದೀ ರಾಜ್ಯದ
ದಂದುಗಮೇಕೆಂದು ತೊಱೆಯಲುದ್ಯತನಾದಂ ೨೭

ಪರಿವಾರಮಂ ಪ್ರಧಾನರ
ನಿರಿಸಿ ಯಶೋಮತಿಗೆ ರಾಜ್ಯಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಯಶೋ
ಧರನಿಂತು ತಪಕೆ ನಡೆಯು
ಲ್ಕಿರೆ ಮೃತ್ಯುವಿನಂತೆ ಅರಸಿ ಬಂದಿತೆಂದಳ್ ೨೮

(ದೇವರ ಬಱಿಯೊಳೆ ಬರ್ಪಂ
ಪೂವಿನ ಸೌರಭದ ಮಾಟ್ಕೆಯಿಂ) ಗಮನ ಪ್ರ
ಸ್ತಾವನೆಯೊಳಿಂದು ನೀಮುಂ
ದೇವಿಯುಮಾರೋಗಿಸಲಕ್ಕೆ ಪಿನ್ನರಮನೆಯೊಳ್ ೨೯

ಎನೆ ಜನಪತಿ ಮನವಿಲ್ಲದ
ಮನದೊಳೊಡಂಬಟ್ಟು ಬಂದು ತಾಯೊಡನುಣೆ ನಂ
ಜಿನ ಲಡ್ಡುಗೆಯಂ ಮಾಡಿದು
ದನಣ್ ಮಹಾರಾಜ ಎಂಬಿನಂ ಸವಿದುಂಡಂ ೩೦

ಅರಸನ ಮೊದಲೆ ಮನದೊಳ
ಗಿರೆ ಮೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಪಾತಕಿ ಕೊಂದಳ್
ಬೆರಗಿಂ ಗಂಡನನಾ ಸ್ತ್ರೀ
ಚರಿತಮದೇಂ ಕಳೆಯಲಱಿದು ಪೆಂಡಿರ ಕೃತಕಂ ೩೧

---

1 ನಿರ್ವೇಗದೊಳೊ (ಪ)

ಆ ಪಕ್ವಾನಮೆ ಮೃತಿಗು
ದ್ದೀಪನ ಪಿಂಡದವೊಲಾಗೆ ಅಘದಿಂ ಬೀಜಾ
ವಾಪ್ತಮೆನೆ ಜನ್ಮಲತೆಗೆ ಕ್ಷ
ಲಾಪಿಸ್ತ್ರೀಯುಷ್ಪರದಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯದೊಳೊಗೆದಂ ೩೨

ಅಂತೊಗೆದು ಪೊಟ್ಟೆಯೊಡೆದ
ಲ್ಲಿಂ ತೊಲಗದು ತುಪ್ಪುಟಿಡದು ಕಾಲ್ ಬಲಿಯದು ಕ
ಣ್ಣಿಂ ತೆಱೆಯದೆಂಬ ಪದಕೆ ಕೃ
ತಾಂತನ ಹರಿಯಂತೆ ಕವಿದು ಬೇಂಟೆಯೊಳೊರ್ವಂ ೩೩

ಬೇಡಂ ಪಿಳುಕೊತ್ತಿನ ತಾಯ್
ಓಡಲ್ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ [1]ಕೊಂಡು ಬಂದಾ[1] ಪಿಳುಕಂ
ಬೇಡಿತ್ತಿಗೆ ಸಲಹಲಿತ್ತೊಡೆ
ಗೂಡಿನೊಳದು ಬೆಳೆದು ಗಳದುದಂಗಚ್ಛವಿಯಿಂ ೩೪

ನವರತ್ನದ ಪಂಜರದೊಳ್
ದಿವಿಜಶರಾಸನದ ಮಱಿಯನಿರಿಸಿದವೋಲೆ
ತ್ತುವ ಸೋಗೆಯ ಸುತ್ತಿನೊಳಾ
ಡುವ ಕೇಕಿಯ ಭಂಗಿ ಲೋಕಮಂ ಸೋಲಿಸುಗುಂ ೩೫

ಕರಹಟದೊಳ್ ಬೇಂಟೆಯ ಕು
ಕ್ಕುರಿಯಾದಳ್ ಸತ್ತು ಚಂದ್ರಮತಿಯುಂ ಬಱಿಕಾ
ಯೆರಡುಮುಪಾಯನ ಘಟನೆಯಿ
ನರಮನೆಯಂ ಸಾರ್ದುವಾ ಯಶೋಧರ ಸುತನಾ ೩೬

ತವಗಂಜುವವರ್ಗೆ ತಾವಂ
ಜುವ [2]ತಮ್ಮಂಜಲ [ನೆ] ತಿಂಬ[2]ರೆಂಜಲ ತಾವ್ ತಿಂ
ಬಹನಿಪರಾದಲ್ಲಿಯೆ ನಾಯ್
ನವಿಲಪ್ಪನಿತಾಯ್ತು ನೋಡ ಪಾಪದ [3]ಫಲಮಂ[3] ೩೭

ನವಿಲಮೃತಮತಿಯ ಸಜ್ಜೆಯು
ದವಳಾರದೊಳಾಡುತಿರ್ದು ಬದಗನುಮಂ ತ
ನ್ನವಳೊಡಗೂಡಿರೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿ
ಭವರೋಷದಿನಿಱಿದುದಷ್ಟವಂಕನ ಕಣ್ಣಂ ೩೮

[1] ಪಿಡಿದು ತಂದಾ (ಸ). [2] ತಮ್ಮಂಜಲನಾಯ್ ತಿಂಬ (ಸ). ರೆಂಜಲನಾಯ್ದು ತಿಂಬ (ಗ).
[3] ಫಲದಿಂ (ಗ).

ಆನ್ ಬೆಂದೆನೆಂದು ನವಿಲಂ
ಘ್ರಾಣ್ಬೆ ಕನ್ನಲ್ದಡ್ಡಸಿ ಪೊಯ್ಕೆ ಮೇಗಣ ಸೆಲೆಯಿಂ
ದಂ ಬಿರ್ದುದು ಪಚ್ಚೆಯ್ದು ಪದ
ಕಂ ಬೀೞ್ವಂತಿರೆ ಸುಧಾಂಶು ಬಿಂಬದ ಕೊರಲಿಂ ೩೯

ಅರಸನುಮಾಗಳೆ ನೆತ್ತದ
ಭರದಿಂ ಕೊಳ್ಳೆನುತುಮಿಕ್ಕೆ ನವಿಲಂ ಕೊಳ್ಳಿಂ
ದರೆ ಗೆತ್ತು ಪಿಡಿದದುದಂಬಾ
ಚರಿ ಕಃಕ್ಕುರಿ ನೊಂದು ಬೀೞ್ವ ನಂದನ ಚರನಂ ೪೦

ಮತ್ತೆ ನೃಪಂ ನಾಯ್ ತಿಂದುದು
ನೃತ್ಯಚಮತ್ಕಾರನಂ ಮಯೂರನನೆಂದಾ
ನೆತ್ತದ ಮಣೆಯಿಂದಿಱಿದೊಡೆ
ನೆತ್ತಿ ಪಿಸುಳ್ದತ್ತು ಸುತ್ತುವಂತಾ ಎರಡುಂ ೪೧

ಮಱುಗಿದನಿಳೇಶನಾ ಎರ
ಡಱ ಸಾವಿಂ ತಂದೆತಾಯ್ವಿರಱಿದಂತಿರೆಕ
ಣ್ಣಱಿಯದೊಡಂ ಕರುಳಱಿಯದೆ
ಮರುಗಿಸದಿರ್ಪುದೆ ಭವಾಂತರ ವ್ಯಾಮೋಹಂ ೪೨

ಆ ವಿಂಧ್ಯ ನಗದೊಳಾ ನಾಯ್
ಪಾವಾಯ್ತಾ ನವಿಲುಮೆಯ್ಯಮೃಗಮಾಯ್ತಾ ಎಯ್
ಪಾವಂ ಪಗೆ ಮಿಗೆ ತಿಂದುದು
ಮೇವಂತಿರೆ ಪುಲ್ಲಸರವಿಯುಂ [1]ಪುಲಿ[1]ಗೋಣಿಂ ೪೩

ಉರಗಿಯನೆಯ್ ಪಿಡಿದೊಡದಂ
ಕುರಂಗರಿಪು ಬೆಕ್ಕು ಕೊಕ್ಕನಂ ತವೆ ಪಿಡಿವಂ
ತಿರೆ ಪಿಡಿದುದು ಪರಚಿಂತಾ
ಕರ ಏಹಿ ಎನಿಪ್ಪ ಸೂಕ್ತಿ ತಪ್ಪದಮೋಘಂ ೪೪

ಮೀನಾದುದೆಯ್ಯಮೃಗಮು
ಜ್ಜೇನಿಯ ದೇಶದೊಳಮೆಸೆವ ಸಿಂಪಾನದಿಯೊಳ್
ತಾನಲ್ಲಿ ಮೊಸಳೆಯಾದ
ತ್ತಾ ನಾಗನುಮಾಗಿ ಬೆಳೆಯೆ ಮತ್ತೊಂದು ದಿನಂ ೪೫

---

1 ಬಲ್ (ಗ)

ನದಿ ಕಣ್ದೆಱೆದಂತೆ ಪೊಳಂ
ಕಿದ ಮೀನಂ ಮೊಸಳೆ ಪಾಯೆ ನರಪತಿಯ ವಿನೋ
ದದ ಗುೞ್ಜ ಸಿಕ್ಕಿ ಪಿಡಿದ
ತ್ತದನಧಿಪತಿ ಜಾಲಗಾಱರಿಂ ತೆಗೆಯಿಸಿದಂ ೪೬

ಪಲವಂದದ ನಿಗ್ರಹದಿಂ
ಕೊಲಿಸಿದೊಡಾ ಮೊಸಳೆ ಸತ್ತುಮದುವೆ ಬಱಿಕ್ಕಾ
ಪೊಲಗೇರಿಯಾಡಿನೊಡಲೊಳ್
ನೆಲಸಿ ಬಱಿಕ್ಕೊಯ್ಯನೊಗೆದುದಾಡಿನ ರೂಪಿಂ ೪೭

ಮತ್ತೊರ್ಮೆ ಜಾಲದೊಳ್ ಸಿ
ಕ್ಕಿತ್ತೆಯಶ್ಯಾಗಿರ್ದ ಮೀನದಂ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕ
ತ್ಯುತ್ತಮ ಲೋಹಿತಮತ್ಸ್ಯಮ
ನುತ್ತಮವೆಂದೊಂದು ಕಡೆಯಿನಡಿಸಿದನರಸಂ ೪೮

ಉೞಿದ ಕಡೆ ಜೀವಮೇೞು
ತ್ತಿಱಿಯುತ್ತಿರೆ ನೀರೊಳಿರಿಸಿ ಜೀವಶ್ರಾದ್ಧ
ಕ್ಕುಱಿದಿರ್ದ ಮಾಜನಂಗಳ್
ಕಱಿಯುಂಡಾಪೋಶಿಪಲ್ಲಿ ನೆನೆದುದು ತನ್ನಂ ೪೯

ಮೀನಾಗಿ ಸಾಯುತಿರ್ದಪೆ
ನಾನೀ ಪಾರ್ವರ್ ಯಶೋಧರಂ ಸುಖದಿಂದಿ
ರ್ದಾ ನಾಕದೊಳೆಂದ್ರೊಲ್ದಪ
ರೀ ನೃಪನು ನಂಬಿದಪ್ಪನಕ್ಕಟ ಬಿದಿಯೇ ೫೦

ಎನುತುಂ ಜಾತಿಸ್ಮರನ
ಪ್ಪನಿಮೇಷಂ ಜೀವಿತಾಂತ್ಯದೊಳ್ ಮುನ್ನೊಗೆದಾ
ಡಿನ ಬಸಿಱೊಳ್ ಬಂದುದು ಪೋಂ
ತಿನ ರೂಪಿಂ ಬೆಳೆದು ಬಱಿಕ ಮದನೋನ್ಮತ್ತಂ ೫೧

ಬೆದೆಯಾದ ತಾಯನೇಱಿ
ತ್ತದು ಸೊರ್ಕಿದ ಗೂಳಿ ತಾಯನೇಱುತ್ತೆಂಬಂ
ದದೆ ಮತ್ತಮೊಂದು ಬಸ್ತಕ
ದುದನಿೞಿಯಲ್ ಸತ್ತು ಪೊಕ್ಕುದಜೆಯೊಳ್ ಜೀವಂ ೫೨

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪೋಂತಪ್ಪುದುಮದು
ಮೆಲ್ಲನೆ ತೆನೆ ತೀವಿ ಸುಟಿಯೆ ಕಂಡೊರ್ವೆ ಮಹೀ
ವಲ್ಲಭನುಂ ಬೇಂಟೆಯೊಳಡ
ಗಿಲ್ಲದೆ ಬರುತೆಚ್ಚನಿದಿರೊಳಜಗರ್ಭಿಣಿಯುಂ ೫೩

ಇಸೆ ಪಸುಮಱಿ ಯೋನಿಮುಖ
ಪ್ರಸವಕ್ಕಲಸಿದವೊಲೇಱಿ ಬಾಯಿಂ ತಾಯೊಂ
ದಸುವೆರಸು ಬಿರ್ದುದಂ ರ
ಕ್ಷಿಸಲಿತ್ತಂ ಮಾದರಂಗೆ ಕರುಣದಿನರಸಂ ೫೪

ಒರ್ಮೆ ಯಶೋಮತಿ ಮೃಗಯಾ
ನರ್ಮಮನಂ ಪರಸಿ ನಡೆದು ಮಗಮುಂ ಪಡೆದೊಂ
ದೆರ್ಮೆಯ ಪೋರಿಯನಿಕ್ಕಿದ
ನೂರ್ವರ್ರಿಗೆ ಮತ್ತಮದನೆ ಮಹಳಕ್ಕಿತ್ತಂ ೫೫

ಅದಱಿಡಗ್ಗು ಮುಗ್ಗಿ ಪುಟು ಪ
ತ್ತಿದೊಡಾಱಿಲ್ ಪರಪೆ ಕಾಗೆಯುಂ ನಾಯುಂ ಮು
ಟ್ಟಿದೊಡದನೆ ಶುದ್ಧಮಂ ಮಾ
ಟ್ಟುದನಿಂತೆಂದೋದಿದರ್ ಪುರೋಹಿತರೆಲ್ಲಂ ೫೬

ಶುಚಿರಜರಜಸಿ ಭವೇವ್ ಮಾಸ್
ಪಚನೇ [ಶ್ವ]ಸ್ಪೃಷ್ಟದೋಷಮೆಂಬುದು ವೇದ
ಪ್ರಚುರಮೆನೆ ಕೇಳ್ದು ನೃಪನಾ
ವಚನಮುಮಂ ನಂಬಿ ನೆಱೆದ ಪೊಲೆಯರ ಪೋಂತಂ ೫೭

ತರಿಸಿ ಪರಿಶುದ್ಧಿಗೆಯ್ದದ
ನಿರಿಸಿದೊಡಾ ಪಾರ್ವರುಂಡು ತಣಿದೆರ್ದು ಯಶೋ
ಧರ ಚಂದ್ರಮತಿಗಳೊಸೆದು
ಣ್ಬರೆ ಸಗ್ಗದ ಸುಖಮನೆಂದೊಡೋಹೋಯೆಂದರ್ ೫೮

ಆ ವಿಪ್ರಘೋಷಣಂ ಸ್ಮೃತಿ
ಗಾವಹನ [1]ವಿಧಾನ[1]ಮಾದವೋಲಜಪೋತಂ
ಭಾವಿಸಿದುದಾನ್ ಯಶೋಧರ
ದೇವನ ಎನ್ನಾತ್ಮಜಂ ಯಶೋಮತಿ ಈತಂ ೫೯

---

1 ನಿದಾನ (ಗ)

ಪೋಂತಾದೆನಿಲ್ಲಿ ಸಗ್ಗದೊ
ಳೆಂತುಂಡಪೆನುಂಡ ಪಾರ್ವರೊಲಿದುದು ಗೆಡೆವರ್
ಪೋಂತಂ ಕೊಂದು ದಿವಕ್ಕದು
[1]ಮುಂತಾಗಿರೆ ಸಲ್ಗೆ ಮೆಂಬರಿದನೇನೆಂದರ್[1] ೬೦

ಈ ನಗರಿಯಪ್ಪುದೆಮ್ಮು
ಜ್ಜೇನಿ ಇದಾನಿರ್ಪ ನೆಲೆಯು ದವಳಾರಮಿದುಂ
ತಾನಮೃತಮತಿಯ ಮಾಡಂ
ಮಾನಿನಿ ನಂಜಿಟ್ಟಳೆನಗೆ ಮುಡುಪಿದೆನಿದಱೊಳ್ ೬೧

ಇರ್ದಳೊ ಮೇಣ್ ಬರ್ದಳೊ ಮೇಣ್
ಅರ್ದಳೊ ಮೇಣ್ ಅಷ್ಟವಂಕನೊಳ್ ಕಷ್ಟೆ ಅದೆಂ
ತಿರ್ದಳೊ ಕಾಣೆನದೇಕೆನು
ತಿರ್ದುದು ಕೋಟಲೆಗೆ ಕೋಡು ಮೂಡಿದ ತೆಱದಿಂ ೬೨

ಇತ್ತಲ್ ನೃಪನರೆದೆಚ್ಚೊಡೆ
ಸತ್ತಾಡು ಕಳಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೋಣನ ಮೆಯ್ಯಂ
ಪೆತ್ತಿರೆ ಬೆನ್ ಮುಱಿವಂತಿರೆ
ಪಿತ್ತಳೆಯುಂ ಪೇಱಿ ತಂದು ಬಿಟ್ಟಂ ಪರದಂ ೬೩

ನೀರಡಿಸಿ ಕಡಿದು ಸಿಂಪೆಯ
ನೀರೊಳಗೆರೆಮುಳುಗಿ ಮಗ್ಗುಲಿಕ್ಕಿರ್ದುದು ಮು
ನ್ನೀರಂ ನೀಲಾಚಲದಿಂ
ರಾರಂಗಟ್ಟಿದವೊಲಿರೆ ಬಱಿಲ್ದು ಲುಲಾಯಂ ೬೪

ಆಯೆಡೆಗೆ ನೀರುಣಲ್ ಬರೆ
ಜಾಯಿಲಮರಸನ ಪಸಾಯಿತಂ ಕೋಡೆರಡುಂ
ಕ್ಕೋಯೆ ಸೆಳೆದಶ್ವಮಹಿಷ
ನ್ಯಾಯಂ ನಿಲೆ ಕೊಂದುದಂತದಂ ಕೇಳ್ದರಸಂ ೬೫

ಕಡೆಯೊಳ್ ಕೋಣನ ಪೋಕ್ಕುಳಿ
ಗಿಡುವಿಗೆ ಮಿತ್ತೆಂಬ ತೆಱವೆ ಪರದನ ಬೀಡಂ
ಬಿಡೆ ಸೂಱೆಗೊಂಡು ತನ್ನಂ
ಪಿಡಿತರಿಸಿ ವಿಚಿತ್ರಮಪ್ಪ ಕೊಲೆಯಿಂ ಕೊಂದಂ ೬೬

---

1 ಮುಂತಾಗಿಯೇ ಸಲ್ವುದೆಂಬರಿದನೇನೆನ್ನರ್ (ಗ)

ಆಸನದಿಂ ಬಾಯಿಂ ಪೊಯ್
ಸಾಸವೆ ಮೆಣಸುಪ್ಪುಗೂಡಿ ನಿಲವಿನ ಸೂಡಿಂ
ಲೇಸಾಗಿ ಬೆಂದ ಬಾಡಂ
ಬಾಸಣಿಸಿಟ್ಟದನೆ ಅಮೃತಮತಿಗಟ್ಟಿಸಿದಂ ೭೭

ಅದು ಸತ್ತು ಸವೆದೊಡಾ ಮಾಂ
ಸದ ಸವಿಗಂಡರಸಿ ಬ್ಬಾಣಸಿನ ಮನೆಯೊಳ್ ಕ
ಟ್ಟಿದ ಪೋಂತಂ ತಿಂಗುೞಿ ಮಾ
ಡಿದಳದನೆರಿವಲ್ಲಿ ತೊತ್ತಿರೆಂಗುಂ ತವ್ಮೊಳ್ ೭೮

ಬಸಿದಪುದು ಮೆಯ್ಯ ಕೀವುಂ
ರಸಿಗೆಯುಮೊದೆಲೞಿದುದಾದೊಡು ಮಾಣಳೆ ನಾಯ್
ಬಸನಿಗತನಮಂ ಮಾಣ್ದೇ
ಕಿಸುಗುಳಿಯುಂ ಜವನುಮುಯ್ಯಲೇಂ ಪೇಸಿದನೋ ೭೯

ಮದನನ ಮಾಱಂಕದ ಚೆಂ
ದದ ಗಂಡನನಮೃತದನ್ನಳೆತ್ತೆಯನಿವಳೋ
ವದೆ ಕೊಂದಳ್ ಪಾಪಂ ತಿ
ನ್ನದು ಪಾತಕಿ ಪುೞಿತೊಡಲ್ಲದೇಂ ಸತ್ತಪಳೇ ೮೦

ತೊನ್ನನ ಕೂಟದಿನಾದುದು
ತೊನ್ನೇ ರೋಗಕ್ಕೆ ಬಾಡು ಕಳ್ ವಿಷಮೆನೆಯುಂ
ಮನ್ನಿಸಳೆ ಮಗನ ಮಾತನಿ
ದೇಂ ನಾಯಕನರಕವಿಪಾಕೆಗೊಚ್ಚತವತ್ತಾಯ್ತೋ ೮೧

ಎಂಬ ನುಡಿಗೇಳ್ದುಮೋಪಳ್
ಪ್ರಾಣ್ಬನ ಕೂಡಿರ್ದ ನಣ್ಬುಗಂಡುಂ ತಮದಿಂ
ದಂ ಚೆಂದು ಸತ್ತುದರೆಗೊ
ಯ್ದುಣ್ಬುದಱಿಂ ನೊಂದು ಸತ್ತುದಿಲ್ಲಜಪೋತಂ ೮೨

ಆ ರೌದ್ರಹತಿಗೆ ತವೆ ಸಂ
ಸಾರಂ ತತ್ಪುರದ ಪೊಱಗೆ ಪುಟ್ಟಿದುವಂತಾ
ಸೈರಿಭಮುಂ ಪೋಂತುಂ ಪೊಲ
ಗೇರಿಯ [1]ಮಾದರರ[2]ಮನೆಯ ಕೋೞಿಯ ಬಸಿಱೊಳ್ ೮೩

---

1 ಮಾದಱರ (ಸ). ವಗಾದಿಗರ (ಗ) 2 ಱ (ಸ)

ಕರ್ದಮೋಟ್ಗಿಯುಳ್ಳ ಪಿಳ್ಳೆಗ
ಳೆರಡುಮನೋಲಗಿಸಿದಂ ನೃಪಂಗಲ್ಲಿಯ ಮಾ
ದ[2]ರ[3]ನ್ನಿತ್ತು ಚಂಡಕರ್ಮಂ
ಗರಸನವಂ ನೋಡಿ ಸಲಹು ನೀನೆಂದಿತ್ತಂ ೭೪

ವಿಸರುಹದಂತೆ ಕೇಸರವಂನಾಂತುದು ಮೆಯ್ಗಲಿಯಂತಿರ್ದಾರೆ ಕೂ
ರ್ಪಸೆದುದು ಚಾಗಿಯಂತೆ ನೆಱೆಕೊಟ್ಟೆಸೆದೊಪ್ಪಿತು ರಾಧೆಯಂತೆ ಸಂ
ದಿಸಿ ಮುಡಿ ಮೇಲೆ ಕೊಂಕಿದುದು ಚಂದ್ರಮನಂತೆ ಸುಪಕ್ಷದಿಂದೆ ರಂ
ಜಿಸಿದುದು ಪುಂಜನಗ್ಗದ ಸುವಸ್ತುವಿನಂತಿರೆ ತಳ್ತು ಹೇಂಟೆಯೊಳ್ ೭೫

ಅಭಯರುಚಿಕುಮಾರಂ ಮಾರಿದತ್ತಂಗೆ ಹಿಂಸಾ
ರಭಸಮತಿಗೆ ಸಯ್ಪಂ ಪೇಟ್ದು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಂದೀ
ಶುಭಕಥನಮನತ್ಯಾನಂದದಿಂ ಕೇಳ್ವ ಭವ್ಯ
ಪ್ರಭುಸಭೆಗೆಸೆದಿರ್ಕಂ ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀ ವಿಲಾಸಂ ೭೬

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅವತಾರ

ರತಿವೆರಸು ಮನಸಿಜನಂ ಬನ
ದತಿಶಯಮಂ ನೋಡಲೆಂದು ಬರ್ಪಂತೆ ಯಶೋ
ಮತಿ ಕುಸುಮಾವಳಿ ವೆರ[1]ಸು
ನ್ನತಪೀತ[1]ಚ್ಛತ್ರನಂದನಂ ನಡೆತಂದಂ ೧

ವಲೆ ಸುಲಿದೆಡೆಗಳ[2] [ಕಣ್]ಕ
ಣ್ಗೆಲೆಯೆಡೆ ಗಂಟೊಡೆದು ಪೊಣ್ಮಿಸಿ ನನೆದೋಱಿ ಮುಂಗು
ಳ್ತಲೆರ್ದ ಮಱಿದುಂಬಿಗಂ ತೆಂ
ಬೆಲರ್ಗಂ ಮುದ್ದಾದುವಲ್ಲಿ ಪೊಸಮಲ್ಲಿಗೆಗಳ್ ೨

ಕೊಳದೊಳಗೋಲಾಡಿ ತಳಿ
ರ್ಗಳ ವಳಾವಿನೊಳಯ್ಯಲಾಡಿ ನರಪತಿ ಕುಸುಮಾ
ವಳಿಯೊಳ್ ರತಿರಾಗದಿನೋ
ಕುಳಿಯಾಡಿ ವಿಲಾಸಗೋಷ್ಠಿಯೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರ್ದಂ ೩

1 ಸನ್ನಿತಪಿಂಚ (ಸ). 2 ಕಂ (ಜ)

ಗಸರಟಿಗೆಗಿತ್ತಲ್ ತ್ರಿದ್ಶವನ
ಪರಿಸರದೊಳ್ ಬರುತಮಿರ್ದ‌ಕಂಪನರೆಂಬರ್
ತರುಮೂಲದೊಳಿರೆ ನಿಧಿಯುಂ
ಕುರುಡಂ ಕಾಣ್ಬಂತೆ ಚಂಪಕರ್ಮ್ಮಂ ಕಂಡಂ ೪

ಮನವಿರೆ ಪುರ್ವಿನ ಮೊದಲೊಳ್
ಮನದೊಳಗಿರೆ ವಾಯು ಕರಣಪತಿ ವಾಯುವಿನೊಳ್
ಕುನಿದಿರೆ ಪದ್ಮಾಸನದೊಳ್
ತನುವಿರೆ ಯೋಗೀಂದ್ರನಾತ್ಮಚಿಂತೆಯೊಳಿರ್ದಂ ೫

ಎಱಗಿದನಾತಂ ಗೌರವ
ಮಱಿಯದೆಯುಂ ದೀಪವರ್ತಿ ನಿಧಿಗಾಣ್ಬುದುಮೊ
ಲ್ದೆಱಗುವ ತೆಱದಿಂ ಮುನಿ ಕಣ್
ದೆಱೆದೊಯ್ಯನೆ ನೋಡಿ ಪರಸೆ ಬೞಿಕಿಂತೆಂದಂ ೬

ಎಲೆ ದೇವರೆ ಪುತ್ತುಂ ಬ
ತ್ತಲೆಯುಂ ಒಱಿದಿಲ್ಲದೆಂಬರದು ಕಾರಣದಿಂ
[1]ನೆಲೆಯಾಂದೆಯನಚ್ಚಿದವೋ
ಲೆಲೆ[1] ಮಿಡುಕದೆ ನೆನೆಯುತಿರ್ದಿರೇನಂ ಮನದೊಳ್

ಅವಧಾರಿಸಿ ಕೇಳ್ವುದುಮವ
[2][ನ][2]ವಧಿಯಿನಾಸನ್ನ ಭವ್ಯನೆಂಬುದನಱಿದಿಂ
ತವರಿಂತು ನುಡಿದರಾತ್ಮನ
ನವಿಕಲ್ಪಂ ನೆನೆಯುತಿರ್ದಪನೆ ಮತ್ತಾತಂ ೮

ಆವೆಡೆಯೊಳಿರ್ದನಾತ್ಮಂ
ಗಾವುದು ಕುಱುಪೆಂದೊಡಂಗಿಯಂಗದೊಳೆಲ್ಲಂ
ತೀವಿರ್ಪಂ ಭೂತಚತು
ಷ್ಟಾವಯವದಿನನ್ಯನಾತ್ಮನತಿಚೈತನ್ಯಂ ೯

ಎಂದೊಡೆ ತಳಾಱನಾಯಕ
ನೆಂದಂ ನೀಮೆಂದ ಮಾತು ಪೊಲ್ಲದು ನೋಡ
ಲ್ಕೆಂದು ಪಲರುಂ ವಿಚಾರಿಸಿ
ಕೊಂದೆಂ ತನುವಲ್ಲದಾತ್ಮನಂ ಕಂಡಱಿಯೆಂ ೧೦

---

1 ನೆಲೆಯಾಂದೆಯಮನರ್ಚಿಸಿದಲೆ (ಸ). 2 ರ (ಸ, ಗ, ಚ)

ಕಡಿದು ಕಿಱಿಕಿಱಿದನೆಲುವಂ
ಪುಡಿಗುಟ್ಟಿಸಿ ತೊವಲನುಗ್ಗಿದ್ದು ಕರುಳ ತೊಡಂಕಂ
ಬಿಡಿಸಿ ನಡೆ ನೋಟ್ಪನೊಳಗೆ
ಲ್ಲಡಗಿರ್ಪುದು ಜೀವನಿರ್ಪೊಡೆಲ್ಲಿಗೆ ಪೋದಂ ೧೧

ಕುದಿರೊಳ್ ಕಳ್ಳನನಿಕ್ಕಿಸಿ
ಸೊದೆಯಿಟ್ಟರೆ ಬಳಿದು ಬೞಿಕ ತೆಱೆದೊಳಗಂ ನೋ
ಡಿದೆನಾತ್ಮನಿಲ್ಲ ತನುವಿ
ರ್ಪುದು ಬೇಱೆಂಬಾತ್ಮನಂ [1]ನೆ[ಲಂ][1]ನುಂಗಿದುದೋ ೧೨

ತೂಗಿಸಿ ತುಲೆಯೊಳ್ ಬಾಯಂ
ಮೂಗುಮ[2][ನ][2]ಡೆಯೊತ್ತಿ ಕೊಂದ ಕಳ್ಳನ ದೇಹಂ
ತೂಗಿದೊಡೆ ಕುಂದದಾತ್ಮವಿ
ಭಾಗಂ ಬೇಱಲ್ಲಿ ಜೀವನೆಂತುಂ ದೇಹಂ ೧೩

ಎಂದೊಡೆ ದಂಡಧರಂಗಿಂ
ತೆಂದರ್ ಗುರುಗಳ್ ವಿವ್ಯೋಹಮೃಗಮಂ [3]ವಿಂಧ್ಯಾ[3]
ಕಂದರದೊಳ್ ಬೆದಱಿಟ್ಟುವ
ಗುದುಂದುಭಿ ರವದಂತಿರೊಗೆಯೆ ಗಂಭೀರ ರವಂ ೧೪

ತಱಿದೊಡೆ ಕಡಿದೊಡೆ ಸೀಳ್ದೊಡೆ
ಪೊಱಮಡುವುದೆ ಕಿಚ್ಚು ಕಾಷ್ಠದಿಂ ಪೊಸೆಯಲೊಡಂ
ಪೊಱಮಡುವುದಂತೆ ಜೀವಂ
ಪೆಱತೊಡಲಿಂ ತೋಱುಗುಂ ವಿವೇಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂ ೧೫

ಕುದಿರೊಳಗಿರ್ದೂದಿದ ಶಂ
ಖದ ದನಿ ನಿಶ್ಛಿದ್ರಮಾದೊಡಂ ಪೊಣ್ಮದೆ ಶಂ
ಖದಿನನ್ಯಮಲ್ಲದೇಂ ಪೊ
ಣ್ಮದ ನಾದಂ ಕಾಯದಿಂದೆ ಜೀವನುಮನ್ಯಂ ೧೬

ತೀವಿದ ತಿದಿಯುಂ ತೂಗಿಯು
ಮಾ ವಾಯುವನಿೞಿಪಿ ತೂಗಿಯು ಸರಿ ತಿದಿಯಿಂ
ಮಾ ವಾಯು ಬೇಱೆ ತನುವಿಂ
ಜೀವಂ ಬೇಱೆಂದು ಮಗನೆ ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಾ ೧೭

---

1 ನೆಗೞ್ (ಗ, ಚ, ಶ). 2 ನೊ (ಸ, ಚ, ಗ). 3 ವಿಂಧ್ಯಾ (ಸ)

ಕಲ್ಲೊಳ್ ಪೊನ್ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ ಘೃತ
ಮಿಲ್ಲೆನವೇಡುಂಟು ದೇಹದೊಳಗಾತ್ಮನದೇ
[1]ಕಿಲ್ಲ ಕುರುಡಂಗೆ ತೋಱುದೊ
ಡಿಲ್ಲಪ್ಪುದೆ ವಸ್ತು ಭೇದಿ[1]ಪಂಗಾತ್ಮನೊಳಂ ೧೮

ಮಾಡುವನಾತ್ಮಂ ನೆಟ್ಟನೆ
ಮಾಡಿತನುಣ್ಬಾತನಾತ್ಮ [2]ನಿಘಜಲಧಿಯೊಳ್ಗೋ
ಲಾಡುವೊಡಂ ಗುಣಗಣದೊಳ್
ಕೂಡುವೊಡಂ ಜನ್ಮಜಲಧಿಯಂ ದಾಂಟುವೊಡಂ[2] ೧೯

ಪರಮಾತ್ಮನೆನ್ನನೆಂದೊಡೆ
ಚರಮಾಂಗಪ್ರಮಿತನಖಿಲಲೋಕ ಸಮಾನಂ
ನಿರವಯವಂ ನಿತ್ಯಂ ನಿರ್
ದುರಿತನನಂತ ಪ್ರಬೋಧ ದರ್ಶನ ಸೌಖ್ಯಂ ೨೦

ಕೇವಲ ವಿಬೋಧನೇತ್ರನೆ
ದೇವನೆ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಮಂ ತದ್ವಚನಂ
ಜೀವದಯೆ ಧರ್ಮಮೆಂಬೀ
ಭಾವನೆಯಂ ನೆಱೆಯೆ ನಂಬುವುದು ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಂ ೨೧

[3]ಕೊಲಲುಂ ಪುಸಿಯಲುಮಾಗದು
ಸಲಲಾಗದು ಪೆಱರ ಪೆಂಡಿರೊಳ್ ಕಳವನಣಂ
ಕಳಲಾಗದು[3] ತೀರ್ರದುದ
ಕ್ಕಲವ[4]ಱ[4]ಲಾಗದು ಪರತ್ರೆಯಂ ಬಯಸುವವಂ ೨೨

ಇವು ಮೊತ್ತಮೊದಲಣುವ್ರತ
ಮಿವು ಮಸುಳದೆ ನೆಡೆದೊಡೈಹಿಕಾಮುತ್ರಿಕಮುಂ
ಬಿವಱೊಳ್ ಸಮಃಸುಖಿಯಪ್ಪಂ
ಭವಭವದೊಳ್ ದುಃಖಿಯಪ್ಪನಿವು ಮಸುಳ್ದಾತಂ ೨೩

---

1 ಕಿಲ್ಲಿರ್ಪನ್ ವಸ್ತುವನಂತೆಲ್ಲಾ ತೆಱದಿಂದೆಭಾವಿ (ಸ). 2 ನಿತ್ರೃಱ ದಿನುಥಣಲ್ ವೇಡಿದುದು ಕರ್ಮ ಮದಱಿಂ ಕೇಡೆಂಬುದು ಮುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತನುಂ ಪರಮಾತ್ಮಂ (ಸ). 3 ಕೊಲೆಯಾಗದು ಪುಸಿಯಾಗದು. ಕಳಲಾಗದು ಪೆಱರ ಪೆಂಡಿರೊಳ್ ತನ್ನ ಮನಂಸಲಲಾಗದು (ಗ). 4 ರ (ಗ).

ಮಾಡಿದ ಕೋೞಿಯನುೞಿದ
ಕಾಡಿ ಯಶೋಧರನು ಚಂದ್ರಮತಿಯಿಂತಿರ್ಬರ್
ಗೂಡಿನ ಕೋೞಿಗಳಾದರ್
ನೋಡಯ್ ಮತ್ತೊರ್ವರ್ ಬೞಲಿ ತಿರ್ಯಗ್ಗತಿಯೊಳ್ ೨೪

ವ್ರತಹಾನಿ ಹಿಂಸೆಯೊಂದೀ
ಗತಿಗಿಕ್ಕಿದುದುೞಿದ ನಾಲ್ಕುಮಾದೊಡೆ ಬೞಿಕೇಂ
ಚತುರಂಗಬಲಸಮೇತಂ
ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಂ ಶೂರನಾದೊಡೇನಂ ಮಾಡಂ ೨೫

ಆದಱಿಂ ತನ್ನಂತಿರೆ ಬಗೆ
ವುದು ಪೆಱರಂ ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆಯುಂ ಮಾಡಲ್ ವೇ
ಡ ದಯಾಮೂಲಂ ಧರ್ಮಂ
ಪದುಳಿಸಿ ಕೇಳ್ ಮಗನೆ ಹಿತಮಿದುಭಯ ಭವಕ್ಕಂ ೨೬

ಗುರುವಿಂತು ಬೆಸಸೆ ಜಾತಿ
ಸ್ಮರಂಗಳಾಗಿರ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳ್ ಕೇಳ್ದಿರ್ದೆಯೊಳ್
ಪರಮೋತ್ಸವದಿಂ ವ್ರತಮಂ
ಧರಿಯಿಸುತಿರೆ ಚಂಡಕರ್ಮನುಂ ಧರಿಯಿಸಿದಂ ೨೭

ಕಱಲೆ ನಿಜ ಹರ್ಷಬಾಷ್ಪದ
ಮೞೆವನಿ ಧರ್ಮಾನುರಾಗವೆಂಬ ಮುಗಿಲ್ಗಳ್
ಮೊೞಗಿದುವೆನೆ ಸೊಂಪಿನ ಪೊಂ
ಪುೞಿಯಿಂ ಕೂಗುವುದುಮಿತ್ತ ಕೇಳ್ದು[1] ನೃಪಾಲಂ ೨೮

ಸ್ವರವೇಧ ವಿದ್ಯೆಯುಂ ತ
ನ್ನರಸಿಗೆ ಮೆಱೆಯಲ್ಕೆ ದೇವಿ ನೋಡೆನುತೆಚ್ಚಂ
ಸರಲೆಯ್ದೆ ಸ ಕೆಡೆದುದವಂ
ತೆರಡಕಾರ್ವಯುಃ ಪ್ರಮಾಣವೊಂದಾದುದೆನಲ್ ೨೯

ದೊರೆಕೊಳೆ ಸಮಾಧಿ ಮರಣಂ
ಚರಣಾಯುಧಯುಗಳವೞಿದು ಕುಸುಮಾವಳಿಯಂ
ಬರಸಿಯ ಬಸಿಱಿನೊಳ್ ಬಂದುವು
ನರಯುಗ್ಗಳಕಮಾಗಿ ನಚ್ಚನಚ್ಚೊತ್ತಿದವೊಲ್ ೩೦

---

1 ಮೇಘಧ್ವನಿವೊಲ್ ಮೊೞಗುವಿನಮೆಱಂಕೆಯ ಪೊಯಿಲ್ ಘಟಿಲನೆ ಕೂಗಿದವು ಕೇಳ್ದನಿತು (ಗ, ಚ)

ಆಭಯರುಚಿಯಭಯಮತಿಯೆಂ
ಬಭಿಧಾನದ ಚಂದ್ರಮತಿ ಯಶೋಧರರಮಳ್ಗಳ್
ಶುಭಲಕ್ಷಣವೊಪ್ಪುತ್ತಿರೆ
ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧಂಗಳಾಗಿ ಬಳೆಯುತ್ತಿರ್ಕುಂ ೩೧

ನುಣ್‌ಗುರುಳ ಪೊಳೆವ ಕ್ಷವ್ಪುಂ
ಕಣ್ಗಗ್ಗಳವಾದ ಮೆಯ್ಯ ಬೆಳಗೆಸೆವಿನಮಾ
ಪೆಣ್ ಗಂಡು ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ಕಣ್ಗಳ ದೊರೆಯಶಾಗಿ ಸಮನೆ ಬಳೆವಿನಮಿತ್ತಲ್ ೩೨

ಬೇಂಟೆಗೆ ನಡೆಯೆ ಯಶೋಮತಿ
ಗೆಂಟೞಿಕೊಳಾರಣ್ಯವಾಸಿಗಳ್ ನಿಜ ಕಂಡಾ
ಬೇಂಟೆ ಪರಿಯ್ದುದೊಡೆ ಬಿನದದ
ಕಂಟಕನೀ ಸವಣನೆನುತೆ ಬರುತುಂ ಮುನಿದಂ ೩೩

ಮುನಿದಯ್‌ನೋೞುಂ ಕುನ್ನಿಗ
ಳನಿತುಮನೊರ್ಮೊದಲ[1]ತೋೞಿ ಕೊಳ್ಕೊಳಿಸೆ[1] ಮಹಾ
ಮುನಿ ತೆಳರದೆ ಮೇರುವೊಲಿರೆ
ವನಮೃಗದವೊಲುರ್ಕನುೞಿದು ಸುೞಿದುವು ನಾಯ್ಗಳ್ ೩೪

ಆ ಯತಿಗಾಯತಿಗಿಡೆ ಕೌ
ಳೇಯಕತತಿ ನೃಪತಿ ಕೆಳ್ದುರ್ಮುಳಿದುರ್ಕಿದ ಕೌ
ಕ್ಷೇಯಕದೆ ಪೊಯ್ಯಲೆಯ್ದೆ ವಿ
ನೇಯಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ರನೆಂಬಂ ಪರದಂ ೩೫

ಕೆಮ್ಮನೆ ಬಾಳಂ ಕಿತ್ತಯ್
ಕಿಂ ಮಿತ್ರಂ ಯನ್ನಿವರ್ತಯತಿ ಪಾಪಾತ್ ಎಂ
ದಾನ್ ಮರುಣಿಸದೊಡೆ ಕೋಟಲೆ
ಯಿಂ ಮಾಡವೆ ದೇವ ನಿನಗೆ ದುರಿತ[2]ಶತಂ[2]ಗಳ್ ೩೬

ಪೊಡವಡಲೆತ್ತುವ ಕೈಗಳ್
ಪೊಡೆಯಲ್ಕೆತ್ತುಗುಮೆ ಮೂಱು ಲೋಕದ ಕೈಗ
ನ್ನಡಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸದ್ಗುಣ
ದೊಡೆಯರೊಳದು ತಕ್ಕುದಲ್ಲದತ್ತಿಡು ಬಾಳಂ ೩೭

---

1 ತೋೞಿ ಕುಕ್ಕುರಿಸಿ (ಗ). 2 ಶರಂ (ಸ)

ಆ ರುಷಿಯ ಚರಣ ಕಮಲಮ
ನಾರಾಧಿಸಲೆಂದು ಬಂದು ಕಂಡೆಡೆವೊಕ್ಕು
ರ್ವೀರಮಣ ದುರ್ಬಲಸ್ಯ ಬ್ರ
ಲೋ ರಾಜಾ ಎನ್ನದಿವರ್ಗೆ ಮುಳಿಪುದೆ ಮರುಳೇ ೩೮

ಇವರಾರೆಂದಿರ್ದಪೆ ನೀನ್
ಭುವನತ್ರಯ ತಿಳಕರಮಳಸದ್ಬೋಧ ಸುಧಾ
ರ್ಣವ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರರವ್ವನತ
ದಿವಿಜ ನರೋರಗರನನ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣರ್ ೩೯

ಅಱಿಯದೆ ಗೆಯ್ದಂ ಕ್ಷಮೆಯಂ
ದೆಱಗೆನೆ ನೃಪನೆಂದನಾವ ಜಾತಿಯವಾರೆಂ
ದಱಿಯದೆ ಧಿಂದಂ ಮುಟುಕಿಯು
ಮಱಿಯದ ಮಣಿಕಿನ ಬಣಂಬಗಾನೆಱಗುವೆನೇ ೪೦

ಒಂದು ಮೃಗಂ ಬೀಟಿದು ನೋ
ಡಿಂದಿನ ಬೇಂಟೆಯೊಳೆ ಸಿಂಟನಂ ಕಂಡುದಱಿಂ
ದೆಂದೊಡೆ ಪರದಂ ಪಾಪಂ
ಸಂದಿಸುವುದೆ ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಯಂ ಕಾಣಲೊಡಂ ೪೧

ತನುವಾರ್ಗಮಶುಚಿ ಶುದ್ಧಾ
ತ್ಮನೆ ಶುಚಿಕಾಗೆಯವೊಲೇನೊ ಮಿಂದವನೇಂ ಶು
ದ್ಧನೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಶತೇನಾ
ಪಿನ ಗೂಥಃ ಕುಂಕುಮಾಯತೇ ಎಂದಱಿಯಾ ೪೨

ಗಂಗಕುಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಕ
ಳಿಂಗ ಧರಾಧೀಶರಿವಸ್ತಾರ್ರಂ ಸಂಸಾ
ರಂ ಗಡಮೆಂದಱಿದಱಿದು ತ
ಪಂ ಗೆಯ್ದರ್ ನಾಮದಿಂ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ್ ೪೩

ಎಂಬುದುಮರಸಂ ಮುನಿವರ
ರಂ ಬಲಗೊಂಡೆಱಗಿ ನೆಗಟ್ದ ಪೊಲ್ಲಮಗೆ ತ್ರಿದೀ
ಯಾಂಬುಜ ಪದಮಂ ತನ್ನ ಶಿ
ರೋಂಬುಜದಿಂದರ್ಚಿಸಲ್ ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿದಂ ೪೪

ಆದನ್ನವರವಧಿಯಿನಱಿದಾ
ಗದು ಬೇಡೆನೆ ನೃಪತಿ ಮತ್ತೆ ವಿಸ್ಮಯದಿಂ ಕೇ
ಳ್ವುದುಮುಸಿರ್ದರ್ ಭವದೊಳ್ ಬ
ರ್ದಿದ ಮಾತರಪಿತರರಂ ಪಿತಾಮಹರಿರವಂ ೪೫

ವೀರ ತಪಸ್ವಿ ಯಶೌಘ್ನ ಮ
ಹಾರಾಜಂ ನೋಂತು ಕಟಿದು ಸುರ ವರ ವನಿತಾ
ಸ್ಮೇರ ಕಟಾಕ್ಷ ನಿರೀಕ್ಷಣ
ಕೈರವ ಶೀತಾಂಶು ದೇವನಾದಂ ದಿವದೊಳ್ ೪೬

ಅಮೃತಮತಿ ಅಷ್ಟವಂಕಂ
ಗೆ ಮರುಳ್ಗೊಂಡತ್ತೆ ಗಂಡನಂ ವಿಷದಿಂ ಕೊಂ
ದು ಮುದಿರ್ತು ಕುಷ್ಠಿಕೊಳೆ ಪಂ
ಚಮ ನರಕದೊಳಟ್ಟಿಳರಸ ಧೂಮಪ್ರಭೆಯೊಳ್ ೪೭

ಜನಕಂ ಯಶೋಧರಂ ಪಿ
ಟ್ಟಿನ ಕೋಟಿಯನಱಿದು ಕಱಿದು ನವಿಲೆಯ್ ಮೀನ್ ಆ
ಡಿನ ಪೋರಿ ಪೋಂತು ಕುಕ್ಕುಟ
ಮನೆ ಪುಟ್ಟಿದನೀಗಳಭಯರುಚಿಯಶಾಗಿರ್ದಂ ೪೮

ನಿರವಿಸಿದ ಚಂದ್ರಮತಿಯೆಂ
ಬರ್ಸಿಯ್ಸೆ ನಾಯ್ ಉರಗಿ ಮೊಸಳೆ ಆಡು ಲುಲಾಯಂ
ಚರಣಾಯುಧವಧುವಾದಳ್
ಗುರುವಚನದಿನೀಗಳಭಯಮತಿಯಾಗಿರ್ದಳ್ ೪೯

ನಿನಗಂ ಕುಸುಮಶಾವಳಿಗಂ
ಜನಿಯಿಸಿದಮಳೆಂಬುವಭಯರುಚಿಮತಿಗಳ್ ಮು
ನ್ನಿನ ಜನ್ಮಮನಿತುಮಂ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ಬಲ್ಲರ್ ಕೇಳ್ದು ನಂಬು ನೀನ್ ಧರಣಿಪತೀ ೫೦

ನೀನಱಿವ ಕೊಂದ ಘೋರಮ
ನಾ ನಿಗ್ರಹವಧೆಯಿನಂದು ಸತ್ತವರಱಿವರ್
ಮೀನಂ ಮೊಸಳೆಯುಮಾಡಂ
ತಾನೆಗಟ್ಟಿ ಜಪೋತ ಮಹಿಷಮಶಾದಂದರಸಾ ೫೧

ಕೋಟಿಯ ಕೂಗೆತ್ತಲ್ ನೀನ್
ಸ್ಫೋಟಿಸಿದವನೆಸೆವುದೆತ್ತಲಾ ಖಗಯುಗಳಂ
ಬೀಟಲೊಡನಾದ ಮಾನಸ
ವಾಟೆತ್ತಲ್ ನೋಡ ಧರ್ಮವೊದವಿದ ಪದನಂ

ಎನೆ ಮುನಿವಚನದೊಳಂ ನಂ
ದನರೊಳಮಾಗಳ್ ಯಶೋಮತಿಕ್ಷಿತಿಪಂ ತೆ
ಳ್ಪನೆ ತಿಳಿದು ಭಾಪ್ರಸಂಕ
ಲ್ಪನ ವಧೆಗೆನಿತಾಯ್ತು ದಿಟದಿನೇನೇನಾಗರ್

ಎನಿತೊಳವು ಜೀವರಾಶಿಗ
ಳನಿತುಮನೋರಂತೆ ಕೊಂದು ತಿಂದುಂ ತಣಿವಿ
ಲ್ಲೆನೆ ಬರ್ದಿಂದುವರಮಿ
ನ್ನೆನಗಿನ್ನೆಂತಪ್ಪ ನರಕಮಿದಿರ್ವಂದಪುದೋ

ಎಂದು ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ
ಮುಂದಣನರಮನೆಗೆ ಪೋಗುದುರ್ವೀಭರಮಂ
ನಂದನನೊಳಭಯರುಚಿಯೊಳ್
ಸಂದಿಸಿ ತಾನ್ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡಂ

ಶ್ರೀ ಜಿನದೀಕ್ಷೆಗೆ ತನುವಂ
ಯೋಜಿಸೆ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ರನುಂ ಬೆರಸು ಯಥಾ
ರಾಜ್ಞಾ ತಥಾ ಪ್ರಜಾ ಎಂ
ಬೋಜೆಯಿನಂದರಸುಗಳ್ ಪಲರ್ ತಳಿಸಿಂದರ್

ಆಗಳ್ ತಂದೆಯ ತಪದು
ದ್ಯೋಗಂ ತಡವಾಗದಂತೊಡಂಬಟ್ಟು ಮಹೀ
ಭೋಗಕ್ಕನುಜ್ಞ ಯಶೋಧರ
ನಾಗಿರೆ ಬಟಿಕಭಯರುಚಿಯುಮನುಜೆಯ ಸಹಿತಂ

ತಮ್ಮದ್ರಿಂದಂ ಪೊಱಮಟ್ಟು
ತ್ತಮ ಚಾರಿತ್ರದೊಳೆ ನೆರೆದು ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿದ್ದ ಸಂ
ಯಮದೆ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ
ಸಮುದಾಯದೊಳಿರ್ದ ತತ್ತ್ವಪರಿಣತನಾದಂ

ಅಭಯರುಚಿ ಕುಮಾರನೆ
ಈ ನೆಗೆಟ್ದಿರ್ದಭಯಮತಿಯುಮೀ ಅಕ್ಕನೆ ದಲ್
ನಾನಾವಿಧ ಕರ್ಮದಿನಿ
ನ್ನೇನಂ ನೀನ್ ಕೇಳ್ವೆ ಮಾರಿದತ್ತನೃಪೇಂದ್ರಾ ೪೯

ಗುರುವಿಂದು ಬೆಸಸೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ
ಬರುತಿರೆ ಪಿಡಿತಂದರೆಮ್ಮನಾ ದೆಸೆಗೆ[1] ಭಯಂ
ಪುರುಳಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಕೇಡಂ
ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿ ಕರುಣದಿಂದೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿದಪೆಂ ೫೦

ಸಂಕಲ್ಪ ಹಿಂಸೆಯೊಂದಱ್ರೊ
ಳಾನ್ ಕಂಡೆಂ ಭವದ ದುಃಖಮುಮಂ ನೀನ್ ನಿಃ
ಶಂಕತೆಯಿನಿನಿತು ದೇಹಿಗ
ಳಂ ಕೊಂದಪೆ ನರಕದೊಳ್ ವಿಚಾರಣೆವಡೆದಯ್ ೫೧

ಎಂಬ ನುಡಿ ನೆರೆದ ಜೀವ ಕ
ದಂಬಂಗಳ್ಗಭಯಮೆಂಬ ಡಂಗುರದವೊಲೊ
ಪ್ಪಂ ಬಡೆಯೆ ಮಾರಿದತ್ತನೃ
ಪಂ ಬಿಲ್ಲುಂಬೆಱಗುಮಾದನುದ್ವೇಗಪರಂ ೫೨

ಆ ಚಂಡಮಾರಿ ಲೋಚನ
ಗೋಚರತನುವಾಗಿ ಕುವರನಂ ಬಂದಿಸಿ ನೀನ್
ಆಚಾರ್ಯನೆಯೆಂದಿಂತಿರೆ
ಸೂಚಿಸಿದಳ್ ನೆರೆದ ಜಾತ್ರೆ ನೆಱೆ ಕೇಳ್ವನೆಗಂ ೫೩

ಪ್ರಜೆಯಲ್ಲಂ ಜಲ ಗಂಧ
ಸ್ರಜ ತಂಡುಲ ಧೂಪ ದೀಪಂ ಚರು ತಾಂಬೂಲ
ವ್ರಜದಿಂ ಪೂಜಿಸುವುದು ಜೀ
ವಜಾತದಿಂದೆನಗೆ ಬಲಿಯನಿತ್ತೊಡೆ ಮುನಿವೆಂ ೫೪

ಎಂದು ಶಿರೋಹಿತೆಯಾದೊಡೆ
ತಂದಿರಿಸಿದ ಜೀವರಾಶಿಯಂ ಬಿಡಿಸಿ ಜನಾ
ನಂದನರಂ ತನ್ನನುಜೆಯ
ನಂದನರು ಮಾರಿದತ್ತ ವಿಭು ಲಾಲಿಸಿದಂ ೫೫

---

1 ಯ (ಸ)

ಗುಡಗುಡನೆ ಸುರಿವ ಕಣ್ಬನಿ
ಯೊಡವಂದಶುಭಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಸ್ನಾನಮನಂ
ದೊಡರಿಸೆ ಸೋದರ ಶಿಶುಗಳ
ನೊಡಲೊಳ್ ಮಡಗುವಿನಮಪ್ಪಿ ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯ್ದಂ ೬೬

ತಾನಂದುವರೆಗಮೊದವಿಸಿ
ದೇನಂಗಳ್ಗಳ್ಕಿ ಕುಸುಮದತ್ತಂಗೆ ಧರಿ
ತ್ರೀನಾಥ ಪದವಿಯಂ ಕೊ
ಟ್ಟಾ ನರಪತಿ ಬಳಿಕ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡಂ ೬೭

ಕೆಲಕಾಲಮುಗ್ರ ತಪಮಂ
ಸಲಿಸಿ ಸಮಾಧಿಯೊಳೆ ಮುಡಿಸಿ ಮೂಱನೆಯ ದಿವಂ
ನೆಲೆಯಾಗೆ ಮಾರಿದತ್ತಂ
ಕಲಿಯುಂ ಮೊದಲಿಸಿದಂತೆ ದೇವನೆ ಆದಂ ೬೮

ಅಮಳ್ಗಳ್ ಬಳಿಕ ಸಂದತ್ತರ
ಸಮುದಾಯದೊಳಾಗಮೋಕ್ತಿಯಿಂ ನಡೆದು ತಪಂ
ತಮಗಮರೆ ನೋನ್ತು ಮುಡಿಪಿದ
ಸಮಯದೊಳೀಶಾನ ಕಲ್ಪದೊಳ್ ಜನಿಯಿಸಿದರ್ ೬೯

ಮತ್ತಂ ಧರ್ಮವಿಹಾರ ನಿ
ಮಿತ್ತಂ ಬಂದಿರೆ ಯಶೋಧರಂ ತಮ್ಮವರ್ಗಾ
ದುತ್ತಮ ಗತಿಯಂ ಕೇಳ್ದು ಸು
ದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ ಪದಾಬ್ಜಮಂ ಪೂಜಿಸಿದಂ ೭೦

ಜೀವದಯೆ ಎಂಬುದೆಮ್ಮಯ
ಮಾವನ ಪೆಸರಿರ್ದ ನಾಡೊಳಿರದಾತಂಗಂ
ದೇವಗತಿಯಾಯ್ತು ಸೋದರ
ಗರ್ಗ ವೈಭವಮಾಯ್ತು ಧರ್ಮದಿಂದಾಗದುದೇಂ ೭೧

ಎಂದು ಮನಸಂದು ಜಿನಮತ
ನಂದನದೊಳ್ ದಾನಲತೆ ದಯಾರಸದ ಜಗಂ
ಪೊಂದರೆನೆ ಪರ್ವಿ ಪೊಸಜಸ
ದಿಂದಂ ಮರಲ್ದರೆ ಯಶೋಧರಂ ಬೆಳೆಯಿಸಿದಂ ೭೨

ಅಭಯರುಚಿಕುಮಾರಂ ಮಾರಿದತ್ತಂಗೆ ಹಿಂಸಾ
ರಭಸಮತಿಗೆ ಸಯ್ತಿಂ ಪೇಟ್ದು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಂದೀ
ಶುಭಕಥನಮನತ್ಯಾನಂದದಿಂ ಕೇಳ್ವ ಭವ್ಯ
ಪ್ರಭುಸಭೆಗೆಸೆದಿರ್ಕುಂ ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀ ವಿಲಾಸಂ

ಪರಮಜಿನೇಂದ್ರ ಶಾಸನ ವಸಂತದೊಳೀ ಕೃತಿಕೋಕಿಲಸ್ವನಂ
ಪರಿಗ್ರಸಹಾಯಶೂರನ ಭುಜಕ್ಕೆ ಜಯಂ ಸಮಸಲ್ಗೆ ಸಂತತಂ
ಪರಿಮಳದಂತೆ ವಾಣಿ ನೆಲಸಿರ್ಕೆ ವಿಕಾಸ ವಿಲಾಸದಂತೆವೊಲ್
ಸಿರಿ ನೆರೆದಿರ್ಕೆ ನಾಟ್ಟಿಭು ಜನಾರ್ದನದೇವನ ವಕ್ತ್ರಪದ್ಮದೊಳ್ ೭೪

[1]ಇದು ಪರಮ ಜಿನಸಮಯ ಕುಮುದಿನೀ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ[1]
ಸದಮಲ ರಾಮಚಂದ್ರ ಮುನೀಂದ್ರ ಪದಭಕ್ತಂ
[2]ಜನ್ನ ಕವಿ[2] ಜನಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಯಶೋಧರ
ಚರಿತಾವತಾರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

---

1 ಸಮಂದಚೈತ್ರ ಚಂದ್ರಮ (ಗ), ಸಮಂದಚೈತ್ರ ಚಂದ್ರಮ (ಸ) 2 ಜಾನಕಿ (ಚ)

ಅನುಬಂಧ ೧

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಗಳು

೧ ನೆಯ ಅವತಾರ

(೧, ೨ರ ನಡುವೆ)

ಜಿನ ಸಿದ್ಧ ಸೂರಿ ದೇಶಿಕ
ಮುನಿಗಳ ಚರಣಂಗಳೆಂಬ ಸರಸಿಜವನಮಿಾ
ಮನಮೆಂಬ ತುಂಬಿಯೆಱಕಹು
ನನುಕರಿಸುಗೆ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ನವಪರಿಮಳದಿಂ ೧

ಎನಗೆ ನಿಜಮಹಿಮೆಯುಂ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ಮಾಡುಗೆ ಕೂರ್ತು ವೀರಸೇನಾಚಾರ್ಯರ್
ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ್ ಸಿಂ
ಹಣಂದಿಗಳ್ ಸಂದ ಕೊಂಡಕುಂದಾಚಾರ್ಯರ್

ಗಣಧರರೋ ಸ್ವಾಮಿಗಳೋ
ಗುಣದಿಂದಾಗಮಮಱಿಯೆಮೆಱಗಿ ಶುದ್ಧರೆಮೆಮ್ಮಂ
ತಣಿಪುಗೆ ಸಮಂತಭದ್ರರ
ಗುಣಭದ್ರರ ಪೂಜ್ಯಪಾದರಾಖ್ಯಾನಂಗಳ್[1] ೩

(೨, ೩ರ ನಡುವೆ)

ನಾಂದಿಯಿನನಂತರಂ ಕವಿ
ವೃಂದಾರಕವಾಸವಂಗೆ ಕವಿಕಲ್ಪಲತಾ
ಮಂದಾರಂಗೇಂ ಪ್ರಸ್ತುತ
ಮೆಂದೊಡೆ ಬಲ್ಲಾಳ ದೇವನನ್ವಯ ಕಥನಂ. ೪

ಭಾವಕನತಿರಸಿಕಂ ಸಂ
ಭಾವಿತನಭ್ಯಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರನನ್ವಿತನೆನಿಪಾ
ದೇವಂಗೆ ವಿಷಯಮಲ್ಲದೆ
ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರಿಯರ್ಗೆ ವಿಷಯಮೇ ಸತ್ಕಾವ್ಯಂ. ೫

---

[1] (ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ : i. ೧೫)

ಕೇಳಲೊಡಂ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಗು
ಣಾಲಂಕೃತಿ ರೀತಿಭಾವ ರಸ ವೃತ್ತಿಗಳಂ
ಮೇಳವಿಸಲ್ ಬಲ್ಲಂ ಬ
ಲ್ಲಾಳಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಮಳ ಮತ್ತ ಮರಾಳಂ ೬

ಸಳನೆಂಬ ಯಾದವಂ ಹೊಯ್
ಸಳನಾದಂ ಶಶಕಪುರದ ವಾಸಂತಿಕೆಯೊಳ್
ಮುಳಿದು ಪುಲಿಪಾಯ್ವುದುಂ ಹೊಯ್
ಸಳಯೆಂದೊಡೆ ಗುರುಗಳಿತ್ತ ಕುಂಚದ ಸೆಳೆಯಿಂ ೭

ವಿನಯಾದಿತ್ಯನೆ ಹೊಯ್‌ಸಳ
ಜನಪತಿಗಳ ಕೀರ್ತಿಪುಂಡರೀಕಿನಿಗುನ್ಮೀ
ಲನವನೊಡರ್ಚಿದನೆಱೆಯಂ
ಗ ನೃಪಾಲನ ತಂದೆ ಬಿಟ್ಟಿದೇವಂಗಜ್ಜಂ ೮

ಅರಸಾದಂ ಸಂವರಣೆಗೆ
ಪರರಾಷ್ಟ್ರಂ ಗಂಗವಾಡಿ ತೊಂಓತ್ತಱು ಸಾ
ಸಿರಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದತ್ತಿಗೆ
ವರಸಪ್ತಮ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವಿಷ್ಣುನೃಪಾಲಂ

ಈವಿಱಿವ ಕಾವ ಗುಣದಿಂ
ದಾ ವಿಷ್ಣುವಿನೊರೆಗೆ ದೊರೆಗೆ ವರಲುಱಿದ ಧರಿ
ತ್ರೀವಲ್ಲಭರೇನೇಚಲ
ದೇವಿಗವೆಱೆಯಂಗ ನೃಪತಿಗಂ ಪುಟ್ಟಿದರೇ ೧೦

ಧೀರನಿಧಿ ಬಿಟ್ಟಿದೇವನೊ
ಳೋರೆಗೆ ಬಲ್ಲಾಳನಿಂತು ನರಸಿಂಹಸುತಂ
ಗಾರೆಣೆ ಗಗನಂ ಗಗನಾ
ಕಾರವೆನಲ್ ತಮ್ಮೊಳೆಣೆ ಪಿತಾಮಹ ಪೌತ್ರರ್ ೧೧

ಅಟಾಟಿಗೆ ಬಲ್ಲಾಳನ
ದಾಟಿಯ ದಾವಣೆಯ ತುರಗದಟಿ ಖುರಹತಿಯಿಂ
ಪೇಟಿ ಪೆಸರಿಲ್ಲದಂತಿರೆ
ಪಾಟಾದವು ವೈರಿದುರ್ಗಮೆನಿತೊಳವನಿತುಂ ೧೨

ಆರೆಣೆಯೆಂಬೆನೆಟುಂಬದ
ಬೀರಮನೀ ಜಗುವನಾವಗಂ ಸುತ್ತಿದ ಮು
ನ್ನೀರೆಂಬುದು ಬಿರುದಿನ ಬೆ
ಳ್ಪಾರೆನಿಸಿದುದದಟರಾಯ ಕೋಳಾಹಳನಾ[1] ೧೩

ಚಲೆದ ಬಲದೆಸಕದಿಂ ಸಲೆ
ನಿಲೆ ನಾಲ್ಕುಂ ದೆಸೆಯ ಮೂಱುವರೆ ರಾಯರ ಮುಂ
ದಲೆಯೊಳಗುಂದಲೆಯೆಸೆ ನಿಂ
ದಲೆವುದು ತೇಜಂ ಪ್ರತಾಪ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನಾ ೧೪

ನೆಗಟ್ದ ನೃಪರೊಳಗೆ ಮುಂ ಕವಿ
ತೆಗೆ ಮುಂಜಂ ಭೋಜನುತ್ಪಲಂ ಶ್ರೀಹರ್ಷಂ
ಮಿಗಿಲವರಿಂ ಬಲ್ಲಾಳಂ
ದ್ವಿಗುಣಂ ತ್ರಿಗುಣಂ ಚತುರ್ಗುಣಂ ಪಂಚಗುಣಂ ೧೫

ಆ ನೃಪನ ಸಭೆಯೊಳಖಿಳ ಕ
ಳಾ ನಿಪುಣರ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಬೊಟ್ಟೆತ್ತಿ ಗೆಲಲ್
ತಾನೆ ಚತುರ್ವಿಡಧ ಪಂಡಿತ
ನೇನೆಂಬುದೊ ಸುಕವಿ ಭಾಳಲೋಚನನಳವಂ ೧೬

ನವವ್ಯಾಕರಣಂ ತ
ರ್ಕ ವಿನೋದಂ ಭರತಸುರತಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಳಾಸಂ
ಕವಿರಾಜಶೇಖರಂ ಯಶಾ
ದವರಾಜಚ್ಛತ್ರನಖಿಳಬುಧಜನಮಿತ್ರಂ ೧೭

ಚದುರನಿಧಿ ಚಲದನಲೆ ಚಾ
ಗದ ಸಾಗರಮಣ್ಣನಾಗರಂ ಪೊಟಿನ ಸಂ
ಪದಮಾಯದಾಯುವಾರೆಂ
ಬಂದೂ ಜನ್ನ ಕಮ್ಮಗುಲದ ತೊಡವಿನ ರನ್ನಂ ೧೮

ಕನ್ನರನಾದರದಿಂ ಕಂಡೆ.
ಹೊನ್ನಂ ಮನವೊಸೆದು ತೈಲಪಂ ಕಂಡೆ ರನ್ನಂ
ಮನ್ನಿಸಿ ಬಲ್ಲಾಳಂ ಕುಡೆ
ಜನ್ನಂ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿವಸರಂ ಪಡೆದರ್[2] ೧೯

---

1 (ಗ,ಸ ಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ, ತರಿಕೆರ ಳಶಿನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿದ.) 2 (ಗ,ಸ ಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.)

ಶ್ರೀವಂತ್ ಕಾಣೂರ್ಗಣ ಚಿಂ
ತಾಮಣಿಗಳ್ ರಾಮಚಂದ್ರ [1]ಗಂಡವಿಮುಕ್ತರ್[1]
ತಾವೆ ಗಡ ಗುರುಗಳೆನಿಪ ಮ
ಹಾ ಮಹಿಮೆಗೆ [2]ನೋನ್ತ ಭವ್ಯ ಚೂಡಾರತ್ನ[2] ೨೦

ವಾಣೀಪಾರ್ವತಿ ಮಾಡಿದ
ಜಾಣೆಂತುಟೊ ಭಾಳಲೋಚನಂ ಕವಿಸುಮನೋ
ಬಾಣನ ಮಗನೆಂದಖಿಳ
ಕ್ಷೋಣಿಗೆ ಪೆಸರಾಯ್ತು ಕೂರ್ಮೆಗಿದು ಕೌತುಕಮೇ ೨೧

(೩, ೪ರ ನಡುವೆ)

ಇತಿಹಾಸಮೆಂಬ ವಿಮಳಾ
ಮೃತವಾರ್ಧಿಯೊಳೊಗೆದ ಕಲ್ಪಕುಜದಂತೆ ರಸಾ
ನ್ವಿತವಪ್ಪಾಗಿರೆ ಕಥೆ ಬುಧಸಂ
ತತಿಗಕ್ಷಯ ಸುಖಮನೀವುದೊಂದಚ್ಚರಿಯೇ ೨೨

(೫, ೬ರ ನಡುವೆ)

ಮೇರುನೃಪ ಪ್ರಾಸಾದಂ
ವಾರಿಧಿ ನಿಜಪರಿಖೆ ವಜ್ರವೇದಿಕೆ ತತ್ಪ್ರಾ
ಕಾರಂ ಜಂಬೂ[3]ದ್ವೀಪದ
ಸಾರ[3]ಮನಿಂಬಿಟ್ಟರೆಂಬಿನಂ ಪುರಮೆಸೆಗುಂ ೨೩

ಅದಱೊಳಗೆ ಮೆಱೆವ ಮಣಿಮಾ
ಡದ ಲೋವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋದ ಪೊಸಮುತ್ತಿನ ಮೊ
ತ್ತದ ಬೆಳಗು ಚಂದನಾಲೇ
ಪದ ಪದನಂ ಕುಡುವುದುರಿವ ರವಿಗೆಡೆವಗಲೊಳ್ ೨೪

ಕಾರಿರುಳೊಳುಮೆಳವಿಸಿಲಂ
ಪೂರ್ಣಂ ಪರಿಯಿಪುವು ಬೀದಿಯೊಳ್ ನಿಜರುಚಿಯಿಂ
ಹೀರೆಯ ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣದ
ನೇರಾಣೆಯ ಕುಸುರಿವೆಸದ ನೆಲೆಮಾಡಂಗಳ್ ೨೫

---

[1] (ದೇವ ಮುನೀಂದ್ರರ್—ಅನಂ. ಪು., i. ೨೫). [2] (ಜನ್ನನಂತೆ ನೋನ್ತೃಪನಾವಂ—ಅನಂ., i. ೨೫). [3] (ದ್ವೀಪಾಕಾರ-ಗ, ಚ)

ನೆಲೆವಱಡದೊಳಿಡೆಯಱಡುವ
ಕಲಹಂಸಾಲಸ ವಿಳಾಸವತಿಯರ ಮುಖಮಂ
ಡಲಕೆ ಸರಿಯಱಗಲಾಱದೆ
ಸಲೆ ಮಱಟ್ಟಿಂ ಚಂದ್ರನಿಂತು ಚಾಂದ್ರಾಯಣಮಂ ೨೬

ಪಗಲನಿರುಳ್ ನಿಜರುಚಿಯಿಂ
ಮಿಗಿಸುವ ಜಿನಭವನದರುಣಮಣಿ ಕಲಂಶಗಳ್
ನಗುವುವು ಕೇತುಗಳಿಂ ಕೇ
ತುಗಳೊಳ್ ಕೆಳೆಗೊಂಡು ನೆಂಧು ರವಿಮಂಡಲಮಂ ೨೭

೨ನೆಯ ಅವತಾರ

(೩, ೪ರ ನಡುವೆ)

ಭರದಿಂದವರ್ಗಳ ಬೇಂಟಮು
ನಿರುಳಿಂದು ಪಗಲ್ ವಸಂತನಿರುಳುಂ ಪಗಲುಂ
ಸುರಭಿಶರನಂಗಜಾತಂ
ಗರಟಿಗೆ ಮೆಯ್ಯಾಗ್ಗಿಪು ಮೆಱೆಯೆ ಬಿಡದೋಲಗಿಪರ್ ೧

(೬, ೭ರ ನಡುವೆ)

ಪರನೃಪರ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ಕುರುಳಾಕರ್ಷಣದೆ ನೀಳ್ದ ತೋಳ್ ಮೆಱೆವುದು ಪೇರ್
ಉರದೊಳ್ ನೆಲಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಕರಿಣಿಗೆ ಬಾಳಿಸಿದ ರನ್ನದಮಳ್ಗ್ಗಂಬದವೋಲ್ ೨

(೭, ೮ರ ನಡುವೆ)

ಕವಚಹರನಾದ ತನಯನೊ
ಳವನೀಭರಮೆಂಬ ಕನಕಮಣಿಮಂಡನಭಾ
ರವನಿೞಿಪಿ ನೀಡುಮೋಲಾ
ಡುವನಂಗಜರಾಗಶರಧಿಯೊಳಗೆ ಯಶೌಘಂ ೩

ಅಗುೞ್ದ್ದಿಡಪುವ ಕಾಲದ ಗರ
ಟಿಗೆಯೊಳ್ ನೃಪಚಿತ್ತಚೋರನಂ ತೋಱುವ ದೀ

ವಿಗೆಯೆನೆ ಸುಮುಖವಹಾಯ್ತೋ
ಲಗದೊಳ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಳತಚಿಕುರಂ ಮುಕುರಂ ೪

(೯, ೧೦ರ ನಡುವೆ)

ಧರಣೀಗಣಿಕೆ ಯಶೌಘನ
ವಿರಹದ ಪರಿತಾಪಮಂ ಯಶೋಧರನ ಯಶೋ
ಹರಿಚಂದನ ಚರ್ಚೆಯಿನು
ದ್ಧರ[1]ದಾನ[1]ಸಾರಸೇಕದಿಂ ಮಗ್ಗಿಸಿದಳ್ ೫.

ಗುರು ಬಿಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ
ಪರನಾದೈ ಕಷ್ಟಮೆಲೆ ಯಶೋಧರ ನಿನ್ನೊಳ್
ನೆರದಿರ್ಪುದಲ್ಲದೆಂಬಂ
ತಿರೆ ಪೋದಳ್ ಕೀರ್ತಿಕಾಂತೆ ದೆಸೆಯಂತುವರಂ ೬.

ಅಳುರ್ವ ನಿಜವಿಜಯ ತೇಜೋ
ಬಳದಿಂ ಪರನೃಪರ ಗಂಡಗಾಳಿಕೆಯನದೇಂ
ಕಳೆದನೊ ನೃಪತಿ ವಸುಂಧರೆ
ಪೊಳಪಂ ತಳೆದೆಯ್ದೆ ರಾಗಮಂ ಬೀಱುವಿನಂ ೭.

(೧೧, ೧೨ರ ನಡುವೆ)

ಪರಿಮಳವ ತೂಂಬನೆತ್ತಿದ
ನರಲಂಬಂ ಜನಮನೋವನಕ್ಕೆನೆ ಕಾಳಾ
ಗರುಧೂಮಲತಿಕೆ ಜಾಲಾಂ
ತರದಿಂದೊಗೆದುದು ಕಪೋತಪಕ್ಷಚ್ಛುರಿತಂ ೮

ಎಳದುಂಬಿ ಸುೞಿದು ಸುೞ್ಪುರೆ
ಗೊಳಿಸುವ ಕತ್ತುರಿಯ ಕಪ್ಪುರಂಗಳ ರಜಮು
ಚ್ಚಳಿಸಿದುವು ನೀಲ ಮುತ್ತಿನ
ಬೆಳಗಿನ ಕುಡಿ ರಾಗರಸದಿನಂಕುರಿಸುವವೊಲ್ ೯

ಅಮೃತಮತಿ ಸಹಿತವಾ ಚಂ
ದ್ರಮತಿಯ ಸುತನಂತು ಮೆಱೆವ ದವಳಾರದೊಳ
ಭ್ರಮುವೆರಸಭ್ರಗಜಂ ವಿ
ಭ್ರಮದಿಂದಂ ಸೆಜ್ಜರಕೆ ಬಂದವೊಲೆಸಗುಂ ೧೦.

1 ಧಾರಾ (ಸ)

ವರಮಂಚ ಮಣಿದ್ಯುತಿ ಧೃತ
ಮರಳಿಕಾತೂಳತಳ್ಪದೊಳ್ ತಾಮೆಸೆದರ್
ಸುರಚಾಪಚ್ಛವಿ ಸುತ್ತಿದ
ಶರಭ್ರದೊಳೆಸೆವ ಖಚರದಂಪತಿಗಳವೊಲ್ ೧೧

ನಡೆ ಸೋಂಕಿದ ಕಡೆಗಣ್ಗಳ
ಕುಡಿವೆಳಗಿಂ ಬಿಡುವ ಬೆಮರೊಳಂ ಪದದೊಳವೋಂ
ತಡವಾದರೊ ಕೌಮುದಿ ಕ
ಣ್ಣಡೆ ಕರಗುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತಮಣಿಪುತ್ರಿಕೆವೊಲ್ ೧೨

ತನುಸೋಂಕಾಲಿಂಗನ ಚುಂ
[1]ಬನಮಂ ಗಳರವದ[1] ಸವಿ ರತಪ್ರೌಢಿಯಿನಾ
ತನುವಂ ಮಱೆಯಿಸೆ [2]ಅಱೆ[2]ಯದೆ
ಮನೋಜನಾಡಿಸುವ ಜಂತ್ರದಂತಿರೆ ನೆರೆದರ್ ೧೩

ಸುರತಸುಖಪಾರವಶ್ಯಂ
ತರೆ ನಿದ್ರಾಭರಮನಿರ್ವರುಂ ಶಿಥಿಲತನೂ
ಪರಿರಂಭಣದಚ್ಚೞಿಯದೆ
ಪರಿವೇಷ್ಟಿತ ಬಾಹುವಳಯದೊಳ್ ಕಣ್ಗಿಯ್ದರ್[3] ೧೪

ಪುರ್ವೆಂಬ ಜವಳಿಗಟ್ಟಿನ
ಕರ್ವಿನ ಬಿಲ್ಲಿಂಗೆ ಬಗಿದ ಮಧುಕರಮಾಲಾ
ಮೌರ್ವಿಯೆನೆ ಮುಗಿದ ಕಣ್ಗಳ
ಪರ್ವುಗೆಯೊಳ್ ಮೆಱೆದುದವರ ತಳ್ತಮೆದಂಬುಗಲ್ ೧೫

(೧೩, ೧೪ರ ನಡುವ)

ಗಹಗಹಿಕೆ ಪಡೆದ ವಹಣಿಯ
ಸುಹಾಹೆ ರ್ಝುಂಪೆಯದೊಳಮರೆ ರಾಯದೊಳು ನಿ
ರ್ವಹಿಸಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಬಯ್ಸಕೆ
ಮಹ ಚಾಳಿಯಂದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿವಡೆದುದು ರಾಗಂ ೧೬

ಮಹಾಳಿಗೆಯೊಳಗುಣ ಸೊಡಗರ್ಡಿ
ಡಾಳಂ ಬಡೆದಂತೆ ರಂಗರಕ್ತಿಯೊಳಮರ್ದುಂ

1 ಬನದೆ ಸುರತದಿಂ (ಗ, ಸ). 2 ಮಱೆ (ಸ). 3 (ಇದು ಗ ಒಳಗಿಲ್ಲ)

ಪಾಳಿಕೆ ವಡೆದು ಬಜಾವಣೆ
ವಳಾಳವಸಿರಿಯೆಂಬ ರಾಗಮಂ ಚಾಳಿಸಿದಂ ೧೭

ತಾಳದ ಲಯಮಂ ನೆನೆಯದೆ
ಕೇಳಲೊಡಂ ಠಾಯೆ ಜಾತಿಯೊಳ್ ಗ್ರಾಹಯುತಂ
ಕೇಳಲೊಡಂ ಗೀತಮನಂ
ದಾಳತಿಯೊಳ್ ಮೆಱೆದು ಪಾಡಿದಂ ರೂಪಕಮಂ ೧೮

(೩೯, ೪೦ರ ನಡುವೆ)

ಮುಟ್ಟಿದೊಡೆ ಸುಖದ ಸೋಂಕು
ಪುಟ್ಟಿಸುವಾ ವಾಮೆ ವಾಮೆಯಹಾದೊಡೆ ಮುನ್ನಂ
ಬಟ್ಟಿದುವೆನಿಸುವ ವೊಲೆ ನಿರ್
ವೆಟ್ಟಿದುವಾದುವು ನೃಪಂಗೆ ಬೆನ್ ಸೋಂಕಲೊಡಂ ೧೯

೩ನೆಯ ಅವತಾರ

(೩, ೪ರ ನಡುವೆ)

ಬಳೆಗೋದುದು ಕೀರ್ತಿದಿಶಾ
ಕಳಭಂಗಳ ನಿಗ್ಗವಂಗಳೊಳ್ ರಿಪುಕಾಂತಾ
ವಳಿಯೊಳ್ ಭವತ್‌ಪ್ರತಾಪಂ
ಬಳೆಗಳೆಯಿಸೆ ತಾನದಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚುರಿಸುವವೊಲ್ ೨೧

(೫, ೬ರ ನಡುವೆ)

ಮಂದಸ್ಮಿತ ವರಕೌಮುದಿ
ನಿಂದುದು ಮೃಗನಾಭಿತಿಳಕ ಲಕ್ಷ್ಮದ ಪೊಳಪಿ
ಲ್ಲಿಂದೇಕೆ ಕಂದ ಪಗಲೊಗೆ
ದಿಂದುವಿನಂತಾಯ್ತು, ನಿನ್ನ ಮಂಗಲವದನಂ

(೬೬, ೬೭ರ ನಡುವೆ)

ಸೋಣರಿಂ ಮುಡುಪಿಂದಂ ಪಿಂ
ತಣ ಮುಂತಣ ಕಾಲ್ಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಿಸಿ ದಸಿಯಿಂ
ನೆಣಮುರ್ಚಿ ಬೆಂಕೆಯಿಂ ಕೆಳ
ಗಣ ಮೆಯ್ಯಿಂದುರುಪಿ ಬರಿಯ ಬಾಡಂ ತೆಗೆದಂ ೩

೪ನೆಯ ಅವತಾರ

(೧, ೨ರ ನಡುವೆ)

ಬಾಳಲರ್ಗುಡಿ ಪಿಕರುತಿ ಬಾಯ್
ಕೇಳಿಕ ಮಾಂದಳಿರ ಕೆಂಪು ದೀವಿಗೆಯೆನೆ ಭೂ
ಪಾಳಂ ಬರೆ ಶೋಧಿಪ ವನ
ಪಾಳನವೊಲ್ ಮುಂದೆ ಬಂದುದಂದು ವಸಂತಂ ೧

ತಳಿರ್ಗಳ ಚಾಳೆಯುಮೆಳಲತೆ
ಗಳ ಲುಳಿ ತಿಳಿಗೊಳದ ತೆರೆಯು ತಾಳಂ ಪೊಸಪೂ
ಗಳ ನೋಟಮಾಗೆ ನೃಪನಂ
ಮಳಯಾನಿಳನೆಂಬ ನಟ್ಟುವಂ ಕೇಳಿಸಿದಂ ೨

ಅಗೆವೊಯ್ದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲ
ದಗೆಗಳವೊಲ್ ಕಾರಮುಗಿಲ ಕಿಟ್ಸರಿಗಳವೊಲ್
ಸೊಗಯಿಸಿದುವು ಬೆಳ್ಗೊಡೆ ಕಂ
ಬಗಂಬದೊಳ್ ಕೊಂಬುಗೊಂಬಿನೊಳ್ ಪೆರ್ಮಿಡಿಗಳ್ ೩

(೨, ೩ರ ನಡುವೆ)

ಪೊಂಬಾಳಿ ಚಾಮರಂ ಚಂ
ದ್ರಂ ಬೆಳ್ಗೊಡೆ ಕೇಳಿಶಿಖರಿ ಸಿಂಹಾಸನಮಾ
ಯ್ತೆಂಬಿನೆಗಮಂಗಜಂ ಮಾ
ವೆಂಬ ಕುಮಾರಂಗೆ ಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿಸಿದಂ ೪

ಕಡಗಣ್ಗಳ್ ಕೇದಗೆಯುಂ
ಪಡೆದುವು ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ಸೆಳ್ಳುಗುರ್ ಸಂಪಗೆಯುಂ
ಪಡೆದುವು ಪಾದರಿಗನೆ ಸಂ
ಗಡದಿಂದಲರ್ಗೊಯ್ವ ವಾರವನಿತೆಯರೆಸೆಗೆದರ್ ೫

ಮಳಯಜದ ವೊಲೆಯ ಕುಂಕುಮ
ದಳಕದ ಕತ್ತುರಿಯ ಬಣ್ಣವಣ್ಣಗೆ ಕೊಳದೊಳ್
ತಳರ್ದಿಸೆರೆ ಜಲರುಹಮುಖಿಯರ್
ಜಳಕೇಳಿಯ ನೆವದಿ [1]ದೂಳಿ[1] ಚಿತ್ರಂ ಬರೆದರ್ ೬

---

[1] ಗೂಡಿ (ಸ)

ತೆರೆಮುಗಿಲನಡರ್ವ ವಿದ್ಯಾ
ಧರಿಯೆಂಬಿನಮೊರ್ವಳೇಱಿ ಕೃತಕಾದ್ರಿಯನೇಂ
ದೊರೆಯಕಾದಳೊ ರತಿನಾಥನ
ಕರುವಮಾಡದ ಮದನಮೋಹಿನೀಪುತ್ರಿಕೆವೊಲ್ ೭

ಬೆಳತಿಗೆ ವಸದನಮೆಸೆದಿರೆ
ಕಳಜೊಂಪದೊಳುಯ್ಯಲಾಡಿ ಮೆಱೆದಳದೊರ್ವಳ್
ಜಳಜದ ಮಣಿಮಂಡಪದೊಳ
ಗೆಳವೆಱೆಯಂ ತೂಗಿ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳ್ ಸಾಚಿರ್ದವೊಲ್ ೮

(೧೭, ೧೮ರ ನಡುವೆ)

ಏದೊರೆಯನಾತ್ಮನೆಂದೊಡ
ನಾದಿಯನಂತಂ ನಿರತ್ಯಯಂ ಚಿನ್ಮಯ ನಿಃ
ಪ್ರಾದೇಶಿಕನೆಂದಾತನು
ಪಾದೇಯಂ ಮುಕ್ತಿಮುಕ್ತನುಂ ಪರಮಾತ್ಮಂ[1] ೯

(೭೨, ೭೩ರ ನಡುವೆ)

ಸಜ್ಜನ ಚೂಡಾಮಣಿ ತ
ಮ್ಮ ಜ್ಜಂಗಂ ಪುಣ್ಯದಿಂದೆ ಸಾಸಿರ್ಮಡಿಯಾ
ಗುಜ್ಜಳಿಕೆ ವಡೆದ ಪೆರ್ಮೆಯೊ
ಳುಜ್ಜೇನಿಯೊಳರಸಗೆಯ್ಯುತಿರ್ದಂ ಸುಖದಿಂ ೧೧

ತಾರಾತಾರಧರಾಧರ
ತಾರಾದರತಾರಹಾರನೀಹಾರಪಯಃ
ಪೂರಹರಹಸನಶಾರದ
ನೀರದನಿರ್ಮಲ ಯಶೋಧರಂ ಕವಿತಿಲಕಂ ೧೧

ಕ್ಷಯಮಂ ಪಿಟ್ಟಿನ ಕೋೞಿಗಿತ್ತು ನವಿಲುಂ ನಾಯಾದರೆಯ್ಯುಂ ವಿಷಾ
ಹಿಯುಮಾದರ್ ಪಗೆ ಸುತ್ತೆ ಮೀನ್ಮೊಸಳೆಯಾದರ್ ಪೋಂತುಮಾಡಾದರ
ಲ್ಲಿಯೆ ಪೋಂತುಂ ಪುಲಿಗೋಣರಾದರೆರಡುಂ ಬಲ್ಗೋೞಿಯಾದರ್ ತಪ
ಸ್ವಿಯ ಮಾತಿಂದಮಳಾದರಲ್ತೆ ಮಗನುಂ ತಾಯುಂ ಯಶೌಘಪ್ರಿಯರ್ ೧೨

(೭೩, ೭೪ರ ನಡುವೆ)

ಶ್ರೀಗಿರಿದುರ್ಗಮಲ್ಲನೃಪರಾಜ್ಯದ ವತ್ಸರಮುತ್ತರೋತ್ತರ
ಕ್ಕಾಗಿರೆ ಶುಕ್ಲದ್ವಾಶಯುಜಕೃಷ್ಣದ ಪಂಚಮಿ [2]ಪುಷ್ಯತಾರೆ ಪೂ
ರ್ಣಾ[2] ಗುರು[3]ವಾಗೆ[3] ಭೂತಳದೊಳೀ ಕೃತಿ ಪೆತ್ತುದಂ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ
ಚಾಗದ ಭೋಗದಗ್ಗಳಿಕೆಯಂ ಮೆಱೆದಂ ಕವಿಭಾಳಲೋಚನಂ ೧೩

---

1 (ಇದು ಸ ಒಳಗೆ ಇಲ್ಲ). 2 ಪೂರ್ಣಪುಷ್ಯತಾರಾ (ಚ). 3 ವಾರ (ಗ)

ಅನುಬಂಧ ೨

ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆ

ಆವಂಗೀ ವ್ರತಶಬ್ದಂ
ಭಾವಿಪೊಡದು ತೊಱವಿಗಾಯ್ತು ವಸ್ತುಚ್ಛಾಯಂ
ಪಾವನ ಸುಖಸಂದೋಹಮ
ನೀವಂ ಮುನಿಸುವ್ರತೇಶನಾತನೆ ದೇವಂ

ಎಱಗಿ ಮುನಿಸುವ್ರತೇಶಂ
ಗಱಿಯುಮೆಯಿಂ ಗೆಯ್ದು ಹಿಂಸೆ ಪುಸಿ ಕಳವುಗಳಿಂ
ನೆಱೆ ಕೆಟ್ಟು ನರಕಕಿಳಿ[1]ವಂ[1]
ಕಱಿಗಲಿಗಳಿಗುಸಿರ್ವೆನೊಂದು ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಯಂ

ಆ ವಿಧಾನಮೆಂತಾದುದೆಂದೊಡೆ

ಜೀವದಯೆಯೊಂದೆ ಧರ್ಮಂ
ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯುಮಾಡಿದದಱಿಂ ಭವ್ಯರ್
ಜೀವದಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಗಳ್ದೀ
ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ನೋಂತು ಸುಖಮಂ ಪಡೆವರ್

ಅದೆಂತೆಂದೊಡೀ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದಾರ್ಯಾಖಂಡದ ಮಧ್ಯದೊಳ್ ಮಗಧೆಯೆಂಬುದು ನಾಡು ರಾಜಗೃಹಮೆಂಬುದು ಪೊಳಲಾಪುರಮನಾಳ್ವಂ ಶ್ರೇಣಿಕ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನಾತನ ಪಟ್ಟಮಹಾದೇವಿ ಸಕಲಗುಣಗಣಾಭರಣೆ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವರತ್ನಾಕರೆ ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿಯೆಂಬವಳವರಿರ್ವರುಂ ಸುಖಾಸಂಕಥಾ ವಿನೋದದಿಂ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಮಿರ್ದೊಂದು ದಿವಸಂ ಸರ್ವಾವಸರಮೆಂಬೋಲಗ ಶಾಲೆಯೊಳೊಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಟ್ಟಿರಲಾ ಸಮಯದೊಳೊರ್ವ ಋಷಿನಿವೇದಕನಕಾಲ ಫಲಪುಷ್ಪಂಗಳಂ ತಂದಿತ್ತು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣತನಾಗಿ ದೇವಾ ಬಿನ್ನಪಮೆಂದೀತಂದನೆಮ್ಮ ವಿಪುಲಗಿರಿ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೀರವರ್ಧಮಾನಸ್ವಾಮಿಯ ಸಮವಸರಣಂ ಬಂದು ನೆಲಸಿರ್ದುದೆನೆ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದೆರ್ದು ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೇಳಡಿಯಂ ನಡೆದು ಪೊಡವಟ್ಟು ಒಸಗೆದಂಡಂಗಂಗಚಿತ್ತಮಂ ಕೊಟ್ಟಾನಂದ ಭೇರಿಯಂ ಪೊಯಿಸಿ ಪರಿಜನ ಪುರಜನ ಬಂಧುಜನ ಸಹಿತ್ತಂ ವಿಜಯ ಗಜೇಂದ್ರಮಂ ತಾನುಂ ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿ ಸಹಿತಮೇಱಿ ವಿಪುಲಾಚಲಕೆ ಬಂದು ದೂರಾಂತರದಿಂದ ವಾಹನಮನಿಳಿದು ಸಮವಸರಣಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಧೂಳೀಶಾಲ ಮಾನಸ್ತಂಭ ಮೊದಲಾದ ಭೂಮಿಗಳತಿಶಯಮಂ ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿಗೆ ಪೇಳುತ್ತ ಪೋಗಿ ಗಂಧಕುಟಿಯಂ ತ್ರಿಃ-

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಗೆಯ್ದು ತ್ರಿಜಗಾರಾಧ್ಯನಪ್ಪ ಜಿನೇಶ್ವರಂಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕರಕಮಲಂಗಳಂ ಮುಗಿದು ನಿಂದು

ಜಯ ದುರಿತಹರಣ ನಿರುಪಮಂ
ಜಯ ಶಾಶ್ವತ ಸೌಖ್ಯದಾಯಿ ನಿತ್ಯಾನಂದಾ
ಜಯ ಮದನ ಮದವಿಭಂಜನ
ಜಯ ಜಯ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥಾ

ಎಂದನೇಕ ಸ್ತುತಿ ಶತಸಹಸ್ರಂಗಳಿಂ ಜ್ಞಾನ ದರ್ಶನ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಚಾರಿತ್ರ ದಾನ ಲಾಭ ಭೋಗೋಪಭೋಗಂಗಳೆಂಬ ನವ ಕೇವಲ ಲಬ್ಧಿಗೆಱೆಯೆನಪ್ಪ ಶ್ರೀ ವೀರವರ್ಧಮಾನಸ್ವಾಮಿಯಂ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿ ಗೌತಮ ಗಣಧರರ್ಗೆ ವಂದಿಸಿ ಪನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನುಷ್ಯ ಕೋಷ್ಠದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಮುಖಕಮಲ ವಿನಿರ್ಗತ ಸಾಗಾರಾನಾಗಾರ ಧರ್ಮ ಶ್ರವಣಾನಂದಾಮೃತಪಾನ ಪರಿತೃಪ್ತಚಿತ್ತನಾಗಿರ್ಪುದುಂ ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿ ಸಭಾ ಮಧ್ಯದೊಳೆರ್ದು ನಿಂದು ಕರಕಮಲಂಗಳಂ ಮುಗಿದು ಗೌತಮಗಣಧರರ್ಗಿಂತೆಂದರೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಗೃಹಸ್ಥರುಗಳ್ಗೆ ನಾನಾ ತೆಱದಿಂದಂ ಹಿಂಸಾನಂದ ಮೃಷಾನಂದ ಸ್ತೇಯಾನಂದ ಸುರಕ್ಷಣಾನಂದಮೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಂ ತೆಱದ ಕ್ರೋಧದಿಂ ರಾಗದಿಂ ಮೇಣು ಹಿಂಸೆ ಒಕ್ಕುಮಾ ಹಿಂಸೆಯಿಂ ನರಕಾದಿ ದುರ್ಗತಿ ದುಃಖಮುಮಕ್ಕುಮದಱಿಂ ಹಿಂಸಾದೋಷಮಂ ಪರಿಹರಿಪುದೊಂದಾನೊಂದು ನೋಂಪಿಯಂ ಬೆಸಸಿಮೆನಲು ಸಪ್ತರ್ಧಿಸಂಪನ್ನರುಂ ಸರ್ವ ಜೀವ ದಯಾ ಪರಿಣತಾಂತಃಕರಣರುಂ ಚತುಃಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿಗಳುಮಪ್ಪ ಗೌತಮಗಣಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿಗಿಂತೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದರೆಲೆ ಮಗಳೆ ನಿನ್ನ ಸಕಲ ದೋಷಮಂ ಕೆಡಿಸಲು ಸಮರ್ಥಮಪ್ಪ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ನೋಂಪಿಯಂ ನೋಂಪುದೆನಲಾ ಮಹಾಸತಿ ಅಂತೆಗೆಯ್ವುದೆಂದದಱ ವಿಧಾನಮಂ ಬೆಸಸಿಮೆನಲವರಿಂತೆಂದರಾಶ್ವಯುಜಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಸಪ್ತಮಿಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂಪವರೆಲ್ಲಂ ಚೈತ್ಯಾಲಯಕೆ ಬಂದು ಪರಮೇಶ್ವರನಂ ಪೂಜಿಸಿ ಗುರುಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಂ ಋಷಿಯರ್ಗೆ ವಂದಿಸಿ ನೋಂಪಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ನವಮಿ ಪರಿಯಂತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಉಪವಾಸಮಂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮಱುದಿವಸದಷ್ಟಮಿಯೊಳು ಶುಚಿರ್ಭೂತರಾಗಿ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯವೆರಸಿ ಚೈತ್ಯಾಲಯಕೆ ಬಂದು ಜಿನೇಶ್ವರನಂ ಮಹಾವಿಭವದಿಂ ಪಂಚಾಮೃತದಿಂದಭಿಷೇಕಮಂ ಮಾಡಿಸಿ ಅನೇಕ ವಿಧದಷ್ಟ ವಿಧಾರ್ಚನೆಯಂ ಮಾಡಿಸಿ ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ಪೂಜೆಯಂ ಸವಿಸ್ತರಂ ಮಾಡಿ ಕಥೆಯಂ ಕೇಳ್ದು ಜಾವ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಅರ್ಹತ್‌ಪರಮೇಶ್ವರಂಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆಯಂ ಜಾವಜಾವದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮೋದ್ಯೋಗದಿಂ ಜಾಗರಮಿರ್ದು ದಿನಕರನುದಯಂಗೆಯ್ವಾಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞನಂ ಪೂಜಿಸಿ ಭೂಯಾತ್ ಪುನರ್‌ದರ್ಶನಮೆಂದು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ೮ ತಂಡ ಋಷಿಯರ್ಗೆ ಆರ್ಜ್ಜಿಕಾ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನಿರಂತರಾಯಮಂ ಮಾಡಿಸಿ ದೀನಾನಾಥರಂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಬುಧಜನ ಸಹಿತಂ ಪಾರಣೆಯಂ

ಮಾೞ್ಪುದು. ೮ ವರ್ಷಂಬರಂ ನೋಂತು ಕಡೆಯೊಳುಜ್ಜವಣೆಯಂ ಮಾೞ್ಪ ವಿಧಾನ ಮೆಂತೆಂದೊಡೆ ಪರಮಾತಿಶಯ ಕೇವಳಿಗಳಪ್ಪ ಮುನಿಸುವ್ರತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಕೃತಿಯಂ ಯಕ್ಷಯಕ್ಷಿಸಹಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ ಚೈತ್ಯಾಲಯಮಂ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ ಮಾಡಿಸಿ ಘಂಟಾ ಚಾಮರ ಹೊಳವಳಿಗೆ ಗೀತ ವಾದ್ಯ ನೃತ್ಯ ಶ್ರೀಬಲಿ ಮುಂತಾದ ವೈಭವಂಗಳಂ ಯಥಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂ ನಿತ್ಯಪೂಜೆ ಮುಂತಾದುದಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪೂದೋಟಂಗಳಂ ಬಿಡುವುದು ಜೈನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಿಥುನಕ್ಕೆ ೮ ಮಂದಿಗೆ ಸೀರೆ ವೋಲೆ ರವಕೆ ಚಿಂತಾಕು ಕರಿಯ ಮಣಿ ಮೂಕುತಿ ಮುಂತಾದವಂ ಹಚ್ಚಡ ಪೈರಣೆ ಶಿರೋವೇಷ್ಟನ ಕುಂಡಲ ಮುಂತಾದವಂ ಕೊಟ್ಟು ಭೋಜನ ತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳಿಂ ಅವರ [ಂ] ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಚತುಃಸಂಘಮಂ ಪೂಜಿಸಿ ೮ ತಂಡ ಋಷಿಯರ್ಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಯಂ ಮಾಡಿಸಿ ತಟ್ಟು ಕುಂಭ ಗುಂಡಿಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಶ್ರುತ ಪಾವಡೆಗಳಂ ಕೊಟ್ಟು ಅನಿತೆಯಜ್ಜಿಯರ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಚತುಃಸಂಘ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ವಿಭವಾನು ಗುಣವಶಾಗಿ ವಸಂತೋಕುಳಿಯಂ ಮಾೞ್ಪುದು. ಇದು ನೋಂಪಿಯ ಉದ್ಯಾಪನೆಯ ಕ್ರಮವೆಂದು ಗೌತಮಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪೇಳೆ ಕೇಳ್ದು ಸಂತುಷ್ಟಚಿತ್ತರಾಗಿ

ಆವಾವ ದೋಷಮೆಲ್ಲಮ
ನೋವದೆ ಪರಿಹರಿಪಜೀವದ[1]ಯಾ[1]ಷ್ಟಮಿಯಂ
ಭಾವಿಸೆ ನೋಂಪವರೆಲ್ಲಂ
ಭೂವಳಯದೆ ಸುಖಮನುಂಡು ಮುಕ್ತಿಯ ಪಡೆವರ್

ಎಲ್ಲಾ ವ್ರತಮುಂ ನೋಂಪಿಯ
ಕೊಲ್ಲದ ವ್ರತಕಧಿಕಮಲ್ತುಮದಱಿಂ ಭವ್ಯರ್
ಪೊಲ್ಲಮೆ ಗೆಯ್ದಾ ದೋಷಕ್ಕೆ
ಸಲ್ಲದೆ ಪೂಜಿಪುದು ಜೀವದ[2]ಯಶಾ[2]ಷ್ಟಮಿಯಂ

ಎಂದು ಶ್ರೇಣಿಕ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನುಂ ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿಯುಂ ನೋಂಪಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಎಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಮುನ್ನೀ ನೋಂಪಿಯನೋಂತ ಮಹಾನು ಭಾವರ ಕಥೆಯಂ ನಿರೂಪಿ[3]ಸೆಂದು[3] ಬಿನ್ನವಿಸೆ ಅವರಿಂತೆಂದು ಪೇೞ್ದರು :

ಈ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದಾರ್ಯಾಖಂಡದೊಳವಂತಿ ವಿಷಯದೊಳುಜ್ಜಯಂತಿಯೆಂಬ ಪುರಮಾ ಪುರಮನಾಳ್ವಂ ಯಶೌಘಮಹಾರಾಜನಾತನ ಪಟ್ಟದರಸಿ ಚಂದ್ರ ಮತಿಯೆಂಬಳವರಿರ್ವರ್ಗಂ ಮಹೇಂದ್ರಂಗ ಮಿಂದ್ರಾಣಿಗಂ ಜಯಂತನಂತೆ ಯಶೋಧರ ನೆಂಬ ಕುಮಾರಂ ಪುಟ್ಟಿ ಶೈಶವಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟು ಶಸ್ತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳೊಶ್ವಗಜಾರೋಹಣಂ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಕಲಾಪ್ರವೀಣನಾಗಿರೆ ಯಶೌಘಮಹಾರಾಜಂ ಯಶೋಧರ ಕುಮಾ ರಂಗೆ ಅಮೃತಮತಿಯೆಂಬ ರಾಜಪುತ್ರಿಕೆಯುಂ ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ವಿವಾಹಮಂ ಮಾಡಿ

[1] [ಯೆ ಅ] ? [2] [ಯ ಅ ?] [3] [ಸಿಮೆಂ] ?

ಸುಖದಲ್ಲಿರ್ಪ್ಪುದು [ಂ] ಅಮೃತಮತಿಗಂ ಯಶೋಧರಂಗಂ ಮೂಡಣ ದಿಕ್ಕಿಗಂ ದಿವಸಕ್ಕಂ ಸೂರ್ಯನುದಯಿಪಂತು ಯಶೋಮತಿ ಎಂಬ ಕುಮಾರನುದಯಂಗೆಯ್ದು ಯಶೌಘಮಹಾರಾಜಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರರಿಂ ಬಳಸಿ ಸಪ್ತತಳಪ್ರಾಸಾದದ ಮೇಲೊಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಟ್ಟಿರಲಾ ಸಮಯದೊಳುಲ್ಕಾಪಾತಮಂ ಕಂಡು ಸಂಸಾರ [ಭೋಗ][1] ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಕಾಯಾಯುಗಳನಸ್ಥಿರಂಗಳೆಂದಱಿದು ಯಶೋಧರಂಗಭಿಷೇಕ ಪೂರ್ವಂ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ಪರಮ ನಿರ್ವಾಣ ಸಾಧನಮಪ್ಪ ಜಿನದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಉಗ್ರೋಗ್ರ ತಪಶ್ಚರಣಂಗಳಂ ಮಾಡುತ್ತಮಿರೆ ಇತ್ತಲ್ ಯಶೋಧರಮಹೀರಾಜಂ ರಾಜ್ಯಂ ಗೆಯ್ಯುತ್ತಮಿರ್ದೊಂದು ದಿವಸಂ ರಾತ್ರಿಸಮಯದೊಳು ಸಾಮಂತ ಪುರೋಹಿತ ಸೇನಾಪತಿ ದಂಡನಾಯಕ ಮುಂತಾದ ಬಾಹತ್ತರ ವಿನಿಯೋಗಮಂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಸಜ್ಜಾಗೃಹಮಂ ಪೊಕ್ಕು ರತಿಯುಂ ಕಾಮದೇವನುಮಿರ್ಪಂತು ಅಮೃತಮತಿಯುಂ ತಾನುಂ ಮನ್ಮಥಕೇಳೀ ವಿನೋದಾಮೃತ ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದೊಳೋಲಾಡಿ ಪಟ್ಟಿರ್ಪುದುಂ ಬೆಳಗಪ್ಪಜಾವದೊಳು ಅರಮನೆಯಿಂದತಿ ದೂರಮಲ್ಲದೆಡೆಯೊಳು ಯಾಗಹಸ್ತಿಯಂ ಕಟ್ಟಿರಲದಱ ಮಾವತಿಗನಷ್ಟವಂಕನೆಂಬಾತ[ಂ] ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚತ್ತು ಸುಸ್ವರದಿಂ ಮಾಳವಪಂಚಮವೆಂಬ ರಾಗಮಂ ಮಾಳ್ಪ.[2]ದಾ[2]ಸಮಯದೊಳೆಚ್ಚತ್ತಿರ್ದ ಅಮೃತಮತಿ ಅದಂ ರಾಗಸ್ವರಮಂ ಕೇಳ್ದು ಕಿವಿವೇಟಂಗೊಂಡು ಬೆಳಗಾಗಲೊಡಂ ಗುಣವತಿಯೆಂಬ ದೂತಿಯಂ ಕರೆದೆಲೆ ಅಬ್ಬಾ ನಮ್ಮ ಸಜ್ಜಾಗೃಹದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರ್ದಾನೆಯ ಮಾವತಿಗಂ ರಾಗಂಗೆಯ್ಯಲಾತನ ರಾಗವೆನ್ನ ಮನಮಂ ಸೆಱೆಗೆಯ್ದುದಾತನಂ ನನಗೆ ನೀಂ ಪೋಗಿ ತರಲ್ವೇಳ್ಕುಮೆನಲಾಕೆ ಆತನಿರ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ ಆ ಅಷ್ಟವಂಕನೆಂತಪ್ಪ ಚೆಲುವನೆಂದೀಕ್ಷಿಸಿ ಕುಗ್ಗಿದ ಕೊರಳುಂ ಹಱಿದಲೆಯುಂ ನಂಡುಮೂಗಂ ಹೊಱಹಲ್ಲುಂ ಗೀಜವಾಯುಂ ಕೊಳೆತ ಕಣ್ಣುಂ ಮೂಳಗಿವಿಯುಂ ನಳ್ಳಿದಪ್ಪ ಪಣೆಯುಂ ರೋಮವಿಲ್ಲದ ಪುರ್ಬುಂ ಗೂಡುಗೊಂಡೆದೆಯುಂ ಸೋಬೆಗುತ್ತಿಂದುಬ್ಬಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯುಂ ಸುಡೆ ಪುಣ್ಣಿಂ ಸುರಿವ ಕೀವಿಂ ಮುತ್ತಿ ಜೊನ್ನೆಂದೇಳುವ ನೊಣವುಂ ಆನೆಯ ಮೂತ್ರಗಳಿಂ ಬೆಂದ ಬೆರಳ್ಗಳುಂ ಹತ್ತಿದ ನಿತಂಬಮುಂ ಮುಱಿದ ಬೆನ್ನುಂ ಬತ್ತಿದ ಕಾಲ್ಗಳುಂ ಹೆಡಸು ನಾಱುವ ಶರೀರಮುಂ ಇಂತಿರ್ದ ಆನೆವಾಂಕನಂ ಕಂಡು ಗುಣಮತಿ ಅತಿ ಪೇಸಿ ಅರಸಿಯುಂ ನಿಂದಿಸಿ ಮರಳಿ ಅರಸಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಇಂತೆಂದಳೆಲೆ ಮಗಳೆ ನೀನಪ್ಪೊಡೆ ಮನುಷ್ಯಾಕಾರಮಂ ಧರಿಸಿದ ಊರ್ವಶಿಯಂತಿಪ್ಪೆ, ನಿನ್ನ ವಲ್ಲಭಂ ದೇವೇಂದ್ರನಂತಿಪ್ಪನೀ ನಿಕೃಷ್ಟನಂ ಬಯಸಲಪ್ಪುದನುಚಿತಮೆನಲಾಕೆ ಇಂತೆಂದಳೆಲೆ ಮರುಳೆ ಆವಾತನಲ್ಲಿ ಕಾಮಂ ಪೂಜ್ಯನಾತಂ ಹೀನಕುಲನಾದೊಡಂ ರೂಪಾಧಿಕಮಿಲ್ಲದಿರ್ದೊಡಂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಆತನೆ ಕಾಮದೇವನಾದಕಾರಣಂ ರೂಪು ಕುಲಗುಣಂಗಳೆಂಬದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನ ಸೋಲಿಸುವವಂ ಕಾಮದೇವನೆಂದೆ ಬಗೆದು ತರಲ್ವೇಳ್ಕುಮೆನಲಾ ಗುಣವತಿ ಆಕೆಯ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಡಲಾತನೊಡನೆ ಕಾಮಸುಖವನನುಭವಿಸುತ್ತಮಿರಲೊಂದು ದಿವಸಂ ಯಶೋಧರ ಮಹಾರಾಜಂ ತನ್ನೊಳು

---

1 ಓಲೆ ಹರಿದುಹೋಗಿದೆ. 2 [ದುಮಾ ?]

ಮುನ್ನಂ ಮಹಾಳ್ಬಾಲಿಂಗನ ಚುಂಬನ ಮೊದಲಾದಕ್ಕಱು ಕಾಮದೆ ಭೇದಿಸಿ ಆಕೆಯ ಮನವಂ ಕಾಣದಿರೆ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನಂ ರಾಯಂ ಓಲಗಂಗೊಟ್ಟು ಅದ್ಭುತಮತಿಯಂ ಹತ್ತಿರೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಟಕ ಶಾಲೆಯಿಂ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಗಳೆದು ಒಡ್ಡೋಲಗಮಂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆಯಪ್ಪ ಅಮೃತಮತಿಯಂ ಕೈವಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಜ್ಜಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಕಾಮಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಿರ್ದು ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತನಾದುದನೆ ಕಂಡು ಮೆಲ್ಲನೆಳ್ದು ಅಷ್ಟವಂಕಂಗೆ ಭಕ್ಷ್ಯಂಗಳಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೋಪುದುಂ ರಾಯನೆಚ್ಚೆತ್ತು ಆಕೆಯ ಪಿಂದೆಯೆ ಪೋಗಿ ಮಱೆಗೊಂಡಿರೆ ಅಮೃತಮತಿ ಪೋಗಿ ಅಷ್ಟವಂಕನಂ ಮಲಗಿರ್ದನನೆಬ್ಬಿಸೆ ಆತಂ ಕ್ರೋಧಮುಂ ತಾಳ್ದು ನಿದ್ರೆಯಂ ಕೆಡಿಸಿದೆಯೆಂದು ಕೋಪಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಎಂದೂ ಬರ್ಪ ಪೊತ್ತಿಂಗೆ ಬಂದುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೋಪಿಸಿ ಆಕೆಯಂ ಮುಂದಲೆಂವಿಡಿದು ಆಸೆಯ ನೇಣುಗಳಿಂ ಬಡಿಯೆ ಆಕೆ ದೈನ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂ ಬೇಡಿಕೊಳುತಲಿಂತೆಂದಳು ಎಲೆ ಪ್ರಿಯನೆ ರಾಯಂ ನಾಟಕಶಾಲೆಯಂ ನಾಡಿಸಿ ಬರ್ಪಾಗಂ ಪೊತ್ತು ಪೋಯ್ತು ಅದುಕಾರಣ ನಾನುಂ ಬಂದುದಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ನೀನುಂ ನನ್ನ ಕೊಲಲಾಗದೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಆ ನೋವಂ ಮಱೆದು ತಾನು ತಂದ ಕಜ್ಜಾಯಮುಂ ಆತಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅಷ್ಟವಂಕನೊಳು ನೆರೆದಿರ್ಪುದಂ ರಾಯಂ ಕಂಡು ಖಡ್ಗಮಂ ನೆಗಪಿ ಪೊಯ್ವೆನೆಂದು ಬಗೆದಂ ತನ್ನ ಮನದೊಳಿಂತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನೀ ನಿಕೃಷ್ಟನೆನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂ ಜೀವಿಪಂ ಇವಳುಂ ಸ್ತ್ರೀ ವಧೆ[....]ಯೆಂದು ಶತ್ರು ರಾಯರುಗಳ ಮಸ್ತಕಮಂ ವಿದಾರಿಪ ಖಡ್ಗಂ ಹೀನನು ಮಿಂತಪ್ಪ ನಿಕೃಷ್ಟಸಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಪುದಲ್ಲವೆಂದು ರಾಯಂ ಕೊಲೆಗೆ ಪೇಸ್ಸಿ ತಿರಿಗಿ ಬಂದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಣಾಗುಣಗಳಂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅವಿಚಾರಮಂ ಭಾವಿಸುತ್ತಮಿರೆ ಅಮೃತಮತಿಯುಂ ಅಷ್ಟವಂಕನೊಳ್ ನೆರೆದು ಅವನೊಳ್ ಪೇಳಿಕೊಂಡು ಸಜ್ಜಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗೆ ಆ ಬೇಳಿಗೆ ಬೆಳಗಾಗೆ ಮಂಗಳ ಪಾಠಕ ಧ್ವನಿಯಿಂ ರಾಯನೆದ್ದು ಮುಖ ಮಜ್ಜನಮಂ ಮಾಡಿ ದೇವಾಧಿದೇವನಪ್ಪ ಅರ್ಹತ್ ಪರಮೇಶ್ವರಂಗೆ ವಂದಿಸಿ ಒಡ್ಡೋಲಗದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರ್ದ ಸಮಯದೊಳು ಒರ್ವಂ ರಾಯಗೆ ನೆಯ್ದಿಲಪುಷ್ಪಮಂ ಕಾಣಿಕೆಯಂ ಕುಡೆ ಅದಂ ರಾಯಂ ವಾಸಿಸಿ ಕಯ್ಯೊಳು ಪಿಡಿದುಕೊಂಡು ಓಲಗಮಂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆಯಪ್ಪ ಅಮೃತಮತಿಯ ಒಡ್ಡೋಲಗಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಆಕೆಯಂ ಕಂಡು ಇರುಳಿನ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ಪೇಳುವಂತೆ ಆಕೆಯ ಕೂಡ ಸರಸವಿನೋದದಿಂ ನೆಯ್ದಿಲ ಪುಷ್ಪದಿಂದಿಡೆ ಆಕೆಯುಂ ಆಗಳೆ ಮೂರ್ಛೆವೋಗಿ ಬೀಳೆ ಅದಂ ಅರಸಂ ಕಂಡು ಶೀತಲ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದೆಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿ ಎಲೆ ಪ್ರಿಯಳೆ ನಿನಗೆ ಇಂದು ಬಂದ ವಿಪತ್ತು ಇನ್ನೆಂದಿಗು[ಂ] ಬಾರದೆಂದು ಸಂಕೇತದಿಂದಱಿಪಿ ರಾಯಂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಾಯಮುಂ ನೆನೆಯುತ್ತ ತನ್ನ ತಾಯರಮನೆಗೆ ಬರೆ ಚಂದ್ರಮತಿ ಮಗನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ ಮಱುಗಿ ನಿನಗಾರಭಯಂ ನಿನ್ನ ಮುಖಕಮಲ ಬಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮೇನೆಂದು ಮಗನಂ ಬೆಸಗೊಳೆ ಎಲೆ ತಾಯೆ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂ ನನಗೊಂದೂ ಭಯವಿಲ್ಲ ನಿನ್ನೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸೆಜ್ಜೆಸೆಯಪ್ಪ ಅಮೃತಮತಿ ಏಳು ನೆಲೆಯುಪ್ಪರಿಗೆಯಿಂದ

ಕೆಳಗಣ ಬಚ್ಚಲ ಗುಳಿಯೊಳ್ ಪೊರಳುವುದು ಕಂಡೆನು ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯಂ ರಾಹು ಪಿಡಿವುದಂಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಅತಿಭೀತನಾದೆನೆನೆ ಆ ಮಾತು ತಾಯಿ ಕೇಳ್ದು ದುಃಸ್ವಪ್ನಮೆಂದು ಬಗೆದು ಮಗನೆ ನೀ ಕಂಡ ಸ್ವಪ್ನದ ಫಲಮತಿಕಷ್ಟಮೆಂದು ರಾಜಬಾಧೆಯಂ ಪೇಳ್ದು ಮಿದಱ ದೋಷಮನೊಂದೆ ಕ್ಷಣದೊಳು ಕೆಡಿಸಲಾರ್ಪ ಚಂಡಮಾರಿಯೆಂಬ ದೇವತೆಯಂ ಪೂಜಿಸಿ ನಿನ್ನ ಭುಜಾದಂಡಮಂಡಿತಮಪ್ಪ ಕಂಡಯದಿಂ ಕುಱಿಗಳ ಸಹಸ್ರಮಂ ಕೊಂದು ದೇವಿಯಂ ಪೂಜಿಸಿ ದೇವಿಯಂ ತೃಪ್ತಿ ಬಡಿಸಲು ಸ್ವಪ್ನದೋಷ ಮೆಲ್ಲಂ ತೀರ್ಗುಮೆನಲರಸಂ ನಡನಡಂ ನಡುಗಿ ಕಿವಿಗಳಂ ಮುಚ್ಚಿ ಅತಿ ಭೀತನಾಗಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಗಿಂತೆಂದ[ಂ] ನಮ್ಮ ಕುಲದರಸುಗಳೆಲ್ಲರುಂ ಶ್ರೀ ಜಿನಧರ್ಮ ಹರಾಯಣರಹಿಂಸಾದಿ ವ್ರತಮಂ ಧರಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಮೋಕ್ಷಮಂ ಪಡೆದರು ಅದಂ ನೀನಱಿಯದಂತೀ ಹಿಂಸೆಯ ನುಡಿಯಂ ನುಡಿಯಬರ್ಪುದೆ ಎಂದು ಪೇೞಿ ತನ್ನ ಮನದೊಳಿಂತೆಂದನೆತ್ತ ಮೆಟ್ಟಲೆತ್ತ ಚಪ್ಪಟೆಯಾಯ್ತೆಂದು ತಾನೊಂದ ನೆನೆದರೆ ತಾನೊಂದಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಳಂ ಬಾಲಕರೊಳಮಜ್ಞಾನಿಗಳೊಳಮಂ ಮೂರ್ಖರೊಳಂ ಸ್ವಪ್ನಾದಿಗಳಂ ಪೇಳಲಾಗದೆಂಬ ನೀತಿಯಂ ನೆನೆಯುತ್ತ ತಾಯಿ ಪೇೞಿದ ಹಿಂಸೆಗೆ ಪೇಸುತ್ತಮಿರ್ಪ ನಿಜಕುಮಾರನಂ ಕಂಡು ಚಂದ್ರಮತಿ ಇಂತೆಂದಳು ತಾಯಿ ಮಾತಂ ಮೀಱುವುದು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜಪುತ್ರಂಗೆ ಲಕ್ಷಣಮಲ್ಲೆಂದು ನಿರ್ಬಂದಿಸಿ ಪೇಳೆ ಹಿಂಸೆಗೆ ಕೇಳದಿರೆ ತಾಯಿ ಮನದೊಳೊಂದುಪಾಯಮಂ ನೆನೆದು ಪಿಟ್ಟಿನ ಕೋೞಿಯಂ ಚಿತ್ರಕರಿಂ ಮಾಡಿಸಲದು ವಿಚಿತ್ರರೂಪಮಪ್ಪುದುಮಾ ರೂಪಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪಿಶಾಚಮದಱೊಳಗೆ ಪೊಕ್ಕಿರಲು ಆ ಕೋೞಿಯಂ ಕೊಲ್ಲೆಂಬುದುಂ ಅರಸಂ ಒಲ್ಲೆನೆಂದೊಡೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಬೆನೆನಲಾಭೀತನಾಗಿ ತಾಯಪರೆಧೇಧಕ್ಕೊಡಂಬಟ್ಟು ಆಶ್ವಯುಜ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಷ್ಟಮಿಯ ಕುಜವಾರದಂದು ಚಂಡಿಕಾ ದೇವಿಯ ಮುಂದಾ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋೞಿಯಂ ತಾಯ ಒತ್ತಂಬದಿಂ ಖಂಡಯದಿಂ ಪೊಯ್ಯಲಾ ಕೋೞಿಯವೊಳ್ಪೊಕ್ಕಿರ್ದ ಭೂತಂ ಕೋೞಿಯಂತೆ ಕೂಡೆ ಕೂಗೆ ಅರಸಂ ಆ ಧ್ವನಿಯಂ ಕೇಳ್ದು ಪಿಡಿದಸಿಯಂ ನೆಲಕ್ಕೀಡಾಡಿ ಮಱುಗಿ ನಡನಡಂನಡುಗಿ ಕಣ್ಬನಿಯಂ ತುಂಬಿ

ಇದು ಕೋೞಿಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಂ
ಸುದತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ [ಮೆನ್ನ] ನರಕದ್ವಾರ
ಕ್ಕಿದು ಕರೆವುದೆಂಮು ಮನದೊಳು
ಕುದಿದಂ ಪಾತಕಿಯೆನಿಪ್ಪ ತಾಯಿ ನೊಂದಂ

ಅಂತು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂ ಜಿನದೀಕ್ಷಾಭಿಮುಖನಪ್ಪಂನಿಜವಲ್ಲಭನಂ ಅಮೃತಮತಿ ಕಂಡು ತನ್ನ ದೂಸಱಿಂದೀತಂ ಪೋಪನಿದುಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಂ ಮಾಳ್ಪೆನೆಂದು ಮನದೊಳು ನೆನೆದು ಪತಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಾಲ್ಗೆಱಗಿ ನೀ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋತ್ತಮಂ ದಯಾಪರನಪ್ಪುದಱಿಂ ಸ್ತ್ರೀಯುಪ್ಪೆನ್ನಪರಾಧಮಂ ಸೈರಿಗೆ ಯಶೋಮತಿಗೆ ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಿ ಎನ್ನರಮನೆಯೊಳಾನುಂನೀವುಂ ಅತ್ತೆಯುಂ ಭೋಜನಂಗೆಯ್ದು ಮೂವರುಂ

ಜಿನರೂಪಧಾರಿಗಳಪ್ಪೆವೆಂದೊಡಂಬಡಿಸಿ ವಿಷದ ಲಡ್ಡುಗೆಯಂ ಮಾಡಿಕ್ಕಿ ಗಂಡನುಮಂ ಅತ್ತೆಯುಮಂ ಕೊಂದಷ್ಟವಂಕನೊಡನೆ ಕಾಮಭೋಗಂಗಳನನುಭವಿಸುತ್ತಮಿರ್ದಳಿತ್ತಂ ಯಶೋಧರಂ ಸತ್ತು ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯಂ ಕೊಂದ ದೋಷದಿಂ ವಿಂಧ್ಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನವಿಲಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದನಿತ್ತಲಾ ಚಂದ್ರಮತಿಯುಂ ಸತ್ತು ಕರಹಾಟ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ನಾಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದಳಿಂತಿರ್ವರು(ಂ) ಪರಸ್ಪರ ವೈರಭಾವದಿಂ ಎಯ್ಯಮೃಗಮುಂ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪನುಂ ಅಜನುಂ ಕೋಣನುಂ ಮೀನುಂ ಮೊಸಳೆಯುಂ ಆಡುಂ ಹೋತನುಂ ಮೊದಲಾದನೇಕ ಭವಂಗಳೊಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಹತಿಯಿಂ ಸತ್ತು ಕಡೆಯೊಳುಜ್ಜೇನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದೆಗನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಗಳಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿರಲಾ ಮಾದೆಗನರಸಂಗೆ ಕಾಣಿಕೆದಂದು ಕೊಡಲಾತಂ ಚಂಡಕರ್ಮನೆಂಬ ತಳವಾಱನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಲೊಂದು ದಿವಸಂ ಯಶೋಮತಿ ಮಹಾರಾಜಂ ತನ್ನರಸಿ ಕುಸುಮಾವಳಿಯೆಂಬಳ್ವೆರಸಿ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ಪೂವಿನ ಮಂಟಪದೊಳು ತಳಿರ ತಲ್ಪದೊಳು ತಾನುಂ ಕುಸುಮಾವಳಿಕಾಮಸುಖದಿನಿರ್ದನಿರಲು ಚಂಡಕರ್ಮಂ ಕೋಳಿಗಳ್ವೆರಸು ವನವಿಹಾರಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಮಲ್ಲಿರ್ದ ದಿವ್ಯಮುನಿಗಳುಂ ಕಂಡು ಜೀವತತ್ವಮಂ ಕೇಳೆ ಜೀವದಯಾ ಸ್ವರೂಪಮಂ ಕೇಳ್ದುಮಲ್ಲಿರ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಕೋಳಿಗಳ್ ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟಂಗಳಾಗಿ ಸರಂಗೆಯ್ಯೆ ಯಶೋಮತಿಯೆಂಬರಸಂ ಶಬ್ದವೇದಿಯೆಂಬ ಬಾಣದಿಂದೆರಡರ ಶಿರಮನೊರ್ಮೊದಲೊಳೆಚ್ಛೇದಿಸಲಿವೆರಡುಂ ಕುಸುಮಾವಳಿಯ ಗರ್ಭದೊಳಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿಗಳೆಂಬ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣೂಸುಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಶಿಶುತ್ವಮಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟು ಬಾಲಕಾಲದೊಳೆ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ ಪಕ್ಷದೊಳು ಹಿಂದಣ ಪ್ರಪಂಚಮುಂ ಕೇಳ್ದು ನಿರ್ವೇಗಂಪುಟ್ಟಿ ಕ್ಷುಲ್ಲಕರಾಗಿ ತಪಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಂ ಯಶೌಧೆ ವಿಷಯದ ರಾಜಪುರದ ಅರಸಂ ಮಾರಿದತ್ತನ ಪುರದ ಬಹಿರುದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರುಂ ಸಮುದಾಯಂ ಬೆರಸಿ ಬಂದು ಪಂಥಾತಿಚಾರ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣಂ ಗೆಯ್ದುಪವಾಸಮು ಕೈಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಯುಗ್ಮಮಂ ಭಿಕ್ಷಾನಿಮಿತ್ತಮಾಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಲಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳು ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಷ್ಟಮಿಯುಂ ಬರಲಾ ರಾಜಪುರದರಸ ಮಾರಿದತ್ತಂ ಚಂಡಮಾರಿಯ ಭಕ್ತನಪ್ಪುದಱಿಂದಾ ದೇವತೆಗೆ ಜಾತ್ರೆಯುಂ ನೆರಪಿ ದೇವತೆಯ ಮುಂದೆಲ್ಲಾ ಜೀವಂಗಳ ಯುಗಲಂಗಳಂ ವಧಿಸುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಿಂದಂ ಶುಭಲಕ್ಷಣ ಸಂಭೃತಂಗಳಪ್ಪ ಮನುಷ್ಯ ಯುಗ್ಮಮಂ ತರಲ್ವೇಡಿ ಚಂಡಕರ್ಮನೆಂಬ ತಳಾಱನನಟ್ಟಲಾತಂ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷಾನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಬರ್ಪಭಯರುಚಿಯಭಯಮತಿಗಳಂ ಕಂಡವರಿರ್ವರಂ ಪಿಡಿದು ದೇವತೆ ಸಂತುಷ್ಟೆಯಹಳೆಂದು ಪಿಡಿದೊಯ್ದು ಮಾರಿದತ್ತಂಗೊಪ್ಪಿಸಲಾತಂ ಕೊಲಲೆಂದು ಇವರ ಗಂಧಲೇಪನಮಂ ಮಾಡಿ ಪೂವಿನ ಮಾಲೆಯನಿಕ್ಕಿ ದೇವತೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅರಸು ಖಡ್ಗಮಂ ಜಡಿದು ಜನಮೆಲ್ಲಂ ಆರಸನಂ ಇವರೊಡನೆ ಪರಸಿಮೆನಲವರಿಂತೆಂದರೆಲೆ ಮಹಾರಾಜಾ ನೀಂ ರಾಜಚಂದ್ರನಪ್ಪುದಱಿಂ ಚಂದ್ರನಂತೆಲ್ಲಾ ಜನಂಗಳಿಗೆ ಹಿತಮನೆ ನೆಗಳುತ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸುತ್ತ ಪುತ್ರಮಿತ್ರರಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸಿ ದಯಾಮೂಲಮಪ್ಪ ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮಮೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಮೆಂದಾರಾಧಿಸಿ ಸದ್ಧರ್ಮಪರಾಯಣನಾಗಿ ರಾಜಾನ್ವಯತಿಲಕನೆನಿಸಿ ಸುಖದ ರಾಜ್ಯಮನ

ನುಭವಿಸೆಂದು ಪರಸೆ ಅರಸಂ ಆ ಪರಕೆಯುಂ ಕೇಳ್ದು ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತನಾಗಿ ಪಿಡಿದ ಖಡ್ಗ ಮಂ ನೆಲಕ್ಕೀಡಾಡಿ ಇವರಿರ್ವರ ಧೈರ್ಯಕ್ಕಂ ಬಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿಯ ನಿರ್ವೇಗ ತೋಱಿಕೆಗಂ ಮೆಚ್ಚಿ ನೀವಾರಾವ ಕುಲಮೇನುನಿಮಿತ್ತಮಿ ಪರಯದಲ್ಲಿ ಭೋಗನಿಸ್ಪೃಹರಾದಿರೆನೆ ಅವ ರಿಂನೆಂದರಲೆ ಮಹಾರಾಜಾ ಎಮ್ಮ ಚರಿತಮೆಂಬುದು ಧಾರ್ಮಿಕರ್ಗೆ ಸೊಗಸುವುದು ನೀನು ಮಿಥ್ಯಾಧರ್ಮರತನಾದಸದು ಕಾರಣ ನಿನ್ನಭೀಷ್ಟಮಪ್ಪಂತೆ ಮಾಡೆಂಬುಂ ಅರಸಂ ನೀವು ಮಹಾರಾಜರುಗಳು ಮಹಾಪುರುಷರೆಂದು ಅವರ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಮಾಡಿ ತಾನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ ವಂದಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ನಿರ್ಬಂಧವೆ ಬೆಸಗೊಳೆ ಅವರಿಂತೆಂದರಲೆ ಮಹಾರಾಜಾ ನಿನ್ನೊಳ್ಳಿತಂ ಬೆಸಗೊಂಡೆ ನಿನ್ನ ಭೋಧೆಯುಂ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಾ ಭಿಮುಖಮಾಯ್ತು ಭವ್ಯತ್ವ ಗುಣವೆಂಬುದು ಬಹಿರ್ನಿಮಿತ್ತಮಿಲ್ಲದಂದು ಪ್ರಕಟಮನೆಯ್ದು ದಾಗಿ ಇಂದೆಮ್ಮ ದೆಸೆಯಿಂ ಕಲ್ಯಾಣ ಪರಂಪರೆಗೆ ಕಾರಣಮಾಯ್ತೆಂದು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಅರಸನೊ ಡನೆ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಣ ಕಥೆಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯುಂ ಕೊಂದುದು ಮೊದಲಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭವಭವದ ಪ್ರಪಂಚಮಂ ನಿರೂಪಿಸೆ ಕೇಳ್ದು ಅರಸಂ ಭಯಚಕಿತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಸುರಿದ ಕಣ್ಬನಿಯ ಪ್ರವಾಹದಿಂದಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂಗೆಯ್ದು ಪೂಜಿಸಿ ಪೊಡ ವಡೆ ಸರ್ವಜನಕೆಲ್ಲಂ ಕೇಳಿ ಚೋದ್ಯಂಬಟ್ಟು ಇವರ್ಗೆ ತಾವೆಲ್ಲರುಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣತರಾ ಗಿರ್ದುದಂ ಕಂಡು ಪರಸುತಿರೆ ಆ ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆ ಎಂತಿರ್ದುದೆಂದೊಡೆ ಕರದ ಖಡ್ಗ ಕಪಾಲ ಮುರ್ವಸೂ[. .]ರಿವ ನಾಲಗೆ ಕರುಳಮಾಲೆ ಪೊರಳ್ದಗಲ್ಲ ಕೋಱದಾಡೆ ಪಱಿದ ತಲೆ ಬಿಡುಗಣ್ಣು ನೀಳ್ದ ನಾಲಗೆ ಇಂತಪ್ಪ ಭಯಂಕರಮೆನಿಸಿ ನೆಗಳ್ದ ಚಂಡಮಾರಿ ದೇವತೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳ ಭವಪ್ರಂಚಮಂ ತಾ ಕೇಳ್ದು ಹಿಂಸೆಗೆ ಪೇಸಿ ಭಯಭ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಮಱುಗಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯುಂ ಕೊಂದು ಯಶೋಧರನಂ ಚಂದ್ರಮತಿಯುಮಿಂತಪ್ಪ ಭವಭವದಲ್ಲಿ ಅಚಿಂತ್ಯಮಪ್ಪ ದುಃಖದಾವಾಗ್ನಿಯಿಂ ಬೆಂದುನೊಂದರಿನ್ನು ಸಚೇತನಂ ಗಳಪ್ಪ ಜೀವವಧೆಯುಂ ಮಾಡಿದ ನಿರ್ಗುಣರಿನ್ನೆಂತಪ್ಪ ಪಾತಕದಫಲಮನುಂಬುರೆಂದು ಮಱುಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಪ್ಪ ದಿವ್ಯರೂಪಂ ಧರಿಸಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳ ಪಾದೋಪಾಂತಧರೆ ಯೊಳ್ ಪೊರಳಿ ಎನ್ನಂ ರಕ್ಷಿಪುದೆಂದು ದೈನ್ಯಂಬಡುವ ದೇವತೆಯುಂನರಸಂ ಸರ್ವಜನವೆಲ್ಲಂ ಕಂಡಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಬಡುತಿರಲಾ ದೇವತೆಯಿಂತೆಂದಳಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎನಗೆ ಅಹಿಂಸಾ ವ್ರತಮಂ ಪಾಲಿಪುದೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳ ಪಾದಮಂ ಪೂಜಿಸಿ ಅವರ ಪಕ್ಷದೊಳು ಅಹಿಂಸಾವ್ರತ ಮಂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪಂಚಾಣುವ್ರತಂಗಳಂ ಕೈಕೊಂಡು ಅಷ್ಟಮೂಲಗುಣಗಳಂ ಧರಿಸಿ ಸಮ್ಯ ಕ್ತ್ವಮಂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನುಂ ಪ್ರಜೆಗಳೊಡನೆ ಇಂದು ಮೊದಲೆನ್ನ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರುಂ ನಿರವದ್ಯಮಪ್ಪ ಭಕ್ಷ್ಯಪಕ್ವಾನ್ನ ಪಾಯಸ ಸುಗಂಧಪುಷ್ಪಂಗಳಿಂ ಪೂಜಿಪುದಲ್ಲದೆ ಹಿಂಸೆಗೆ ಯಿದರ ವಂಶಮಂ ನಿರವಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಡಿಸುಲ್ಲವೆನೆಂದು ಒದಱಿ ಸಾಱಿ ಪೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟು ಅದೃಶ್ಯಮಾಗಿ ದೇವತೆಗೆ ಪೋಗೆ ಮತ್ತಂ ಜನಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಪೇಸಿಜಿನ ಧರ್ಮರತರಾದರಲ್ಲಿ ಮಾರಿದತ್ತ ಮಹಾರಾಜನಿಂತೆಂದನಾನಿನಿತು ಕಾಲಂ ಗೃಧ ಪಾಪ ತಪಂ ಬಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಪೋಗದೆಂದು ನಿರ್ವೇಗಮಂ ತಾಳ್ದು ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲವರಿರ್ವರುಂ

ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಗುರುಗಳಪ್ಪ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆಯ್ದುದುಮವರೀ ಮಹಾರಾಜಗೆ ಹಿಂಸಾದೋಷಮಂ ಸವಿಸ್ತರಂ ನಿರೂಪಿಸಲಾತಂ ಕುಸುಮದತ್ತನೆಂಬ ಕುಮಾರಂಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಪೂರ್ವಕಂ ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಿ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರಿಂ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ನೋಂಪಿಯಂ ಕೊಡಿಸಿ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಸರ್ವಜೀವದಯಾಪರನಾಗಿರೆಂದು ಬುದ್ಧಿವೇಳಿ ತಾನುಂ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಪೇಸಿ ಜಿನದೀಕ್ಷೆಯಂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನಾ ಪುರದೊಳಗಣ ಪುರುಷರು ಸ್ತ್ರೀಯರುಂ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ನೋಂಪಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಎಂಟುವರುಷ ನೋಂತು ಉದ್ಯಾಪನೆಯಂ ಮಾಡಿ ದೇವೇಂದ್ರ ಧರಣೇಂದ್ರ ಮುನೀಂದ್ರ ಸಂಪತ್ತುಗಳನನುಭವಿಸಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಸುಖಮಂ ಪಡೆದರು ಮತ್ತಂ ಮಾರಿದತ್ತಮುನಿ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ಉಪವಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಂಪಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಉಗ್ರೋಗ್ರ ತಪಶ್ಚರಣಂ ಗೆಯ್ದು ಸಂನ್ಯಸನವಿಧಿಯಂ ಶರೀರ ಭಾರವನಿಳಿಪಿ ೩ನೆಯ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆಣಿ ಮಾದಿ ಗುಣೋಪೇತನುಂ ಸಪ್ತಸಾಗರೋಪಮ ಜೀವಿತನುಂ ಪಂಕಪ್ರಭಾವ್ಯಾಪ್ತಾವಧಿಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನುಂ ತತ್‌ಕ್ಷೇತ್ರಪೂರ್ವಕ ವೈಕ್ರಿಯಕದೇಹನುಂ ೭ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮನಸಾಹಾರನುಂ ೩ ತಿಂಗಳು ೧೫ ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಉಚ್ಛ್ವಾಸಮನುಳ್ಳನುಂ ೪ ಲಕ್ಷೆಯುಂ ೮೦ ಸಾಸಿರ ಪೆಂಡಿಗೊಡೆಯನುಂ ಮಲಾಧಾತುರಹಿತಮಪ್ಪ ದಿವ್ಯದೇಹಧರನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ಸುಖಮಿರ್ದಂ ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿಯಂ ಈಶಾನಕಲ್ಪದ ದೇವರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದ ದಿವ್ಯ ಸುಖಮನನುಭವಿಸಿ ಕ್ರಮದಿಂದೆ ಮೋಕ್ಷಮಂ ಪಡೆದರೆಂದು ಗೌತಮಗಣಧರರು ನಿರೂಪಿಸೆ ಶ್ರೇಣಿಕ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನುಂ ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿಯುಂ ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟ ಚಿತ್ತರಾಗಿ ನೋಂಪಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನೋಂಪಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಸರ್ವಜ್ಞನುಂ ಗಣಧರರುಮಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಸಮವಸರಣಮಂ ಪೊಱಮಟ್ಟು ಅನೇಕ ವಿಭವದಿಂ ಬಂದು ಪುರಮನರಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಸುಖಮಿರೆ ನೋಂಪಿಯ ದಿನಂ ಬರೆ ದಶ್ವಯುಜಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದಷ್ಟಮಿಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ನೋಂಪಿಯಂ ತಾವಿರ್ವರು ಯಥಾಕ್ರಮದಿಂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಂ ಪಲಂಬರ್ ಭವ್ಯರಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮಹಾ ವಿಭವದಿಂದೆಂಟು ವರ್ಷಂ ನೋಂತು ಕಡೆಯೊಳುಜ್ಜವಣೆಯಂ ಮಾಡಿ ಜೀರ್ಣ ಚೈತ್ಯಾಲಯಂಗಳಂ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಂಗಳಂ ಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ ಮಾಡಿಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು ಜೈನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂಗೆ ಅಗ್ರಹಾರಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತತ್‌ಫಲದಿಂದೆ ಜಯಂತ ಮನ್ಮಥರ್ಗೆಣೆಯರಪ್ಪ ಪಲಂಬರು ಪುತ್ರರಂ ರತಿಗೆ ಸಮಾನೆಯರಪ್ಪ ಪುತ್ರಿಕೆಯರು ಪಡೆದು ಪಿರಿದಪ್ಪೈಶ್ವರ್ಯಕೊಡೆಯರಾಗಿ ದಿವ್ಯಸುಖಮನನುಭವಿಸಿದರು.

ಆವಾವ ಜೀವವೆಲ್ಲವ
ನೋವದೆ ವಧೆಗೆಯ್ದ ಮಾರಿದತ್ತ ನರೇಂದ್ರಂ
ದೇವೇಂದ್ರನಾದನೆಂದೊಡೆ
ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ನೋಂಪಿ ಸಾಧಾರಣಮೇ

ಅನುಬಂಧ ೩

ಚಂಡಶಾಸನ ಕಥೆಯ ಸಂಗ್ರಹ

(ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣದಿಂದ)

ಮೇರುವಿನರ್ಥಮಂ ಜನನಿಧಾನವನಗ್ಗದ ಜಂಬುದೀವಮಂ
ವಾರಿಧಿಸರ್ಪನಪ್ಪಿದುದು ವಾರಿಧಿವೇಷ್ಟಿತ ಭೂಮಿಭಾಗದೊಳ್
ಭಾರತವರ್ಷಮೊಪ್ಪಿದುದು ಭಾರತವರ್ಷದ ತೆಂಕವಕ್ಕದೊಳ್
ಧಾರಿಣಿಗುಜ್ಜ್ವಲಶ್ರಣಮಂಡನವಾಯ್ತು ಸುರಮ್ಯಮಂಡಳಂ ೧

ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ನಂದನಂ ಭರತಚಕ್ರಾಧೀಶ ದರ್ಪಾಪಹಂ
ಚರಮಾಂಗಂ ಕುಸುಮೇಷು ಬಾಹುಬಲಿದೇವಂ ಶ್ರೀ ಮಹಾಮಂಡಳೀ
ಶ್ವರನಾಳ್ದಿರ್ದುದುದಾರ ವೀರ ವಿಭವ ಶ್ರೀಪಾದನಂ ಪೌದನಂ
ಪುರಮುಂಟಾ ಪುರವಾ ಸುರಮ್ಯವಿಷಯಶ್ರೀ ವಕ್ತ್ರಬಿಂದೋಪಮಂ ೨

ಅನಿತೋಳ್ಪಸೆವ ಸುರಮ್ಯಾ
ವನಿಗಂ ಪೌದನಪುರಕ್ಕಮಧಿಪತಿ ವೀರಾ
ರಿನೃಪಾಲ ಶಿರಃಖರಶಾ
ಣ ನಿಘೃಷ್ಟಭುಜಂ ಕೃಪಾಣಕಂ ವಸುಷೇಣಂ ೩

ಊರ್ವಶಿ ರಂಭೆ ಮೇನಕೆ ತಿಲೋತ್ತಮೆಯೆಂಬರ ಹಾವಭಾವಮುಂ
ಪುರ್ವಿನ ಕೊಂಕು ಕಣ್ಮಲರ ಕಾಂತಿ ಕದಂಪಿನ ತೆಳ್ಪು ಸಾಲ್ವುದಾ
ರೊರ್ವರ‌ೆ ಗೆಲ್ವುದಕ್ಕೆನಿಪ ರಾಣಿಯು ವಾಸದ ದೇಸೆಯಾಸೆಯು
ಯ್ವೂರ್ವರೊಳಂ ಸುನಂದೆ ಪಿರಿಯಳ್ ವಸುಷೇಣನ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯಿಂ ೪

ಜಯವಧು ಬಾಹುಪೂರಕದ ಮೇಲೆ ಮಲಂಗಿದ ತೋಳ್ಗಳಂ ಮನಃ
ಪ್ರಿಯ ದರಹಾಸದೊಳ್ ನಲಿವ ವಕ್ತ್ರಮನೂರ್ಜಿತಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಾರಯು
ಷ್ಟಿಯೊಳೊಲೆದುಯ್ಯಲಾಡೆ ಪಿರಿದಾದುರಮಂ ನಡೆ ನೋಡುವಂ ನುನಂ
ದೆಯ ಮುಖಬಿಂಬಮೆಂಬ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ವಸುಷೇಣಭೂಭುಜಂ ೫

ಅಂತು ಸಕಲ ರಾಜ್ಯಾಂಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಳಂ ವಿನೋದವಿಳಾಸಂ ದೇಸೆವಡೆವಿನವಿಷ್ಟ ಸುಖಾನುಭವ ವಿಭೂತಿಯಿಂದಮಿರ್ದೊಂದು ದಿವಸಂ ವಾಹಳೀ ವಿನೋದಾವಸರದೊಳೊರ್ವಂ ಪೂರ್ವ ಪರಿಚಿತ ಪ್ರಸನ್ನಾಕಾರಂ ಸುದರ್ಶನನೆಂಬೊಂ ಬಂದು ಮಹಾರಾಜಂಗೆ ದರ್ಶನೋಪಾಯನಮನಿತ್ತು ಪೊಡವಟ್ಟು ನಿಂದು ದೇವರದೇವನ ಸಹೋದರಂ ಸಹ ಪಾಂಸುಕ್ರೀಡಾನುಬಂಧಸಂಗತಬಂಧು ಮಕರಗ್ರಾಹಪುರವರಾಧೀಶ್ವರಂ ಚಂಡಶಾಸನ

ದೇವಂದೇವರಂ ಪಲದೆವಸಮಗಲ್ದಿರ್ದು ನೆನೆದು ನೋಡಲ್ ಬರುತ್ತಮುವಳಸಮನವಿ ಯಲೆನ್ನನಟ್ಟಿದನೆಂಬುದುಮತಿಪ್ರಿತೀಯಿಂ ವಿಸಾರಿತವಿಲೋಚನನಾಗಿ ಬೇಗಮೀಗಳೆ ಬರವೇಟಿಂದಾತ್ಮನರ್ಮಸಚಿವಂ ಬೆರಸಾತನಂ ಕಟಿಪಿ ಬಳಸಿ ನಿಂದ ಗಂಧಸಿಂಧುರ ಘಟಾ ಪಟಲಮನಿಕ್ಕೆಲಕ್ಕೆದಗೆದ ಪಸಾಯತರ ತುಳುಂಗಬಳನುವಾಸ್ಥಾನೀಕೃತರಾಜಸುತ ಸಮಾ ಜನುಮಾಗಿನಿಂದಾಗಳ್

ಕ್ಷಿತಿರಂಗಂ ಭಟಕೋಟಿಪಾದ ತುರಗಶ್ರೇಣೀಖುರವ್ರಾತ ಸಾ
ತ್ಕೃತಮಾಶಾವಳಿ ಭೂಷಣಾಂಸು ಮೃಗನಾಭೀಸಾರ ಸೌರಭ್ಯ ಸಾ
ತ್ಕೃತಮಭ್ರಂ ಚಮರೀಜ ಕೇತುಪಟಲ ಶ್ವೇತಾತಪತ್ರೌಘ ಸಾ
ತ್ಕೃತಮೆಂಬಂತಿರೆ ಚಂಡಶಾಸನನೃಪಂ ಬಂದು ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂ ೭

ಅಂತು ಬರಲೊಡಮಿರ್ವರುಂ ವಾಹನಂಗಳನಿಟಿದು ರೋಮಾಂಚಸಂಚಯಂ ತೊಟ್ಟಂಗಿಗಳ ತಟ್ಟುರ್ಚಿ ಪೆರ್ಚಿದ ಮಯ್ವಿನೆಡೆ ಪೊಟ್ಟೆನೊಡೆಯೆ ಪರಸ್ಪರಾಲಿಂಗನಂ ಗೆಯ್ದು ತತ್ಸಮಯ ಸಮುಚಿತ ಭಾಷಣ ಸಂಭಾವನಾನಂತರಂ ವಸುಷೇಣ ಮಹಾರಾಜಂ ತನ್ನ ಪಟ್ಟದ ಮದವೇದಂಡಮಂ ಚಂಡಾಶಾಸನನೇಱಿಸಿ ಬೇಱಿಯೊಂದು ಭದ್ರಗಜಮಂ ತಾನೇಱಿ ಮಹಾವಿಭೂತಿವೆರಸೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು

ಪುರಲಕ್ಷ್ಮೀ ಲಲನಾಷ್ಟಶೋಭೆ ವರನಾರೀ ಮಂಗಳಾಚಾರ ಚಾ
ರುರವಂ ಪೌರಜನಾವಲೋಕನ ವಚಃ ಕೌತೂಹಲಂ ಪೆರ್ಚೆ ಮಂ
ದಿರವಂ ಪೊಕ್ಕು ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತು ಸುಖ ಸಸ್ಮಾನಂಗಳಿಂದಂ ಮನಂ
ಬೊರೆದಂ ಭೂಪತಿ ಬಿದ್ದು ಪಲ್ಲಟಿಸಿತೆಂಬಂತಾ ಮನೋಮಿತ್ರನಂ ೭

ಸರಸ ಕಾವ್ಯ ವಿನೋದ ಗೋಷ್ಠಿಯಿನೊರ್ಮೆ ನಾಟಕ ನಾಟಿಕಾ
ಪರಿನಟದ್‌ರಸ ಭಾವ ಭಂಗಿಯಿನೊರ್ಮೆ ಗೀತದ ವಾದ್ಯದ
ಚ್ಚರಿಯ ನೃತ್ಯದ ಕೇಳ್ವಿಯಿಂ ಮುರ್ದದೊರ್ಮೆ ಜಟ್ಟಿಗರಪ್ಪ ಮ
ಲ್ಲರ ಪೊಣರ್ಕೆಯಿನೊರ್ಮೆ ಮೇಷವಿಶೇಷದಿಂ ೮

ಒರ್ಮೆ ವಾಹ ವಿಳಾಸ ಕಂದುಕ ಕೇಳಿಯಿಂ ಗಜಯುದ್ಧದಿಂ
ದೊರ್ಮೆ ವಾರುವದಂಕದಗ್ಗದ ಕಾಳೆಗಂಗಳಿನೊರ್ಮೆ ಮ
ತ್ತೊರ್ಮೆ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಕೌತುಕದಿಂದಮಿಂತು ನೆಗಟ್ಟಿದಂ
ಕರ್ವೆರ್ಣಯಿಂ ವಸುಷೇಣ ಭೂಪತಿ ಚಂಡಶಾಸನ ಭೂಪನೊಳ್ ೯

ಅಂತು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಮುಂ ನಿರಂತರಿಮುಮಪ್ಪ ಸೌಹಾರ್ದದೊಳಪ್ಪೈಕಸದನದ ಸಹಪಂಕ್ತಿ ಭೋಜನದ ಸಹವಿಳಾಸಕ್ರೀಡಿತದ ಸಮಯಂಗಳೊಳಗೆ ವಸುಷೇಣನಂಗನೆ ಸುನಂದಾದೇವಿಯ ಏಱುಂಜವ್ವನಕ್ಕಳಂಕಾರಮಾಗಿ ಕೈಮಾಡಿ ಮೆಱೆವ ಕಾಮದೇವನ ಕರವಾಳಂತೆ ಕಣ್ಣೊಳ್ ಪೊಳೆದಿರ್ದೆಯೊಳುಳ್ಕಿ ಕೊಳ್ಕುಬೆಳ್ಕುಗೊಳಿಸುವ ವಿಕಾಸದೊಳಂ

ಸರ್ವಮ್ಮೋಹನಶಕ್ತಿಯಂತೆ ಭಾವಕರ ಬಗೆಯ ಬಯ್ಕೆಯುನಗೆಯೆತ್ತಿ ಸೂಱೆಗೊಳ್ವ ಕಳಕಳಾ ಪ್ರೌಢಿಯೊಳಂ ದುರಾತ್ಮಕನಪ್ಪ ಚಂಡಶಾಸನನನ ಕಣ್ಮಲರ್ ಕವಿದು ಕವ್ವರೆಗೊಂಡು ಮುಂಡಳಿಸಿ ಬಳಸಿ ಸೋಲಕ್ಕಾಲಂಬವ ಪಡೆವೆರ್ದೆಗಾದಮದವಟಲುಂ ತನುವಿಂಗೆ ತಾಪಮುಮೊಡನೆ ಬಳೆಯೆವಳೆಯೆ

ಕೆಳೆಯುನ ಪಂಕ್ತಿಭೋಜನದೊಳೊರ್ಮೆ ವಿಳಾಸದೆ ಬಡ್ಡಿಸುತ್ತುಮಿರ್ಪಳೆಯುಳ ತೋಳಮೂಲದ ಪೊಗರ್ ಮಣಿಬಂಧದ ಚೆಲ್ವು ಕೋಮಲಾಂಗುಳಿಗಳ ಕೊಂಕು ಕಣ್ಗೆ ಕುಡೆ ಕೌತುಕಮುಂ ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು ಕಾಮುಕಂ ವಳಿಗೆಯುನೆತ್ತಿ ಬೊಟ್ಟಿಡಲೊಡರ್ಚಿ ಬಟಿಕ್ಕೆ ಪೊಗೞ್ತಿಗಿಕ್ಕಿದಂ

ನಗೆಗಣ್ ನಲ್ಲಳ ಕೂಟಮುಂ ಪಡೆದುವಿಂಪಂ ಶ್ರೋತ್ರಮೀಂಟಿತ್ತು ಮಾತಗಳು ನಾಸಿಕೆಗಾಯ್ತುವಳ್ ಸುೞಿದ ಸೂೞೊಳ್ ಸೌರಭಂ ಸ್ವಾದು ನಾಲಗೆಗಾಯ್ತಾಕೆಯ ಹಸ್ತ ಪಲ್ಲವ ರಸಾಸ್ವಾದ್ಯಂಗಳಿಂ ಸೋಂಕುವಾ
ಸೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗದೆ ನಿಂದ ಪಲ್ಲವಕನಂಗಕ್ಕಾಯ್ತನಂಗಜ್ವರಂ ೧೧

ಅಂತು ಕಂತುಸಂತಾಪಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗಿಕುಕ್ಕುಟಿಗುದಿದುರ್ಕಿದೊಳಗೊಳಗೆ ಬೇವ ಹೃದಯಮುಮಂ ಪದವಡಿಸಲಾಱದೆ ತನಗೆ ಬೀಡುಂದಾಣವಾದ ಮಾಡದ ಪೆಱಗಣ ನಂದನ ವನದ ಮಾಕಂದ ಭೂರುಹದ ಮುಂಸಚ್ಛಾಯೆಯೊಳ್ ಬೀಸುವ ಕುಱುವೆಯ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯೊಳಂ ಪಾಸುವ ಬಾಳಪ್ರವಾಳ ತಳ್ಪತಳದೊಳಂ ಸೂಸಾವಾಲಿನೀತರ್ಜುಂತುಱೊಳಂ ಪೂಸುವ ಚಂದನಸ್ಥಾಸಕದೊಳಂ ವಸಂತ ಸಮಯಾನುರೂಪ ಛದ್ಮಶಿಶಿರೋಪಚಾರ ಚಾರುಚಾತುರತ್ವಂ ಮಱೆಯೆ ಮುಮ್ಮಲಮುಱುಗುತ್ತುಮಿರ್ದ ತನ್ನವಸ್ಥಾಂತರಮನಱಿದು ಮಱಿಯದಂತೆ ಬೆಸಗೊಂಡ ಸುದರ್ಶನನೆಂಬ ಕೆಳೆಯುಂಗಿಂತೆಂದಂ

ನುಡಿಯಲ್ ಬಾರದು ತೀರದು
ನುಡಿಯದೊಡೆಲೆ ಕೆಳೆಯ ನಿನಗೆ ಬೆಂದ ಮನಂ ಸಂ
ಬೆಡೆಯೆನ್ಬದೆ ಪೇೞ್ದಪೆನೀ
ಕಡುನಂಟಿತ ಸತಿಯ ರೂಪು ಸೋಲಿಸಿತೆನ್ನಂ ೧೨

ಭ್ರಮೆ ಪತ್ತಿತ್ತು ಮನಕ್ಕೆ ಕಣ್ ತಿರಿಪಿ ಬಿಟ್ಟಂತೇನುಮಂ ಕಾಣವಂ
ಗಮನಂಗೋದ್ಭವ ವಹ್ನಿ ಸುಟುಪುದು ಕಾಣೆಂ ಪ್ರಾಣಸಂಧಾರಣೋ
ದ್ಯಮಮುಂ ಪೇೞ್ ಸಖ ಬಾೞ್ವುಪಾಯಮೆನಗಿನ್ನೇಂತೊರ್ಮೆ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ
ರಮಣೀ ಲೋಚನ ಚುಂಬನಂ ಕಳೆಗುಮೇ ನಟ್ಟಿರ್ದ ಹೃತ್ ಶಲ್ಯಮಂ ೧೩

ಆ ತಳೋದರಿಯುನ್ ಸಂಭೋಗಿಪ ಪುಣ್ಯಮೆನಗಮಾದೊಡೆ ಸಲ್ಲದೆ ಗಂಡನಿರ್ದೊಡೇನೆಂದು ತನ್ನ ಹೃದಯಕವಾಟಮುಂ ತೆಟ್ಟಂದೆಱೆದತ್ತಳಗ ಮಾಡುತ್ತಂಡವೇಟಮಂ ಬಯಲೊಳಿಕ್ಕಿ ಬಾಯುಱಿದ ನಿಜಪತಿಯ ನುಡಿಗೆ ಸುದರ್ಶನನೆಂದಂ ಮೇರೆಗೞಿದ ಬೞಿ

ಕಾರ ಸ್ವೈರಣೆಯುಮೋರೆವೋಗದಿರವು ಪರಿವ ಮನಕ್ಕೆ ಪಗ್ಗಮಿಲ್ಲಂ ನೋಡುವ ಕಣ್ಗಳ್ಗೆಡೆಗಟ್ಟಿಲ್ಲಮಲ್ಲದೆಯುಂ

ಒಡೆಯನ ಕಾಪು ಕಟ್ಟಣಕಮೆಂದೊಡೆ ಬಂಧುಗಳಾಪ್ತರಾಗ [ದೆ]ಂ
ದೊಡೆ ಮನಮಿತ್ತುಮೀಯಂ [ಳವಳಿಂ][1] ದೊಡಸಾಧ್ಯಮಿದೆಂದೊಡೊಲ್ಲಳೆಂ
ದೊಡೆ ಮೊಱೆಯಾಗದೆಂದೊಡೆ ಪರಾಂಗನೆಯೆಂದೊಡೆ ಸಾಮ್ಯಮಲ್ಲಮೆಂ
ದೊಡೆ ತಲೆಬೋಗಿಯುಂ ಬಸಿದು ಬೀಟಿದೆ ಸ್ವೈರಿಸರಲ್ತೆ ಕಾಮುಕರ್ ೧೪

ಆದೊಡೇನಾದುದಾ ನಿತಂಬಿನಿಯೊಳ್ ನಮ್ಮ ಮನೋರಥಸಿದ್ಧಿಗವಕಾಶಮುಂಟದೆಂತಪ್ಪೊಡೆ

ನಯದಿಂ ಕೋಕಿಳನಾದೆ ನಿಮ್ಮರಸರಿಂತೇಕಾರಣಂ ಬಂದರಿ
ಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಯಾಂತರಮೇಂ ಪ್ರಯಾಣದಿನಮಿನ್ನೆಂದೆಂದು ತಾಂ ಪೆತ್ತ ತಂ
ದೆಯು ಮಿತ್ರಂಗೊಡವುಟ್ಟಿದಣ್ಣನ ಸಹಾಯಂಗಾಡುವಂತೀಗಳೆ
ನ್ನಯ ಕೂಡಾಡಿದಳಿಂತಿದೇನಳಿಪೊ ಮೇಣ್ ನಿರ್ಮೋಹಮೋ ಭಾವಿಸಾ ೧೫

ಎಂಬುದುಮರಸನಾ ಕೃತ್ಯೋಪಚಾರಮನೊಲವೆಂದೆಂತು ಕೈಕೊಳಲ್ ಬಂದಪುದು

ಆ ಮದಿರಾಕ್ಷಿ ತನ್ನಿನಿಯನಿರ್ದವೊಲೆನ್ನೊಡನಾಸೆಗೆಯ್ಯಳಾ
ಕೋಮಳಗಾತ್ರಮಂ ಸವಿದ ಕಣ್ಮಲರ್ಗೆನ್ನಯ ಗಂಡನಾಡಿ ಶೋ
ಭಾವಹಮಾಗದೆಂದೊಡೆ ಸಖಂ ನೃಪ ನೀಂ ಬರೆ ಮಾಣ್ಬ ಜೋಡೆಯೆರ್
ಕಾಮನ ತೋಳೊಳಿರ್ದ ರತಿ ಶಂಭುಕುಮಾರನುಮಂ ಬರುಂಟಳೇ ೧೬

ಅದಲ್ಲದೆಯುಮಿಂದು ದೇವ ನೀನುಮಾತನುಮಾರೋಗಿಸಿ ಕೈಘಟ್ಟಿಗೊಳುತುಮೇಕ ಮರಾಳತೂಳ ತಲ್ಪಾಸನದೊಳ್ ಪರಸ್ಪರಂ ಸುಖಸಂಭಾಷಣಾ ವಿಶೇಷದಿನಿರ್ದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪೆಱಗೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದೆನ್ನ ಕಣ್ಣೆ ತೆಱಪಾದುದಾ ಸರೋಜನಯನೆ ವಿನೋದವಿಳಾಸಭಿನಯದೊಳಿರ್ದು

ಮನುಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮಾತು ಮನದಕೊಳಿಸಿ ಕಂಡೂತಿಯಾದಂತಿರಾಲಿಂ
ಗನದಿಂಪಂ ಚುಂಬನಾಸ್ವಾದನ ಸುಖಮುಮನಂತಃಪ್ರವಿಷ್ಟಾಂಗಸಂಪಾ
ದನಮಂ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಮಾಡಲ್ ತವಕಿಪ ನವಭಾವಾತಿರೇಕಂಗಳಿಂ ಕಾ
ಮಿನಿ ನಿನ್ನಂ ನೋಡಿದಳ್ ಗಂಡನ ನೆವದಿನದಂ ಕಂಡರಿಲ್ಲಕ್ಕುಮಾಗಳ್ ೧೭

ಎಂದಾಕೆ ತನ್ನ ವಲ್ಲಭಂಗಭಿನವ ಪುರುಷ ಸಂಗೋಷ್ಠಿ ಸಮನಿಸಿ ನಿಜಾತ್ಮವಲ್ಲಭನ ಸುಖಾನುಭವಕ್ರೀಡೆಗೆಡೆವಡೆಯದೆ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳುತ್ತಿರ್ದ ಭಾವಮನಾ ವಿನಯದಾಳಿಯುಂ ಮತಿಗೆ ಪತ್ತಿಸುವಂತೆ ನುಡಿದು ಮನದ

1 ರಳಮೆ (ಗ್ರಂಥಪಾತ)

ಪಿಶಾಚಕ್ಕೆ ವಚನರಚನಾಧೂಪಮಂ ತೋಱಿ ವಿರಹವಿಕಾರಮಂ ಕಳೆರ್ಚಿ ನಿನ್ನೊಳಾಕೆಯುಂ ಕೂಡುವುಪಾಯಮನೀಗಳೆ ಮಾಡಿದಪೆನೆಂದು ಪೋಗಿ ಬಟಿಕಮಾ ಧೂರ್ತನಾಡುತ್ತುಮಿರ್ದನಿತ್ತ ವಿರಹಾರ್ಥಂ ಬಾಡುತ್ತುಮಿರ್ದಂ [ಒರ್ಮೆ ದೀವರ ಬೇಟೆಯುಂ ನೋಡಲ್ ಬಯಸಿ ಪೊಱಮಟ್ಟು ವಸುಷೇಣಂ]

ಪರಿಮಿತ ವಾಜಿ ವಾರಣ ಪದಾತಿ ವರೂಥ ಕದಂಬ ಕಾಮಿನೀ
ಪರಿಚಿತ ರಾಜಪುತ್ರ ನಿಚಯಂ ಧರಣೀಪತಿ ಚಂಡಶಾಸನಂ
ಬೆರಸು ವದಾಂತದೊಳ್ ತೆರೆಯ ತೋಪಿನ ಸೋಹಿನಂ ನೀರ ಬೇಂಟೆಯುಂ
ವೆರೆಗಳನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆ ಬರೆ ಮುಂತಣ ಚೂತವನಾಂತರಾಳದೊಳ್ ೧೮

ಬಿರಿದೆರ್ದೆ ಬಿಟ್ಟ ಬಾಯ್ ಅಲರ್ವ ನಾಸಿಕೆ ಪತ್ತಿದ ಗೋಣು ಸುತ್ತಿ ಕ
ವ್ವರಿಸುವ ದಿಟ್ಟಿ ಕೆತ್ತುವೊಡಲೆತ್ತಿದ ಕಂಠಮೆಟಲ್ವ ಕರ್ಣಮು
ಬ್ಬರಿಸುವ ಮೆಯ್ನವಿರ್ ಪನಿವ ಮುಂಬದನೊಪ್ಪಿರೆ ದೀವದೊಳ್ ಮರ
ಲ್ದೆರಲೆಯ ಭಾವಮಚ್ಚರಿಯನಚ್ಚಿಗೊಡರ್ಚಿದುದಾ ನೃಪೇಂದ್ರನಾ ೧೯

ಅದಂ ಕಂಡು ಚಂಡಶಾಸನನಂತರ್ಗತದೊಳಿಂತೆಂದಂ

ಹರಿಣೀಲೋಚನೆ ದೀವಮಾ ಹರಿಣನಂ ಪೆರ್ಗಾಡಿದೀ ಬೀಡು ಬಿ
ಣ್ಬರಿಗಳ್ ನೇಣ್ಬರಿ ಶಂಬರಾರಿ ಶಬರಂ ಪುಲ್ಲುಂಬು ಕೆಲ್ಲಂಬು ಮದ್
ವಿರಹಾವಸ್ಥಿತಿ ಗೋರಿಗೋರಗೆಯೆನಿಪ್ಪಂತಾದುದೆಂತಾಯುಂ
ನೆರೆಯಲ್ ತೀರದು ಗೋರಿ ಸಾಯದೆನವೇಡೀ ನೋವೆ ಸಾವಲ್ಲವೇ ೨೦

ಆ ವಿನೋದಮಂ ನೀಡುಂ ನೋಡಿ ಪೊಗಟ್ದು ಪೋಪ್ಪುದುಂ ಮರಸನರಸಿವೆರಸು ಬೋನಮನೀ ನಂದನವನಕ್ಕೆ ಬರವೇಂಟಿಂದು ಸೂಟಿಯ್ತ್ತುರ ನರಮನೆಗೆ ಕಟಿಪಿ ಕಾಪು ಗಾಡಿನೋಳ್ ನೋಹಿನ ಬೇಂಟಯಬಿನದದಿನಿರ್ಸ್ವರ ರಥಮುಂ ಬೇಱಿವೇಱಿದಲ್ಲ ಚಂಡ ಶಾಸನಂ ವಸುಷೇಣನರಸಿ ಬರ್ಪ ಬಟ್ಟೆಯೆತ್ತಲೆ ಸಾರ್ದುಕೊಂಡಿರ್ಪಿನಂ ಪರಿಮಿತಾಂಗರಕ್ಷಕಪರೀತೆಯುಂ ಪರಿಧಾವತ್‌ಕತಿಪಯಚೇಟಿಕಾಪುರೋಭಾಗೆಯುಂ ದೋಲಾದಂಡಿಕೋಭಯ ಭಾಗಸಂಭಾಷಿತಸಹಚರೀಯುಗಳೆಯುಮಾಗಿ ನಿಜವಲ್ಲಭನಟ್ಟಿದ ಬಟಿಗೆ ಬರುತ್ತುಮಿರ್ದ ಸುನಂದಾದೇವಿಯುಂ ಕಂಡು

ಕಡೆಗಣ್ಗಳ್ ಪರಿದೆಯ್ದಿ ಮುತ್ತೆ ಮನಮುಂಗೋಪಾಂಗಸಂಗಕ್ಕೆ ದಾ
ಟಿಪೆ ಕಾಯ್ದಳ್ಳೆರ್ದೆ ಗೂಡುಮಾಯೆ ಪಿರಿನೊಂದೌತ್ಸುಕ್ಯದಿಂ ಕಂಠದೊಳ್
ಮಿಡುಕುಣ್ಮುತ್ತಿರೆ ಮೇಲೆವಾಯ್ದು ಭರದಿಂದಂ ನಲ್ಲಳಾಂದೋಳದಿಂ
ಕಡುಕಯ್ಯ್ಕೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿ ಕಥದೊಳ್ ಬಂದಂ ಮನೋವೇಗದಿಂ ೨೧

ಕರುಳ ಕತ್ತರಿ ನಂಟರ ಮಾರಿ ಕುತ್ತು ಮಿಂಚಿದೊಲನುಂಡು ಮತ್ತೆ ತೊಡೆ ಮಿಂಚಿದೊಡಾ ಖಳನೆಂತು ಪಿಡಿಮೊಯ್ದಾಗಳುರಗಂ ಪಡಿದಂತೆ ಬೆದಱಿ ಪಾವು ಪಿಡಿ

ದಂತಿರೊದಱಿ ಕಡುಜರ ಪತ್ತಿದಂತು ಕಳವಳಿಸಿ ಠಕ್ಕು ಪತ್ತಿದಂತೆ ಮತಿಗೆಟ್ಟು, ಸಿಡಿಲ್ ಪೊಡೆದಂತೆ ಹಮ್ಮದಂಬೋಗಿ ಸುನಂದೆಯಾಗಿಯುಮಸು ನಂದೆ ಕಿಱಿದಾನುಂ ಬೇಗದಿಂ ಬಱಿಕ್ಕೆ ಕಾಮಕಾಂಡ ಖಂಡಿತಹೃದಯಂ ಚಂಡಶಾಸನಂ ವಿಶ್ವಾಸಂ ಘಾತಕಂ ಕಾತರತೆಯಿಂ ತನ್ನಂ ಪಿಡಿದುದನಱಿದು

ಇನನಂ ವಂಚಿಸಿ ಚಂಡಶಾಸನನವಂ ಕಳ್ದೊಯ್ದಪಂ ನಾಥನಂ
ಗನೆಯಿಂದೆನ್ನ ಸುನಂದೆಯಂ ಸುಭಟರಣ್ಮಿಂ ವೀರರಡ್ಡೈಸಿಮೆ
ನ್ನನಿಯುಗೆಯ್ದಿಸಿಮೂರ ನಾಡ ಜನಮೀ ಪೆಣ್ಬಯ್ಕಲಂ ಹಾನುಷೇ
ಣನೃಪಾ ಹಾ ನೃಪನೀಱಿ ಎಂದಬಲೆ ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟಱಿತ್ತಿ ಹುಯ್ಯಲ್ಬಿದಳ್ ೨೨

ಪರವೆಣ್ಣಾಟಿಸಿ ಕಳ್ದ ಕಾತರನನಾರುಂ ಕನ
ಲ್ದರಿದಿಕ್ಕರ್ ಧರೆ ನುಂಗದೇಂ ನೋಣೆಯರೇ ದಿಗ್ದೇವಿಯರ್ ತಿನ್ನವೇ
ಗಿರಿಗಳ್ ಬೆಂದೆನನಾಥೆಯಾದೆನೆಗಿನ್ನಾರಾಸೆಯಶಾಲ್ ಕಾವರಾರ್
ಶರಣೆಂದಾ ಕಳಕಂಠನಾದೆ ಬಸಿಱ ಬಾರೇಟ್ವಿನಂ ಮೋದಿದಳ್ ೨೩

ಮುನಿಸುಂಟಾದೊಡೆ ಮುಟ್ಟಿ ಮೂದಲಿಸಿ ಬಲ್ಪಿಂ ನಿನ್ನ ಬಾಳ್ ಆತನಾ
ತನ ಬಾಳ್ ನಿನ್ನ ಕಪಾಳದೊಳ್ ಮುಱಿದು ಮುಂತೆಱ್ತುರ್ಪುದಿನ್ನೊಪ್ಪುವಾ
ಳ್ತನಮುಂ ಗಂಡರಪಿಂದೆ ಕಳ್ವುದರಿದೇ ಸ್ತ್ರೀಬಾಲೆಯಂ ಬೂತೆ ಪಾಟ್
ಮನೆಯೊಳ್ ನಾಯ್ ಘೃತಭಾಂಡಮಂತೆಗೆವವೊಲ್ ಕಳ್ದೊಯ್ದುದಾಳ್ ಪಾಟಿಯೇ ೨೪

ಮನಮಿತ್ತು ಮಾತನಾಡಿವ
ಳನುವಿಸಿದಪಳೊಲ್ದಳೆಂದೊಡಂ ಕೇಳ ಪರಾಂ
ಗನೆಗೆ... ವಯರ್ ಗಂಡರ್
ಮನವಱಿಯದೆ ಎಳೆಯ ಮನಕೆ ಸವರುವೆ ಪೊಲೆಯಾ ೨೫

ಎಂದನೇಕಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಳಾಪಕ್ರಂದನಂ ಸ್ಯಂದನ [೦] ವೇಗದಿಂ ದೂರಂ ಸಾರಪ್ಪ ಸಾರಂ ವಶಾರವಾಗಿ ಪೋತಪ್ಪಾಗಳವಂ ಸುರಮ್ಯ ವಿಷಯದ ಕಡೆಯ ಕಾಪಿಂಗೆ ವಸುಷೇಣ ನಿರಿಸಿದ ಪೆಸರ ಸಾವಂತಂ ಸಿಂಹಚೂಡಂ ತನ್ನ ಪೊಱಲ ಪೊಱವೊಱಲ ನಂದನೋಪಾಂತದ ಗರುಡಿಯೊಳಗೆ ಪಲ ಕೆಲಂಬರ್ ಪಲಗೆವಿನ್ನಣಂಗಳೊಡನೆ ಕಾಮನ ಪರ್ವತದಂತೆ ಮಾರ ಚಿತ್ರಬಿತ್ತಿಯೊಳ್ ಪಿಡಿಯುತ್ತುಮಿರ್ದ ಕಡುಗಲಿ ಕೇಳ್ದು ನರತುರಗಬಳದ ನೆರೆಮನೊಲ್ಲದೆ ಸೆರಗಿನೊಳಲ್ಲದೆ ಬೆರಗಿನೊಳ್ ಸಲ್ಲದೆ ಕಯ್ಯ ಪಲಗೆಯೊಳಂ ಕಟ್ಟಿದ ಕಠಾರದೊಳಂ ಪಿಡಿದ ಕೂರಸಿಯೊಳವೆಯ್ದಿಸಿ ಪರಿದು ಹರಿಣಿಯಂ ಪಿಡಿದುಯ್ವ ತರಕ್ಷುವಿನಂತೆ ತರುಣಿಯಂ ಪಿಡಿದುಯ್ವ ಚಂಡಶಾಸನಂ ದೂರದೊಳ್ ಕಂಡು ಗರ್ಜಿಸಿ

ಇದಿರಾಗಿತ್ತಿತ್ತಲಣ್ಮಣ್ಮೆಱಿಯಿಱಿ ರಥಮಂ ಕೈದುಗೊಳ್ ಕೈದುಗೊಳ್ ಪೋ
ಗದಿರೆನ್ನ ಕಂಡು ಬೆನ್ನಂ ಕುಡುವರೆ ಸಂಭಟರ್ ಸಿಂಹೂಡಂಗೆಚ ಮಾಱೊ

ಡ್ಡಿದ ವೀರರ್ ಮತ್ತೆ ಜೀವಂಬೆರಸುೞಿದವರಿಲ್ಲೆಂದು ಮುಟ್ಟಿರ್ದ ಲೇಸ
ಕ್ಕಿದೆ ಮೇಲ್ ಬಿರ್ದನ್ನ ಬಾಹಾಪರಿಘದ ಬಲಿಯೊಳ್ ಸತ್ತೆಯಿನ್ನೆತ್ತ ಪೋಪೈ ೨೬

ಎಂದು ಮುಟ್ಟಿ ಮೂದಲಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದಿರ್ಗೆವಂದು ಮೆಟ್ಟಿ ತಱುಂಬಿದ ಸಿಂಹಚೂಡನಂ ಸೂತದ್ವಿತಯನಾಗಿ ಪೋಗುತ್ತಂ ಕಂಡು ತೇರಂ ನಿಲಿಸಿ ಸಾರಥಿಯುಂ ವಾರಿಜವದನೆಗೆ ಕಾಪುವೇಟ್ಟು ಕಿಟ್ಟಿ ಬಾಳೊಳಂ ಅತ್ತಪರದೊಳಂ ಅವನೀತಳಕ್ಕೆ ಲಂಘಿಸಿ ಚಂಡಶಾಸನ ನಿಂತೆಂದಂ

ವಾನರನೇಂ ಸೆಳೆವುದೆ ಪೇ
ರಾನೆಯ ಕಯ್ವಿಡಿದ ಕರ್ಬನಾಂ ಪಿಡಿದವಳಂ
ನೀನೆ ಬಿಡಿಸುವೆಯ ಸಾಯದೆ
ಪೋ ನಿನ್ನಂ ನಿನ್ನ ಪತಿಗೆ ಪುಯ್ಯಲ್ಗಳದೇಂ ೨೭

ಎಂದ ನುಡಿಗೆ ಕಳಕಳಿಸಿ ನಕ್ಕು ಸಿಂಹಚೂಡನಿಂತೆಂದಂ

ವಸುಷೇಣನೃಪನ ಮುಂದ
ಣ್ಗೆ ಸುನಂದಾದೇವಿರಸು ನಿನ್ನಯ ನೆತ್ತರ್
ಬಸಿವ ತಲೆ ಕಾಣ್ಕೆಯಾಗಿರೆ
ಬಿಸುಟದಲ್ಲದೆ ಸಿಂಹಚೂಡನೇಂ ಪೋದಪನೇ ೨೮

ರಸೆ ಪೊಱುವುದೆ ಪರವೆಣ್ಗಾ
ಟಿಸಿದೊಡೆ ಕಳ್ವೊಯ್ದು ಕೂಡಿ ತಂದಯ್ ನಲ್ವಳಾ
ನಸನಾದ ಚಂಡಶಾಸನ
ವೆಸಗಂ ಚಂಡಾಲ ನೀರ್ರೊಳಿಂತರ್ದುವರೇ ೨೯

ಎನಲೊಡಂ ಚಂಡಶಾಸನನಿಂತೆಂದಂ

ನೀನೆನಗೆ ಬುದ್ಧಿವೇಟಲ
ದೇನಪ್ಪಯ್ ಬಾಳ ಬಾಯೆ ಪಲ್ಗಡಿಸಿಕೊಳಲ್
ನೀನಾರ್ದೆ ಬರ್ದುಂಕಿದ ಬೞಿ
ಕೇನಾದೊಡಮೇನ್ನು ಮುನ್ನಮಶಾಯತವಹಾಗಾ ೩೦

ಎಂದೊರ್ವರೊರ್ವರಂ ಮೂದಲಿಸಿ ನುಡಿಯುತ್ತುಮಿರ್ವರುಂ ಭೂ
ಮಾನದಳವಿಯೊಳ್ ಪರಿಯಲನುಗೆಯಿಸ್ವಾಗಳ್

ಬೆಳೆದಡವಿಯೆ ಕಳನಾದುದು
ನಳಿನದಳೇಕ್ಷಣೆಯ ಚಿತ್ತಮಂರಸಾಯ್ತಾಶಾ

ಲಳನೆಯುರೆ ನೋಟ್ಟಿರಾದರ್
ಒಳಯುತರರಸಂಕವಾದರಂತಾ ಕ್ಷಣದೊಳ್ ೩೧

ಆಗಳೊಡವಂದು ನೋಟ್ಟು ನೋಟಕರ್ ತಮ್ಮೊಳಿಂತೆಂದರ್

ಇಳೆಯೊಳಗೆ ಸಿಂಹಚೂಡನೆ
ಫಳಕಾರಂ ಚಂಡಶಾಸನಂ ಬಗೆವೊಡೆ ಭೂ
ತಳದೊಳ್ ಕೃತಘ್ನನಿವರತಿ
ಬಳರಿರ್ವರ ಸೋಲ ಗೆಲ್ಲವರಸನ ಪುಣ್ಯಂ ೩೨

ಇತ್ತ ಸುನಂದೆ ನಿಜಾಂತರ್ಗತದೊಳಿಂತೆಂದಳ್

ತಲೆಗಾಯೀ ಭಟನಂ ಪೊಣರ್ಚಿ ಪೊಡೆದಿಕ್ಕೀ ದ್ರೋಹನಂ ನೇಸಱೀ
ನೆಲನೇ ವ್ಯೋಮಮೆ ವಾಯುದೇವ ಸಱಿಯಿಂದಂ ತಪ್ಪಿದಂದೆನ್ನನಾಂ
ಬಲಿಗೆಯ್ವಂ ನಿಮಗೆಂದು ವ್ಯಕೊರಗಿ ಕಯ್ ಸುಯ್ಗಣ್ಮೆ ಗಣ್ಗೆಟ್ಟುಕೋ
ಟಲೆಗೊಂಡಳ್ಬೆರ್ದೆ ಡಕ್ಕೆವಾಯ್ದು ಸತಿ ನಿಂದೌತ್ಸುಕ್ಯಮಂ ತಾಳ್ದಿದಳ್ ೩೩

ತತ್ಸಮಯದೊಳ್ ಸಿಂಹಚೂಡಂ

ಅಂಜದೆ ನಿಂದವಧರಿಸೆಲೆ
ಕಂಜದಳಾಯತ ವಿಲೋಲ ಲೋಚನೆ ಪಗೆಯುಂ
ಮುಂ ಜವನೆಡೆಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಬಟಿ
ಯುಂ ಜನಪತಿಯೆಡೆಗೆ ನಿನ್ನನೊಯ್ದೊಪ್ಪಿಸುವೆಂ ೩೪

ಎಂದವಷ್ಟಂಭಮೆಸೆಯೆ

ಬಲದೊಳ್ ಪತ್ತಿದ ಮುಂಡಿ ಚಮ್ಮಟಿಗೆ ಕೈವೀಣಂ ಬೆಡಂಗಾಗೆ ಮೆಯ್
ಗಲ ಪೊಕ್ಕೆತ್ತಿದೊಡೊಡ್ಡಿದೊಡ್ಡಣದ ಕೈಗೊಂಬಾಳದಿಂ ಪೋದ ಮೆ
ಯ್ಯಲಗಂಬೆತ್ತಿರೆ ಬಾಹುಪೋರಗದೆ ಪೊಯ್ದಂ ಭೂಪನಾ ವೀರನಂ
ತಲೆಯುಂ ಮುಂಡಮುಮೊರ್ಮೆ ದಲ್ ಪಲಗೆಯೊಳ್ ಬಯ್ದಿಟ್ಟವೊಲ್
ಬೀೞ್ವಿನಂ - ೩೫

ಅಂತು ಪೊಯ್ದು ರಥಕ್ಕೆ ಪಾಯ್ದು ಸಾರಥಿಯ ಚೋದನಾವೇಗದಿಂ ಗಾಳಿಗೆ ಗಱಿ ಮೂಡಿದಂತೆ ಮನಕ್ಕೆ ಮಡವೊಗೆದಂತೆ ಮುಹೂರ್ತಮಾತ್ರದಿನೆಯ್ದಿ ತನ್ನ ದುರ್ಗಮಂ ಪೊಕ್ಕನನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲ್

ತರವೇಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ ಬೋನವಾಗಳೆ ರಸಾಳೋದ್ಯಾನಮಂ ಪೊಕ್ಕುದೇ
ಕರಸಂ ಬಾರನೊ ಚಂಡಶಾಸನನದೆತ್ತಲ್ ಪೋದನೋ ದೇವಿಯುಂ

ಬರುತುಂ ತಳ್ವಿದಳಂಗರಕ್ಕರಿದಿರ್ವೋಗಿಂ ನೀವೆಮನುತ್ತಂ ಮಹ
ತ್ತರರಿರ್ಪ್ಪನ್ನೆಗಮೆಯ್ದೆ ವಂದನವನೀನಾಥಂ ತದುದ್ಯಾನವಂ ೩೬

ಬಂದು ವರೂಥದಿಂದಿೞಿದು ಭೋಜನಶಾಳಿನಿಕಾಯಮಾನಪ್ರತಾನ, ಸಂಫುಲ್ಲ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಮಂಡಪದ ಮುಂದೆ ನಿಂದು

ಬಂದಳೆ ದೇವಿ ಪಂಕ್ತಿಗೆಡೆಮಾಡಿಸಿದಪ್ಪಳೆ ಚಂಡಶಾಸನಂ
ಬಂದನೆಯೆಂದು ಮಂದಿರಮಹತ್ತರರಂ ಬೆಸಗೊಳ್ವಿನಂ ನೃಪಂ
ಬಂದುದು ಚೇಟಿಕಾಸಹಚರೀಜನಮುಂ [ಶ್ಲಥ] ಕೇಶಪಾಶಮಾ
ಕ್ರಂದಿತವಕ್ತ್ರಮಾಹತಕೃಶೋದರಮಾಕಳಿತಾಶ್ರುಲೋಚನಂ ೩೭

ಅಂತು ಶೋಕರಸಮೆ ರೂಪುಗೊಂಡಂತೆ ಬರ್ಪ ನಿಜಾಗ್ರ ಮಹಿಷೀಪುರಜನಮಂ ದೂರದೊಳ್ ಕಂಡಿದೇನೆಂದತಿಚಕಿತ ಚಿತ್ತನುಂ ವಿಸ್ಫುರಿತ ವಿಲೋಚನನುಮುದ್‌ಬದ್ಧ ಭ್ರೂಲತಾಮೂಲನುಮುತ್ತಾನಿತ ಕರಪತಾಕನು ಮಾಗುತ್ತುಮಿರೆಯಿರೆ

ಹಾ ಲಲಿತಾಂಗಿ ಹಾ ಕುಸುಮಕೋಮಳೆ ಹಾ ಕಳಹಂಸೆಯಾನೆ ಹಾ
ನೀಲಸರೋಜಲೋಚನೆ ಸುನಂದೆ ನೃಪೇಂದ್ರನ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಭೂ
ಪಾಲನ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಸುಷೇಣನ ಮಂಗಳಲಕ್ಷ್ಮಿ ರಾಜಚಾಂ
ಡಾಲನ ಬಾಹುರಾಹುಗಿಳಸಂ ನಿಸಗೆತ್ತಣಿನೆತ್ತ ಬಂದುದೋ ೩೮

ಎಂದು ಬಾಯೞಿದೞುತ್ತುಂ ಬಂದು ಮುನ್ನಡಿಯೊಳ್ ಕೆಡೆದುಂ ಪುಡಿಯೊಳ್ ಪೊರಳ್ವವಿಳಾಸಿನೀ ಸಮೂಹದೊಳಗೆ ರಾರಾಜಿತರತ್ನ ಪಾದುಕಾಗ್ರಾಹಿಣಿಯಪ್ಪ ಬಾಳಕಿಯದೊರ್ವಳ್ ದೇವರಟ್ಟಿದ ಬೞಿಗೆ ದೇವಿಯರ್ ಬರುತ್ತುಮಿರೆ ಚಂಡಶಾಸನಂ ಕಂಡೆೞಿದು ಪಿಡಿದು ಕೈಸೆಱೆವಿಡಿದು ಬಂದಿಕಾಱನಂತೆ ಕೊಂಡುಪೋದಂ

ಪಡಲಡೆ ಪೊಯ್ದಂ ದೇವಿಯ
ಗೆಡೆಗುಡದಡ್ಡೈಸಿದಂಗರಕ್ಕರನೆಮ್ಮಂ
ಪಿಡಿದುಯ್ದಂ ಕೞಿದೆಡೆಯಂ
ನಡೆಗೆಟ್ಟ ಬೞಿಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟನಾ ನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಂ ೩೯

ಎನೆ ಕೇಳ್ದುಕ್ಕಿದ ಕೋಪವಹ್ನಿಗೆ ವಿಯೋಗೋದ್ರೇಕಶೋಕಪ್ರಭಂ
ಜನಸಂತಾಪಮಳುರ್ಕೆಯುಂ ಪಡೆದು ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯತಾಮೂಢನೊಂ
ದಿನಿಸಂ ಜೀವಿತಶಂಕೆ ಭೋಂಕನೞಿದಲ್ಲಾಡುತ್ತುಮಿರ್ದಾತ್ಮನಾ
ಥನನಾಪ್ತರ್ ಸಚಿವರ್ ನಿಜಾಂಶುಕತಿರೋಧಾನಾವಿಲಂ ಮಾಡಿದರ್ ೪೦

ಮಳಯರುಹದ ಕರ್ಪೂರದ
ಪಳಿಕಿನ ಪನಿನೀರ ಕದಳಿದಳದಿಱಿಸಿಲ ತಣ್

ಗಳಸದ ತಿಳಿನೀರ್ಗಳ ಶೀ
ತಳತೆಯಿನವನಿಪನನಾಪ್ತರುಜ್ಜೀವಿಸಿದರ್ ೪೧

ಅಂತು ಪರಾಮರ್ಶಿತಹೃದಯನಾದ ನೃಪಾಳನಂ ನರ್ಮಸಚಿವರಿಂತೆಂದರ್

ಮದವದ್ವೈರಿಕುಳಂ ಭವದ್ಭುಜವಿಭಾಸ್ವತ್ ಖಡ್ಗಧಾರಾನದೀ
ನದದೊಳ್ ಮುನ್ನ ಮುಳುಂಕದುದ್ಧತರ ದುರ್ಗಂ ನಿನ್ನ ಕೋಪಪ್ರತಾ
ಪದವಜ್ವಾಳೆಗಳಿಂ ಮುಳುಂಕದೆ ವೃಥಾ ಶೋಕಾಬ್ಧಿಯೊಳ್ ಭೀರುವಂ
ದದೆ ನೀನಿಂತು ಮುಳುಂಕಲಪ್ಪುದೆ ಧರಿತ್ರೀಪಾಲ ಚೂಡಾಮಣೀ ೪೨

ಆ ಪ್ರತಿಬೋಧನವಚನಂ ವಲ್ಲಭಾವಿಯೋಗವೈಕ್ಲಬ್ಯ ವಲ್ಮೀಕ
ಸುಪ್ತಕೋಪವ್ಯಾಳಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾಪನದಂಡವಾಗೆ ಧರಾಧೀನಾಥನಿಂತೆಂದಂ

ಬಂಡಣದೊಳಳಿದು ಪೆಂಡಿರ್
ಭಂಡಾರಂ ಪೋದೊಡದು ವಿಧಾತೃವಶಂ ಬಲ್
ಗಂಡಂಗೆ ಸಂತಸೋಕವಾ
ಪೆಂಡತಿ ಕೋಳ್ಪಟ್ಟು ಮಗುಳೆ ಪುಗವೆನೆ ಪೊಟಲಂ ೪೩

ಪಾಣಪ್ರಿಯಳಿಲ್ಲದೆ ನಿಃ
ಪ್ರಾಣಮದೆಂತುಣ್ಬುದೀಗಳೀ ಒಡಲಹಿತ
ಪ್ರಾಣಾನಿಲನಿಂದೆನ್ನ ಕೃ
ಪಾಣಾಹಿಯನೂಡಿ ಬಟಿಕಮಾನುಂಡಪ್ಪೆಂ ೪೪

ಎಂದೆತ್ತಿ ನಡೆಯಲುತ್ತವಳಿಸಿದ ಸಮಯದೊಳ್

ನೆರದಾಪ್ತರ್ ಸಚಿವರ್ ಚಮೂಪತಿಗಳಂದಾಳೋಚನಕ್ಕೆಂದು ಬಂ
ದಿರೆ ಕಂಡಿಂಗಿತಮಂ ನೃಪಂ ನುಡಿದನಿನ್ನೇಮಾತೊ ಕಿರ್ಚೆರ್ದೊಡಂ
ಗರನಾದಂ ಗಡ ಮಾರಿ ಹೊಕ್ಕ ಮನೆಯೊಳ್ ಪರ್ವಂ ಗಡಾಳೋಚಮೇಂ
ಬೆರಗೇಂ ಬೆಂಬಲಮೇಂ ಸ್ವರಾದಿಬಲಮೇಂ ನೀಂ ಪೇಟ್ವುದೇಂ ಕೇಳ್ವುದೇಂ ೪೫

ಎಂದುಮುಂದನಾರಯ್ಯದೆ ಪಿಂದಂ ಪಾರದೆ ಮುಂದೆ ನಿಂದ ನಿಜ ಸ್ಯಂದನಮನೇಱಿ
ಸುಟ್ಟುರೆ ಮಸಗಿಟ್ಟುರಿಗೊಂಡನಾ ವ್ಯತಿಕರದೊಳ್

ರಣರಭಸೋತ್ಕಟಂ ಧರೆ ಪೆಡಂ ಮಗುಳ್ದಂತೆ ಚತುಸ್ಸಮುದ್ರಮು
ಲ್ಬಣವಿಕಟೋತ್ಕಟಂ ಮಸಗಿ ಮೇಲ್ಗವಿದಂತೆ ದಿಶಾಚತುಷ್ಟಯಂ
ಪ್ರಣಹಿತಿಹೇತಿ ತಿಂತಣಿಸಿದಂತೊಡವಂದುದು ಪಣ್ಣಿದಾನೆ ಪ
ಲ್ಲಣಿಸಿದ ವಾಜಿ ಪೂಡಿದ ರಥಂ ಕವಚಂ ಬಿಗಿದಾಪ್ತಸೈನಿಕಂ ೪೬

ಅಂತು ಬಂದ ಚತುರಂಗಪೃತನಾಸಮೂಹಸಹಿತಂ ಕೃತ ಭುಜಬಲ ಪ್ರತಾಪನಪ್ರತಿಹತಾಲೇಪನದೀಕೃತಾಭಿ[ಷವ]ಣಂ ವಸುಷೇಣಂ ಸಾಮಂತ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೀಮಂತನೆನಿಪ ಸಿಂಹಚೂಡಂಗೆ ಬೀಡುಂದಾಣಮಾದ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಪುರಮನೆಯ್ದೆವರ್ಪಾಗಳ್ ಪೊಡೆವ ವೀರವಱೆಯ ಪಿಡಿವ ಬಿರುದಿನ ಕಾಳೆಯ ಸುತ್ತಿಸಱಿದ ಮುತ್ತಿನ ತಱಿಯ ಮುಂದಲೆಯಾಗಿ ಲೆಂಕರ್ ಕುಡುವ ಸಿಡಿದಲೆಯ ಸಹಗಮನಸಮುತ್ಸುಕತೆಯಂ ಕೈವಿಡಿಸೆ ಕೈಗುಡುವ ಕೈದುಬರ್ಪ ಕೈವಿಡಿದು ಪೆಂಡಿರ ತಂಡದ ನಡುವೆ ಪೊತ್ತ ಪೊನ್ನ ಪರಿಯಾಣದೊಳಗೆ ಜೋಳವಾೞಿಯ ನಿರ್ವಹಣದ ನಿಬ್ಬಣಕ್ಕೆ ಬೀರಸಿ ಪೊಂಗಳಸದಂತೆ ತಱಿತಱಿಸಿ ತೋರ್ಪ ಪಂದಲೆಯಂ ಕಂಡು ನಿಂದು ನೋೞ್ಪಾಗಳ್

ಮುರಿದಣ್ಪೆಕ್ಕಿದ್ದ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ ಮುಡಿಕಟ್ಟಂ ತಳ್ತ ಕೆಂಬಟ್ಟೆ ಕ
ತ್ತುರಿಯಂ ತೋಱುವ ಜೊಂಪುಮೀಸೆ ಸುಲಿಪಲ್ ದಷ್ಟಾಧರಂ ಭ್ರೂಕುಟಿ
ಸ್ಫುರಿತಂ ಕೈಮಿಗೆ ಭೂತಳಕ್ಕೆ ಪರಿವೇಷಂಗೊಂಡು ಬೀೞ್ಪಂದ ಭಾ
ಸ್ಕರನಂತಿರ್ದುದು ಸಿಂಹಚೂಡನ ಶಿರಂ ಪೊಂಬಟ್ಟಿನಾಳ್ದಟ್ಟಿನೊಳ್ ೪೭

ಪಗೆಯಂಕಂಡೞಿಯಾಸೆಯಿಂ ಪೊರೆದಾಳ್ದಂಗಾತುರಂ ಮುಟ್ಟೆ ಮೆಯನ್
ದೆಗೆದಾಸ್ಥಾನದೊಳಾರ್ದು ಪಾರ್ದು ನೆರವಂ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳ್ ಜೋಳವಾ
ೞಿಗೆ ಕಯ್ಯಾಂಪಳಿ ವೇಳೆವಾೞಿ[ಗೆ]ನಸುಂ ಮುಯ್ಯಾಂಪ ಸಾಮಂತರಂ
ನಗುವಂತಿರ್ದುದು ಸಿಂಹಚೂಡನ ಶಿರೋಬ್ಜಂ ದಂತುರತ್ ಕೇಸರಂ ೪೮

ಅಂತು ಪೊತ್ತು ಬಂದ ವೀರಂ ವೀರಪುರುಷನ ಶಿರೋಂಬುರುಹಮಂ ಧಾರಿಣೀಪತಿಗೆ ನಿವಾಳಿಸಿ ನಿಂದು ವನಿತಾಹರಣವಾರ್ತೆಯುಮಂ ಸೂಚಿಸಿ ಬೞಿಯಮಿಂತೆಂದಂ

ಕಾದಿದ ಕಾಳೆಗಂ ಜವನ ಜತ್ತಕೞಕ್ಕೆ ಸಮಾನಮಾದುದೇ
ನಾದೊಡಮೇಂ ಬರ್ದುಂಕಿ ಪಗೆ ಪೋದ ಬೞಿಕ್ಕೆ ವೃಥಾನುವಾದಮಿ
ನ್ನಾ ದಯಿತಾಜನಕ್ಕೆ ತೊಱಿದಂಕರ ಲೆಂಕರ ಗೊಂದಣಕ್ಕೆ ತ
ಳ್ವಿದಪುದುರ್ವರಾಧಿಪತಿ ಬೀೞ್ಕೊಡು ಕೂಡುಗೆ ಸಿಂಹಚೂಡನೊಳ್ ೪೯

ಎಂಬುದುಮರಸು ನಿಜಾಂತಃಕರಣಖೇದಕ್ಕಂ ವೀರಶಾಸನ ಪ್ರವಾದಕ್ಕಂ ಮೂದಲೆಯಂತಿರ್ದ ತಲೆಯಂ ನೋಡಿ ನೀಡುಮೊದವಿದೞಲಿಂ ಸಮುಚಿತೋಪಚಾರಂ ವಚನಕಾರುಣ್ಯಪ್ರಸಾದಪ್ರದಾನ ಪ್ರಸಂಗದಿಂ ಸಂತರ್ಪಿಸುತ್ತುಮಿರೆ

ತುೞಿಲಾಳ್ ಮದ್ಗೋತ್ರಭವಂ
ಕಱಿದಂ ಕಲಿ ಸಿಂಹಚೂಡನೆಂದವಯವದೊಂ
ದೞಲಿಂದೆ ಕೆಂಪು ಮಿಗೆ ನೀರ್
ಇೞಿವಂತಿರೆ ಸೂರ್ಯನಪರಜಲನಿಧಿಗಿೞಿದಂ ೫೦

ಆ ಸಂರಂಭದೊಳ್

ಪರವೆಣ್ಣಂ ತಂದನೋ ತಂದನೊ ಪೆಸರ್ಗಿಡೆ ಪೆರ್ಮಾಱಿಯುಂ ನಮ್ಮ
ದುರ್ಗಕ್ಕರಸಂ ಸೇನಾಸಮಗ್ರಂ ನಿಜಗಲಿ ವಸುಷೇಣಂ ಪಥೂವಿಪ್ಪಲ್ಲಂ ದ
ಳ್ಳುರಿ ದಾಟಿಟ್ಟಂತಿದಂ ಸುಟ್ಟುರಿಪದಿರಿಸನೇಗೆಯ್ವೆವೆಂತಿರ್ಪೆವೆತ್ತಲ್
ಪರಿವೆಂ ನಾವೆಂದು ಪೌರರ್ ಕುದಿದರದಿರ್ದರಳ್ಕಾಡಿ ತಳ್ಳಂಕಗೊಂಡರ್ ೫೧

ನೊಣೆಯಲ್ ಸಂಗಲಿಳಾತಳಂ ಮುರಿದು ಮೂರಿಟ್ಟಂತೆ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ನಿ
ಚ್ಚಣಿ ಸಾರ್ಚುಂದೊಲೆ ವೀರಸೇತು ನಡೆಸಾರಂ ಬದ್ದರಂ ಗೆಗ್ಗೆ ಡೆಂ
ಕಣಿ ಗುಮ್ಮಂ ಪಡಿಗೋಂಟೆಯೆಂಬ ಬಹು ಕೋಟಾಯಂತ್ರಸಾಮಗ್ರಿ ತಿಂ
ತಿಣಿಗೊಂಡಂತಿರೆ ಲಗ್ಗೆಗಾರ್ದು ವಸುಷೇಣಂ ಸಾರ್ದು ಸೂಳೈಸಿದಂ ೫೨

ಅಂತು ಸೂಳೈಸುವ ನಿಸ್ಸಾಳ ಭೇರೀ ಢಕ್ಕಾ ಮೃದಂಗ ಕೋಳಾಹಳಮೊತ್ತಿ ಪೊತ್ತು ತಂದಿೞಿಪದುದೆನಿಸಿ ಗುಡುವಿಡಂಬಿತಶಿಖಿಲಿಶಾಣಾಲವಂತೆ ಮುತ್ತಿ ಮುಸುಱಿ ಪತ್ತೆ ಕಟ್ಟಾಯಿಧ ಕಡುಗಲಿಗಳೆಲ್ಲಮಣ್ಮಿಣ್ಮಿನಿಂದು ಮುಮ್ಮೞಿಯಾಗೆ ಪೋಯ್ತು ಪೋಯ್ತು ದುರ್ಗಮಿನ್ನೇನೆಂದೊಳಗೆಲ್ಲಮುಯ್ದು ಸರಕುಗಟ್ಟಿ ಪೊಱಗೆಲ್ಲಮುಯ್ದು ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಸೀರೆಯಂ ಬೀಸಿ ಬೊಬ್ಬಿಱಿದಾರ ತೊಟ್ಟನೆ ಕಂಡು

ರಣಮಂಡಲದೊಳ್ ಪೆಱತೆಗೆ
ದಣಿಯಂ ತೆಗೆನೆಱೆದ ಬಿಲ್ಲವೋಲಿರ್ದ ಭಟಾ
ಗ್ರಣಿ ಪರಿದು ದಂಡೆಗೊಂಡ
ಡ್ಡಣದಿಂದಂ ಚಂಡಶಾಸನಂ ಕೈಕೊಂಡಂ ೫೩

ಅದನಾಗಳ್ ಕಂಡು ಕಣ್ಣಿಂದುರಿ ಬರೆ ಪೊಗೆ ಪುರ್ವಿಂದಮುರ್ವೇೞೆ ಭೋಂಕಲ್
ಮದಮಾತಂಗಾರಿ ಪೂರ್ವಾಸನದಿನಿೞಿದು ಮೆಯ್ವೆತ್ತ ವಜ್ರಾಂಗಿ ಕಯ್ಯೆ
ತ್ತಿದ ಕೊಂತಂ ದಂಡೆಗೊಂಡಡ್ಡಣಮಿರೆ ವಸುಷೇಣಂ ಭರಂಗೆಯ್ವುದುಂ ಪೋ
ದುದು ಪೊತ್ತಿಂ ಕಾಲಿಡಲ್ ಕತ್ತಲೆ ಕದಡಿದುದೆಂದಾಪ್ತರಡ್ಡೈಸಿ ನಿಂದರ್ ೫೪

ಆಗಳೆರಡುಂ ಪಡೆಗಳಪಹಾರತೂರ್ಯಂ ಮೊೞಗೆ ಪೆಱತೆಗೆಯಲೊಡಂ ವಸುಷೇಣಂ ಬಂದು ನಿಜನಿವೇಶಿತಸ್ಕಂಧಾವಾರಮಂ ಪೊಕ್ಕನಿತ್ತ ಚಂಡಶಾಸನಂ ಮಂಡಳಿಸಿ ಪಿಡಿದ ಕೈದೀವಿಗೆಯ ಬೆಳಗಿನೊಳ್ ತೊಟ್ಟ ಗದ್ದಿಗೆಯ ಗರುಡಪಕ್ಕದ ಕವಚದ ನವರತ್ನ ಕಿರಣಂಗಳ ಕಿಟ್ಟಿ ಕರವಾಳ ಬಾಯ್ದಾರೆಯೊಳ್ ಬಳ್ಳಿಗೊಂಡು ಮಿಳ್ಳಿಸಿ ಪೊಳೆಯೆಯುಂ ಕಟ್ಟಿದ ಕಠಾರದ ಒದ್ದಿಗೆಯ ತೊಂಗಲ್ದೆಗೆದು ಬಿಗಿದೆಟಿಲ್ವ ಬಾಲಗಚ್ಚೆಯ ವಿಳಸದ ಸೆಱಗಂ ಸೆಳೆದಳ್ಳಿಱಿಯೆಯುಂ ಬಂದ ಕಯ್ಯೊಳಿಕ್ಕಿದೆರಡು ಕಂಕಣದ ಝಣಝಣತ್ಕಾರಂ ಜಡಿವ ಬಾಳಕುಣಿವ ಕೊಂಕಿಂಗೆ ಕಿಂಕಿಣೀರವಮನಳಂಕೆಗೊಳಿಸಿ ಯುವೋದುವ ರಾಯವಾಡಂದು

ಗೃಡಿಸುವ ಪೂಂಗಳಿಕದ ಚಪ್ಪರಿಸುವ ಪಡಿಯಜಿರ ನೆಲನನುಗ್ಗೃಡಿಸುವ ಪಡೆವಳರ ತನ್ನ ಬೀರಮುಂ ಮನ್ನಿಸಿ ಪೊಗಟ್ಟಿ ಕೈವಾರಿಗಳಾಡಂಬರಮುಳುಂಬಮಾಗೆ ಸುನಂದೆಯುಂ ತಂದು ಸೆಜಿಯಿಟ್ಟ ಮಣಿಮಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದು

ಘನನಿಶ್ವಾಸತರಂಗಿತಾಳಕಿಯನಗ್ರಪ್ರಾಂತವಾರ್ವಿಂದು ಲೋ
ಚನಪಕ್ಷ್ಮಾವಳಿಯುಂ ವಿಯೋಗದಹನಪ್ಲುಷ್ಟಾಧರಚ್ಛಾಯೆಯುಂ
ವಿನತಪ್ರಾಹ್ಣಸುಧಾಂಶುಬಿಂಬಮುಖಿಯುಂ ಚೀನೋತ್ತರೀಯಾವಗುಂ
ಠನನಿರ್ಭಿನ್ನಕಪೋಲಪಾಂಡುರುಚಿಯುಂ ಸಾರ್ದಂ ತದುರ್ವೀಶ್ವರಂ ೫೫

ಆಗಳ್

ಬಿದಿಯೆಂಬ ಮದಗಜಂ ನೃಪ
ಸದನ ಸರೋವರದೊಳೆಟಿದು ಸೆಳೆತಂದು ವನಾಂ
ತದೊಳಿಕ್ಕಿದ ಬಾಳಮೃಣಾ
ಳದವೊಲ್ ಸತಿ ಕೊರಗಿ ಕಣ್ಗೆ ಕರಮೆಸೆದಿರ್ದಳ್ ೫೬

ಅಂತು ಸಾರ್ದು ತನ್ನೊಡವಂದು ಬಾಗಿಲೊಳ್ ನಿಂದ ಪರಿಜನಮುಮಂ ಕೆಲಬಲದೊಳಿರ್ವ ಪಸಾಯಿತರುಮಂ ಪರಿಹರಿಸಿ ಕೃತಕ ವಿನಯೋಪಚಾರಮೆಸೆಯೆ ಚಂಡಶಾಸನಂ ಸುನಂದಾದೇವಿಗಿಂತೆಂದು

ನಯುದಿಂ ನಿನ್ನನೊಡಂಬಡಂ ಪಡೆಯದಿಂದೌತ್ಸುಕ್ಯದಿಂ ತಂದ ಸ
ಲ್ಗೆಯೆ ನೀಂ ಮನ್ನಿಸು ಕಾಮಿ ಕಣ್ಣುಟಿವನಲ್ತಾಂ ಗಂಡುದೊಟಿತ್ತಿನ್ನ ರಾ
ಣಿಯುವಾಸಂ ಪರಿಚಾರಕಾಳಿ ನಿನಗೀ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಸುಖೋ
ದಯುದೊಳ್ ವಲ್ಲಭೆಯಾಗಿ ನೀನಿರು ದಲನ್ನೀಲಾಬ್ಜಲೋಕ್ಷಣೇ ೫೭

ನುಡಿಯಲೊಡಂ ಮಿಂ ಪೇಟ್ಟೊಡ[?]
ನುಡಿಯುಂ ತನ್ನಿದಿರೊಳಾ ಖಳಂ ಕಡೆಗಣ್ಣಿಂ
ಕಿಡಿಸೂಸೆ ಘೃತಾಹುತಿಯಿಂ
ಪೊಡೆವ ಶಿಖಿಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಬಾಲೆ ಕನಲ್ದಳ್ ೫೮

ಅಂತು ಕನಲ್ದೊನಲ್ದು ಸೈರಿಸಲಾಜಿದೆ
ಸೆಜೆಸಿಕ್ಕಿಂ ಪಿಡಿತಂದ ದೇಸಿಗಿತಿಯಿಂ ಭೋಗೋಪಭೋಗಂಗಳಂ
ಮಜೆದುಂ ಕಾಣದನಾಥೆಯುಂ ನುಡಿವವೊಲ್ ನಿನ್ನೊಂದು ಸಂಪತ್ತಿಯುಂ
ಜಜುಚುತ್ತಿರ್ದಪೆ ಪಾಣ್ಬ ನಿನ್ನ ತಲೆಯುಂ ಕಾರಾಗೃಹದ್ವಾರದೊಳ್
ಮೆಜೆವಾಗಳ್ ನುಡಿ ನಾಳೆ ನೀನೆನಗೆ ಮಾಡಲ್ವೇಟ್ಟ ಸತ್ಕಾರಮಂ ೫೯

ಎಂದು ಬೆಟ್ಟವೆಟ್ಟನೆ ಬಯ್ದು ಬೆಟ್ಟು ಬಿದಿರ್ದು ನುಡಿದ ಸುನಂದೆಯು ನುಡಿಗೆ ಚಂಡಾಸನನೇವೈಸಿ ಮುಳಿಯದೆ ಲಜ್ಜೆಯಿಂ ಚಳಿಯದೆ ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಂ

ಕೆಳೆಗೆಟ್ಟಾಂ ಪಗೆಯಾದೆನಾಗೆ ವಸುಷೇಣಂ ಪೋದನಿನ್ನೆನ್ನ ಕ
ಯ್ಯೊಳದಂ ನಂಬಟಿಯಾಸೆಯಿಂ ನಮೆಯದಿರ್ ಬೇಡಾಗ್ರಹಂ ಸತ್ತು ಸ
ತ್ಫಳಮಂ ತೋಱಿ ಬಾೞಿಯಾಗದಿರು ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದಿಂ ಬತ್ತಿ ಬಾೞ್
ದಳಿರಾಗುತ್ತಿರದಾಳ್ದಿರಾತ್ಮಪರ ಸೌಖ್ಯ ಶ್ರೀ ವಿಳಾಸಂಗಳಂ ೬೦

ಎಂಬುದುಮೀತಂಗೆ ಮಾತಂ ತಪ್ಪನಮುತ್ತರಂಗುಡುತ್ತಿರಲೇಕೆಂದಾಯಿಂತೆಂದಳ್

ಮಾವಿನ ಕೊಂಬಿನೊಳ್ ನಲಿದು ನರ್ತಿಪ ಕೋಗಿಲೆ ಪತ್ತಿದಂಟೆನಿಂ
ಬೇವಿನ ಕೊಂಬಿನೊಳ್ ನಲಿವುದೇ ಪ್ರಿಯನಿರ್ದಪೊಲಪ್ರಿಯರ್ಗೆ ಸು
ಭಾವನೆಗೆಯ್ವರೇ ಸತಿಯರೇಂ ಗಡ ವೀರನ ತೋಳ ಬಾಳುಮಂ
ನಾವಿದ ಬಾಳುಮಂ ಸಮನೆ ಪತ್ತಿಪ ಸಾಣೆಯೊ ಮದ್ಭುಜಸ್ರಜಂ ೬೧

ವಸುಷೇಣನೃಪನೆ ಕೈವಿಡಿ
ದಸುವಿಂಗೊಡೆಯಂ ಚಿತಾಗ್ನಿಗೊಡೆಯಂ ಒಡಲಿಂ
ತೆಸದೀ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ
ವಿಸುಗುವ ಜಸವೆಣ್ಣ ತಲೆಗೆ ತರ್ಪನೆ ಪುಲ್ಲಂ ೬೨

ಎಂಬುದುಮಾ ಕುಟಿಲನಾಕೆಯೊಳ್ ತೆಱಪುಗಾಣದೆ ಮುಳಿದು ಮಾಣದೆ ಮತ್ತಮಿಂ ತೆಂದಂ

ಬಿಡೆನಾಂ ನೀಂ ಸಯೆ ಸಾವೆನಲ್ಲದುೞಿಯೆಂ ನೀನೊಲ್ಪಡೇನೊಲ್ಲದಿ
ದೊರ್ಡಮೇನಾನೆರಡಿಲ್ಲದೊಲ್ದನಱಿಂ ಬೇಱೂರ ಬೇಟಕ್ಕೆ ಬಾಯ್
ಬಿಡಲಾಱೆಂ ಸೆಱೆಯಿಂದಮೆನ್ನ ಮನೆಯೊಳ್ ನೀನಿರ್ದೆಯೆಂಬಾಸೆಯು
ಳ್ಳೊಡೆ ಸಾಲ್ಗುಂ ಬಱಿಕಪ್ಪುದಕ್ಕೆ ರಣದಿಂದಂಭೋಜಪತ್ರೇಕ್ಷಣೇ ೬೩

ಎಂದು ತನ್ನಳಿಪನಡರೆ ಚಾಳಿಸಿ ನುಡಿದು ಪೋಗುತ್ತುಂ

ಪರಿಚಿತೆ ನೀಂ ತಳೋದರಿಗೆ ಮೆಯ್ವುಟಿಯಿಂ ಮನಮುಂ ತೊಡುಕೆ ನಾಂ
ತುರಿಪದಿನಿರ್ದು ನಿಂದಟಲನಾಱಿಸು ತೋಱಿ ಭೀತಿಯ ಮನಂ
ಕೊರಗದೆ ಮತ್ತೆ ಸಂತಮಿಡು ಗಂಡನ ಪಂಬಲನೊಯ್ಯನಾಗಿಯುಂ
ದರುಣಿಕೆಯೆಂಬಳಂ ನಿಱಿಸಿ ಕಾಂತೆಯ ಕಾಪಿನೊಳಾ ನೃಪಾಳಕಂ ೬೪

ನೇಸಱ್ ಮೂಡಲೊಡಂ ಮುನ್ನೆ ಮುನ್ನೆ ಮೂಡಿದ ವಿರಹ ಪರಿತಾಪಂ ತೀರ ದೆಯುಮೇತಱೊಳಮಾ ತಳೋದರಿಯನೊಡಂಬಡಿಸಲ್ ಬಾರದೆಯುಮಕಿ ತವಂ ತನ್ನ ಕೈತವದೊಳ್

'ಪತಿಯಿರ ಪಿಂಗದಾಸೆ ಮನದೊಂದಱಿಯಾಸೆಯಿನೆನ್ನನೊಲ್ಲಳೀ
ಸತಿಯವಳಂ ಮರಳ್ಚಿದಪೆನೆಂದು ಬೆಸಂಗುಡೆ ಚಂಡಶಾಸನಂ
ಪ್ರತಿಬಳಮೆಯ್ದೆ ಕೆಟ್ಟುದಱಿಂದಂ ವಸುಷೇಣನೃಪೇಂದ್ರನೆಂಬ ಸಂ
ಗತಿಯನೊಡರ್ಚಿದಂ ಜನದ ಕಣ್ ಬೆಱಗಪ್ಪಿನಮಿಂದ್ರಜಾಲಿಗಂ ೬೫

ಆ ವ್ಯತಿಕರಮಂ ಕಂಡು ಸಮ್ಮಿರಸನಿರುಳಿನ ಕವಿಯ ಕಾಳಗದೊಳ್ ಮುತ್ತಿದ ಬೀಡಂ ತೊತ್ತುೞಿದುೞಿದು ಪಗೆಯ ಪಂದಲೆ ಕಯ್ಗೆ ವಂದುದಿನ್ನೇನಿನ್ನೇನೆಂದು ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಜನಂ ಕೋಟಿ ತೆಱದಿಂ ನಾಟಕಂ ನಲಿದು ಬೊಬ್ಬಿಱಿಯುತ್ತಿರೆ ಸುನಂದಾದೇವಿಯಿರ್ದ ಸೆಱೆವನೆಗೆ ತಾನೆವಂದು

ವಸುಷೇಣನೆ ಪತಿಯೆನಂಗೆ
ದು ಸುನಂದೆ ಸಿಡಿಲ್ವ ಮಾಟ್ಟ ಸೋವಡಿಕೆಯನೀ
ಬಸಿವ ತರಗೆನುತಮೀಡಾ
ಡಿಸಿದಂ ಮಹಾಯಾವಿ ಪತಿಯ ಮಾಯದ ಶಿರಮಂ ೬೬

ಅಂತು ತಂದಿೞಿಪಿದ ಶಿರಮುಮಂ ಕಳ್ದು ತಱಿದ ವಲ್ಲಭನ ಮಣಿಮಕುಟ ಕೇಯೂರ ಮಂಡಳಾದೀಪನಮಂಡನಮುಮಂ ಪೇರುರದೊಳೋರಂತೆ ಮೆಱೆವ ತೋರ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಮುಮಂ ಕಾಣಲೊಡಂ

ಹೃದಯದೊಳಿರ್ದ ವಲ್ಲಭನನಾಕ್ಷಣಭೀತಿಯಿನೀಕ್ಷಿಪಂತೆ ಮು
ಚ್ಚಿದುವಲರ್ಗಣ್ಪೊಣರ್ ತಡವಿ ನೋಡುವವೊಲ್ ಕುಚಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಗಾ
ದುದು ಕರಪಲ್ಲವಂ ಸರಮನಾಲಿಸುವಂತೆ ಮೊಗಂ ಮಲಂಗಿತಂ
ಗದೊಳಿರ್ದ ಶೂನ್ಯಮಾಗಱಿಸುವಂತಸು ಪೋಯ್ತು ಸಿತಾಬ್ಜನೇತ್ರೆಯಾ ೬೭

ಬೞಿಯುಟ್ಟೆ ಬಂದು ಮುನ್ನಂ
ಪುೞಿವಗೆಗೊಳಗಾದಳೆಂದು ಸಾಮಾಸಿಗಳುಂ
ಕೞಿಪದೆ ನಲ್ಲಂ ತಲೆಯಂ
ಬೞಿಯುಟ್ಟಿದನೆಂದು ಪೋದುದಸು ಶಶಿಮುಖಿಯಾ ೬೮

ಇನಿಯರೆ ನೋಡ ಮತ್ತೊ
ರ್ವನ ಕಣ್ಗಂ ಬಗೆಗಮೊಪ್ಪಿದಪ್ಪುದು ಸುಡಲೀ
ತನುವನಿದನೆಂದು ಜೀವಂ
ಮುನಿದಂತಿರೆ ಬಿಟ್ಟು ಪೋಯಿತಸು ಶಶಿಮುಖಿಯಾ ೬೯

ಆಗಳಾ ವ್ಯತಿಕರಮಂ ಕಂಡತಿಚಕಿತ ಹೃದಯನುಮಾಕುಳಿತ ವಿಳೋಕನುಮಾಗಿ

ಸ್ಮರನೊಳ್ ದಾಯಿಗನಾಗಿ ಬೆಂದ ವಿಧಿಯೊಂದು ಮಾಡಿದಂ ಕೂಡುವೆಂ
ಬೆರಗಿಂದೆಂದಿದನಿಂತು ಮಾಡೆ ಮರಣಂ ಮೂಡಿತ್ತು ಹೋ ಬೆಂದೆನಾ
ನುಱಿದೆಂ ನಂದಿದೆನೆಂದು ಬಂದು ಭರದಿಂ ತಟ್ಟೈಸೆ ತಳ್ತಾಂತು ತ
ತ್ತರುಣೀ ಗಾತ್ರದ ಸೋಂಕು ಸಮ್ಮನಿಸೆ ಮೂರ್ಛಾಪನ್ನನಾದಂ ಖಳಂ ೭೦

ಅವನಂ ಚಾಮರದಡಪದ
ಡವಕೆಯ ಕಿಱ್ಱಾಳ ಮೇಳದಂಗನೆಯರ್ ಬೀ
ಸುವ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯ ಮಳಯಜ
ನವಜಳಕಣದೆಲರ ಸೋಂಕಿನಿಂ ನಿಲೆ ಪಿಡಿದರ್ ೭೧

ಅಂತು ಮೂರ್ಛೆಯಿಂ ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯ್ದು ಬೆದೆಬೆದೆ ಬೆಂದು ನೊಂದು ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಣದೆ

ನೋಡಿ ಕನಲ್ದು ಬಾಯ್‌ಮುನಿದು ಮೋನದಿನೇಕಿಲೆ ದೇವಿ ನೀಂ ಮನಂ
ನೋಡುವೆ ಸಾವಿನಿಂ ಸರಸವಾಡುವರೇ ಮಱುಮಯ್ಯೊಳಾದೊಡಂ
ಕೂಡದೆ ಮಾಣೆನಬ್ಜದಳಲೋಚನೆ ನಿನ್ನೊಡನಿಂದು ಮೇಯ್ಗೆ ಮೆ
ಯ್ಗೂಡುವ ಧೂಮಸೌಧಗೃಹದೊಳ್ ಶಿಖಿಪಲ್ಲವರಾಗತಲ್ಪದೊಳ್ ೭೨

ಎಂದು ಬಾಯಱಿದು ಪಱಯಿಸಿ ಬಸವಱಿದಸುವೊಜೆಯಾಗಿ ಮನ ಮನಱಿದು ಕಳವಳಿಸಿ

ಎನಗಿನ್ನೋಲಗಸಾಲೆಯೇಕಿದು ವಿಮಾನಂ ನಂದೆಯುಂ ಲೋಲಲೋ
ಚನೆಯುಂ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಲ್ಲಿ ಕೂಡೆ ಬಱಿಸಲ್ವಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರಾ
ಳ್ತನಮಂ ತೋಱುವ ಲೆಂಕರೊಳ್ ನುಡಿಯವೇಟ್ ವಿದ್ಯಾಜನಂ ಬರ್ಕೆ ಚಂ
ದನಗಂಧಾವಿಧದಿಂದಮನ್ನ ವಿರಹ ಜ್ವಾಲಾಗ್ನಿಯಂ ನಂದಿಪಂ ೭೩

ಎಂದು ತನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಮೀಭವನಮೆನಿಸುವುಪರಿಮಂಡಪಮನೆ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಸುನಂದಾ ದೇವಿಯುಂ ತಾನುಮೇಕಾಸನದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ರಾಣಿಯವಾಸದ ಪೆಂಡವಾಸದ ಭಾಷೆಯ ಲೆಂಕರ ಭಾರತಿಕನಿಕರದೋಲಗದ ಕೇಳೀ ವಿಳಾಸಮಂ ಕೆಱಗೆ ತಗುಳ್ಚಿದ ಹುತವಹಜ್ವಾಲಾಕಲಾಪಮಂ ಮೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಮೂರ್ಛೆಗೊಳ್ವಿನಮೊಡನಱಿಯಲ್ ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿದ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯವಸಾನ ಸಮಯಮಾಗೆ

ನಗೆಗಂ ನಾಚದೆ ನಮ್ಮನೊಲ್ಲದೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಗೊಲ್ದವಳ್ ಸತ್ತೊಡಾ
ಕೆಗೆ ತಾ ಪ್ರಾಣಮನಿತ್ತಪಂ ಗಡರಸಂ ನೋಡಕ್ಕ ಮಾವಿಂಗೆ ಮ
ಲ್ಲಿಗೆಗಳ್ ಕೂರ್ತೊಡೆ ಮಾವು ಕೂರ್ತುದು ವಸಂತಶ್ರೀಗೆನಿಪ್ಪಂತೆ ಲ
ಜ್ಜೆಗೊಡಲ್ ಮಂಪಱಿವೋಪುದಿನ್ನುಱಿವಿದಕ್ಕೇಗೆಯ್ವಮಬ್ಜೇಕ್ಷಣೇ ೭೪

ಆ ಮಾತು ಮಾರ್ಕೊಂಡು ಕುಲವತಿಯುಂ ಶೀಲವತಿಯುಮೆನಿಸಿದವಿದಗ್ಧೆಯೊರ್ವಳಿಂತೆಂದಳ್

ಪೞಿಗೇವಯ್ಯನ್ನವ ಪಾಪವೆಂಬ ಪೆಱವೇಣ್ಗಾಟಿಪ್ಪುದಾವಮ್ನಾಯದೊಂ
ದೞಿವೆಂಬೋಜೆಯಧೀಶವೃತ್ತಿಯಧಿಪಂಗೇನಾದುದಾದಲ್ಲಿ ಮೆಯ್
ನೆಟಲಂತಪ್ಪುದು ನಮ್ಮ ವಿತ್ತ ನಮಗಿನ್ನಾ ಮಾತದೇಕೆಂದು ಪಿಂ
ದುಟಿವೊಂದಾಸೆಯನೊಲ್ಲದೆಯ್ದೆ ನೆರಪಿತ್ತಂತಃಪುರ ಸ್ತ್ರೀಜನಂ ೭೫

ಕ್ರಮದಿಂ ಕೈಯೆಡೆಗೊಟ್ಟನೀ ಹರಿಣೆಯಂ ಕೊಂಡಾಡಿಸೀ ರಾಜಕೀ
ರಮನೋವೀ ಕಳಹಂಸನಂ ಸಲಹು ನೀನೀ ಸೋಗೆಗಾಗೆಲ್ಲಮಂ
ನಮಗಿನ್ನೆಮ್ಮ ಸಮಾನಮೆಂದು ಕೆಲದಾಳೀಜಾಲಮಂ ಬೇಡಿ ತ
ಳ್ತೆದೆಯಿಂದಂ ಕರೆಗಣ್ಮೆ ಸೂಸಿ ಕಱಿದರ್ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಕಣ್ಣೀರ್ಗಳಂ ೭೬

ಅಂತು ನಿರಂತರಶೋಕರಸಾವೇಗದೊಳ್

ನೆರೆದುದು ಲೆಂಕತಂಡಮೊಡವಂದುದು ರಾಣಿಯವಾಸಮೊಲ್ದಳಂ
ತರಿಸಿದನಾ ಧರಾಧಿಪತಿಯೋಲಗಸಾಲೆಗೆ ವಂದುದಾ ತನೂ
ದರಿಯ ವಿಶೇಷ ಭೂಷಿತ ಶರೀರಮನೇಕ ವಿಮಾನ ಯಾನಮಂ
ಬ್ಬರಿಸಿದುದಾದುದಿಂತು ಕರುಣಾದ್ಭುತರೌದ್ರರಸಾಕರಂ ಪುರಂ ೭೭

ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲ್

ವಸುಷೇಣಂ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಡಲ್ ಪೊಗಸಿ ಪೊಗಿಸಿ ದುರ್ಗಕ್ಕೆಭವ್ರಾತಮಂ ಪ
ಣ್ಣಿಸಿ ವಾಹವ್ಯೂಹಮಂ ಪಲ್ಲಣಿಸಿ ಸಂಭಟರಂ ಕಯ್ದುಗೊಳ್ವಂತಿರಾಳೋ
ಚಿಸಿ ರಾಜಾವಾಸದಿಂ ತಾಂ ಪೊಱಮಡುತಮಿದೇಂ ಕೋಟೆಯೊಳ್ ಕಾಮಿನೀ ವೀ
ರ ಸಮಾಹೋದ್ರೇಕ ಶೋಕಾಕುಳಬಹಳರವಂ ತಿಣ್ಣಮಾಯ್ತೆಂದನಾಗಳ್ ೭೮

ಚರನೆಯ್ತಂದೊರ್ವನಾವೃತ್ತಕಮನಱಿಸಿರ್ದೊಡುರ್ವೀಶ್ವರಂಪ್ರಾಣವಾನಾ
ಮರಣೋದಂತಾಭ್ರವಹ್ನಿ ಸ್ಫುಟಿತಹೃದಯಚ್ಛ್ವಸನಿಶ್ವಾಸಮೂರ್ಧಾಂ
ತರಿತಂ ಬಾಷ್ಪಾಂಬುನಿಷ್ಪಂದಿತನಯನಯುಗಂ ಖೇದದಿಂ ಕೀಲಿಸಿರ್ದರ್
ಕರುವಿಟ್ಟರ್ ತಿರ್ದುವಿಟ್ಟರ್ ಬರೆದು ಕರಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟರೆಂಬಂತಿರಿರ್ದಂ ೭೯

ಅಂತು ಕಿಱಿದು ಬೇಗಮಿರ್ದಂತೆಂತಾನುಂ ತನ್ನ ತಾನಱಿದು ಬಾಯಟಿದಾಕಾಶವಚನನಿಂತೆಂದಂ

ಆನಱಿದೆನೆಂದು ಪುಸಿದೊಡೆ
ಮಾನಿನಿ ನೀಂ ಕೞಿದೆ ನಿನ್ನ ಸಾವನೆ ಕಂಡಿಂ

ತಾನುೞಿದೆಂ ನಿರ್ಲಜ್ಜರ್
ದೀನರ್ ಕೃಪಣರ್ ಕೃತಘ್ನರಾರೆನ್ನಿಂದಂ ೮೦

ಅನಂತರ ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹಕನಾಗಿ ತನ್ನಂ ನೆಮ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ದ ದಯಿತ ಸಾಮಂತ ನೊಳಿಂತೆಂದಂ

ಇನಿಯಳ್ ಪೋದ ಬೞಿಕ್ಕಮೆನ್ನಿರವು ತಾರಾಮಂಡಲಂ ಪೋದ ಲೋ
ಚನಮಿರ್ಪಂತೆ ಸುಗಂಧ ಪೋದ ಕೞಿವೂವಿರ್ಪಂತೆ ತೀವಿರ್ದ ಜೀ
ವನಮೆಲ್ಲಂ ನೆಱಿಪೋದ ಹೊಟ್ಟುಗೆಱಿ ತಾನಿರ್ಪಂತೆ ದೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಭಾ
ಜನಮಿರ್ದೇನಸು ಪೋದ ಬಾೞ್ವಿಣನಿದರ್ಕಾನಿರ್ದೊಡೇಂಬಿೞ್ದೊಡೇಂ ೮೧

ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ

ಇದಱೊಳ್ ವಲ್ಲಭೆ ಕಾದಿ ಕೊಳ್ವ ಧನಮಾ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರೀರತ್ನಮಿ
ಲ್ಲದ ಬಾೞ್ಗೇಟಿ ಗಡೇಕೆ ಕೋಟಲೆಗಳೇಟಿಲ್ ಶತ್ರು ಸಾಯಲ್ ಕಡಂ
ಗಿದಪಂ ತಾಂ ಗಡ ಕೊಲ್ವುದಾರನಕಟೀ ಬೇಳಂಬಮಿನ್ನೇಕೆ ಸಾ
ಯದೊಡಂ ತೀರದೆ ಕಾಯಮುಂ ತೊಱೆಯಲಿನ್ನುಂ ರಾಜ್ಯದೊಳ್
ಬಾೞ್ವುದೇಂ ೮೨

ಮುನಿಸಯ್ದುಂ ತೆಱದೀದಲಪ್ಪುದದಱೊಳ್ ಸ್ತ್ರೀಸಂಭವಂ ತಿಣ್ಣಮಾ
ಮುನಿಸಂ ತಂದನ ಕಂಠಪೀಠತಳದೊಳ್ ತಂದಿಟ್ಟು ರಕ್ತಾಂಬು ಮ
ಜ್ಜನಮಂ ಮಾಡಿಸಿ ಮಸ್ತಕಾಂಬುರುಹದಿಂದಂ ಪೂಜೆಗೆಯ್ದಾಂ ತೊಡಾ
ತನ ಕೂರ್ಪಾಳ್ ಕರವಾಳ್ ದಲುಂತು ಮರವಾಳ್ ಪಾಟೂರ ಮೈಲಾರನಾ ೮೩

ಎಂದು ಕೊಕ್ಕರಿಸಿ ಮಾಣದೆ

ಏಱಿ ಬರೆಗೊಂಡ ಜೂದುಂ
ಗಾಱನವೊಲ್ ಲಗ್ಗೆಮಾಡಲೊಲ್ಲದೆ ಪಡೆಯಂ
ಸಾಱಿಸಿ ಮುಂದುಂ ಪಿಂಗುವ
ನೀಱೆಯವೊಲ್ ತೆಗೆಯವೇಟ್ಟಿನಾ ಪಸುಮೇಣಂ ೮೪

ಅಂತು ಪರಿವಿಗ್ರಹದ ಮೇಲಣ ತೋಳ್ವಲಮುಮಂ ನಿಜವಿಗ್ರಹದ ಮೇಲಣ ಬಾಳ್ವಲಮುಮೋಸರಿಸದೆ ಸುತ್ತಿಱಿದ ಮುತ್ತಿದ ಬೀಡಂ ತೆಗೆಯಿಸಿ ಮಗುೞ್ದು ಬರ್ಪಾಗಳ್ ।

ಬಿರುದಿನ ಕಾಳೆ ಬಾರಿಸುವ ಬೀರದ ದೌಡೆ ತೆರಳ್ವ ಕೇತನೋ
ತ್ಕರದ ವಿಡಂಬವೊಲ್ಲನುಲಿತಪ್ಪ ಚತುರ್ಬಲದುರ್ವು ಕೂರ್ಪಿನಿಂ

ದುರಿವರಿವಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಕಿರಣಂ ವಸುಷೇಣನೊಳಾದುವೆಯ್ದೆ ಕೊ
ಕ್ಕರಿಕೆಗೆ ದುಃಖಿತೇ ಮನಸಿ ಸರ್ವಮಸಹ್ಯಮೆನಿಪ್ಪ ನೀತಿಯಿಂ ೮೫

ಅಂತು ನಿರ್ವೇಗಪರವಾಗಿ ಮುಗುಳ್ದು ಬಂದಸ್ತಂಗತಪ್ರಭೆಯಂತೆ ನಿಜ ಮಂಡಲಮಂ ಪೊಕ್ಕು

ನಡುನಾಡ ತೀರ್ಥಮೆನಿಸಲ್
ಪಡೆದಿಂದ್ರಪ್ರಣಯಮೆಂಬ ಪರ್ವತಕಟಕಂ
ಬಿಡಿದು ನಿಜಕಟಕಮಂ ತಾಂ
ಬಿಡಿಸಿ ಮೃಗಂಗಿತ್ತು ಕೊಡೆಯುಮಂ ಪಟ್ಟಮುಮಂ ೮೬

ಸಮಭಾಗಂ ಬರೆ ಹಸ್ತಿವಾಜಿಸಹಿತಂ ಭಂಡಾರಮಂ ಪಚ್ಚುಗೊಂ
ಡು ಮಗುಂಗರ್ಧಮನಿತ್ತು ಚೈತ್ಯನಿವಹೋದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ತಾಂ ಬಂದು ಧ
ರ್ಮಮನುದ್ಯೋಗಿಸೆ ಸಂಯಮೋಪಕರಣಕ್ಕರ್ಹತ್ಪದಾಭ್ಯರ್ಚನ
ಕ್ಕೆ ಮನೋರಾಗದಿನಿತ್ತನಿತ್ತು ಗಜ ವಾಜಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾಜಂಗಳಂ ೮೭

ಇವು ಘಟಿಕಾಸ್ಥಾನಂ ಮ
ತ್ತಿವು ತೀರ್ಥಸ್ಥಾನಮೆಂಬ ರೂಢಿಯ ಭಗವದ್
ಭವನಕ್ಕಲಂಘ್ಯಮಟಲುಂ
ತವೆ ಮುಕ್ಕೊಡೆಯೆತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟನಾ ವಸುಷೇಣಂ ೮೮

ಲಲನಾ ವಿಯೋಗಹೇತು
ಚ್ಛಲಮೆರ್ದೆಯೊಳ್ ನಟ್ಟ ಶೂಲದಂತಿರೆ ತಪದಿಂ
ಗೆಲೆ ಜೀರ್ಣಮಾಗೆ ತನು ಕೂ
ರಲಗಿನ ಪಱಿದೊವಲೊಳಿರ್ದನಂತಾ ಮುನಿಪಂ ೮೯

ಅಂತು ತಪಸ್ತಪ್ತಶರೀರನಾಗಿ ನಿಜಾಯುರವಸಾನದೊಳೊಂದು ತಿಂಗಳ್ವರಂ ಮರುಮಂಡಲದಂತಿರನಶನಕ್ಷೇತ್ರನಾಗಿ ನೋಂತು ಕಡೆಯೊಳೆನ್ನ ತಪಃಫಲಮುಂಟಪ್ಪೊಡಾನನ್ನ ಜನ್ಮದೊಳಾರ್ಗಮಱಿಯನುಮತಿ ಸುಭಗರೂಪ ಸೌಂದರ್ಯನುಮಶೇಷಧರಾವಲ್ಲಭಜ್ಯಾಯನುಮಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವನಕ್ಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ

ತೋಱಿ ನಟಿಯಿಸುವ ಜೋಹಮ
ನೇಱಿಸಿ ಕೊಳದಿರ್ದ ಜೋಹದುದ್ದೆಸದಿಂದಂ
ಜಾಱಿಸುವಂತಿರೆ ತಪದಿಂ
ತಾಱಿದ ತನುವಂ ನಿಧಾನದಿಂ ಮುಂಬಿಟ್ಟಂ ೯೦

ಅಂತು ಮುಡುಪಿ

ಕಟ್ಟಿತನಾರ್ಗಂ ಕಳೆಯಲ್
ನೆಟ್ಟನೆ ಬಾರದವೊಲಂತು ನಗುಟ್ಟುಗ್ರತಪಂ
ಕಟ್ಟಿದ ಪುಣ್ಯದ ಫಳದಿಂ
ಪುಟ್ಟಿ ಸಹಸ್ರಾರಕಲ್ಪದೊಳ್ ಸುರನಾದಂ ೯೧

ಅನುಬಂಧ ೪

ಜನ್ನನ ಶಾಸನಗಳು

೧

ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ ಆನೆಕೆರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೯೧ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತಾಮ್ರಶಾಸನದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅದರ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ಈ ರೀತಿ ಅಡಕ ಮಾಡಬಹುದು :

"ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಭುವನಾಶ್ರಯ ಶ್ರೀ ಪೃಥ್ವೀವಲ್ಲಭಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರನ್ ದ್ವಾರಾವತೀಪುರವರಾಧೀಶ್ವರನ್, ಯಾದವ ಕುಲಾಂಬರದ್ಯುಮಣಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಚೂಡಾಮಣಿ, ಮಲೆರಾಜ ರಾಜನ್, ಅತ್ಯತುಳತೇಜನ್, ಮಲೆಪರೊಳ್ ಗಂಡನ್ ಕದನಪ್ರಚಂಡನ್, ಅಸಹಾಯಶೂರನ್ ಏಕಾಂಗವೀರನ್, ಶನಿವಾರಸಿದ್ಧಿ ಶರಣಾಗತವಾರ್ಧಿ, ಗಿರಿದುರ್ಗಮಲ್ಲನ್ ಅದಟಹೃತ್ಸೆಲ್ಲನ್, ಚಲದಂಕರಾಮನ್ ಬಲದಂಕಭೀಮನ್, ನಿಶ್ಶಂಕಪ್ರತಾಪ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಪೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳ ದೇವರ್ ಶ್ರೀಮದ್ ರಾಜಧಾನಿ ದೋರಸಮುದ್ರ ನೆಲೆವೀಡಿನೋಳ್ ಸುಖಸಂಕಥಾ ವಿನೋದದಿನ್ ಪೃಥ್ವಿರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯುತ್ತುಮಿರೆ; ತತ್ಪಾದಪದ್ಮೋಪಜೀವಿ ಶ್ರೀಮನ್ ಮಹಾಪ್ರಧಾನನ್ ಅಧನಬುಧನಿಧಾನನ್, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಸಕಳೋಪಕಾರಿ, ಕರುಣಾಗ್ರಗಣ್ಯನ್ ಸಾಕ್ಷರ ಶರಣ್ಯನ್, ಋಗ್ವೇದಚೂಡಾಮಣಿ. ಸತ್ಕುಲನಭೋಮಣಿ ಗೋತ್ರಪವಿತ್ರನ್ ಕವಿಜನ ಮಿತ್ರನ್. ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರಸನ್ನ ಕೇಶವದೇವ ದಿವ್ಯಪಾದಪಲ್ಲವೋತ್ತಂಸನ್ ಸುಜನಾವತಂಸನ್. ಶ್ರೀಕರಣದ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಾಚಯ್ಯಂಗಳು ಶಕವರ್ಷ ೧೧೧೩ನೆಯ ಸೌಮ್ಯಸಂವತ್ಸರದ ಪುಷ್ಯ ಬಹುಳ ೧೧ ಆದಿತ್ಯವಾರದುತ್ತರಾಯಣ ಸಂಕ್ರಮಣದಂದು, ಕಬ್ಬುಹುನಾಡೊಳಗಣ ಕೇಶವಪುರಾಪರನಾಮಧೇಯಾಗ್ರ ಹಾರಮಪ್ಪಾನೆಗನಕೆಱೆಯಂ ಸರ್ವಬಾಧಾಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಸ್ವಸ್ತಿಯಮನಿಯಮಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಧ್ಯಾನ ಧಾರಣ ಮೌನಾನುಷ್ಠಾನ ಜಪ ಸಮಾಧಿ ಶೀಲಗುಣ ಸಂಪನ್ನರುಂ ಯಜನ ಯಾಜನಾಧ್ಯಾಯನಾಧ್ಯಾಪನ ದಾನ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾಸೂನ ಷಟ್ಕರ್ಮ ಪ್ರಸನ್ನರುಂ ಶ್ರೀಮತ್ ಪ್ರಸನ್ನ ಕೇಶವದೇವ ದಿವ್ಯಪಾದ ಕಲ್ಪಪಾದಚ್ಛಾಯಾಸನ್ನರುಂ ನಾನಾಗೋತ್ರ ಸಮುತ್ಪನ್ನರುಂ ಅಪ್ಪ ಮಹಾಜನಂಗಳ್ಗೆ, ಶ್ರೀಮದ್ವಜ್ರೇಶ್ವರ ದೇವರ ಸಂನಿಧಾನದೋಳ್ ಪಾದಪೂಜಾಪುರಸ್ಸರಂ. ಶ್ರೀವೀರಬಲ್ಲಾಳದೇವರ ಶ್ರೀಹಸ್ತದಿಂ ಧಾರಾಪೂರ್ವಕಂ ಮಾಡಿಸಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಟ್ಟರ್— ಇಂತೀ ಧರ್ಮಮಾಚಂದ್ರಾರ್ಕತಾರಮುತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂ ಸಲುತ್ತಮಿರ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ.

ಸ್ವದತ್ತಾಂ ಪರದತ್ತಾಂ ವಾ
ಯೋ ಹರೇತ ವಸುಂಧರಾಂ

ಷಷ್ಟಿರ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ
ವಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಜಾಯತೇ ಕೃಮಿಃ

ಕಂದ ವೃತ್ತ ವಚನಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡು ಚಂಪೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು, ಇನ್ನೂರು ನಿಡುಸಾಲುಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಕೆತ್ತಿರುವ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಆವಶ್ಯಕ ವಿಷಯವೊಂದನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಮೇಲೆ ಅಡಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಚನಭಾಗ ಶಾಸನದ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಹಾರದ ಹರವು, ಗಡಿ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಹೇಳುವ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಭಾಗವೆಲ್ಲಾ ಹೊಯ್ಸಳ ವಂಶ ವರ್ಣನೆಯನ್ನೂ ಮಾಚಿರಾಜನ ವಂಶವರ್ಣನೆಯನ್ನೂ ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ.

೨

ತರಿಕೆರೆಯ ಅಮೃತಾಪುರದ ಅಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೯೬ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ಶಿಲಾಶಾಸನದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅದರ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ಹೀಗೆ ಅಡಕಮಾಡಬಹುದು :

“ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಭುವನಾಶ್ರಯನ್ ಶ್ರೀ ಪೃಥ್ವೀವಲ್ಲಭ ಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರನ್ ದ್ವಾರಾವತೀಪುರವರಾಧೀಶ್ವರನ್........ನಿಶ್ಶಂಕಪ್ರತಾಪ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳದೇವರ್ ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹಶಿಷ್ಟಪ್ರತಿಪಾಳನಾರ್ಥಂ, ಉತ್ತರ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಸಂಗದಿಂ ಬಂದು ವಿಜಯಸಮುದ್ರಾಪರನಾಮಧೇಯಮಪ್ಪ ಹಳ್ಳವೂರ ನೆಲೆವೀಡಿನೊಳ್ ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೋದದಿಂ ಪೃಥ್ವೀರಾಜ್ಯಂಗೆಯುತ್ತುಮಿರೆ ; ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಭುವನ ರಾಜ ರಾಜಿ ವಿರಾಜಿತ ಚೂಡಾಮಣಿ ಮರೀಚಿ ಮಂಜರೀ ರಂಜಿತ ಚರಣ ನಳಿನ ಶ್ರೀಮದಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವ ಲಬ್ಧ ವರಪ್ರಸಾದನುಂ ಅನವರತ ಪಾತ್ರದಾನ ವಿನೋದನುಂ, ಯಾದವಾನ್ವಯ ಗಗನ ಗಭಸ್ತಿಮಾಳಿ ನಿಶ್ಶಂಕ ಪ್ರತಾಪಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೀರ ಬಲ್ಲಾಳದೇವ ರಾಜಾಭ್ಯುದಯಕರಣಕ್ಕಾರಣನುಂ ವಿಜಯಗೋಮಿನೀ ಮಂಗಳಾಯತನ ರತ್ನ ತೋರಣನುಂ, ಚತುರ್ಥಕುಳ ಕುಮುದಿನೀ ಶರಶ್ಚಂದ್ರ ಚಂದ್ರಿಕೋಪಮಾನಾನೂನ ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಗ್ಗಾಂಬಿಕಾ ಗರ್ಭದುಗ್ಧಾರ್ಣವ ಪಾರಿಜಾತನುಂ ಸೌಂದರ್ಯ ವಿಜಿತ ಚೇತೋಜಾತನುಂ, ವೀರವೈರಿಧಾರಿಣೀನಾಥ ಹಸ್ತ್ಯಶ್ವ ರಥ ಪದಾತಿ ಸಂಘಾತ ನಿರ್ಘಾತಪಟಿಷ್ಠ ನಿಷ್ಠುರ ಕೃಪಾಣ ಕುಳಿಶ ದಂಡಮಂಡಿತ ಭುಜಾಮಂಡಳನುಂ ವೀರ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಸಾದನೋಪಚಿತ ಕರ್ಣಕುಂಡಳನುಂ, ಸಂಧಿ ವಿಗ್ರಹಯಾನಾಸನ ಸಂಶ್ರಯ ದ್ವೈ ದೀಭಾವ ಭಾವಿತ ಪ್ರಯೋಗ ನಿಪುಣ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳ ನಿತ್ಯಾವಲೋಕ ರತ್ನದರ್ಪಣನುಂ ಪರಿವಾರನಿವಹ ಚಿತ್ತಸಂತರ್ಪಣನುಂ, ವಿದ್ಯುದ್ದಂಡ ನರ್ತನಾನುಸಾರಿ ಸ್ವೈರಚಾರ ಶೂಕಳ ತುರಂಗಮಾರೂಢ ಪ್ರೌಢದಂಡಾಂಕಶಬ್ದ ಶಿಕ್ಷೋಪಜಾತರೇಫರೇಖಾ ವಿಳಾಸ ವತ್ಸರಾಜನುಂ ಶಸ್ತ್ರಶ್ರಮಾಚಾರ್ಯ ಭರದ್ವಾಜನುಂ, ಕಲಿದೇವ, ಮಸಣದೇವ, ಬಸವ ರಾಜ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸೋದರ ತ್ರಿತಯ ಶಾಖಾನುಬಂಧ ಬಂಧುಜನಫಳಪ್ರದಾಯಕ ಕಲ್ಪ

ವೃಕ್ಷನುಂ ಶರಣಾಗತ ಮಂಡಳಿಕ ರಕ್ಷಾದಕ್ಷನುಂ, ಸತ್ಯತ್ಯಾಗ ವಿಕ್ರಮ ಕ್ರೀಡಾನವೀನ ರಾಧೇಯನುಂ ಶೌಚಗಾಂಗೇಯನುಂ, ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹ ಮೋಹಾಂಧಕಾರಸಂಹಾರ ಸಹಸ್ರಕಿರಣನುಂ ಯಾದವ ಕಟಕ ರತ್ನಾಭರಣನುಂ, ದಂಡನಾಥವಳಿ ಮಾಣಿಕ್ಯನುಂ ಸಕಳಜನಾರಾಧನಂ ಎನಿಸಿ ಮಹಿಮೆಗಾಸ್ಪದಮಾದಮೃತೇಶ್ವರ ದಂಡನಾಯಕನ್ ಕಗ್ಗಿಯ ವೃತ್ತಿಯೊಳಗಣಮೃತ ಸಮುದ್ರದೊಳ್ ಶ್ರೀಮದಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವರಂ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ ಮಾಡಿ, ಶಕವರ್ಷಂ ೧೧೯೯ನೆಯ ಪಿಂಗಳ ಸಂವತ್ಸರದ ಪುಷ್ಯ ಬಹುಳ ಸಪ್ತಮಿ ಸೋಮ ವಾರದುತ್ತರಾಯಣ ಸಂಕ್ರಮಣದಂದು ಶ್ರೀಮದ್ ವಜ್ರೇಶ್ವರ ದೇವರ ಸಂನಿಧಾನ ದೊಳ್, ಪಾದಪೂಜಾಪುರಸ್ಸರಂ, ಶ್ರೀಮತ್ ಪ್ರತಾಪಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೀರಬಲ್ಲಾಳದೇವರ ಶ್ರೀಹಸ್ತದಿಂ ಧಾರಾಪೂರ್ವಕಂ ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಮಾಡಿಸಿದಮೃತೇಶ್ವರದೇವರ ಅಂಗ ಭೋಗರಂಗಭೋಗಕ್ಕಂ, ಚೈತ್ರಪವಿತ್ರಾರೋಪಣಕ್ಕಂ, ದೇವರ ಪೂಜಾರಿಗ ಪರಿಚಾರ ಕರ್ಗಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಹಾರ ದಾನಕ್ಕಂ, ಖಂಡಸ್ಫುಟಿತ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಮಾಗಿ, ಆಸಂದಿ ನಾಡೊಳಗಣಗ್ರಹಾರ ಹುಣಿಸೆಯ ಕಟ್ಟುವಂ ಸರ್ವ ನಮಸ್ಯವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ದತ್ತಿ.

ಪ್ರಿಯದಿಂದಿಂತಿದನೆಯ್ದೆ ಕಾವ ಮನುಜಂಗಾಯುಂ ಜಯಶ್ರೀಯುಮ
ಕ್ಕೆಯಿದಂಕಾಯದೆ ಕಾಯ್ವ ಪಾಪಿಗೆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳೊಳ್ ವಾರಣಾ
ಸಿಯೊಳೆಕ್ಕೋಟಿಮುನೀಂದ್ರರಂ ಕವಿಲೆಯಂ ವೇದಾಢ್ಯರಂ ಕೊಂದುದೊಂ
ದಯಶಂ ಪೊರ್ದುಗುಮೆಂದು ಸಾಱಿದಪುವೀ ಶೈಲಾಕ್ಷರಂ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ "

ಈ ಶಾಸನವೂ ಕಂದ ವೃತ್ತ ವಚನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಚಂಪೂಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೨೦ಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಉದ್ದ ಸಾಲುಗಳಿವೆ. ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಭಾಗ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರುವೀಸ ಪಾಲೆಲ್ಲಾ ಹೊಯ್ಸಳ ವಂಶ ವರ್ಣನೆ ಮತ್ತು ಅಮೃತೇಶ್ವರ ಶಾಸನದ ಸುಮಾರು ೧೫ ಸಾಲುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಭಾಗದ ದಂಡನಾಯಕನ ವಂಶ ವರ್ಣನೆ.

ಮೇಲೆಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ ದೊರೆಯ ಮತ್ತು ದೊರೆಯಮನೆತನದ ವರ್ಣನೆಯೂ, ಉಳಿದದ್ದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದಾತನ ಮತ್ತು ಅವನ ಮನೆತನದ ವರ್ಣನೆಯೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಮನೆತನ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ

"ಉದಯಿಸಿದಂ ಗದಾಧರನ ನಾಭಿಸರೋಜದಿನಬ್ಜಜಂ, ಚತುರ್
ವದನನಿನತ್ರಿ, ಅತ್ರಿಮುನಿಯಿಂ ಶಶಿ, ಸೋಮನಿನಾ ಪುರೂರವಂ,
ವಿದಿತಪುರೂರವಃ ಪ್ರವರನಿಂ ನಹುಷಃ, ನಹುಷಾಂಕನಿಂ ಯಯಾ
ತಿ ದಲ್ ಅವನಿಂ ಯದುಕ್ಷಿತಿಭುಜಂ, ಯದುವಿಂ ಗಡ ಯಾದವಾನ್ವಯಂ

ಅಂತು ನೆಗಟ್ಟೆಯಂ ತಳೆದ ಯಾದವವಂಶದೊಳತ್ಯುದುಗ್ರವಿ
ಕ್ರಾಂತ ಭುಜಾಬಳಂ ಪೆಸರ್ಗೆ ಸಂದ ಸಳಂ ಪೊಸಪೂರ್ಗೆ ವಂದು ವಾ

ಸಂತಿಕೆಯಂ ಸಮರ್ಚಿಪೆಡೆಯೊಳ್ ಪುಲಿ ಪಾಯೆ ಮುನೀಂದ್ರನಿರ್ದು ನಿಃ
ಚಿಂತದೆ ಪೊಯ್‌ಸಳೆಂದನೆನೆ ಪೊಯ್ಸುದುಮಾದುದು ಪೊಯ್ಸಳಾನ್ವಯಂ"

ಎಂದೋ; ಇಲ್ಲವೆ ತರಿಕೆರೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ

"ಆ ನಿಶ್ಶಂಕಪ್ರತಾಪಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ವಯಾವತಾರಮದೆಂತೆಂದೊಡಮೃತದಮೃತಕರನ ಕಮಳೆಯ ಕೌಸ್ತುಭದ ಪಾರಿಜಾತದೈರಾವತದುಚ್ಚೈಶ್ರವದಚ್ಚರಸೆಯರ ಸಂಭೂತಿಯಂ ಖ್ಯಾತಿಗಾಕರಮಾದ ಪೀಯೂಷರತ್ನಾಕರದ ನಡುವೆ

ಸಿರಿಯಂ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನಮಂ ಹರಿಯನಂತಾ ಶಂಖಮುಂ ಚಕ್ರಮುಂ
ಭರದಿಂ ಪೇೞೆ ಬಹಿತ್ರದಂತಿರೆಸೆದಿರ್ದಂ ಶೇಷನಾ ಕ್ಷೀರಸಾ
ಗರದೊಳ್ ದೇವನ ನಾಭಿಪದ್ಮದ ಮೃಣಾಳಂ ಕೂಪಕಂಬೊಲ
ಚ್ಚರಿಯಾಗಿರ್ದುದು ಕರ್ಣಧಾರನವೊಲಿರ್ದಂ ಪುಟ್ಟಿ ಪದ್ಮೋದ್ಭವಂ

ಪರಮಬ್ರಹ್ಮನ ಚಿತ್ತದೊಳ್ ಮುನಿಗಳೇೞ್ವರ್ ಪುಟ್ಟಿದರ್ ತನ್ಮುನೀ
ಶ್ವರರೊಳ್ ಪೆಂಪೆಸೆವತ್ರಿ ಪದ್ಮದಲರೊಳ್ ಪದ್ಮೋದರಂ ಪದ್ಮ ವಿ
ಷ್ಟರನಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿತತ್ತ್ರಿ ಮಚ್ಚರಿಪವೋಲ್ ಕಣ್ಣೆಯ್ದಲಿಂದಂ ಸುಧಾ
ಕರನಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿದಂ ಪವಿತ್ರಮುದಯಸ್ಥಾನಂ ಮಹಾಭಾಗದೊಳ್

ಇಂದುವಿಳೋಚನೋತ್ಸವದಿನಿಂದು ಮನೋಜಸಹಾಯವೃತ್ತಿಯಿಂ
ದಿಂದುಕಳಾಳಿಯಿಂ ಮೆಱೆವನಂದು ನೃಸಿಂಹ ನೃಪಾಳಸೂನು ತಾ
ನಿಂದುವಿಳೋಚನೋತ್ಸವದಿನಿಂದು ಮನೋಜ ಸಹಾಯವೃತ್ತಿಯಿಂ
ದಿಂದುಕಳಾಳಿಯಿಂ ಮೆಱೆವುತಿರ್ದಪನಿಂದುಕುಳಪ್ರದೀಪಕಂ

ಆ ರಾಜನ ಪುತ್ರಂ ಮದ
ವಾರಣ ವಿದ್ಯಾ ವಿಳಾಸದಿಂ ಬುಧನೆಂಬಂ
ಧಾರಿಣಿಯೊಳ್ ನೆಗೞ್ದಂ ದ್ವಿರ
ದಾರೋಹಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಲ್ಲಾಳನವೊಲ್

ಆತನ ಮಗಂ ಪುರೂರವ
ನಾತಂಗಂ ದೇವಲೋಕದೂರ್ವಸಿಗಂ ವಿ
ಖ್ಯಾತನುದಯಿಸಿದನುಪಮಾ
ತೀತ ಬಳಕ್ಕಾಯುವಾಯುವೆಂಬ ನೃಪೇಂದ್ರಂ

ಅವನ ಮಗಂ ನಹುಷಂ ಮ
ತ್ತವನ ತನೂಜಂ ಯಯಾತಿ ತದ್ವಿಧರುರ್ವೀ

ಧವರಾಗೆ ಒಟಿಕೆ ಪಲರು
ದ್ಭವಿಸಿದರಾ ಸೋಮವಂಶದೊಳ್ ಯದುವೆಂಬಂ

ಆಯದುದಂದಗ್ರತೆ ಮಿಗೆ ನೆಗ
ಟ್ದಾ ಯದುವಿ ಯಾದವಾಭಿಮಾನಂ ಸೋಮಾ
ಮ್ನಾಯಕ್ಕೆ ರೂಢಿವಡೆದ
ತ್ತಾ ಯಾದವರೊಳಗೆ ನೆಗಟ್ದಿನಸಹಾಯಬಳಂ

ಸೆಳನೆಂಬಂ ಶಶಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರದೊಳ್ ವಾಸಂತಿಕಾದೇವಿಯಂ ತಳೆದಾರಾಧಿಸುವಾಗಳುತ್ತರಳುತ್ತರಳನೇತ್ರಂನೇತಂ ಘೋರವಕ್ತ್ರಂ ವಿಶ್ಯಂ ಖಳಗಾತ್ರಂ ಪುಲಿ ಪಾಯೆ ಕಂಡು ಮುನಿನಾಥಂ ಕುಂಚಮಂಕೊಟ್ಟು ಪೋಯ್ ಸಳಯೆಂದಂ ಬಟಿಕಾಯ್ತು ಪೊಯ್ಸಳ್ ವೆಸರ್ ತಾಂ ಯಾದವೋರ್ವೀಶರೊಳ್

ಅಲಗಿಂ ಸಿಂಗಮನಿಱಿದನ
ಕಲಿತನಮಂ ನಗುವ ತೆಱದೆ ಮುಱಿವುದು ಸೆಳೆಯಿಂ
ಪುಲಿವೊಯ್ದ ಕುಱುಪು ಪೊಯ್ಸಳ
ಕುಲತಿಲಕನ ಮತ್ತಗಜದ ಟಕೆಯದೊಳೀಗಳ್ "

ಎಂದೋ ಆದಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೊದಲು ಮಾಡಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ 'ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕ ತಾರಂ ಸಲುತ್ತುಮಿರ್ಕೆ' ಎಂದು ವಿಶ್ರಾಂತ ಮಹಾಪ್ರಳಯದವರೆಗೆ ಮುನ್ನೋಟ ಬೀರಿ ಮುಡಿವು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವುದು ಚರಿತ್ರೆಯ ವಾಸ್ತವಿಕ ವಿಷಯ. ಹೇಳುವ ಧಾಟಿ ; 'ಮಾಳವ ಚೇರ ಕೇರಳ ನೊಳಂಬ ಕದಂಬ ಕಳಿಂಗ ವಂಗ ಬಂಗಾಳ ವರಾಳ ಚೋಳ ಖಸ ಬರ್ಬರ ಒಡ್ಡ ಹರಾದಿ ವೈರಿ ಭೂಪಾಳರ ಮೂಳೆಯಂ ಮುಱಿವ ಮುಂಡಿಗೆಯೊಳ್ ಸೆಱಿಗೆಯ್ದ ವೀರ ಶಾರ್ದೂಳಮನೊತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಣಕದಗ್ಗದ ಮೆಯ್ಗಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನಂ' ಎಂದು.

ಯಾವ ಮೂಲೆಯೂರಿನಲ್ಲಾದರೂ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳಾದರೆಂದರೆ 'ಪುರುಷಾರ್ಥ ತ್ರಿತಯಂ ಸಹೋದರತೆಯಂ ತಾಳ್ದಿತ್ತು, ವೇದತ್ರಯಾಚರಣಂ ಪೆಂದಳ ವಟ್ಟ ಗಂಡವರಿಜಂ ಕೈಕೊಂಡುದು' ಎಂಬಂತೆಯೇ ವರ್ಣಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಕವಿತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ,

---

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿ

೧. ಪು. ೩, ಪ. ೧೭ : **ಗಮನಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತನಿಮಿತ್ತಂ**

ಜೈನಯತಿ ನಡೆಯುವಾಗ ತನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಯಾವ ಜೀವವೂ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಿಂಸೆ ನಡೆಯಬಾರದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ೩॥ ಗಜ ದೂರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಣ್ಣು ನೆಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಡೆಯುವಾಗ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆ ನಡೆಯಲಿ ನಡೆಯದಿರಲಿ, ಸಂದೇಹ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ "ಗಮನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ" ವೆಂದು ಹೆಸರು.

೨. ಪು. ೧೦, ಪ. ೧೬ : **ಚಿತ್ರಂ ಅಪಾತ್ರೇ ರಮತೇ ನಾರೀ**

ವಿಚಿತ್ರ ! ಅಯೋಗ್ಯನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸು ರಮಿಸುತ್ತಾಳೆ.

೩. ಪು. ೨೩, ಪ. ೫೭ : **ಶುಚಿಃ ಅಜಯುರಜಸಿ ಭವೇತ್ ಮಾಸ್‌ಪಚನೇ ಶ್ವಸ್ಪೃಷ್ಟ ದೋಷಃ**

ಮಾಂಸಪಚನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿದ ದೋಷ ಆಡಿನ ರಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

೪. ಪು. ೩೧, ಪ. ೩೬ : **ಕಿಂ ಮಿತ್ರಂ ? ಯತ್ ನಿವರ್ತಯತಿ ಪಾಪಾತ್**

ಮಿತ್ರ ಯಾರು ? ಪಾಪದಿಂದ ಯಾರು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನು.

೫. ಪು. ೩೨, ಪ. ೩೮ : **ದುರ್ಬಲಸ್ಯ ಬಲಃ ರಾಜಾ**

ದುರ್ಬಲರಿಗ ಬಲ ದೊರೆ.

೬. ಪು. ೩೨, ಪ. ೪೨ : **ಸಂಸ್ಕಾರ ಶತೇನ ಅಪಿ ನ ಗೂಥಃ ಕುಂಕುಮಾಯತೇ**

ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ನೂರು ಆದರೂ ಅಮೇಧ್ಯ ಕುಂಕುಮ (ಕೇಸರಿ) ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

೭. ಪು. ೩೪, ಪ. ೫೬ : **ಯಥಾ ರಾಜಾ ತಥಾ ಪ್ರಜಾ**

ರಾಜನಂತೆ ಪ್ರಜೆ.

ಶಬ್ದಕೋಶ

[ಆಯಾ ಮಾತು ಮೊದಲ ಸಲ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಅವತಾರದ ಸಂಖ್ಯೆ : ಎರಡನೆಯದು ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ]

ಅ

ಅಘ	೩ ೩೨	ಪಾಪ
ಅಘಜಲಧಿ	೪ ೧೯	ಪಾಪ(ವೆಂಬ) ಸಮುದ್ರ
ಅಘಧ್ವಾಂತ+ಓಘ +ಮಧುಪ ಮಾಲಿಕ	೧ ೪೦	ಪಾಪವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯ ಗುಂಪು ಎಂಬ ದುಂಬಿ ಸಾಲು
ಅಂಗಚ್ಛವಿ	೩ ೩೪	ಮೈಕಾಂತಿ, ಹೊಗರು
ಅಂಗಿ	೪ ೯	ಅಂಗಗಳುಳ್ಳವನು, ದೇಹಿ
ಅಚ್ಚಿದ	೪ ೭	ಅಚ್ಚಿಟ್ಟ ?
ಅಜಗರ್ಭಿಣಿ	೩ ೫೩	ಬಸುರಾದ ಆಡು
ಅಜಪೋತ	೩ ೫೯	ಆಡಿನ ಮರಿ
ಅಜೆ	೩ ೫೨	ಹೆಣ್ಣಾಡು
ಅಟ್ಟಿಸು	೩ ೬೭	ಕಳಿಸು
ಅಟ್ಟೆ	೩ ೬೩	ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮೈ
ಅಡಗು	೧ ೧೦	ಬಾಡು, ಮಾಂಸ
ಅಡಸು	೩ ೧೦	(ಮೇಲೆ, ಮುಂದೆ) ಬಂದು ಅಮರಿಕೊ
ಅಡಿಸು	೩ ೪೮	ಅಡಿಗೆಮಾಡಿಸು, ಬೇಯಿಸು
ಅಡೆಯೊತ್ತು	೪ ೧೩	ಅಡಚು, ಗಿಡುಗು
ಅಣಕ	೨ ೪೯	ಆಟ, ಸೋಗು
ಅಣಂ	೪ ೨೨	ಕೊಂಚವೂ
ಅಣುವ್ರತ	೪ ೨೩	ಜೈನಗೃಹಸ್ಥರು ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಸುಲಭವ್ರತ
ಅಣ್ಮು	೨ ೩೩	ಸಾಹಸ, ಪ್ರಯತ್ನ–ಮಾಡು
ಅನಂಗನ ಕೃತಿ	೨ ೪೩	ಕಾಮಚೇಷ್ಟೆ
ಅನಂತ ಪ್ರಬೋಧ ದರ್ಶನ ಸೌಖ್ಯನ್	೪ ೨೬	ಅನಂತವಾದ, ಕೇವಲವಾದ ಜ್ಞಾನ, ದರ್ಶನ(ದೃಷ್ಟಿ), ಸೌಖ್ಯ ಉಳ್ಳವನು
ಅನುಜ	೪ ೫೦	ತಮ್ಮ
ಅನುಜೆ	೪ ೫೭	ತಂಗಿ
ಅಬ್ಬೆ	೧ ೩೦	ಅಮ್ಮ (ಇಲ್ಲಿ : ಮಾರಿ)
ಅಭಿಧಾನ	೪ ೩೧	ಹೆಸರು
ಅಭ್ರಗಜ	೨ ೧೧	ಐರಾವತ
ಅಭ್ರಮು	೨ ೧೧	ಐರಾವತನ ಹೆಂಡತಿ

ಅಮರ್	೪ ೬೯	ಸೇರಿಬರು, ಒಪ್ಪು
ಅಮಳದೃಷ್ಟಿ	೧ ೪	ನಿರ್ಮಲ, ಪರಿಶುದ್ಧ-ಜ್ಞಾನ
ಅಮಳ್ಗಳ್	೪ ೩೧	ಜತೆ, ಎರಡು
ಅಮೋಘ	೩ ೨೬	ತಪ್ಪದ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದ
ಅಂಬರತರಂಗಿಣೀ	೨ ೧೧	ಆಕಾಶ, ನದಿ, ಗಂಗೆ
ಅಂಬಾಚರಿ	೩ ೪೦	ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾಯಾಗಿದ್ದವಳು
ಅಂಬಿಕೆ	೩ ೧೭	ತಾಯಿ
ಅಂಬುಜ	೪ ೪೪	ತಾವರೆ,
ಅರಿ	೩ ೬೮	ಕತ್ತರಿಸು, ಕೊಯ್ಯು
ಅಱಸು	೧ ೧೬	ಹುಡುಕು
ಅಱಿ	೨ ೧೮	ತಿಳಿ
ಅಱಿಕೆ	೧ ೧೬	ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಅರಿವು, ಜ್ಞಾನ
ಅಱುನೀರ್	೩ ೫	ಬತ್ತಿದ ನೀರು
ಅರ್ಕಾಡು	೪ ೨೭	ನಾಶವಾಗು (ಅಟ್ಕಾಡು-ಜೀರ್ಣವಾಗು)
ಅರ್ತಿ (ಅಱ್ತಿ)	೧ ೩೪	ಪ್ರೀತಿ
ಅರ್ದಳೊ	೩ ೬೨	ಅದ್ದಿ, ಮುಳುಗಿ, ಸತ್ತುಹೋದಳೋ (ಧಾತು : ಅೞ್)
ಅಲಂಘನೀಯ	೩ ೧೫	ದಾಟ ಮೀರ-ಬಾರದ್ದು
ಅಲಂಪು	೨ ೪೮	ಸಂಭ್ರಮ, ಪ್ರೀತಿ, ಮೋದ
ಅಲರ್	೪ ೨	ಅರಳು, ವಿಕಾಸವಾಗು
ಅಲರ್ವೋಗು	೧ ೧೦	ಹೂಬಿಡು
ಅಲವಱಲ್	೪ ೨೨	ಹಂಬಲು, ಪೇಚಾಟ
ಅಲಸು	೩ ೫೪	ಆಯಾಸ, ಆಸರು,-ಪಡು
ಅವಧಾರಿಸು	೪ ೮	ಗಮನಕೊಡು
ಅವಧಿ	೪ ೮	ಒಂದು ಬಗೆಯ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ (ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಾಧನವಿಲ್ಲದೆಯೆ ತಿಳಿಯಲಾಗುವ ಆದರೆ, ಕೆಲವು ಅವಧಿ ಅಥವಾ ಮಿತಿಗಳುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನ)
ಅವಱ	೧ ೨೯	(ನಪುಂಸಕ ಬಹುವಚನ) ಅವುಗಳ (ಅದಱ-ಅದರ)
ಅವಿಕಲ್ಪಂ	೪ ೮	ವಿಕಲ್ಪವಿಲ್ಲದೆ, ಎರಡಿಲ್ಲದೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ
ಅಸಿಯಳ್	೨ ೧೮	(ಕೋಮಲವಾದ) ತೆಳುಹೆಣ್ಣು, ಕೃಶಾಂಗಿ
ಅಸುಕೆ	೧ ೯	ಅಶೋಕ
ಅಳಪು	೧ ೧೮	ಶಕ್ತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ಅಳಿಪು	೨ ೨೮	ಆಸೆ, ಪ್ರೀತಿ
ಅಳುರ್ಕೆ	೨ ೫೨	ಹೆಚ್ಚಿಗೆ
ಅಳ್ಕು	೪ ೬೭	ಹೆದರು

ಅೞಲಿಸು	೧ ೩೮	ನೋಯಿಸು, ವ್ಯಥೆಪಡಿಸು
ಅೞಿ	೩ ೪೨; ೪ ೨೪	ಸಾಯಿ, ಸಾಯಿಸು
ಅೞಿಗಣ್	೨ ೨೦	ವಿಕಾರವಾದ ಕಣ್ಣು
ಅೞ್ಕಱ್	೨ ೫೨	ಅಕ್ಕರೆ, ಪ್ರೀತಿ
ಅೞ್ದಳ್	೪ ೪೭	ಅದ್ದಿ, ಮುಳುಗಿಹೋದಳು (ಧಾತು : ಅೞ್)

ಆ

ಆಗ	೩ ೧೧	ಆಗದು, ಕೂಡದು, ಬೇಡ
ಆಗಮ	೪ ೨೧	ವೇದದಂತೆಯೇ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಬಂದ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥ, ಶಾಸ್ತ್ರ
ಆತೋದ್ಯ	೨ ೪೬	ವಾದ್ಯ
ಆಂದೆಯ	೪ ೭	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗೂಬೆ, ಹಾಲವಕ್ಕಿ
ಆಂದೋಳನಮಾಡು	೩ ೨೧	ತೂಗಾಡು, ಹೊಯ್ದಾಡು
ಆಪ್ಪೊತ್ತುಂ	೧ ೭	ಯಾವಾಗಲೂ
ಆಪೋಶಿಪಲ್ಲಿ	೩ ೪೯	(ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಥವಾ ಊಟದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ) ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತೆಗೆದು ಕುಡಿಯುವಾಗ
ಆಮಿಷ	೨ ೮	ಆಸೆ, ಭೋಗ
ಆಮಂತ್ರಿಕ	೪ ೨೩	ಪರಲೋಕ, ಮೋಕ್ಷ
ಆಮೂಲಚೂಲ	೧ ೩೮	ಬುಡದಿಂದ ತುದಿಯವರೆಗೆ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಆಯತಿ	೪ ೩೫	ಬಲ, ಶಕ್ತಿ
ಆರ್	೩ ೬೫	ಕೂಗು
ಆರೋಗಿಸು	೩ ೨೯	ಆರೋಗಿಸು, ಊಟಮಾಡು
ಆವಹನ	೩ ೪೯	ಆವಾಹನ, ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ; (ನೆನಪನ್ನು) ಎಬ್ಬಿಸುವುದು, ಉಂಟುಮಾಡುವುದು
ಆವೀಕ್ಷಿತಘೃತನ್	೨ ೪೭	ತುಪ್ಪ ನೋಡಿ (ದವನು)
ಆಸನ್ನಭವ್ಯ	೪ ೮	ಜೈನಧರ್ಮಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಬಂದವನು (ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಕಾಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲದವನು)
ಆಸ್ಪೃಷ್ಟ ಕಪಿಳನ್	೨ ೪೭	ಹಸುಮುಟ್ಟಿ (ದವನು)
ಆಸ್ಯ	೧ ೮	ಮುಖ
ಆಸ್ರವ	೩ ೧೯	ಕರ್ಮ (ಜೀವದೊಳಕ್ಕೆ) ಹರಿದು ಬರುವುದು ಒಳಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಇ

ಇನಿತಂ	೪ ೬೧	ಇಷ್ಟು
ಇನ್ನರ್	೧ ೩೩	ಇಂಥವರು
ಇಂಬುಕೆಯ್	೧ ೩೭	ಎಡೆಮಾಡು, ಹಿಡಿ, ರುಚಿಸು
ಇಷಂ	೧೯	ಆಶ್ವಯುಜ
ಇಳಾಕಾಂತೆ	೨ ೧	ಭೂಮಿ (ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು)
ಇಳಿಕೆಯ್	೨ ೨೪	ಕಡಮೆಯಾಗಿ ತಿಳಿ, ಕಡೆಗಣಿಸು
ಇಳಿಕೆಯ್ಯಲ್+ಆಗ	೩ ೧೧	ಕಡೆಗಣಿಸಲು+ಆಗದು
ಇಳಿದು	೨ ೨೭	ಹಗುರವಾದ್ದು, ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದ್ದು (ವಿರುದ್ಧ ಪದ ; ಅಱಿದು)
ಇಱಿದೆರ್ದೆ	೨ ೨೦	ಕುಗ್ಗಿ, ಅಡಗಿ-ಹೋದ ಎದೆ

ಈ

ಈಕ್ಷಣ	೨ ೬೩	ಕಣ್ಣು
ಈ ದೊರೆಯನ್	೨ ೧೯	ಇಂಥವನು (ದೊರೆ = ಎಣೆ, ಸಮಾನ)
ಈಶಾನಕಲ್ಪ	೪ ೬೯	[ಜೈನ] ಒಂದು ಸರ್ಗ
ಈಱಿ, ಇಱಿ	೩ ೪	ಎಳೆ

ಉ

ಉಕ್ಕಡ	೨ ೧೨	[ಊರ ಬಾಗಿಲ] ಠಾಣೆ
ಉಗಿ	೪ ೧೧	ಕಿತ್ತು, ತೆಗೆ
ಉಗು	೨ ೫೨	ಉಕ್ಕಿಬರು, ಹೊರಬರು
ಉಚ್ಛ್ವಸನಿತಪ್ತಾಧರರುಚಿ	೨ ೧೭	ಮೇಲುಸಿರಿನಿಂದ ಬೆಂದ ತುಟಿಯ ಕಳೆಯುಳ್ಳ ವಳು, ತುಟಿ ಒಣಗಿದವಳು
ಉಡಿ	೧ ೨೭	ಒಡೆ, ಮುರಿ
ಉಣ್ಮು	೩ ೨೪	ಮೇಲೇಳು, ಹೊಮ್ಮು, ಉಂಟಾಗು
ಉತ್ಕರ್ಷ	೧ ೫	ಮೇಲಾದ, ಹೆಚ್ಚಾದ
ಉದಧಿ	೩ ೪	ಕಡಲು, ಸಮುದ್ರ
ಉದರ	೩ ೩೨	ಬಸಿರು, ಹೊಟ್ಟೆ
ಉದ್ಗಾರವೆತ್ತು	೨ ೧೫	ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟು, ಹೇಸಿ, (ಪೆಱು = ಪಡೆ, ಹೊಂದು)
ಉದ್ದೀಪನ	೩ ೩೨	ಕೆರಳಿಸುವುದು, ಕೆರಳಿಕೆ
ಉದ್ವೇಗಪರಂ	೪ ೬೨	ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತ, ಕಲಕಿದ ಮನಸ್ಸಿನವನು
ಉಂತೆ	೨ ೩೩	ಹಾಗೆಯೇ, ಸುಮ್ಮನೆ
ಉಪಾಯನ	೩ ೩೭	ಮೆಚ್ಚುಗೆ, ಕಾಣಿಕೆ (ಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದು)
ಉಬ್ಬೆಗ	೩ ೨೭	ಉದ್ವೇಗ, ತಾಪ, ಚಿಂತೆ

ಉಭಯಭವ	೪ ೨೬	ಇಹ ಪರಲೋಕಗಳು ಎರಡೂ
ಉಯ್ಯಲ್	೪ ೩	ಉಯ್ಯಾಲೆ, ತೂಗು (ಮಣೆ)
ಉರಗಿ	೨ ೪೪	ಹೆಣ್ಣು ಹಾವು
ಉರ್ಕು	೪ ೪೪	ಕೆಚ್ಚು ಪರಾಕ್ರಮ, ಪೌರುಷ,
ಉರ್ಚು	೧ ೨೮	ಹೊರದೆಗೆ, ಕಳಚು, ಕೀಳು
ಉರ್ವರೆ	೧ ೨೯	(ಬೆಳೆ) ನೆಲ
ಉರ್ವೀಭರ	೪ ೫೫	ರಾಜ್ಯಭಾರ
ಉರ್ವೀರಮಣ	೪ ೩೮	ನೆಲದೊಡೆಯ ದೊರೆ
ಉಲಿ	೩ ೨೩	ಧ್ವನಿ
ಉೞಿದಿರ್ದ	೩ ೪೯	ಉಳಿದಿದ್ದ ಕುಳಿತಿದ್ದ

ಊ

ಊಳ್	೩ ೫೦	(ನಾಯಿ ನರಿ) ಕೂಗು, ಬಗುಳು

ಎ

ಎಚ್ಚನ್	೩ ೫೩	ಬಾಣಹೊಡೆದನು (ಇಸು—ಬಾಣಬಿಡು)
ಎಡೆವೊಗು	೪ ೩೮	ನಡುವೆಬರು ಸಂಧಿಸು
ಎನ್ನನ್	೪ ೨೦	ಎಂಥವನು
ಎಟ್, ಎಯ್ಯಮೃಗ	೩ ೪೩	ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ
ಎರವಿಗೊಳ್	೨ ೨೬	ಬೇಡು, ಕೇಳು (ಧಾತು : ಎರೆ)
ಎಱಗು	೧ ೪೧	ಬಗ್ಗು, ಮಣಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸು
ಎಲುವು	೪ ೧೧	ಎಲುಬು, ಮೂಳೆ
ಎಸಗು	೨ ೪೯	ಮೊಳಗು, ಹರಡು
ಎಸೆ	೧ ೧೦	ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣು, ಶೋಭಿಸು ಹಿಪ್ಪು
ಎಸೆ	೪ ೫೨	ಬಾಣಹೊಡೆ
ಎಳವೆಱೆ (ಪೆಱೆ)	೧ ೯	ಎಳೆಯಚಂದ್ರ, ಬಾಲಚಂದ್ರ
ಎೞಲ್	೧ ೨೮	ತೂಗಾಡು, ನೇತಾಡು
ಎೞ್ತರ್	೩ ೭೧	ಬರು

ಏ

ಏನಂಗಳ್	೪ ೬೭	ಪಾಪಗಳು
ಏಱ್	೩ ೫೪	ಗಾಯ, ಹಣ್ಣು
ಏಱಿಪೆ	೧ ೨೭	ಏರಿಸುವ
ಏಱ್ಗೆ	೩ ೭೪	ಏಳಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಐ

ಐಹಿಕ	೪ ೨೩	ಇಹಲೋಕದ್ದು, ಇಲ್ಲಿಯ ಬಾಳು

ಒ

ಒಗೆ	೧ ೩೫	ಹುಟ್ಟು
ಒಚ್ಚುತ	೩ ೩೦	ಸೇರಿಕೆ, ಒಪ್ಪಿಕೆ, ಹಿತ ?
ಒಡರಿಸು	೪ ೬೬	ಉಂಟುಮಾಡು, ಮಾಡಿಸು
ಒತ್ತಿನ	೩ ೩೪	ಮಗ್ಗುಲಿನ
ಒದವಿಸು	೪ ೬೭	(ಉಂಟು ಮಾಡು)
ಒಪ್ಪಂಬಡೆ	೪ ೬೨	ಬೆಳಗು, ಪ್ರಕಾಶಿಸು
ಒಟ್ವಾಯ್	೨ ೨೦	ಜೊಲ್ಲುಸೋರುವ ಬಾಯಿ
ಒಲವು	೨ ೨೫	ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರಣಯ
ಒಲೆ	೩ ೧	ತೂಗಾಡು, ಅಂದೋಲವಾಡು
ಒಸೆದು	೩ ೫೮	ನಲಿದು, ಹಿಗ್ಗಿ, ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು
ಒಳನ್	೪ ೧೮	ಇದ್ದಾನೆ (ಧಾತು ; ಉಳ್]
ಒಳಱು	೧ ೨೯	ಕೂಗು, ಅರಚು
ಒಳ್ಪು	೩ ೯	ಒಳ್ಳೆಯದು

ಓ

ಓಜೆ	೪ ೫೦	ಪಾಳಿ, ಕ್ರಮ
ಓದು	೩ ೫೬	ಹೇಳು
ಓಪಳ್	೩ ೭೨	ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ್ರ, ನಲ್ಲೆ, ಪ್ರಣಯಿನಿ
ಓಲಗಿಸು	೩ ೭೪	ಕಾಣಿಕೆಕೊಡು
ಓವು	೩ ೭೦	ಕಾಪಾಡು, ಸಲಹು, ನೋಡಿಕೊ

ಕ

ಕಡಲ್ವರಿ	೨ ೧೪	ಹೆಚ್ಚಾಗು, ಮೇರೆವರಿ
ಕಣ್	೪ ೩	(ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಅಂಟಿನಲ್ಲಿ) ಕುಡಿ ಒಡೆಯುವ ಗೆಣ್ಣು, ಕಣ್ಣು
ಕತಕಬೀಜ	೨ ೧೩	ಕದಡಿದ ನೀರನ್ನು ತಿಳಿಮಾಡುವ ಒಂದು ಬೀಜ, ಚಿಲ್ಲದ ಬೀಜ
ಕತಿಪಯ	೨ ೪೭	ಕೆಲವು
ಕದಂಬ	೪ ೬೨	ಗುಂಪು
ಕನಲ್	೨ ೩೫	ಉರಿಯಾಗು, ಕೋಪಗೊಳ್ಳು
ಕಂತು	೨ ೧೮	ಮನ್ಮಥ
ಕಯ್ದು	೨ ೫೦	ಆಯುಧ, ಸಾಧನ

ಕಯ್ಪುಸೋರೆ	೨ ೩೭	ಕಹಿಯಾದ ಸೋರೆಕಾಯಿ
ಕರಣತತಿ	೪ ೫	ಇಂದ್ರಿಯ ಸಮೂಹ
ಕರವಾಳ್	೧ ೩೪	(ಕೈ) ಕತ್ತಿ
ಕರಿ	೨ ೩೬	ಆನೆ
ಕರುಮಾಡ	೨ ೧೨	ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಮನೆ (ಕರು = ಬಣ್ಣ?)
ಕಱದೊವಲ್	೨ ೨೧	ಕರೆಯಾದ ಚರ್ಮ
ಕಲಾಪಿಸ್ತ್ರೀ	೩ ೬೨	ಹೆಣ್ಣು ನವಿಲು
ಕಳ್	೩ ೧೧	ಹೆಂಡ, ಮದ್ಯ
ಕಟಿಲ್	೩ ೭	ಕಳಪೆ, ಹೀನ
ಕಟಿಲ್	೪ ೨೮	ಉದುರು, ಬೀಳು
ಕಟಿ	೩ ೧೬	ತಪ್ಪಿಸಿಕೊ, ಹೋಗಲಾಡಿಸು
ಕಟಿ	೪ ೪೬	ಸಾಯಿ
ಕಟಿಪು	೨ ೪೪	ಬಿಸುಡತಕ್ಕದ್ದು, ಕಳಪೆ (ಕುಂದು, ದೋಷ)
ಕಟಿಯುಂಡು	೩ ೪೯	ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಂದು
ಕಾದಲನ್	೨ ೧೯	ನಲ್ಲ, ಪ್ರೇಮಿ
ಕಾರ್	೩ ೮	ಮಳೆ (ಗಾಲ)
ಕಾಲಲಬ್ಧಿ	೧ ೪೨	ಸರಿಯಾದ, ಪಕ್ವ:ಕಾಲ ಬರುವುದು
ಕಾವರ್	೩ ೧೭	ಕಾಪಾಡುವವರು
ಕಾಷ್ಠ	೪ ೧೫	ಕಟ್ಟಿಗೆ
ಕಿತ್ತಡ	೨ ೫೧	ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ, ಅವಹೇಳನ
ಕಿಱುವರೆಯ	೧ ೧೬	ಎಳೆಯ ಪ್ರಾಯ
ಕಿಸುಗುಳ	೨ ೩೮	ಹೇಯ, ಕ್ಷುದ್ರ, ನೀಚ-ವಸ್ತು
ಕಿಸುಗುಳಿ	೩ ೬೯	ನೀಚೆ, ಅಲ್ಪಳು
ಕುಕ್ಕುಟ	೪ ೪೮	ಕೋಳಿ
ಕುಕ್ಕುರಿ	೩ ೩೭	ಹೆಣ್ಣು ನಾಯಿ
ಕುಟ್ಮಳ	೨ ೧	ಮೊಗ್ಗು
ಕುಡಿಯನ್	೨ ೩೨	ಒಕ್ಕಲಿಗ
ಕುದಿರ್	೫ ೧೨	ಹಗೇವು. ಕಣಜ
ಕುನಿ	೪ ೫	ಬಗ್ಗು, ಕುಗ್ಗು, ಅಡಗಿರು
ಕುನ್ನಿ	೪ ೩೪	ನಾಯಿ(ಮರಿ)
ಕುಂದು	೩೬ ೧	ಕಡಮೆಯಾಗು
ಕುರಂಗ	೩ ೨೬	ಜಿಂಕೆ, ಚಿಗರಿ
ಕುರಂಗರಿಪು	೩ ೪೪	ಹುಲಿ
ಕುಱುಗಣ್	೨ ೨೧	(ನೀಳವಲ್ಲದ) ಸಣ್ಣ ಕಣ್ಣು (ಕುಱು= Short); ಕಿಱು= Small
ಕುಱುಪು	೪ ೯	ಗುರುತು (ಕುಱ್+ಪು)
ಕುವಳಯ	೧ ೪	ಕನ್ನೈದಿಲೆ

ಕುಸುರಿದಱಿ	೧ ೧೦	ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣಗೆ ಕತ್ತರಿಸು
ಕುೞಿ	೨ ೨೧	ಗುಳಿ, ಗುಂಡಿ
ಕುೞಿನೊಸಲ್	೨ ೨೦	ಗುಂಡಿಬಿದ್ದ ಹಣೆ
ಕೂರ್	೨ ೪೪	ಪ್ರೀತಿಸು
ಕೂರ್+ಅಸಿ	೨ ೧೮	ಹರಿತಕತ್ತಿ
ಕೂರ್ತೆ	೨ ೧೮	ಪ್ರೀತಿಸಿದೆ (ಧಾತು : ಕೂರ್)
ಕೂರ್ಪು	೩ ೭೫	ಮೊನಚು, ಹರಿತ
ಕೂೞ್	೧ ೨೭	ಅನ್ನ, ಆಹಾರ
ಕೃಕವಾಕು	೩ ೨೭	ಕೋಳಿ
ಕೃತಕ	೩ ೨೫	ಮಾಡಿದ್ದು, ಸಹಜವಲ್ಲದ್ದು
ಕೃತನಿತ್ಯದಾನನ್	೨ ೪೭	ಮಾಡಬೇಕಾದ ದಾನಮಾಡಿ(ದವನು)
ಕೃತಾಂತ	೧ ೨೬	ಯಮ
ಕೆಮ್ಮನೆ	೪ ೩೬	ಸುಮ್ಮನೆ. ಬರಿದೆ
ಕೆಳರ್	೪ ೩೫	ಕೆರಳು, ರೇಗು
ಕೇಕಿ	೩ ೩೫	ನವಿಲು
ಕೇರೆ	೨ ೩೨	ಕೇರೆಹಾವು
ಕೇಸರ	೩ ೭೫	ಹೂವಿನ ಎಳೆ : ಕೂರಲ ಕುಚ್ಚು, ಕೂದಲು
ಕೈಗುಡು	೧ ೨	ನೆರವಾಗು, ಸಹಾಯಮಾಡು
ಕೈರವ	೨ ೨೯	ನೈದಿಲೆ
ಕೈವೋದ	೧ ೩	ಚಿಗುರಿದ
ಕೊಕ್ಕ	೩ ೪೪	ಒಂದು ಹಕ್ಕಿ
ಕೊಂಕಿಂ	೨ ೪೯	ವಕ್ರವಾಗಿ, ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ
ಕೊಂಕು	೨ ೨೨	ಡೊಂಕು, ಸೊಟ್ಟು
ಕೊಟ್ಟು	೩ ೭೫	ದಾನಕೊಟ್ಟು ; ಜುಟ್ಟು, ಶಿಖೆ
ಕೊಳ್ಕೊಳಿಸು	೪ ೩೪	ಕೊಳ್‌ಕೊಳ್ ಎಂದು ಚೀಬಿಡು
ಕೋಟಲೆ	೨ ೨೫	ಕಾಟ ತೊಂದರೆ
ಕೌಕ್ಷೇಯಕ	೪ ೩೫	ಕತ್ತಿ
ಕೌಳೇಯಕ(ತತಿ)	೪ ೩೫	ನಾಯಿ (ಪಡೆ, ಗುಂಪು)

ಖ

ಖಗ	೪ ೩೨	ಹಕ್ಕಿ

ಗ

ಗಜವೆಡಂಗ	೨ ೩೪	ಆನೆಯ-ಜಾಣ, ಸೊಬಗ
ಗಣೆ (ಕಣೆ)	೨ ೬	ಬಾಣ
ಗಂಡರ್	೨ ೩೪	ಗಂಡಸರು

ಗರಗರಿಕೆ	೨ ೧೮	ಮೆರಗು, ಹೊಳಪು ? ಸೊಗಸು
ಗರಗರಿಕೆ	೨ ೨೩	ಗರಗರ ಶಬ್ದ, ಗದ್ಗದ ?
ಗರಟಿಗೆ	೨ ೧೨	(ಪೋಲಿಸಿನವನ) ಸುತ್ತು, ಗಸ್ತು, ಬೀಟು ?
ಗಿಡು	೩ ೬೭	ಗಿಡ, ಮರ
ಗುಜ್ಜ	೩ ೪೭	ಗೂನ
ಗುರುವಚನ	೩ ೧೫	(ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಗುರು ಮೊದಲಾದ) ಹಿರಿಯರ ಮಾತು
ಗೆಡೆ	೩ ೬೦	ಗಳಹು, ಹರಟು
ಗೆಂಟು	೧ ೩೭	(ತುಂಬ) ದೂರ
ಗೆಂಟು	೪ ೩೩	(ಕಾಣುವಷ್ಟು) ದೂರ
ಗೆತ್ತು	೩ ೪೦	(ತಪ್ಪಾಗಿ) ತಿಳಿದು, ಭ್ರಮಿಸಿ (ಧಾತು : ಗಿಱು)
ಗೇಹ	೧ ೨೪	ಮನೆ, ಆಶ್ರಯ
ಗೋದಾಮೆ	೩ ೮	(ನವಿಲಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿ) ? ಓತಿಕೇತ ? ಗೋದುಮೆಹಾವು ?
ಗೋರಿಗೊಳಿಸು	೨ ೭	(ಮೋಸದಿಂದ) ಎಳೆ, ಆಕರ್ಷಿಸು

ಘ

ಘೃತ	೪ ೧೮	ತುಪ್ಪ

ಚ

ಚರಣಾಯುಧ	೩ ೨೨	ಕೋಳಿ
ಚರಣಾಯುಧವಧು	೪ ೪೯	ಹೆಣ್ಣುಕೋಳಿ
ಚರಮಾಂಗಪ್ರಮಿತನ್	೪ ೨೦	ಚರಮ (ಕೊನೆಯ) ಶರೀರದ ಪ್ರಮಾಣದ (ಅಳತೆಯ) ಮುಕ್ತ, ದೇಹವುಳ್ಳವನು
ಚರಿಗೆ	೧ ೨೦	ಭಿಕ್ಷೆ
ಚರು	೪ ೬೪	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅನ್ನದ ಹವಿಸ್ಸು
ಚಾಗ	೧೬	ತ್ಯಾಗ, ಕೊಡಗೈತನ

ಜ

ಜನಾನಂದನರ್	೪ ೬೫	ಜನರಿಗೆ ಆನಂದಕೊಡುವವರು
ಜವ	೧ ೩೧	ಯಮ
ಜಾತ	೪ ೬೪	ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ; ಸಮುದಾಯ, ವರ್ಗ
ಜಾತಿಸ್ಮರ	೩ ೫೧	ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಸ್ಮರಣೆಯುಳ್ಳ
ಜಾಯಿಲ	೩ ೬೫	ಕುದುರೆ (ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾತಿಯದು ?)
ಜಾಲಗಾಱ	೩ ೪೭	ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವವನು, ಬೆಸ್ತ
ಜೀವಹತಿ	೧ ೩	ಪ್ರಾಣವಧೆ

ಜೇನೆಯ್	೨ ೪೦	ಜೇನುತುಪ್ಪ

ಠ

ಠಕ್ಕುಗೊಳ್	೧ ೩೧	ಬೆರಗಾಗು, ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳ್ಳು

ತ

ತಗುಳ್	೧ ೪೪	ತೊಡಗು, ಮೊದಲುಮಾಡು
ತಣಿದೆರ್ದು	೩ ೫೮	ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಿ ಎದ್ದು
ತಣಿವು	೪ ೫೪	ತೃಪ್ತಿ
ತಂಡುಲ	೪ ೬೪	ಅಕ್ಕಿ
ತತ್ತ್ವಪರಿಣತ	೪ ೫೮	ಚೆನ್ನಾಗಿ ತತ್ತ್ವತಿಳಿದವನು
ತದೀಯ	೪ ೪೪	ಅವರ
ತದೆ	೨ ೩೨	ಸದೆ, ಬಡಿ, ಚಚ್ಚು
ತಮ	೩ ೨೦	ಕತ್ತಲೆ
ತಮಿಸ್ರ	೧ ೪	ಕತ್ತಲೆ
ತರಕ್ಷು	೧ ೨೦	ಹುಲಿ
ತಱಿಸಲ್	೪ ೫೬	ತೀರ್ಮಾನಿಸು, ನಿಶ್ಚಯಿಸು
ತವರಾಜ	೧ ೩೫	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಕ್ಕರೆ ?
ತವೆ	೩ ೭೩	ಸವೆಯಲು, ಕ್ಷಯಿಸಲು
ತಳ	೧ ೨೭	ಕೈ, ಕಾಲು (ಕರತಲ, ಪದತಲ)
ತಳರ್	೩ ೨೭	ಹೊರಡು
ತಳರ್	೪ ೩೪	ಕದಲು
ತಳಾಮಳಕ	೧ ೩೨	ಅಂಗೈ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ (ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ್ದಕ್ಕೆ ಉಪಮಾನ)
ತಳಾಟಿ	೧ ೧೬	ತಳವಾರ, ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿ
ತಳಿ	೩ ೬	ಚಿಮುಕಿಸು, ಎರಚು
ತಳಿರ್	೪ ೩	ಚಿಗುರು
ತಳ್ತು	೭ ೬೫	ಸೇರಿ
ತಾಮ್ರಚೂಡ	೩ ೨೫	ಕೋಳಿ
ತಾಳುಗೆ	೧ ೨೮	ಅಂಗುಳು
ತಿಂಗುಟಿ	೩ ೬೮	ತಿನ್ನುವ ಕುರಿ
ತಿಣ್ಣಂ	೧ ೨೩	ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ, ಬಲವಾಗಿ
ತಿರೋಹಿತೆ	೪ ೬೫	ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮರೆಯಾದವಳು
ತಿರ್ಯಕ್+ಗತಿ	೪ ೨೪	ಪ್ರಾಣಿ, ಪಶು-ಜನ್ಮ (ಅಡ್ಡ ನಡಗೆ)?
ತೀವಿರು	೪ ೯	ತುಂಬಿರು
ತುಪ್ಪೇಱಿದ	೧ ೩೯	ಜಿಡ್ಡಾದ

ತೆಂಕವಂಕ	೧ ೭	ದಕ್ಷಿಣದ ಪಾರ್ಶ್ವ, ಕಡೆ, ಪಕ್ಕ
ತೆತ್ತಿಸು	೧ ೩೦	ಹೊಗಿಸು, ಸೇರಿಸು, ನೆಡು
ತೆನೆತೀವು	೩ ೫೩	ಬಸಿರು, ತುಂಬು, ಬೆಳೆ
ತೆಂಬೆಲರ್	೪ ೨	ತೆಂಕಣಗಾಳಿ
ತೆಱ	೧ ೨೧	ತೆರ, ಬಗೆ, ರೀತಿ
ತೆಱಪು	೨ ೨೬	ಬಿಡುಹೊತ್ತು, ಅವಕಾಶ
ತೊಡಂಕು	೪ ೧೧	ತೊಡಕು, ಸಿಕ್ಕು, ಬಂಧನ
ತೊಱೆ	೩ ೨೭	ಸಂಸಾರಬಿಟ್ಟು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗು
ತೊವಲು	೪ ೧೧	ತೊಗಲು, ಚರ್ಮ
ತೋರ	೩ ೩೨	ದಪ್ಪ, ದಟ್ಟ

ದ

ದತ್ತಾವಧಾನ	೧ ೪೩	ಗಮನಕೊಟ್ಟವನು
ದಂತಪ್ರಭೆ	೧ ೪೦	ಹಲ್ಲಿನ ಹೊಳಪು, ಕಾಂತಿ
ದಂತಿಪ	೨ ೧೪	ಆನೆಯ ಮಾವುತ
ದಂದುಗ	೧ ೨೫	ತೊಂದರೆ, ಕಾಟ, ಗೋಜು
ದರ್ಪಣ	೧ ೩೯	ಕನ್ನಡಿ
ದವಳಾರ	೩ ೬೧	ಧವಳಾಗಾರ, (ಸುಣ್ಣದ) ಬಿಳಿಯ ಮನೆ
ದಾವಣಿಗುಱಿ	೩ ೧೧	ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿದ ಕುರಿ (ಸಾಲು)
ದಿವ	೪ ೬೮	ಸ್ವರ್ಗ
ದಿವಾಕರ	೧ ೧೯	ಹಗಲು ಮಾಡುವವನು, ಸೂರ್ಯ
ದಿವಿಜಶರಾಸನ	೨ ೩೫	ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು
ದೀನ	೨ ೭	ಬೇಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಸೆಳೆಯಶಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪ್ರಾಣಿ
ದುಗ್ಧ	೨ ೪೧	ಹಾಲು
ದುಂದುಭಿ	೪ ೧೪	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭೇರಿ
ದುರಿತ	೧ ೪	ಪಾಪ
ದುರಿತ	೩ ೧೨	ಕೇಡು, ಅಮಂಗಳ
ದುರ್ನಯ	೩ ೮	ಕೇಡು, ಅಪಶಕುನ ?
ದೂದವಿ	೨ ೨೯	ದೂತಿ
ದೇಗುಲ	೧ ೩೩	ದೇವಸ್ಥಾನ, ಗುಡಿ
ದೇಹಿ	೪ ೬೧	ಪ್ರಾಣಿ, ಜೀವಿ
ದೊರೆವಡೆ	೨ ೩	ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾಗು, ಶೋಭಿಸು
ದೊರೆವೆತ್ತು	೧ ೧೨	ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾಗಿ, ಶೋಭಿಸಿ ?
ದೋಷಾವಹಂ	೩ ೧೧	ದೋಷ, ಕೇಡು-ತರತಕ್ಕದ್ದು

ಥ

ಧರಿತ್ರೀನಾಥಪದವಿ	೪ ೬೭	ರಾಜಪದವಿ
ಧೃತಿ	೨ ೩೫	ಧೈರ್ಯ, ತಾಳ್ಮೆ

ನ

ನಗ	೩ ೪೩	ಬೆಟ್ಟ
ನಚ್ಚು	೪ ೩೦	ಪ್ರೀತಿ
ನಂಜು	೩ ೩೦	ವಿಷ
ನಡೆ	೪ ೧೧	ಚೆನ್ನಾಗಿ, (ನೋಡಲು, ಅರಸಲು) ?
ನಣ್ಪು	೨ ೪೫	ಸ್ನೇಹ, ಸಂಬಂಧ, ಪ್ರೀತಿ
ನನೆ	೨ ೪	ಹೂ ಮೊಗ್ಗು
ನನೆಕೊನೆ	೪ ೨	(ಮೊಗ್ಗು) ಮೂತಿ ಬಲಿ, ತುಂಬು
ನನೆಕೊನೆವೋಗು	೩ ೩	ಚಿಗುರಿ ಮೊಗ್ಗಾಗು, ಪುಲಕಿತವಾಗು
ನನೆಗಣೆ	೨ ೬	(ಹೂ ಮೊಗ್ಗಿನ) ಬಾಣ
ನಂದನಚರ	೩ ೪೦	ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಗನಾಗಿದ್ದವನು
ನಮೇರು	೩ ೨	ಸ್ವರ್ಗದ ಒಂದು ಮರ
ನಯುವಿದೆ	೧ ೨೨	ಮಾರ್ಗತಿಳಿದವಳು
ನಲ್ಲರ್	೨ ೨೪	ಪ್ರೇಮಿಗಳು, ಪ್ರಣಯಿಗಳು
ನಲ್ಲಳ್	೩ ೧೦	ಹೆಂಡತಿ, ಹೆಂಗಸು
ನಾಕ	೩ ೫೦	ಸ್ವರ್ಗ
ನಾಗ	೩ ೪೫	ಹಾವು
ನಾಡಾಡಿ	೨ ೫	ಸಾಮಾನ್ಯ
ನಾಡೆ	೩ ೧೪	ನೋಡಲು, ಯೋಚಿಸಲು
ನಾಯಕ ನರಕ	೩ ೬೧	ಮುಖ್ಯ ನರಕ ?
ನಾರಿ	೨ ೪	ಬಿಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗ, ಹೆದೆ
ನಾಸಾಕುಟ್ಮಳ	೨ ೧	ಮೂಗು ಎಂಬ ಮೊಗ್ಗು
ನಿಗ್ರಹ	೩ ೪೭	ಪೀಡೆ, ಹಿಂಸೆ
ನಿಟ್ಟಿಸು	೩ ೩೪	(ದೃಷ್ಟಿಸಿ) ನೋಡು
ನಿತ್ಯನ್	೪ ೨೦	ಶಾಶ್ವತನು, ಎಂದೆಂದೂ ಇರುವವನು
ನಿನದ	೩ ೨೪	ಶಬ್ದ
ನಿಯತಿ	೧ ೨೨	ವಿಧಿ
ನಿರಪೇಕ್ಷಕನ್	೧ ೧	ಅಪೇಕ್ಷಿಸದವನು, ಬಯಸದವನು
ನಿರವಯವನ್	೪ ೨೦	ಅವಯುವ, ಅಂಗ, ಭಾಗ—ಇಲ್ಲದವನು
ನಿರವಿಸು	೪ ೪೯	ನಿರೂಪಿಸು, ಹೇಳು
ನಿರ್ದುರಿತನ್	೪ ೨೦	ಪಾಪವಿಲ್ಲದವನು
ನಿಲವಿನ ಸೂಡು	೩ ೬೧	ಏರಿಳಿತಗಳಿಲ್ಲದ ಒಂದೇ ಸಮನಾದ ಕಾವು
ನಿಶ್ಛಿದ್ರ	೪ ೧೬	ಬಿರುಕು, ರಂಧ್ರ—ಇಲ್ಲದ್ದು
ನಿಶ್ಶಂಕತೆ	೪ ೬೧	ನಿರ್ಯೋಚನೆ, ನಿರ್ಭಯತೆ

ನೀರಜವನ	೧ ೧೧	ತಾವರೆಯ ವನ
ನೀರಡಸು	೩ ೭೪	ನೀರಡಿಕೆ, ಬಾಯಾರಿಕೆ-ಆಗು
ನೀರೋಡು	೩ ೫	ಬಣ್ಣ ಕೆಡು, ಕಳೆಗುಂದು, ಮ್ಲಾನವಾಗು
ನೀಲಾಚಲ	೩ ೭೪	ಕರಿಯ ಬೆಟ್ಟ
ನೆಗಪು	೨ ೫೨	(ಮೇಲಕ್ಕೆ) ಎತ್ತು
ನೆಗಟ್	೪ ೪೪	ಮಾಡು, ನಡೆ, ಆಚರಿಸು
ನೆಗಳ್ತೆ	೧ ೩೪	ನಡತೆ ಚರಿತ್ರೆ
ನೆತ್ತ	೩ ೪೦	ಪಗಡೆ
ನೆರಂಬಡೆ	೨ ೪೨	ಸಹಾಯ ಹೊಂದು
ನೆರೆ	೧ ೮	ಕೂಡು, ಸೇರು
ನೆಱೆ	೪ ೭೩	ಪೂರ್ತಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ
ನೆಱೆದ	೩ ೫೭	ತುಂಬಿ ಬೆಳೆದ
ನೆಲೆ+ಅಂದೆಯ	೪ ೭	ಕದಲದೆ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವ ಅಂದೆಯ (ಗೂಬೆ)
ನೊಸಲ್	೧ ೪೧	ಹಣೆ
ನೋಂತು	೪ ೪೬	ವ್ರತಮಾಡಿ (ಧಾತು : ನೋನ್)

ಪ

ಪಜ್ವಳಿಸು	೧ ೩೯	ಪ್ರಜ್ವಲಿಸು, ಹೊಳೆ
ಪಂಚಶತ	೧ ೧೭	ಐನೂರು
ಪಟ್ಟು	೨ ೩೯	ಮಲಗಿ (ಧಾತು : ಪಡು)
ಪಣ್ತು	೩ ೨	ಹಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು (ಧಾತು : ಪಣ್)
ಪಥ್ಯ	೧ ೩೮	ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು, ಇಷ್ಟವಾದ್ದು
ಪದ(ನ್)	೨ ೨೮	ಹದ, ಸ್ಥಿತಿ
ಪದಾಬ್ಜ	೪ ೭೦	ಅಡಿದಾವರೆ
ಪದುಳಿಸು	೪ ೨೬	ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗು, ಸಮಧಾನಗೊಳ್ಳು,
ಪಂದರ್	೪ ೭೨	ಹಂದರ, ಚಪ್ಪರ
ಪಂದೆ	೩ ೨೪	ಹಂದೆ, ಹೇಡಿ
ಪರಕೆ	೧ ೧೦	ಹರಕೆ, ಆಶೀರ್ವಾದ
ಪರತ್ರ	೪ ೨೨	ಪರಲೋಕ, ಮೋಕ್ಷ
ಪರದ	೩ ೭೩	ವ್ಯಾಪಾರಿ
ಪರಪು	೩ ೫೬	ಹರವು, ಆರಹಾಕು
ಪರಮಶ್ರೀ (ವಧು, ಕಾಂತೆ)	೧ ೧೪ ೩	ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಪರಸಿ	೩ ೫೫	ಹರಸಿಕೊಂಡು. ಹರಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಪರಿ	೧ ೧೪	ಬಗೆ, ಕ್ರಮ
ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸು	೪ ೪೪	ತೀರ್ಮಾನಿಸು
ಪರಿಸರ	೪ ೪	ಸುತ್ತುಮುತ್ತು

ಪರಿಹರಿಸು	೩ ೧೫	ತೆಗೆದುಹಾಕು, ಕಳೆ
ಪರೀಷಹ	೧ ೨೨	(ಸಾಧನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಉದ್ದೇಶಿಸದೆ ಬರುವ) ಹೊರಗಿನ ಅಡ್ಡಿ, ಅಡಚಣೆ ; ತಪೋವಿಘ್ನಕಾರಿಗಳಾದ ಕ್ಲೇಶಗಳು ; ಹಸಿವು, ನೀರಡಿಕೆ ಮೊದಲಾದುವು
ಪರೆ	೧ ೪	ಚೆದರು, ತೊಲಗು
ಪರೆ	೪ ೭೪	ಹಬ್ಬು, ಹರಡುಗ, ಪ್ರಸರಿಸು
ಪಱಮೆ	೨ ೨೯	ದುಂಬಿ
ಪಱುದಲೆ	೨ ೨೦	ಹರುಕು ತಲೆ
ಪವಡಿಸು	೨ ೬೯	ಮಲಗು
ಪಸಾಯದಾನ	೨ ೧೩	ಪ್ರಸಾದ (ಮೆಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟ) ದಾನ
ಪಸಾಯಿತ	೩ ೬೫	ಪ್ರಸಾದಿತ, ಮೆಚ್ಚುಪಡೆದ
ಪೞ	೧ ೨೪	ಹಣ್ಣು
ಪೞಿಯ	೨ ೨೦	ಹಳೆಯ
ಪಾಣ್ಬೆ	೩ ೬೯	ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಜಾರೆ
ಪಾತ್ರಮನಾಡು	೨ ೪೩	ಕುಣಿ, ನರ್ತನಮಾಡು
ಪಾದರಿ	೨ ೫೧	ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಜಾರೆ
ಪಾರ್ವನ್	೩ ೫೦	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ (ಪಾರ್ = ನೋಡು)
ಪಾಳಿ	೧ ೨೮	ಕ್ರಮ, ಸಾಲು ? (ಪಾಟಿ) ; ಪ್ರಾಕಾರ ? (ಪೌಳಿ)
ಪಿಟ್ಟು	೩ ೧೮	ಹಿಟ್ಟು
ಪಿಂಡು	೧ ೨೯	ಹಿಂಡು, ಗುಂಪು
ಪಿತ್ತಳೆ	೩ ೬೩	ಹಿತ್ತಾಳೆ
ಪಿಸುಳ್	೩ ೪೧	ಹಿಸಿದುಹೋಗು
ಪಿಳುಕು	೩ ೩೪	ಮರಿ
ಪೀತಚ್ಛತ್ರ	೪ ೧	ಹೊಂಗೊಡೆ, ಚಿನ್ನದ ಛತ್ರಿ
ಪುಂಜ	೩ ೭೫	ಹುಂಜ, ಗಂಡುಕೋಳಿ
ಪುರುದೇವ	೧ ೧	ಮೊದಲನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರ
ಪುರುಳ್	೪ ೩೦	ಹುರುಳು, ಅರ್ಥ
ಪುರ್ವ	೪ ೫	ಹುಬ್ಬು
ಪುಲಿಗೋಣ	೩ ೪೩	ಹುಲಿ ಹಿಡಿಯಲು ಸೆಳೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ ಕೋಣ
ಪುಳಿ	೨ ೪೦	ಹುಳಿ
ಪುಳಿನ	೨ ೧೧	ಮರಳು ದಿಬ್ಬ
ಪುಳಿಂದ	೨ ೭	ಬೇಡ, ಬೇಟೆಗಾರ
ಪುಱುಕರು	೨ ೩೬	ಹುಳುಕರು. ಕ್ಷುದ್ರರು
ಪುಟಿಪತ್ತು	೩ ೫೬	ಹುಳುಹಿಡಿ, ಹುಳುತು ಹೋಗು
ಪೆತ್ತಿರೆ	೩ ೬೩	ಹೊಂದಿರಲು, ಪಡೆದಿರಲು (ಧಾತು ; ಪೆಱು)

8

ಪೆಱಗೆ	೨	೩೯	ಹಿಂಗಡೆ
ಪೆಱತು	೪	೧೫	ಬೇರೆ (ಯದು)
ಪೆಱೆ	೧	೩೫	ತಿಂಗಳು, ಚಂದ್ರ
ಪೆಸರ್ಗೊಳ್	೧	೧೮	ಹೆಸರು ಹೇಳು, ಉಚ್ಚರಿಸು
ಪೆಳಱು	೧	೨೯	ಹೆದರು
ಪೇರ್+ಅಡಗು	೧	೩೦	ಹೆಚ್ಚು ಮಾಂಸ
ಪೇರ್+ಉರ	೩	೧	ಅಗಲ, ದೊಡ್ಡ ಎದೆ
ಪೊಡವಡು	೪	೩೭	ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡು
ಪೊಣ್ಮು	೪	೧೬	ಹೊಮ್ಮು, ಹೊರತೋರು, ಉಂಟಾಗು
ಪೊನ್	೪	೧೮	ಹೊನ್ನು, ಲೋಹ
ಪೊಂಪುಱ	೪	೨೮	ಉಕ್ಕು, ಆಧಿಕ್ಯ
ಪೊಯ್ವಡೆ (+ವಡೆ)	೩	೨೪	ಏಟುತಿನ್ನು
ಪೊಯ್ಸಾಸವೆ	೩	೬೭	ಹೊಯ್ಯುವ ಸಾಸವೆ
ಪೊರೆ	೨	೫೧	ಹೊರೆ, ಹತ್ತಿರ
ಪೊರೆಯೇಱು	೧	೪	ಕಳೆದುಂಬು, ಕಾಂತಿಗೂಡು
ಪೊಱಂಟ್ಟು	೨	೨೦	ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಕೊಂಡ
ಪೊಱಮಡು	೧	೧೬	ಹೊರ–ಹೊರಡು, ಬರು
ಪೊಲಂಬು	೧	೩೭	ಹೊಲಬು, ಜಾಡು, ದಾರಿ
ಪೊಲ್ಲದು	೪	೧೦	ಹೊಂದದು, ಸರಿಯಲ್ಲ(ದ್ದು)
ಪೊಲ್ಲಮೆ	೨	೨೪	ಕೇಡು, ಕೆಟ್ಟದ್ದು, ದೋಷ
ಪೊಳಂಕು	೩	೪೬	ಹೊಳೆದು ಹಾರಾಡು, ಚಿಮ್ಮು
ಪೋಗಂಡ	೨	೪೧	ಅಂಗಹೀನ
ಪೋಂತು	೩	೫೩	ಹೋತ
ಪೋರಿ	೪	೪೮	ಹೋರಿ, ಗಂತು
ಪೋರ್ಕುಳಿ	೩	೬೬	ಹೋರಾಟ
ಪ್ರಕುಪಿತಚಿತ್ತನ್	೨	೪೯	ಕೋಪಗೊಂಡ ಮನದವನು
ಪ್ರಚಯ	೨	೪೭	ಗುಂಪು, ಪುಂಜ
ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ	೨	೩೦	ಮರೆ, ಒರೆ
ಪ್ರತಿಪಕ್ಷನ್	೪	೨೫	ಎದುರಾಳಿ, ಹಗೆ
ಪ್ರಧಾನರ್	೩	೨೮	ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಪ್ರಮುಖರು

ಬ

ಬಗೆಕದಡಿ	೨	೫೧	ಮನಕಲಕಿ
ಬಟ್ಟೆ	೩	೧೪	ದಾರಿ, ಮಾರ್ಗ
ಬಣಂಬೆ	೪	೪೦	ಬಣಬೆ, ಮೆದೆ, ರಾಶಿ
ಬದಗ	೨	೧೨	ಕೀಳಾಳು, ಕ್ಷುದ್ರ ಸೇವಕ
ಬದಗುಳಿಗ	೨	೪೦	ಬದಗ

ಬಂದಿಸು	೪ ೬೩	ವಂದಿಸು, ನಮಸ್ಕರಿಸು
ಬಟುಗೊಳ	೩ ೫	ಬತ್ತಿದ, ಒಣಗಿದ ಕೊಳ
ಬರ್ದಳೊ	೩ ೬೨	ಬದುಕಿದಳೊ (ಧಾತು : ಬೞ್)
ಬರ್ದಿದ	೪ ೪೫	ಬದುಕಿದ, ಸಂಸಾರ ನಡೆಸಿದ
ಬಲಗೊಳ್	೨ ೧೩	ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡು
ಬಸನಿಗತನ	೩ ೬೯	ದುರ್ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದು
ಬಸಿಱ್	೨ ೨೦	ಹೊಟ್ಟೆ
ಬಸ್ತ್ರಕ	೩ ೫೨	ಗಂಡಾಡು
ಬಳರಿ	೧ ೧೬	ಮಾರಿಯ ಹೆಸರು (ಬಳಾರಿ)
ಬಾಡು	೩ ೭೧	ಮಾಂಸ
ಬಾಣಸು	೧ ೨೬	ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆ
ಬಾರಿಪರ್	೩ ೧೭	ನಿವಾರಿಸುವವರು, ಬಿಡಿಸುವವರು
ಬಾರೇಟ್	೨ ೩೨	ಚರ್ಮ ಕಿತ್ತುಬರು
ಬಾಷ್ಪ	೪ ೨೮	ಕಣ್ಣೀರು
ಬಾಸಣಿಸು	೩ ೬೭	ಮುಚ್ಚು
ಬಾೞ್	೧ ೬	ಬಾಳು, ಬದುಕು
ಬಿದಿ	೩ ೫೦	ವಿಧಿ
ಬಿನದ	೨ ೧೩	ವಿನೋದ
ಬಿಬ್ಬಿಱುವಲ್ (+ಪಲ್)	೨ ೨೦	ಉಬ್ಬು ಹಲ್ಲು
ಬಿಲ್ಲುಂಬೆಱಗು	೪ ೬೨	ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಬೀಜಾವಾಪ	೩ ೩೨	ಬಿತ್ತನೆ, ಬೀಜ ನೆಡುವುದು
ಬೀಟೆ	೨ ೩೨	ಬಿರುಕು
ಬೆದೆಯಾದ	೩ ೫೨	ಸಂಭೋಗ ಕಾಲ ಒದಗಿದ
ಬೆಂತರ	೩ ೨೨	ಗಾಳಿ, ಪಿಶಾಚಿ
ಬೆರಗು	೩ ೩೧	ಉಪಾಯ
ಬೆರ್ಚು	೧ ೨೮	ಹಕ್ಕಿ ಹೆದರಿಸಲು ಕಟ್ಟಿದ ಬೊಂಬೆ ಮೊದಲಾದುವು
ಬೆಸಗೊಳ್	೧ ೩೯	ಕೇಳು
ಬೆಸನ	೧ ೩೦	ವ್ಯಸನ, ಹಂಬಲು
ಬೇಡು	೧ ೨೫	ಕೋರು, ಆಸೆಪಡು

ಭ

ಭಂಗಿ	೨ ೫೨	ರೀತಿ, ಅವಸ್ಥೆ
ಭವನಿಬದ್ಧ	೧ ೩೮	ಸಂಸಾರದ ಕಟ್ಟು, ತೊಡರು
ಭವರೋಷ	೩ ೩೮	(ಹೋದ) ಜನ್ಮದ ಕೋಪ
ಭವಾಂತರವ್ಯಾಮೋಹ	೩ ೪೨	ಬೇರೆ ಜನ್ಮದಿಂದ ಬಂದ ಮೋಹ

ಭವ್ಯ	೧ ೪೫	ಜೈನಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಬಂದವನು; ಪಕ್ವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವವನು
ಭೂತಚತುಷ್ಟ +ಅವಯವ	೪ ೯	ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ವಾಯು, ತೇಜಸ್ಸು ಗಳಿಂದ ಆದ ದೇಹ
ಭೈರವ	೧ ೩೧	ಈಶ್ವರನ ಎಂಟು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಭೌಮಾಷ್ಟಮಿ	೩ ೨೦	ಮಂಗಳಕರವಾದ ಅಷ್ಟಮಿ

ಮ

ಮಕುಟಮಸ್ತಕ	೨ ೨	ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿದ ತಲೆ
ಮಗುಳ್	೨ ೧೫	ಹಿಂದಿರುಗು
ಮಗ್ಗು (ಮಟ್ಗಿ)	೨ ೧೨	ತಗ್ಗು, ಅಡಗು
ಮಗ್ಗುಲಿಕ್ಕು	೩ ೬೪	ಮಗ್ಗುಲಾಗಿ ಒರಗು
ಮಂಚಿಕೆ	೧ ೧೦	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಟ್ಟಣೆ
ಮಣುಕು	೪ ೪೦	(ಎಣ್ಣೆ, ಬೆವರು, ಮೊದಲಾದವುಗಳ) ಗಬ್ಬು, ನಾತ
ಮದಿಲ್	೧ ೪೦	(ಪಾಳಿಯ) ಗೋಡೆ
ಮನದನ್ನಳ್	೨ ೧೫	ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಂಥವಳು, ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯೆ
ಮನಸಿಜ	೨ ೪೨	ಮನ್ಮಥ, ಕಾಮ
ಮನುಜೇಂದ್ರಾಂಗನೆ	೨ ೧೭	ರಾಣಿ, ಅರಸಿ
ಮಂದಾರ	೩ ೨	ಸ್ವರ್ಗದ ಒಂದು ಮರ
ಮಯೂರ	೩ ೪೧	ನವಿಲು
ಮರಲ್	೪ ೭೨	ಹೂವಿಡು, ಅರಳು
ಮಱುಗು	೩ ೨೭	ಕುದಿ, ಸಂಕಟಪಡು
ಮಲಯಜ	೨ ೨೪	ಶ್ರೀಗಂಧ
ಮಲಯಾನಿಲ	೧ ೧೧	ಮಲಯಪರ್ವತದ ಗಾಳಿ
ಮಸಿಮುಸುಡನ್	೨ ೩೭	ಕರಿಮೂತಿಯವನು
ಮಸುಳ್	೪ ೨೪	ಕಳೆಗುಂದು, ಮಾಸು, ಕೆಡು
ಮಸ್ತಕ	೨ ೨	ತಲೆ
ಮಹಳ	೨ ೫೫	ಮಹಾಲಯ
ಮಹಿಪ	೩ ೬೫	ಎಮ್ಮೆ
ಮಾಡ	೩ ೬೧	ಮನೆ
ಮಾಡಿತು	೪ ೧೯	ಮಾಡಿದ್ದು
ಮಾಣ್	೧ ೧೪	ಬಿಡು
ಮಾಣಿಸು	೪ ೩೬	ಬಿಡಿಸು, ತಪ್ಪು
ಮಾದರ	೩ ೫೪	ಹೊಲೆಯ
ಮಾನಸವಾಟಿ (+ಬಾಟಿ)	೩ ೯೩	ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಳು
ಮಾಜಂಕ	೩ ೭೦	ಪಡಿಯಚ್ಚು, ಹೊಲಿಗೆ

ಮಾರ್ಗಾವಲಗ್ನನೇತ್ರೆ	೨ ೧೭	(ಕೆಳದಿ ಬರುವ) ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು, ಹಾರೈಸಿ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿರುವವಳು
ಮಾಜಿಕ್ಕೆ	೩ ೨೯	ಬಗೆ, ತೆರ, ರೀತಿ
ಮಿಡುಕು	೨ ೨೩	ಮಿಡಿಯುವುದು, ತುಡಿತ: ನೋವು
ಮಿಡುಕು	೪ ೭	ಅಲುಗು, ಅಳ್ಳಾಡು
ಮಿಥ್ಯಾಕಂದರ	೪ ೧೪	ಹುಸಿ (ಎಂಬ) ಗವಿ
ಮಿಳಿ	೨ ೩೧	ಚರ್ಮದ ಹಗ್ಗ, ಬಾರು
ಮುಗಿ	೧ ೪೦	ಮುಚ್ಚು
ಮುಗಿಲ್	೪ ೨೮	ಮೋಡ
ಮುಗುಳ್	೧ ೧೧	ಮೊಗ್ಗು (ಆಗು)
ಮುಡಿ	೨ ೩೨	ಕೂದಲ ಗಂಟು, ಶಿಖೆ, ತಲೆ
ಮುಡಿ(ಡು)ಪು	೩ ೬೧	ಮುಗಿಸು; ಸಾಯಿ
ಮುದಿರ್	೪ ೪೭	ಮುದುರಿಹೋಗು, ಕುಗ್ಗು
ಮುದುದೊವಲ್	೨ ೨೨	ಮುದಿಯಾದ, ಸುಕ್ಕಿದ_ಚರ್ಮ
ಮುನ್ನೀರ್	೩ ೬೪	ಕಡಲು, ಸಮುದ್ರ
ಮುರುಟಿದ	೨ ೨೦	ಸುರುಟಿಕೊಂಡ
ಮುರುಡನ್	೨ ೨೨	ಮುದುರಿ, ಸುರುಟಿ-ಹೋಗಿರುವವನು
ಮುರುಡು	೨ ೨೪	ವಕ್ರ, ಸೊಟ್ಟು, ಒರಟು
ಮೂದಲಿಸು	೪ ೬೮	ಕೆಣಕಿ ಕರೆ (Challenge)
ಮೂದಲೆ (ಉಲಿ)	೧ ೯	ಕೆಣಕು ನುಡಿ, ಚುಚ್ಚು ಮಾತು, ಜರೆಯುವುದು
ಮೂರಿ	೧ ೩೧	ಗೂಳಿ, ಕೋಣ
ಮೃಗಮದ	೨ ೧೦	ಕಸ್ತೂರಿ
ಮೃಗಯಾನರ್ಮಮನ	೨ ೫೫	ಬೇಟೆಯ ವಿನೋದದ ಮನಸ್ಸಿನವನು
ಮೃತಿ	೩ ೩೨	ಸಾವು, ಮರಣ
ಮೆಂಜಿವ	೨ ೧೧	ಶೋಭಿಸುವ
ಮೇಗು	೩ ೧೩	ಮೇಲಾದ್ದು, ಒಳ್ಳೆಯದು
ಮೇದಿನಿ	೨ ೧೯	ಭೂಮಿ
ಮೇಳಿಸಿಕೊಂಡು	೩ ೩೧	(ಹಾವಭಾವದಿಂದ) ಪ್ರೀತಿತೋರಿ, ಪುಸಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು
ಮೊದಲ್	೨ ೨೨	ಮೂಲ, ಬೇರು
ಮೊನಸು	೪ ೨	(ಮೊಗ್ಗು) ಮೂತಿಯಿಡು
ಮೊರಡಿ	೧ ೨೪	ಕಲ್ಗುಡ್ಡ
ಮೊಳೆವೋಗು	೧ ೯	ಮೊಳೆ, ಆಗತಾನೆ ಹುಟ್ಟು
ಮೋಳಿಗೆ	೨ ೨೨	(ಸೌದೆಯ) ಕಟ್ಟು, ಕಂತೆ, ಹೊರೆ

ಯ

ಯುಗ (ಳ)	೧ ೧೪	ಎರಡು, ಜೋಡಿ
ಯೋಜಿಸು	೪ ೫೭	ಕೂಡಿಸು, ಹೊಂದಿಸು

ರ

ರಣಧೌತ	೨ ೨೭	ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ (ರಕ್ತಬಿಂದು) ಮಡಿಯಾದ್ದು
ರವ	೪ ೧೪	ಧ್ವನಿ
ರಸಿಗೆ	೩ ೬೯	ಗಾಯದ ನೀರು
ರಾಧೆ	೩ ೭೫	ಅನುರಾಧಾ ನಕ್ಷತ್ರ

ಲ

ಲಕ್ಕ	೧ ೧೩	ಲಕ್ಷ
ಲಂಪಣ	೨ ೪೮	ಲಂಪಟ, ಕಾಮುಕ
ಲುಲಾಯ	೩ ೬೪	ಕೋಣ
ಲೆಂಕರ್	೧ ೧೭	ಸೇವಕರು
ಲೋಹತಮತ್ಸ್ಯ	೩ ೪೮	ಕೆಮ್ಮೀನು

ವ

ವಕ್ತ್ರ	೪ ೭೪	ಮುಖ, ಬಾಯಿ
ವನಜವನ	೧ ೧೯	ತಾವರೆಯ ವನ
ವನಮೃಗ	೪ ೩೪	ಜಿಂಕೆ, ಎರಲೆ
ವಂದಿ	೩ ೨	ಹೊಗಳುಭಟ್ಟ
ವರ್ತಿ	೪ ೬	ಬತ್ತಿ
ವಾರಿ	೧ ೨೮	ಕತ್ತಿ ; (ಮಾರಿ) ?
ವಾರ್ಬಿಂದು	೨ ೨೩	ನೀರಹನಿ
ವಿನೇಯ	೪ ೩೫	ನಯವಂತ, ಮಾರ್ಗ ತಿಳಿದವನು
ವಿಪ್ರ	೩ ೫೯	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ವಿಭ್ರಮ	೨ ೧೧	ಶೃಂಗಾರವಿಲಾಸ
ವಿಮೋಹಮೃಗ	೪ ೧೪	ಮಾಯಾಮೃಗ
ವಿಷಣ್ಣಆನನೆ	೨ ೧೭	ಕಳೆಗೆಟ್ಟ, ಕಂದಿದ ಮುಖದವಳು
ವಿಷಯ	೧ ೫	ದೇಶ, ನಾಡು
ವಿಸರುಹ	೩ ೭೫	ತಾವರೆ
ವಿಳಯ	೧ ೨	ಪ್ರಳಯ, ನಾಶ
ವೆರಸು (ಬೆರಸು)	೧ ೮	ಕೂಡಿ, ಸೇರಿ
ವೇೞ್ಪುದು (ಬೇೞ್ಪುದು)	೧ ೧೬	ಬೇಕು
ವ್ರಜ	೪ ೬೪	ಗುಂಪು, ಸಮೂಹ

ಶ

ಶಯ್ಯಾತಳ	೨ ೪೦	ಹಾಸಿಗೆ
ಶೀತಕರ	೧ ೯೦	ಚಂದ್ರ
ಶೀತಾಂಶು	೪ ೪೬	ತಣ್ಗದಿರ, ಚಂದ್ರ
ಶೀರ್ಷಾಭರಣ	೧ ೫	ತಲೆಯೊಡವೆ, ಉತ್ತಮವಾದ್ದು
ಶುಭೇತರ	೩ ೧೧	ಅಶುಭ, ಕೇಡು
ಶ್ರಾವಕಜನ	೧ ೩	ಜೈನಗೃಹಸ್ಥ (ಯತಿಯಲ್ಲದವನು)

ಸ

ಸಂಸಾರ	೩ ೭೩	ಜನ್ಮ
ಸಂಕಲ್ಪನ ವಧೆ	೪ ೫೩	ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆದ ಕೊಲೆ
ಸದ್ಬೋಧ	೪ ೬೯	ಸುಜ್ಞಾನ, ನಲ್ಲರಿವು
ಸಮಾಧಿಮರಣ	೪ ೩೦	ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ. ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ಇದ್ದಾಗ ಆದ ಸಾವು
ಸಮೆ	೩ ೨೨	ಮಾಡು
ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ	೪ ೨೧	ಉತ್ತಮ ದಾರಿ, ಧರ್ಮ
ಸಯ್ಪು	೧ ೪೫	ನೇರವಾದ್ದು, ನೇರ್ಪು. ಪುಣ್ಯ
ಸರಲ್	೪ ೭೯.	ಸರಲು, ಬಾಣ
ಸರವಿ	೩ ೪೩	ಹುರಿ. ಹಗ್ಗ
ಸರಸಿರುಹ	೧ ೪೦	ತಾವರೆ
ಸರ್ವಭಾಷಾಸಾಮಾನ್ಯ	೧ ೪೪	ಬೇರೆಬೇರೆ ಜನರಿಗೆ ಅವರವರ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸುವ ದೇವಭಾಷೆ
ಸಲ್ಪಿಂ	೩ ೬೦	ಸಲ್ಲುವೆವು, ಸಾರುವೆವು
ಸವಣ	೨ ೪೯	ಶ್ರವಣ, ಜೈನಯತಿ
ಸವಿದುಣ್	೩ ೩೦	ರುಚಿಹತ್ತಿ ತಿನ್ನು
ಸಾಗುದುರೆ	೩ ೧೩	ಸಾಯು(ತ್ತಿರು)ವ ಕುದುರೆ
ಸಾರಂಗಟ್ಟು	೩ ೬೪	ಕಟ್ಟಿಹಾಕು
ಸಿಂಟನ್	೪ ೪೦	(ತೊಳೆಯದೆ) ಹೊಲಸು, ನಾರುವವನು
ಸಿಸಿರ	೧ ೨೦	ಶಿಶಿರ
ಸುಖೋದ್ದೀಪನ	೧ ೭	ಸುಖ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು
ಸುಧಾಂಶು	೩ ೬೯	ಚಂದ್ರ
ಸುಧಾಬಿಂದು	೩ ೬	ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಹನಿ
ಸುಧಾರ್ಣವ	೪ ೬೯	ಹಾಲುಗಡಲು, ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರ
ಸುಪಕ್ಷ	೩ ೭೫	ಒಳ್ಳೆಯ ರೆಕ್ಕೆ, ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ
ಸುಮನೋಬಾಣ	೨ ೭	ಕಾಮ, ಮನ್ಮಥ
ಸುಯ್	೩ ೬	ಉಸಿರು

ಸುವ್ರತ	೧ ೧	೨೦ನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರ
ಸೂಡು	೩ ೬೭	ಸುಡುವುದು, ಕಾವು
ಸೂಟ್ಗಿ	೨ ೧೨	ಸರದಿಯ ಮೇಲೆ
ಸೆಜ್ಜರ	೨ ೧೧	ಮಲಗುವ ಮನೆ
ಸೆಜ್ಜೆಯ ದವಳಾರ	೩ ೩೮	ಮಲಗುವ (ಸುಣ್ಣ ತೊಡೆದ) ಮನೆ
ಸೈರಭ	೩ ೩೭	ಕೋಣ
ಸೊದೆ	೪ ೧	ಸುಧೆ, ಸುಣ್ಣ
ಸೋಗೆ	೩ ೩೫	ನವಿಲುಗರಿ
ಸೋಲಿಸು	೩ ೩೫	ಮೋಹಗೊಳಿಸು
ಸೌರಭ	೩ ೨೯	ಕಂಪು, ವಾಸನೆ
ಸ್ಮರಚಾಪ	೨ ೨೪	ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು, (ಎಂದರೆ) ಕಬ್ಬು
ಸ್ಮೇರ	೪ ೪೬	ಮಂದಹಾಸದ, ಪ್ರಫುಲ್ಲ, ಅರಳಿದ
ಸ್ರಜ	೪ ೪	ಹೂವಿನ ಸರ
ಸ್ವನ	೪ ೭೪	ನಾದ, ಧ್ವನಿ
ಸ್ವರವೇದವಿದ್ಯೆ	೪ ೨೯	ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಿ ಬಾಣಬಿಡುವ ವಿದ್ಯೆ

ಹ

ಹಪ್ಪಳಿಕೆಮೂಗು	೨ ೨೦	ಚಪ್ಪಟೆಮೂಗು
ಹರಿ	೨ ೩೬	ಸಿಂಹ
ಹರಿ	೩ ೩೩	ದಾಳಿ
ಹರಿಣ	೧ ೨೦	ಜಿಂಕೆ, ಚಿಗರಿ
ಹಸಾದ	೧ ೧೫	ಪ್ರಸಾದ, ಸಂತೋಷ
ಹೇಂಟೆ	೩ ೭೫	ಹೆಣ್ಣುಕೋಳಿ
ಹೊಬಿಸು	೨ ೮	(ಒಂದು ಬಗೆಯ) ಪಾರಿವಾಳ

JAGADGURU VISHWARADHYA
...A SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY
...nanawadi Math, Varanasi
Acc. No. ....4250..........

ಉಷಾ. ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು-೫೭೦ ೦೦೧

ನಮ್ಮ ಇತರ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

ಗ್ರಾಮಾಯಣ	ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ	೩೫-೦೦
ಮಂಗಳ ಸೂತ್ರ	ಮಾ. ಭ. ಪೆರ್ಲ	೫-೫೦
ಯಯಾತಿ	ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್	೩೫-೦೦
ಮಂಜುಮುಸುಕಿದ ದಾರಿ	,, ,,	೫-೫೦
ಚಿತ್ರಲೇಖಾ	,, ,,	೧೦-೦೦
ಸಂಕಲ್ಪ	ಡಾ॥ ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ	೭-೫೦
ಹೌಸ್ ಸರ್ಜನ್	ಅನು : ವನಜ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ	೬-೦೦
ಅಗ್ನಿವರ್ಣ	ಡಾ॥ ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ	೨೫-೦೦
ರಾಜಾಮಾನಸಿಂಗನ ಕಥೆಗಳು	ಅನು : ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಣ್ಣ	೬.೦೦
ಶಿಥಿಲ ಶಿಲೆ	ಜಯತೀರ್ಥ ರಾಜಪುರೋಹಿತ	೩-೦೦
ಡಾ॥ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್	ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್	೧೨.೦೦
ಅರವಿಂದ ಮಕರಂದ	ಡಾ॥ ರಂ. ಶ್ರೀ ಮುಗಳಿ	೧೦-೦೦
ಮಂಗಲ್ಯಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಾರಗಳು	ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್	೬.೦೦
ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು	,, ,,	೭-೦೦
ಕಾಲಿದಾಸ	ಆದ್ಯ ರಂಗಾಚಾರ್ಯ	೮-೦೦
ಸಿಂಗಾರ	ಡಾ॥ ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ	೧೨-೦೦
ನಾಡಿಗರ ಬರಹಗಳು	ಡಾ॥ ನಾಡಿಗ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ	೪೦-೦೦
ಜೀವನ ರಸಿಕ (ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ)	ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ	೧೨-೦೦
ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ : ಬದುಕು-ಬರಹ	ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್	೧೪-೦೦
ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತರ ಭಾವಗೀತೆಗಳು		೩೦-೦೦
ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮಿಮಾಂಸೆ	ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್	೭೫-೦೦
ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಆಧುನಿಕ ಯುಗ	ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್	೧೮-೦೦
ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಯುಗ	ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್	೧೫-೦೦

ಉಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು-೫೭೦ ೦೦೧